BERÄTTELSE
till 1968 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit;

given Stockholms slott den 3 januari 1968.

En ingående redogörelse för de förhållanden som sammanhänger med den ekonomiska utvecklingen lämnas vid anmälan av finansplanen och nationalbudgeten i 1968 års statsverksproposition, till vilken torde få hänvisas.

Utvecklingen på arbetsmarknaden har under år 1967 kännetecknats av fortsatt åtstramning. Resultatet har blivit en betydande minskning i efterfrågan på arbetskraft och en ökning av arbetslösheten. Internationellt sett är arbetslösheten fortfarande dock förhållandevis låg och det har varit möjligt att på relativt kort tid finna nya anställningar för de friställda. Härtill har inte minst medverkat en starkt utbyggd omskolningsverksamhet.

Den allmänna åtstramningen sammanfaller med en fortsatt snabb strukturrationalisering inom näringslivet. Effekten härav har blivit särskilt märkbar beträffande grupper som på grund av handikapp eller ålder är mera svårplacerade på arbetsmarknaden liksom i fråga om nyutexaminerade med otillräcklig praktik. Även tjänstemannagrupperna har i högre grad än tidigare träffats av arbetslöshet.

Utvecklingen på arbetsmarknaden har mötts med en starkt ökad insats av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Omskolningsverksamheten har byggts ut kraftigt. Åtgärder för att öka sysselsättningen har i hög grad inriktats på de äldre och svårplacerade. Omfattande åtgärder för att motverka ökad arbetslöshet under vintern har vidtagits. Bl. a. har investeringsfonderna frisläppts och skol-, sjukhus- och bostadsbyggandet vidgats.

Bostadsbyggandet har under år 1967 legat på en högre nivå än någonsin tidigare. Ca 100 000 lägenheter beräknas ha blivit färdigställda. Även antalet lägenheter i byggen som påbörjats har varit mycket högt, ca 98 000. Genomgripande ändringar av bostadspolitiken har beslutats under året. Sålunda har villkoren för de statliga bostadslånen stöpts om grundligt. De generella bostadssubventionerna har i anslutning därtill slopats.

Reformeringen av den mark- och bostadspolitiska lagstiftningen fortsätter. En lag om kommunal förköpsrätt har antagits. Förslag har lagts fram om förstärkt besittningsskydd för lägenhetsarrendatorer.

Även på det civilrättsliga området i övrigt har betydelsefulla reformer genomförts. En ny patentlag, som bl. a. ger möjlighet att få nordiskt patent, har antagits. Vidare har antagits en lag om tryggande av pensionsutfästelse och nya regler för verkställighet av domar och beslut som rör barn.

Genom ändringar i vallagstiftningen har utlandssvenskar blivit berättigade att deltaga i andrakammarval fr. o. m. år 1968.

Beslut har fattats om nya riktlinjer för jordbrukspolitiken och om prisregleringen för jordbrukets produkter fram till den 1 juli 1969. De statliga uppgifterna i fråga om jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering har förts samman i en ny lantbruksnämndsorganisation. Den skogliga forskningen har byggts ut genom att statens råd för skogs- och jordbruksforskning samt institutet för skogsförbättring inrättats.

Den 1 juli 1967 inrättades statens naturvårdsverk, vari förts samman den statliga verksamheten på natur-, vatten- och luftvårdsområdena. Det statliga stödet till det rörliga friluftslivet har reformerats och förstärkts.

Omläggningen till högertrafik genomfördes den 3 september 1967.

Statens planverk inrättades den 1 juli 1967. Biltrafiknämnden upphörde vid utgången av år 1967. Den 1 januari 1968 inrättades transportnämnden och statens trafiksäkerhetsverk.

Reformarbetet på socialpolitikens område samt inom hälso- och sjukvården har fortsatt. Folkpensionerna har höjts och läkemedelsförmånerna inom sjukförsäkringen har förbättrats fr. o. m. den 1 januari 1968. Inom åldringsvården pågår en omfattande utbyggnad av olika vårdformer. Ny lagstiftning angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda har beslutats och gäller fr. o. m. den 1 juli 1968. En gemensam central förvaltningsmyndighet har inrättats för hälso- och sjukvården samt socialvården. För dessa vårdområden har också inrättats ett planerings- och rationaliseringsinstitut.

Det statliga stödet till kulturella ändamål har ytterligare byggts ut.

Beslut har fattats om reformering av utbildningen för klass- och ämneslärare. Den nya utbildningen avses bli införd med början läsåret 1968/69. En reformerad lärarutbildning har även beslutats i fråga om lärare för synskadade och hörselskadade vid specialskolan m. m. samt inom specialundervisningen i grundskolan och på det gymnasiala stadiet.

Inom den högre utbildningens och forskningens område har utbyggnaden av universitet och högskolor fortsatt. En odontologisk fakultet i Göteborg inledde sin verksamhet vårterminen 1967. Vidare har utbildningen vid universitetsfilialerna i Linköping, Örebro, Karlstad och Växjö startat höstterminen 1967. Som en följd av den pågående expansionen har byggnadsverksamheten fortsatt att öka. Under de tre senaste åren har enbart för tekniska och naturvetenskapliga ämnen färdigställts lokaler omfattande mer än 100 000 m^2.

Beslut har fattats om reformering av vuxenutbildningen. En särskild produktionsenhet för inspelning av radio- och televisionsprogram för undervisningsändamål byggs upp. Statsbidraget till studiecirklar och lokal vuxenutbildning har förstärkts.

Invandringen av utlänningar till Sverige, som ökade starkt under 1965 och 1966, har under år 1967 minskat något i omfattning. Antalet arbetsanmälda utlänningar uppgick den 1 oktober 1967 till ca 172 000 mot ca 175 400 vid samma tid år 1966. Härav var ca 103 200 resp. ca 105 600 nordbor. Antalet icke-nordbor, som den 1 oktober 1967 innehade gällande uppehållstillstånd, utgjorde ca 76 700 mot ca 68 400 ett år tidigare. Under de tre första kvartalen 1967 beviljades ca 31 300 viseringar för inresa i Sverige mot ca 26 300 under motsvarande tid år 1966. Till svenska medborgare har under de tre första kvartalen 1967 upptagits ca 6 500 personer.

FN:s generalförsamling sammanträdde till extra möte den 21 april—den 13 juni och till brådskande extra möte den 17 juni—den 18 september 1967. Ombud för Sverige deltog i båda dessa möten. Ombud för Sverige deltog i FN:s generalförsamlings tjugoandra möte som öppnades i New York den 19 september 1967.

Ministerrådet i Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) har hållit tre möten under år 1967, nämligen den 2 och 3 mars i Stockholm, den 28 april i London samt den 26 oktober i Lausanne. Dessa möten har huvudsakligen ägnats möjligheterna att åstadkomma en närmare kontakt mellan EFTA och den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) samt olika åtgärder för att stärka och utveckla EFTA-samarbetet.

Det ministerråd som tillsatts enligt överenskommelsen om Finlands association till frihandelssammanslutningen (FINEFTA) har sammanträtt två gånger i anslutning till EFTA:s ministermöten i Stockholm och Lausanne.

Inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har under år 1967 liksom under föregående år särskilt behandlats frågor som rör samordningen av medlemsländernas ekonomiska politik och anpassningsproblem beträffande jordbruk, industri och arbetskraft samt frågor sammanhängande med hjälpen till u-länderna och handeln med dessa länder. Ministerrådsmöte hölls den 30 november och den 1 december.

De handelsförhandlingar inom ramen för GATT som inleddes i maj 1964 avslutades vid halvårsskiftet 1967. Den slutakt som upprättats över förhandlingarna undertecknades i Genève den 30 juni 1967.

Den handels- och utvecklingsstyrelse som upprättats enligt rekommendation av FN:s världshandelskonferens år 1964 har under året sammanträtt en gång. Styrelsen och dess underkommittéer har diskuterat uppföljningen av de olika rekommendationer om förbättringar i u-ländernas ekonomiska situation som antogs av konferensen. En andra världshandelskonferens inleds i New Delhi den 1 februari 1968.

Europarådets ministerkommitté har under året sammanträtt en gång i Strasbourg och en gång i Paris, varvid Sverige var representerat. Sista delen av församlingens adertonde ordinarie möte ägde rum i januari, medan första och andra delarna av det nittonde mötet ägde rum i april och september. Vid sistnämnda tillfälle hölls även det fjortonde gemensamma mötet mellan församlingen och den europeiska ekonomiska gemenskapens s. k. Europaparlament.

Nordiska rådet höll sin femtonde session i Helsingfors under tiden den 1—6 april 1967. Redogörelse för de frågor som avhandlades har lämnats i skrivelse till riksdagen (skr 1967: 133).

Sveriges uppdrag att vara medlem i den neutrala kommissionen för övervakande av vapenstilleståndet i Korea består alltjämt. Svenska officerare ingår i FN:s övervakningskommissioner i Palestinaområdet och i Kashmir. En svensk diplomat är vidare utsedd att som FN:s generalsekreterares personliga representant söka minska spänningen kring vissa tvistefrågor mellan Cambodja och Thailand. Den 1 maj avlöste en svensk kontingent, omfattande 520 man, den integrerade dansk-norska kontingenten i Gaza. Den 19 maj gav FN:s generalsekreterare order att FN:s vaktstyrka i Främre Orienten, som hade fullgjort sin vakttjänstgöring i området sedan november 1956, på begäran av Förenade Arabrepubliken skulle dras tillbaka. På grund av krigsutbrottet kunde FN:s transportplaner ej fullföljas, utan det visade sig nödvändigt att genom svensk försorg evakuera den svenska styrkan tillsammans med brasilianska och indiska truppenheter samt ett antal civila. Avvecklingen och evakueringen kunde trots stridsoperationerna i området genomföras utan några svenska manskapsförluster. Det svenska engagemanget i området fortsätter dock så tillvida som svenska observatörer tillhörande övervakningskommissionen i Palestina placerats i Suezkanalzonen tillsammans med observatörer från Burma, Finland och Frankrike. Efter ett enhälligt beslut av FN:s säkerhetsråd den 22 november har vidare en svensk diplomat utsetts att vara generalsekreterarens speciella representant i Främre Orienten.

Sverige deltar sedan mars 1964 i FN:s fredsstyrka på Cypern. Den svenska militära kontingenten där består av en bataljon, vilken efter reducering uppgår till omkring 600 man frivillig personal. Dessutom tjänstgör en svensk civil polisgrupp om 40 man på Cypern.

Härefter följer

en förteckning över de överenskommelser med främmande makter m. m. som har slutits under tiden december 1966—november 1967,

en redogörelse för de garantier för exportkrediter som exportkreditnämnden har meddelat på statens vägnar,

sammanställningar angående de bidrag, som har beviljats ur behållning-

en av de särskilda lotterier som anordnats till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål samt från fonderna för idrottens och friluftslivets främjande, jaktvårdsfonden och statens lappfond,

en sammanställning angående beviljade understöd ur allmänna arvsfonden,

en sammanställning angående utbetalningar från handels- och sjöfartsfonden,

en redogörelse för kommittéernas verksamhet,

vissa uppgifter om det centrala krisorgan som nu finns.

Förteckningar över kommittékostnader och över betänkanden, som har utkommit från trycket eller avlämnats i stencilerat skick under år 1967, fogas till berättelsen som *bilaga*.

Överenskommelser med främmande makter m. m. under tiden december 1966—november 1967

Den 1 december 1966 framlades för undertecknande i Helsingfors ett protokoll med *Finland* rörande ett multilateralt *varuutbytes- och betalningsarrangemang*. Protokollet undertecknades av Sverige den 5 juni 1967.

Den 13 december 1966 växlades i Rabat ministeriella noter med *Marocko* rörande svenskt bistånd i fråga om *familjeplanering*.

Den 14 december 1966 undertecknades i Kabul en överenskommelse med *Afghanistan* rörande ett svenskt bidrag för framställning av *läroböcker* för skolor i Afghanistan.

Den 14 december 1966 undertecknades i Dar es Salaam ett tilläggsavtal nr 3 till avtalet den 24 september 1965 med *Tanzania* rörande *utvecklingskredit*.

Den 15 december 1966 avgavs i Rom en ministeriell note av *Italien* med *uppsägning* av *handels- och sjöfartsfördraget den* 14 juni 1862.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t ratificera Wienkonventionen den 18 april 1961 rörande *diplomatiska förbindelser*, fakultativt protokoll om förvärv av medborgarskap och fakultativt protokoll om obligatoriskt biläggande av tvister. Ratifikationsinstrumentet deponerades i New York den 21 mars 1967.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t ratificera konventionen i Washington den 18 mars 1965 om biläggande av *investeringstvister* mellan stat och medborgare i annan stat. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Washington den 29 december.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t ratificera tilläggskonventionen i Guadalajara den 18 september 1961 till Warszawakonventionen den 12 oktober 1929 med vissa gemensamma bestämmelser rörande *internationell luft-*

befordran, som utföres av annan än den avtalsslutande fraktföraren. Ratifikationsinstrumentet deponerades i México den 20 januari 1967.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t ratificera konventionen i Tokio den 14 september 1963 om *brott* och vissa andra handlingar begångna *ombord å luftfartyg.* Ratifikationsinstrumentet deponerades i Montreal den 17 januari 1967.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t godkänna de vid en konferens i Oslo i maj 1965 föreslagna ändringarna i konventionen i Oslo den 10 juni 1947 om ett enhetligt *skeppsmätningssystem.* En notifikation härom avlämnades i Oslo den 19 december.

Den 16 december 1966 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Danmark, Finland och Norge* om gemensam *nordisk arbetsmarknad för tandläkare.* Kungl. Maj:t beslöt den 20 januari 1967 att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Stockholm samma dag.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t ratificera ett avtal med *Filippinerna* den 12 april 1966 för undvikande av *dubbelbeskattning* och förhindrande av skatteflykt beträffande skatter å inkomst och förmögenhet.

Den 16 december 1966 beslöt Kungl. Maj:t ratificera ett tilläggsavtal med *Spanien* den 14 mars 1966 rörande ändring i det i Madrid den 25 april 1963 undertecknade avtalet för undvikande av *dubbelbeskattning* och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräckning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet. Ratifikationsinstrumenten utväxlades i Stockholm den 27 december.

Den 19 december 1966 framlades i New York för undertecknande internationella konventionen om *ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,* internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt fakultativa protokollet till internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Konventionerna och protokollet undertecknades för Sveriges vidkommande med förbehåll för ratifikation den 29 september 1967.

Den 19 december 1966 undertecknades i Köpenhamn en överenskommelse med *Danmark och Norge* om ömsesidig rätt till *fiske i Skagerack och Kattegatt.* Kungl. Maj:t beslöt den 25 maj 1967 att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Köpenhamn den 7 juli.

Den 20 december 1966 undertecknades i Singapore en *luftfartsöverenskommelse* med *Singapore.*

Den 27 december 1966 undertecknades i Washington en överenskommelse med *Amerikanska utvecklingsbanken* rörande upprättande av en *svensk utvecklingsfond för Latinamerika.*

Den 24 januari 1967 växlades i Tunis ministeriella noter med *Tunisien* rörande svenskt bidrag till tunisiska *familjeplaneringsprogrammet.*

Den 26 januari 1967 undertecknades i Stockholm ett *handelsavtal* med *Tjeckoslovakien.*

Den 26 januari 1967 växlades i Bryssel ministeriella noter med *Kol- och Stålunionen* avseende *utbyte av informationer.*

Den 27 januari 1967 framlades i London, Moskva och Washington för undertecknande ett fördrag innehållande principer för staternas uppträdande vid *utforskandet och utnyttjandet av yttre rymden,* däri inbegripet månen och övriga himlakroppar. Kungl. Maj:t beslöt den 25 maj att ratificera fördraget. Ratifikationsinstrumentet deponerades i London, Moskva och Washington den 11 oktober.

Den 27 januari 1967 undertecknades i Moskva ett tilläggsprotokoll med *Sovjetunionen* till överenskommelsen rörande *luftfartsförbindelserna* den 31 mars 1956.

Den 31 januari 1967 undertecknades i New York ett protokoll angående *flyktingars rättsliga ställning.* Kungl. Maj:t beslöt den 25 augusti att ansluta Sverige till protokollet. Anslutningsinstrumentet deponerades i New York den 4 oktober.

Den 2 februari 1967 undertecknades i Köpenhamn en överenskommelse med *Danmark, Finland, Island och Norge* om ändring av konventionen den 15 september 1955 om *social trygghet.* Kungl. Maj:t beslöt den 24 februari att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Köpenhamn den 10 mars.

Den 2 februari 1967 växlades i Rabat ministeriella noter med *Marocko* rörande förlängning av tredje tilläggsprotokollet den 21 maj 1963 till *handelsöverenskommelsen* den 8 februari 1960.

Den 2 februari 1967 växlades i Ankara ministeriella noter med *Turkiet* rörande svenskt bidrag till *familjeplanering.*

Den 10 februari 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Ungern* rörande *varuutbytet.*

Den 11 februari 1967 undertecknades i Dar es Salaam ett avtal med *Tanzania* rörande *utvecklingskredit* (projekt om expertbostäder).

Den 11 februari 1967 växlades i Dar es Salaam ministeriella noter med *Tanzania* rörande svenskt bidrag för uppförande av en *institutionsbyggnad för förebyggande medicin.*

Den 24 februari 1967 undertecknades i Köpenhamn en överenskommelse med *Danmark, Finland, Island och Norge* om överflyttning av *sjukhjälpsförsäkrade* samt om sjukhjälp under tillfällig vistelse.

Den 24 februari 1967 undertecknades i Dakar ett *handelsavtal* med *Senegal.*

Den 27 februari 1961 undertecknades i Brazzaville en *luftfartsöverenskommelse* med *Kongo* (Brazzaville).

Den 1 mars 1967 undertecknades i Bukarest med förbehåll för ratifika-

tion en överenskommelse med *Rumänien* rörande internationell *godsbefordran å väg.*

Den 2 mars 1967 framlades i Genève för undertecknande ett protokoll angående *Republiken Koreas* anslutning till *allmänna tull- och handelsavtalet.* Sverige undertecknade protokollet den 31 juli.

Den 22 februari och 3 mars 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Cuba* rörande förlängning av 1957 års *handelsavtal.*

Den 7 mars 1967 växlades i Bryssel ministeriella noter med *Belgien* rörande ändring av art. 10 i avtalet den 2 juli 1965 för undvikande av *dubbelbeskattning* och för reglering av vissa andra frågor beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Kungl. Maj:t beslöt den 24 november att ratificera avtalet.

Den 7 mars 1967 undertecknades i Stockholm ett *handelsavtal* med *Rumänien.*

Den 10 mars 1967 undertecknades i Stockholm ett avtal med *Turkiet* om anställning i Sverige av *turkisk arbetskraft.*

Den 13 mars 1967 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Danmark* rörande import av *nötkött* till Sverige. Kungl. Maj:t beslöt den 9 juni att ratificera överenskommelsen. Notifikationer om ratifikation överlämnades den 26 april och 9 juni.

Den 13 mars 1967 växlades i Kapstaden ministeriella noter med *Sydafrika* rörande *luftfartsförbindelserna.*

Den 14 mars 1967 undertecknades i New Delhi en överenskommelse med *Indien* om ett svenskt bidrag för framställning av *läroböcker* för indiska skolor.

Den 20 mars 1967 undertecknades i Bryssel en överenskommelse med *Belgien* rörande internationell *godsbefordran å väg.*

Den 31 mars 1967 beslöt Kungl. Maj:t ratificera avtalet med *Peru* den 17 september 1966 för undvikande av *dubbelbeskattning* beträffande skatter å inkomst och förmögenhet.

Den 1 april 1967 undertecknades i Helsingfors en deklaration med *Finland* angående ändring i den stadga som är fogad vid deklarationen den 10 maj 1927 rörande fastställande av stadga för *fiskets bedrivande inom Torne älvs fiskeområde.* Kungl. Maj:t beslöt den 18 maj att ratificera deklarationen. Ratifikationsinstrumenten utväxlades den 24 maj.

Den 5 april 1967 undertecknades i Oslo en överenskommelse med *Norge* om avgränsningen av Sveriges och Norges *fiskeområden i nordöstra Skagerack.* Kungl. Maj:t beslöt den 25 maj att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumenten utväxlades i Stockholm den 29 juni.

Den 5 april 1967 undertecknades i Oslo en deklaration med *Norge* angående Sveriges och Norges *sjöterritorier* i nordöstra Skagerack.

Den 6 april 1967 undertecknades i Dar es Salaam ett avtal med *Tanzania* rörande svenska frivilliga *fredskårsdeltagare.*

Den 11 april 1967 undertecknades i Stockholm ett tilläggsprotokoll med *Polen* till protokollet rörande *handelsförbindelserna* den 26 mars 1965.

Den 13 april 1967 undertecknades i Stockholm ett protokoll med Republiken *Korea* rörande *handelsförbindelserna.*

Den 10 och 13 april 1967 växlades i Dar es Salaam ministeriella noter med *Tanzania* rörande ändring av bihang till tilläggsavtal 1 till avtalet den 24 september 1965 rörande *utvecklingskredit.*

Den 14 april 1967 överlämnades i Strasbourg en ändrad lydelse av det svenska förbehållet till europeiska *utlämningskonventionen* av den 13 december 1957.

Den 17 och 18 april 1967 växlades i New Delhi ministeriella noter med *Indien* om en svensk gåva av *kvävegödselmedel.*

Den 21 april 1967 beslöt Kungl. Maj:t ratificera den europeiska konventionen av 15 december 1956 om *likvärdighet mellan studieperioder* vid universiteten. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Strasbourg den 21 juni.

Den 24 april 1967 undertecknades med förbehåll för ratifikation europeiska konventionen om *adoption av barn.*

Den 13 och 26 april 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Schweiz* rörande *luftfartsförbindelserna.*

Den 3 maj 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Sovjetunionen* rörande *varuutbytet* under 1967.

Den 12 maj 1967 undertecknades i Strasbourg ett tillägg till europeiska överenskommelsen om *utbyte av blod* och blodprodukter för *terapeutiskt bruk* av den 15 december 1958.

Den 12 maj 1967 undertecknades i Washington en överenskommelse med *Pakistan* och *Internationella utvecklingsfonden* om *utvecklingskredit.*

Den 15 maj 1967 framlades i Washington för undertecknande ett protokoll rörande ytterligare förlängning av 1962 års *veteavtal.* Sverige undertecknade protokollet den 31 maj.

Den 24 maj 1967 undertecknades i Kabul med förbehåll för ratifikation ett *luftfartsavtal* med *Afghanistan.*

Den 27 maj undertecknades i Bryssel med förbehåll för ratifikation en konvention om förenhetligande av vissa regler angående *transport av fartygspassagerares bagage,* en konvention angående inskrivning av rättigheter i fartyg under byggnad och en konvention om förenhetligande av vissa bestämmelser angående sjöpanträtt och fartygshypotek.

Den 1 juni 1967 framlades i London för undertecknande en konvention om ordningen för *fiskets bedrivande i Nordatlanten.* Sverige undertecknade konventionen den 27 november med förbehåll för ratifikation.

Den 9 juni 1967 beslöt Kungl. Maj:t om uppsägning för Sveriges vidkom-

mande av konventionen i Genève den 21 juni 1935 angående *användande av kvinnor till arbete under jord* av alla slag. En notifikation om uppsägningen avlämnades i Genève den 14 juni.

Den 9 juni 1967 beslöt Kungl. Maj:t ratificera konventionen i London den 9 april 1965 om underlättande av *internationell sjötrafik*. Ratifikationsinstrumentet deponerades i London den 28 juli.

Den 12 juni 1967 växlades i Stockholm med förbehåll för ratifikation ministeriella noter med *Finland* med ändring av överenskommelsen den 17 november 1949 angående betalning av vissa *till Finland lämnade svenska krediter*.

Den 31 maj och 12 juni 1967 växlades i Genève med förbehåll för ratifikation ministeriella noter med *Portugal* rörande införande av bestämmelser om *tullrestitution i jordbruksavtalet*.

Den 16 juni 1967 undertecknades i Montreal en överenskommelse med *Internationella civila luftfartsorganisationen* om *biträdande experter*.

Den 21 juni 1967 undertecknades för Sveriges vidkommande europeiska konventionen av den 14 december 1959 rörande *erkännande av universitetsexamina* för tillträde till fortsatta studier. Kungl. Maj:t beslöt den 25 augusti att ratificera konventionen.

Den 21 juni 1967 undertecknades för Sveriges vidkommande protokollet den 3 juni 1964 till europeiska konventionen den 11 december 1953 rörande likvärdighet av betyg för *tillträde till universitet*.

Den 22 juni 1967 växlades i Belgrad ministeriella noter med *Jugoslavien* rörande *varuutbytet*.

Den 23 juni 1967 växlades i Tananarive ministeriella noter med *Madagaskar* varigenom *handelsavtalet* den 2 april 1966 sattes i kraft.

Den 27 juni 1967 växlades i Caracas ministeriella noter med *Dominikanska Republiken* rörande upphävande av *passviseringstvånget*.

Den 28 och 29 juni 1967 växlades i Addis Abeba ministeriella noter med *Etiopien* rörande förlängning av avtalet den 10 oktober 1962 rörande tekniskt samarbete på *hälsovårdens* område.

Den 30 juni 1967 undertecknades i Genève med förbehåll för ratifikation en överenskommelse rörande tillämpning av *artikel VI i allmänna tull- och handelsavtalet* och en överenskommelse rörande förhandlingar om ett internationellt spannmålsavtal.

Den 30 juni 1967 beslöt Kungl. Maj:t Sveriges anslutning till Internationella *lastlinjekonventionen* den 5 april 1966. Anslutningsinstrumentet deponerades i London den 28 juli.

Den 30 juni 1967 beslöt Kungl. Maj:t ratificera överenskommelsen i Köpenhamn den 3 oktober 1966 med *Danmark, Finland, Island och Norge* om en *nordisk kulturfond*. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Köpenhamn samma dag.

Den 30 juni 1967 undertecknades i Dar es Salaam en överenskommelse med *Tanzania* om *utvecklingskredit.*

Den 30 juni 1967 växlades i Dar es Salaam ministeriella noter med *Tanzania* med tillägg till avtalet den 24 september 1965 rörande *utvecklingskredit.*

Den 13 juni och 10 juli 1967 växlades i Lusaka ministeriella noter med *Zambia* rörande svenska frivilliga *fredskårsdeltagare.*

Den 14 juli 1967 undertecknades i Stockholm ett slutprotokoll vid Stockholmskonferensen om *immaterialrätt* samt med förbehåll för ratifikation konventionen angående upprättande av en världsorganisation för immaterialrättsfrågor, Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk av den 9 september 1886, reviderad i Stockholm den 14 juli 1967, Pariskonventionen den 20 mars 1883 för skydd av den industriella äganderätten, reviderad i Stockholm den 14 juli 1967, tilläggskonventionen i Stockholm den 14 juli 1967 till överenskommelsen i Madrid den 14 april 1891 angående undertryckande av oriktiga ursprungsbeteckningar å handelsvaror och överenskommelsen i Nizza den 15 juni 1957 rörande den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gälla, reviderad i Stockholm den 14 juli 1967.

Den 18 juli 1967 växlades i Kuala Lumpur ministeriella noter med *Malaysia* rörande tekniskt samarbete på *familjeplaneringens* område.

Den 26 juli 1967 godkände Sverige ändringar av regler bifogade internationella konventionen för betryggande av *säkerheten för människoliv till sjöss,* 1960. En notifikation om godkännandet avgavs i London den 18 augusti.

Den 5 och 26 juli 1967 undertecknades i Rom en överenskommelse med *Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation* om en svensk biståndsinsats för utbyggnad av *Maseru Agricultural School i Lesotho.*

Den 28 juli 1967 undertecknades i Sofia ett tilläggsprotokoll till *handelsavtalet* med *Bulgarien* den 13 juni 1966.

Den 31 juli 1967 undertecknades för Sveriges vidkommande i Genève protokollet den 20 juli 1966 angående *Jugoslaviens* anslutning till *allmänna tull- och handelsavtalet.*

Den 5 augusti 1967 undertecknades i Khartoum en tilläggsöverenskommelse nr 2 till avtalet den 6 januari 1966 med *Sudan* rörande *utvecklingskredit.*

Den 10 augusti 1967 undertecknades i Genève en överenskommelse med *Internationella teleunionen* om svenska *biträdande experter.*

Den 16 augusti 1967 undertecknades i Nairobi en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige samt *Kenya* rörande samarbete på *kooperationens område.*

Den 18 augusti 1967 undertecknades i Paris en överenskommelse med

Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur rörande svenskt bidrag till *lärarseminarium i Francistown,* Botswana.

Den 5 september 1967 undertecknades i Addis Abeba en överenskommelse med *Etiopien* rörande tekniskt samarbete på *byggnadsteknikens område.*

Den 8 september 1967 undertecknades i Addis Abeba en överenskommelse med *Etiopien* rörande ett regionalt utvecklingsprojekt *(Jordbruksprojekt* i *Chilalo).*

Den 19 september 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Storbritannien* rörande förlängning av giltighetstiden för överenskommelsen den 20 september 1957 om samarbete rörande *atomenergins* användning för fredliga ändamål.

Den 22 september 1967 undertecknades i Stockholm en tilläggsöverenskommelse till avtalet med *Indien* den 29 september 1964 rörande *finansiell utvecklingshjälp.*

Den 31 augusti och 25 september 1967 växlades i Genève ministeriella noter med *Förenta Nationerna* rörande administrativa och finansiella arrangemang för *samhällsplaneringskonferensen i Stockholm* den 23 april—1 maj 1968.

Den 25 september 1967 undertecknades i Bangkok en överenskommelse med *Burma* rörande ett svenskt bidrag för framställning av *läroböcker* för burmanska skolor.

Den 22 och 29 september 1967 växlades i Tokio och Söul ministeriella noter med Republiken *Korea* rörande *familjeplanering.*

Den 15 oktober 1967 framlades i Washington för undertecknande en konvention om *vetehandel* och en konvention om livsmedelshjälp, båda ingående i 1967 års spannmålsarrangemang. Sverige undertecknade konventionerna med förbehåll för ratifikation den 22 november.

Den 19 oktober 1967 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Bulgarien* om *bulgariska läkares och tandläkares* tjänstgöring inom den svenska sjukvården och folktandvården.

Den 19 oktober 1967 undertecknades i Kuala Lumpur en *luftfartsöverenskommelse* med *Malaysia.*

Den 23 oktober 1967 undertecknades i Genève en överenskommelse med *Internationella arbetsorganisationen* om *biträdande experter.*

Den 26 oktober 1967 undertecknades i London en överenskommelse med *Storbritannien* för att underlätta utbyte av uppfinningar och *teknologisk information* för försvarsändamål.

Den 27 oktober 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Rumänien* rörande *varuutbytet.*

Den 4 november 1967 undertecknades i Islamabad en överenskommelse med *Pakistan* rörande ett svenskt bidrag för framställning av *läroböcker* för skolor i Pakistan.

Den 6 november 1967 avlämnades i Nairobi en ministeriell note med uppsägning för *Kenyas* vidkommande av *handelstraktaterna* mellan Sverige och Storbritannien den 11 april 1654, den 17 juli 1656, den 21 oktober 1661, den 5 februari 1776, den 18 juli 1812 och den 18 mars 1826 samt deklarationen den 27 november 1911.

den 11 november 1967 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Tunisien* om *utvecklingskredit.*

Den 18 november 1967 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Tjeckoslovakien* rörande *varuutbytet.*

Den 21 november 1967 undertecknades i Stockholm med förbehåll för ratifikation en överenskommelse med *Storbritannien* rörande internationell *godsbefordran å väg.*

Den 22 november 1967 växlades i Ankara ministeriella noter med *Turkiet* rörande svensk *utvecklingskredit.*

Den 24 november 1967 beslöt Kungl. Maj:t ratificera avtalet med *Belgien* av den 2 juli 1965 för undvikande av *dubbelbeskattning* och för reglering av vissa andra frågor beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.

Den 30 november 1967 undertecknades i Moskva med förbehåll för ratifikation en *konsularkonvention* med *Sovjetunionen.*

Av exportkreditnämnden på statens vägnar meddelade garantier för exportkrediter

Under budgetåret 1966/67 har exportkreditnämnden utfärdat statsgarantier för exportkredit (garantiförbindelser) för ett belopp av 656 milj. kr., vilket innebär en ökning sedan närmast föregående budgetår med 57 milj. kr. eller med 10 %. Därutöver har garantier ställts i utsikt (garantiutfästelser) för ett belopp av 2 318 milj. kr. mot 1 190 milj. kr. föregående budgetår.

Nämndens sammanlagda engagemang uppgick den 30 juni 1967 till 2 703 milj. kr., vilket innebär en ökning under det senaste budgetåret med 985 milj. kr. eller med 57 %.

Av det totala engagemanget den 30 juni 1967 avsåg 833 milj. kr. eller 31 % garantiförbindelser. Härav utgjorde 144 milj. kr. garantier på särskilt gynnsamma villkor vid export av betydelse för u-ländernas ekonomiska utveckling (u-garantier). Av totalbeloppet för garantiutfästelser, 1 870 milj. kr., avsåg 199 milj. kr. u-garantier. Engagemangets utveckling under det senaste budgetåret karakteriseras av en ökning av garantiförbindelserna med 23 % och av garantiutfästelserna med hela 79 %.

Nämndens sammanlagda engagemang i fråga om garantier för export till

u-länderna uppgick till 1 037 milj. kr., för export till öststaterna till 1 316 milj. kr. och för export till övriga länder till 350 milj. kr.

Nämndens inkomster under budgetåret 1966/67 uppgick till 13,8 milj. kr. mot 11,9 milj. kr. föregående budgetår. Av intäkterna utgjordes 10,1 milj. kr. av premier, 3,4 milj. kr. av räntor och 0,3 milj. kr. av återbäring på skador.

Med anledning av skadefall har under budgetåret 1966/67 betalats ut ersättningar med 2,3 milj. kr. Nämndens administrationskostnader uppgick till 1,7 milj. kr. Resultatet av verksamheten har möjliggjort en ökning av nämndens säkerhetsreserv med 5,7 milj. kr. Dessutom har 0,5 milj. kr. satts av till en ersättningsreserv för att bestrida kostnaderna för skadefall, som inträffat under budgetåret men inte slutreglerats vid budgetårets utgång. Till premiereserv har satts av 3,5 milj. kr. Efter årets avsättning uppgår säkerhetsreserven till 54,1 milj. kr. eller 6,5 % av nämndens garantiansvar på grund av garantiförbindelser vid samma tidpunkt.

En närmare redogörelse för exportkreditnämndens verksamhet under budgetåret finns i nämndens verksamhetsberättelse, som har lämnats till riksdagens ledamöter.

Under år 1967 beviljade bidrag ur behållningen av de särskilda lotterier som anordnas till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.
Teater- och orkesterrådet (upprättande av entreprenadhandlingar för elektriska installationsarbeten m. m. på Södra teatern)	3/2	25 000
Byggnadsstyrelsen (ombyggnads- och underhållsarbeten inom fastigheten tomten nr 1 i kv. Mosebacke i Stockholm, Södra teatern)	3/2	100 000
Byggnadsstyrelsen (anordnande av kök i anslutning till rikssalen på Uppsala slott)	17/3	300 000
Svenska Linnésällskapet (utställningen »Linné-världsnamnet»)	31/3	50 000
Konstnärerna Jörgen Nash och Katarina Nash Lindell (utrustning av ateljéer i »Drakabygget»)	14/4	20 000
Stiftelsen Lassekrog (färdigställande av skogskojor)	26/4	13 000
Stiftelsen Emigrantinstitutet (uppförande av institutionsbyggnad i Växjö)	26/4	100 000
Riksteatern-Svenska teatern (teknisk utrustning)	26/4	450 000
Musikaliska akademien (materiel och lös utrustning till koreografiska institutet)	26/4	20 000
Musikaliska akademien (inköp av instrument, musikmateriel o. d. vid musikhögskolan)	26/4	150 000
Göteborgs musikkonservatorium (inköp av instrument, musikmateriel o. d.)	26/4	200 000
Stiftelsen Malmö musikkonservatorium (inköp av instrument, musikmateriel o. d.)	26/4	200 000
Folkliga musikskolan i Arvika (inköp av instrument, musikmateriel o. d.)	26/4	80 000
Stiftelsen Tekniska museet (transport av det s. k. Gamla laboratoriet)	26/4	8 500
Stiftelsen Thielska galleriet (inköp och läggning av nya golvmattor)	26/4	5 000
Stockholms nation i Uppsala (restaurering av nationshuset)	26/4	200 000
Stiftelsen Skansen (flyttning av en lantarbetarbostad på Berga säteri till Skansen)	26/4	130 000
Teater- och orkesterrådet (utrustnings- och installationsarbeten vid Södra teatern)	12/5	465 000
Styrelsen för Kungl. dramatiska teatern (reparationsarbeten på teaterns lilla scen)	18/5	75 000
Byggnadsstyrelsen (ombyggnads- och underhållsarbeten inom fastigheten tomten nr 1 i kv. Mosebacke i Stockholm, Södra teatern)	9/6	185 000
Nationalmuseet (inköp av äldre konst)	30/6	2 000 000
Riksförbundet Sveriges amatörorkestrar (inköp av instrument, musikmateriel o. d.)	30/6	25 000
Sveriges orkesterföreningars riksförbund (inköp av instrument, musikmateriel o. d.)	30/6	100 000
Byggnadsstyrelsen (iståndsättningsarbeten på Rue Payenne 11 i Paris)	30/6	500 000
Riksantikvarieämbetet (inköp av Ranstena domarring och skeppssättning i Askeberga, Västergötland)	30/6	36 000
Örebro läns hembygdsförbund (restaurering och ombyggnad av Siggebohyttan i Nora)	30/6	150 000

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.
Stiftelsen Ingrid Göthlins minne (restaurering av Göthlinska gården i Nora)	30/6	20 000
Föreningen Gränna Medborgargård (restaurering av Lennqvistska gården i Gränna)	30/6	200 000
Föreningen för Fornminnes- och Hembygdsvård i Sydöstra Skåne (inköp och restaurering av den s. k. Gästgivaregården i Simrishamn)	30/6	100 000
Ystads stads drätselkammare (flyttning av Jens Jacobsens hus och restaurering av Birgittakapellet)	30/6	200 000
Värmlands läns landstings kommun (nybyggnad av undervisningslokaler vid Folkliga musikskolan på Ingesund i Arvika)	30/6	3 750 000
Styrelsen för konstfackskolan (inköp av fotoutrustning till avdelningen för reklam och bokhantverk)	29/9	75 000
Styrelsen för Skoklosters slott (inköp av registreringsmaskin med tillbehör)	13/10	59 000
Regissören Per Edström (iordningställande av teaterlokal på motorfartyget »Nyttig»)	27/10	125 000
1965 års musei- och utställningssakkunniga (inredning och utrustning av verkstadslokaler)	17/11	195 000
Svenskt visarkiv (upprustning av biblioteket)	1/12	20 000
Summa kr.		**10 331 500**

Under år 1967 beviljade bidrag ur fonden för idrottens främjande

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.	
I. Skolöverstyrelsen			
Kursverksamhet	9/6	240 000	**240 000**
II. Sveriges riksidrottsförbund			
Central förvaltning och administration	9/6	425 000	
Central idrottslig verksamhet:			
a) administration	9/6	380 000	
b) kursverksamhet	9/6	290 000	
c) instruktörsverksamhet bland ungdom (konsulentverksamhet)	26/4	50 000	
D:o	9/6	1 984 000	
d) övrigt	9/6	460 000	
Specialförbundens verksamhet	18/5	150 000	
» »	9/6	10 000 000	
» »	30/6	846 000	
Distriktsförbundens verksamhet	9/6	1 000 000	
Föreningars verksamhet	9/6	700 000	
Ungdomsidrott	26/4	670 000	
Idrottsplatskommittén	9/6	320 000	
Simbaddelegationen	9/6	110 000	
Poliklinikkommittén	9/6	265 000	
Riksidrottsförbundets idrottsinstitut (Bosön m. fl.)	9/6	290 000	
Övriga ändamål	9/6	166 000	**18 106 000**
III. Sveriges olympiska kommitté			
Förberedelser under budgetåret 1967/68 för olympiska spelen 1968	9/6	500 000	**500 000**
IV. Svenska korporationsidrottsförbundet			
Central förvaltning	9/6	1 040 000	
Lokalförbundens förvaltning	9/6	375 000	
Kursverksamhet	9/6	170 000	
Ungdomsidrott	26/6	60 000	
Information, upplysningsverksamhet	9/6	100 000	
Företagsgymnastik	9/6	25 000	
Idrottsmateriel	9/6	70 000	
Anslag till korporationerna	9/6	25 000	
Internationella kontakter	9/6	10 000	
Motionsverksamhet för pensionärer	9/6	105 000	**1 980 000**
V. Föreningen för skidlöpningens och friluftslivets främjande i Sverige			
Administration	9/6	100 000	
Administration och kursverksamhet	9/6	85 000	
Kursverksamhet	9/6	95 000	
Ungdomsidrott	26/4	74 000	**354 000**
VI. Ridsport			
Riksföreningen för ridningens främjande, ridfrämjandet	9/6	264 000	
De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund	9/6	64 000	
Svenska ponnyföreningen	9/6	22 000	**350 000**

Ändamål	Beslut-tets dag	Belopp kr.	
VII. Övriga organisationer			
a) *Bidrag till ungdomsidrott*			
Förbundet Vi unga	26/4	11 000	
KFUK:s och KFUM:s riksförbund	26/4	7 000	
Nationaltemplarordens ungdomsförbund	26/4	13 000	
Riksförbundet Sveriges 4 H	26/4	49 000	
Riksförbundet Sveriges ungdoms- och hemgårdar	26/4	14 000	
Svenska frisksportförbundet	26/4	5 000	
Svenska missionsförbundets ungdom	26/4	21 000	
Svenska scoutförbundet	26/4	10 000	
Sveriges storloge av IOGT	26/4	19 000	
Unga örnars riksförbund	26/4	74 000	**223 000**
b) *Bidrag till organisationers allmänna verksamhet m. m.*			
Centralkommittén för fältsport	9/6	15 000	
De handikappades riksförbund (till idrott för handikappade)	9/6	220 000	
Sveriges dövas idrottsorganisation	9/6	70 000	
Svenska gymnastikförbundets gymnastikfolkhögskola å Lillsved	9/6	70 000	
Riksföreningen för simningens främjande	9/6	77 000	
Svenska livräddningssällskapet	9/6	30 000	
Svenska turistföreningens skolresetjänst	29/9	26 000	**508 000**
VIII. Idrottsanläggningar			
a) Större och medelstora anläggningar (bidragen fördelade av Kungl. Maj:t):			
Ridhusanläggningar	24/2	120 840	
»	20/7	13 304	
Övriga anläggningar	14/9	150 000	
» »	24/11	2 022 000	
b) Mindre anläggningar m. m. (bidragen fördelade av riksidrottsförbundet)	9/6	2 000 000	
c) Bastuanläggningar (bidragen fördelade av riksidrottsförbundet)	9/6	150 000	**4 456 144**
Summa kr.			**26 717 144**

Under år 1967 beviljade bidrag ur fonden för friluftslivets främjande

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.
I. Anläggningar, m. m.		
Almundsryds köping	9/6	15 000
Berga kommun	6/9	20 000
Bjuvs köping	9/6	30 000
Blekinge gymnastikförbund	9/6	20 000
Bohus läns arbetarekvinnors semesterhemsförening u. p. a.	6/9	50 000
Brunflo kommun	10/2	15 000
Byggnadsföreningen Carlborgsons gård Leksand.	6/9	25 000
Dals Ed kommun	10/2	15 000
Fagersta stad	9/6	100 000
Fellingsbro kommun	10/2	30 000
Fjärdhundra kommun	9/6	30 000
Föreningen Kvinnornas semesterhem i Gotlands län, Visby	9/6	10 000
Föreningen Växjö Folkpark	10/2	30 000
Getinge kommun	10/2	30 000
Gävle stad	9/6	18 000
» »	6/9	10 000
Herrljunga och Gäsene kommuner	6/9	16 000
Hjo stad	9/6	30 000
Hovmantorps köping	6/9	35 000
Idrottsklubben Albion, Stenstorp	10/2	12 000
Jämjö kommun	6/9	30 000
Knivsta kommun	6/9	30 000
Ludvika stad	6/9	4 000
Markitta idrottssällskap	6/9	5 000
Nora stad	10/2	20 000
Nyeds kommun	10/2	70 000
Nynäshamns stad	6/9	35 000
Ramsele kommun	6/9	5 000
Ronneby stad	10/2	15 000
Skidfrämjandets lokalavdelning i Sandviken	10/2	12 000
Skid- och friluftsfrämjandets lokalavdelning i Agnäs	6/9	50 000
« i Gunnarn	6/9	20 000
» i Hällnäs	6/9	12 000
» i Laholm	9/6	15 000
Sollefteå stad	6/9	30 000
Stiftelsen Stiftsgården i Rättvik	6/9	4 500
Stockholms stad	9/6	110 000
» »	6/9	125 000
Strängnäs stad	9/6	50 000
Strömstads stads stiftelse Vette Fritidscentrum	6/9	84 000
Svenska turistföreningen	9/6	400 000
» »	9/6	50 000
» »	6/9	148 000
» »	6/9	45 000
Sävar kommun	6/9	20 000
Södrasjöns fiskevårdsförening	9/6	3 000
Tranås stad	10/2	20 000
Vattenskidklubben Delfinerna, Hammerdal	10/2	1 000
Veinge kommun	6/9	30 000
Vetlanda stad	6/9	20 000

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.	
Virserums köping	6/9	8 000	
Västerås stad	9/6	100 000	
» »	6/9	30 000	
Åkerbo kommun	9/6	9 800	
Ålems kommun	10/2	11 000	**2 163 300**
II. Lägerverksamhet			
Frälsningsarmén	9/6	9 200	
KFUK:s och KFUM:s triangelförbund	9/6	4 800	
Svenska scoutrådet	9/6	30 000	
Sveriges flickscoutråd	9/6	25 000	
Unga Örnars riksförbund	9/6	17 500	**86 500**
III. Kursverksamhet			
Riksorganisationernas campingkommitté	10/2	3 000	**3 000**
IV. Administration, m. m.			
Lavinkommittén	9/6	7 500	
Reso	9/6	85 000	
Riksorganisationernas campingkommitté	10/2	50 000	
» »	6/9	18 000	**160 500**
Summa kr.			**2 413 300**

Under budgetåret 1966/67 gjorda anvisningar ur jaktvårdsfonden

Ändamål	Belopp kr. [1]
Bidrag till svenska jägareförbundets verksamhet	2 850 100
» » länsjaktvårdsföreningarnas verksamhet	1 116 000
» » viltforskningsrådets verksamhet	496 200
» » svenska naturskyddsföreningens verksamhet	130 000
Diverse	206 000
Summa kr.	**4 798 300**

[1] Avrundade tal.

Under budgetåret 1966/67 influtna medel till och beviljade bidrag ur statens lappfond

Inkomster:			Belopp kr.	
A. Räntemedel			437 319	
B. Försäljningsmedel			50	
C. I anledning av vattenregleringar influtna ersättningar för skada å fiske m.m.			92 675	
D. I anledning av vattenregleringar influtna ersättningar, avsedda för vissa ändamål			2 150 000	
E. Arrendemedel			1 053 605	
F. Avkastning av lappfondsskogarna, m. m.			186 116	
G. Vissa hyresersättningar, m. m.			40 752	
H. Diverse			19 007	
	Summa kr.		**3 979 524**	
Beviljade bidrag:				
A. Direkta åtgärder för renskötselns främjande				
1. Jämtlands län	128 000			
2. Västerbottens län	112 575	(15 000)		
3. Norrbottens län	410 990	(25 000)	651 565	(40 000)
B. Åtgärder för främjande av jakt och fiske			47 000	
C. Åtgärder för underlättande av bostadsbyggen m. m.			2 400	
D. Renforskning m. m.			134 701	(270 000)
E. Särskilda åtgärder för understödjande av organisationsarbete m. m.			109 000	
	Summa kr.		**944 666**	(310 000)

Anm. De inom parentes angivna beloppen utvisar hur stor del av bidragen, som har utgått från s. k. villkorsmedel som är avsatta för särskilda ändamål under statens lappfond.

Under budgetåret 1966/67 beviljade understöd ur allmänna arvsfonden

Under budgetåret 1966/67 har 278 understöd om sammanlagt ca 8 milj. kr. delats ut ur arvsfonden. Hur understöden fördelas på olika ändamål framgår av nedanstående tablå.

Ändamål		Belopp kr.
Barnstugor		3 831 200
Barnkolonier		30 400
Ungdomslokaler:		
Scoutorganisationer	888 000	
Svenska kyrkan samt till denna knutna sammanslutningar	310 000	
Religiösa sammanslutningar tillhörande annat samfund	847 000	
Kommuner och ungdomsråd	1 095 000	
Nykterhetsorganisationer	115 000	
Annan huvudman	384 000	3 639 000
Studier och yrkesutbildning		20 000
Diverse		533 000
	Summa kr.	**8 053 600**

Utbetalningar för skilda ändamål från handels- och sjöfartsfonden under budgetåret 1966/67

	Belopp kr.
Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademien	25 000
Bidrag till Svenska EFTA-kommittén	40 000
Utbetalning till Narva Flachs Manufaktur	6 986
Utbetalning till Byggnadsstyrelsen för teckning av aktier i Maison de Suède i Paris	337 594
Summa kr.	**409 580**

Kommittéer

Statsrådsberedningen

1. *Forskningsberedningen* (1965: I Ju 68, 1966: Ju 70, 1967: SB 1)

Inrättad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 december 1962 för samråd om den långsiktiga inriktningen av den svenska forskningspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 31 december 1962):
Alfvén, Hannes O. G., professor
Bergström, K. Sune D., professor
Brising, Lars H., flygöverdirektör
Brohult, Sven F. A., professor
Browaldh, Tore, bankdirektör
Brynielsson, Harry A. B., direktör
Fehrm, E. Martin, generaldirektör
Fornander, Sven, direktör
Gustafson, Torsten V., professor
Gustafsson, C. Åke T., professor
Gårding, Lars, professor
Hjelm, K. G. Lennart, professor
Holm, C. Lennart, docent
Husén, Torsten, professor
Kärrholm, Marianne, docent
Larsson, Lars-Gunnar, professor
Liander, N. Halvard, fil. doktor
Lundberg, Arne S., envoyé
Lönnroth, N. Erik M., professor
Müntzing, Arne, professor
Norberg, Dag L., professor
Olson, Hjalmar, direktör
Petri, Bengt, landshövding
Rexed, Bror A., generaldirektör, *sekreterare*
Rosén, Nils Gustav K. G., universitetskansler
Svennilson, S. Ingvar, professor
Tiselius, Arne W. K., professor
Ulfsparre, Sixten, direktör
Waldenström, Jan G., professor

I beredningen, som leds av statsministern, ingår därjämte de medlemmar av regeringen som berörs av de frågor som behandlas.

Enligt beslutet den 14 december 1962 har upprättats en särskild arbetsgrupp för att inom statsrådsberedningen förberedande behandla frågor av betydelse för regeringen vid utformningen av forskningspolitiken. I arbetsgruppen, som står under statsministerns ledning, ingår:

Alfvén (se ovan)
Brohult (se ovan)
Rexed (se ovan)
Svennilson (se ovan)
Tiselius (se ovan)
Håkansson, Hans E. V., departementsråd
Moberg, Sven T., statsråd (t. o. m. den 29 september 1967)
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare (fr. o. m. den 30 september 1967)

Lokal: Forskningsberedningen, Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för beredningen, se 1963: I Ju 59.

Forskningsberedningen in pleno har under tiden november 1966—december 1967 hållit två sammanträden.

Arbetsgruppen har under tiden november 1966—december 1967 hållit fem sammanträden.

Justitiedepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Firmautredningen* (1965: I 11, 1966: 15, 1967: 11)

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 juni 1949 tillkallades sakkunniga för revision av varumärkes- och firmalagstiftningen samt vad som äger samband därmed (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1949). Chefen för justitiedepartementet beslöt den 31 mars 1960 att utredningen, som hade antagit namnet varumärkes- och firmautredningen, i fortsättningen skulle arbeta såsom två särskilda kommittéer, den ena för revision av firmalagstiftningen och den andra för revision av lagstiftningen mot illojal konkurrens. Den förstnämnda kommittén har antagit namnet *firmautredningen:*

Eberstein, Gösta A., professor emeritus, *ordförande*
Glimstedt, Gunnar, ombudsman
Jacobsson, Gösta, direktör, led. av I kamm.
Köhler, Nils G., advokat
Uggla, Claës A., patenträttsråd
von Zweigbergk, Åke C., generaldirektör

Experter:

Markman, Kiddi C., byråassistent
Sandegren, Erik O. E., f. d. byråchef
Svanström, Bengt E. G., landssekreterare

Sekreterare:

Åhberg, Bengt-Erik B., hovrättsråd

Direktiven för varumärkes- och firmautredningen, se 1950: I Ju 31.

Utredningen har under tiden november 1966—augusti 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 22 augusti 1967 avlämnat betänkandet »Firmaskydd» (SOU 1967: 35).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Utredning angående upplysning till militära myndigheter om ådömda straff m. m.* (1965: I 26, 1966: 27, 1967: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1960 för att utreda frågan angående upplysning till militära myndigheter om ådömda straff m. m. beträffande personal som beordrats att fullgöra militärtjänst (se Post- och Inrikes tidn. den 13 maj 1960):

Thyresson, Gunnar, hovrättsråd

Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 41.

Utredningsmannen har färdigställt ett betänkande benämnt »Upplysning till militära myndigheter om kriminell belastning hos värnpliktiga», vilket kommer att avlämnas i januari 1968.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Offentlighetskommittén* (1965: I 27, 1966: 28, 1967: 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1960 för översyn av lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 6 juli 1960):

Kjellin, Björn T. M., hovrättspresident, *ordförande*
Borggård, Göran R., generaldirektör
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av I kamm.
Pers, Anders Yngve, redaktör
Stjernquist, Nils Nilsson-, professor

Experter:

Kromnow, E. Åke, riksarkivarie
Romson, Rolf, förste sekreterare (fr. o. m. den 22 mars 1967)
Ryman, Sven-Hugo G., byråchef
Wadén, Ingel P. J., förste arkivarie

Sekreterare:

Holmberg, Erik G., hovrättsassessor

Direktiven för kommittén, se 1961: I Ju 43 och 1962: I Ju 37.

Under tiden november 1966—maj 1967 har kommittén sammanträtt sex dagar.

Kommittén har i juni 1967 avlämnat betänkandet »Tryckfrihet och upphovsrätt» (SOU 1967: 28).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Utredning av möjligheterna till förbättrad övervakning av sjötrafiken m. m.* (1965: I In 13, 1966: In 8, 1967: Ju 27)

Tillkallad av chefen för inrikesdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 oktober 1961 för att utreda möjligheterna att åstadkomma förbättrad övervakning i fråga om efterlevnaden av sjötrafikens regler och bestämmelserna angående vattenförorening från fartyg m. m.:

Ros, A. K. Erik, f. d. underståthållare

Expert:

Erlandsson, Bengt H., polisöverintendent

Sekreterare:
Heden, P. A. Göran, byrådirektör

I enlighet med framställning av utredningsmannen har denne entledigats från uppdraget den 30 juni 1967.

5. *Utredningen för översyn av bokföringslagen* (1965: I 46, 1966: 44, 1967: 36)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för översyn av bokföringslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 29 juni 1962):
Wijnbladh, C. Mauritz E., f. d. hovrättspresident, *ordförande*
Johansson, A. Erik M., taxeringsdirektör
Löfgren, Å. Sigurd, auktoriserad revisor
Expert:
Kedner, Gösta R., universitetslektor
Sekreterare:
Ytterbrink, F. Ingmar A., kanslichef

Direktiven för utredningen, se 1963: I Ju 56.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 1 november 1967 avlämnat betänkandet »Förslag till lag om skyldighet att föra räkenskaper, m. m.» (SOU 1967: 49).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Parlamentariska nämnden i Wennerströmaffären* (1965: I 59, 1966: 52, 1967: 41)

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 13 december 1963 för att *dels* företa en allsidig granskning av det genom juristkommissionens i Wennerströmaffären försorg samlade utredningsmaterialet, såvitt avser statsrådens handläggning i Wennerströmaffären, *dels* överväga de principiella riktlinjerna för handläggningen av säkerhetsfrågor:
Strand, Axel W., riksgäldsfullmäktig, led. av I kamm., *ordförande*
Andersson, Torsten, redaktör, led. av I kamm.
Hernelius, J. Allan, chefredaktör, led av I kamm.
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av II kamm.
Pettersson, A. Georg, skyddskonsulent, led. av I kamm.
Wedén, Sven M., disponent, led. av II kamm.
Expert:
Litzén, Anders G., revisionssekreterare
Sekreterare:
Tillinger, Lars-Erik, t. f. departementsråd.

Nämnden har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 16 sammanträden.

Nämnden har färdigställt ett betänkande benämnt »Handläggning av säkerhetsfrågor», vilket kommer att avlämnas i januari 1968.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *1964 års vatten- och avloppsutredning* (1965: I 63, 1966: 56, 1967: 44)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 maj 1964 för översyn av lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juni 1964):

Fürst, Per-Erik, hovrättsråd

Experter:

Petrelius, Bengt, direktör

Westman, Erik Gustaf, stadsjurist

Direktiven för utredningen, se 1965: I Ju 63.

Utredningsmannen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 16 sammanträden med experterna, därav ett som har pågått fem dagar i följd.

Utredningsmannen har avlämnat ett i december 1967 dagtecknat betänkande, benämnt »Vatten och avlopp» (SOU 1967: 65).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Arvsfondsutredningen* (1965: I 65, 1966: 57, 1967: 45)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1964 för översyn av lagen om allmänna arvsfonden (se Post- och Inrikes tidn. den 29 september 1964):

Hamdahl, Bengt O., regeringsråd

Experter:

Fjellander, Nils E. B., expeditionschef

Larnstedt, A. Ossian G., kansliråd

Wallén, Axel O. A., expeditionschef

Sekreterare:

Björhammar, Carl A., byråchef

Direktiven för utredningen, se 1965: I Ju 65.

Utredningsmannen har i januari 1967 avlämnat betänkandet »Allmänna arvsfonden» (SOU 1967: 2).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Organisationskommittén för den diplomatiska konferensen år 1967 för revision av 1886 års Bernkonvention* (1966: 63, 1967: 50)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1965 med uppgift att svara för det organisatoriska genomförandet av den diplomatiska konferensen i Stockholm under sommaren 1967 för revision av 1886 års Bernkonvention för skydd av litterära och konstnärliga verk m. m.:

Kling, E. Herman, statsråd, led. av I kamm., *av Kungl. Maj:t förordnad ordförande*
Anderson, Carl Albert, direktör, led. av I kamm.
Bergérus, K. Holger E., direktör
Bergström, Svante B., professor
Borggård, Göran R., generaldirektör
Gehlin, Jan H. M., rådman
Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd
Holmberg, Carl V., justitieråd
Iveroth, C. Axel, direktör
Kellberg, Love G.-A., utrikesråd
Lassen, Bengt F. C., direktör
Ljungman, K. Seve B., professor
Nordenson, Ulf K., departementsråd
Petrén, B. A. Sture, f. d. hovrättspresident
Pålsson, E. Roland, departementsråd
Romanus, Sven E., justitieråd
Rydbeck, Olof, envoyé, radiochef
Schein, Harry, direktör
Sylvén, G. Christer, departementssekreterare
Uggla, Claes A., patenträttsråd
Wilson, Sven T., direktör
von Zweigbergk, Åke C:son, f. d. generaldirektör

Sekreterare:

Hellberg, Olle A. O:son, departementssekreterare

Kommitténs arbetsutskott har under tiden november 1966—juli 1967 hållit 29 protokollförda sammanträden, varav tre i närvaro av representanter för de förenade internationella byråerna för skydd av upphovsrätt m. m. (BIRPI) i Genève. Ledamöter av arbetsutskottet har dessutom haft överläggningar vid några tillfällen i Genève med BIRPI:s sekretariat. Kommittén i sin helhet har hållit två sammanträden.

Konferensen har hållits den 11 juni—den 14 juli 1967 med deltagande av representanter för 74 länder.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *Utredningen angående justitieråds, regeringsråds och justitiekanslerns arbetsrättsliga ställning* (1967: 56)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1965 för översyn av de författningsbestämmelser som rör justitieråds, regeringsråds och justitiekanslerns offentligrättsliga anställningsvillkor och arbetsrättsliga ställning i övrigt (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1966):
Hagander, Johan O., f. d. överståthållare
Sekreterare:
Mollstedt, S. R. Bo, hovrättsråd
Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 56.
Utredningsmannen har avlämnat ett i december 1967 dagtecknat betänkande benämnt »Justitieråds, regeringsråds och justitiekanslerns arbetsrättsliga ställning» (Stencil Ju 1967: 16).
Uppdraget är därmed slutfört.

11. *Utredningen om övervakare inom kriminalvården* (1967: 60)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1966 för att utreda frågor angående de enskilda övervakarna inom kriminalvården (se Post- och Inrikes tidn. den 11 mars 1966):
Bergman, Per R., direktör, led. av II kamm., *ordförande*
Rudstedt, K. Gunnar, kriminalvårdsdirektör
Winther, Otto W. G., departementssekreterare
Experter:
Sturkell, Carl-Edvard, hovrättsassessor
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsassessor
Sekreterare:
Söderlund, Göran A., byrådirektör
Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 60.
Utredningen har under året hållit sju sammanträden.
Utredningen har den 15 augusti 1967 avlämnat betänkandet »De enskilda övervakarna inom kriminalvården» (Stencil Ju 1967: 8).
Uppdraget är därmed slutfört.

12. *Sakkunniga för översyn av organisationen vid åklagarmyndigheten i Stockholms åklagardistrikt*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 januari 1967 för översyn av organisationen vid åklagarmyndigheten i Stockholms åklagardistrikt:
Laurin, Joël, f. d. hovrättspresident

Olsson, Karl Gustaf, länsåklagare
Expert:
Alstermark, Bengt, byråchef
Sekreterare:
Zeime, Claes A., byråchef

De sakkunniga har den 6 november 1967 avlämnat betänkandet »PM angående organisationen vid åklagarmyndigheten i Stockholms åklagardistrikt» (Stencil Ju 1967: 15).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968[1]

13. *Utredningen rörande specialstraffrätten* (1965: I 16, 1966: 19, 1967: 13)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1955 för förberedande undersökning för reformering av specialstraffrätten (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1955):
Thornstedt, Hans G., professor
Expert:
Danelius, Hans C. Y., hovrättsfiskal
Sekreterare:
Widlund, Jan B., jur. kand.

Lokal: Stockholms universitet, Nortullsgatan 2, Stockholm VA, tel. växel 34 08 60 ankn. 139 eller 37 24 43

Direktiven för utredningen, se 1957: I Ju 34.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

14. *Fångvårdens byggnadskommitté* (1965: I 17, 1966: 20, 1967: 14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 april 1956 för att handha nybyggnadsverksamheten inom kriminalvården (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1956):
Andersson, A. G. Birger, redaktör, led. av I kamm., *ordförande*
Bunner, Tor Å. G., byggnadsråd
Ericsson, Carl Henrik, byråchef
Eriksson, G. Torsten, generaldirektör
Evers, G. Tage, överintendent, *verkställande ledamot*
Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av I kamm.

[1] Vissa uppdrag, som redovisades i 1967 års riksdagsberättelse, har inte medtagits här, eftersom de numera ej är att anse som utredningsuppdrag. Detta gäller uppdragen som svenska representanter hos FN och hos Europarådet i frågor om förebyggande av brott och behandling av brottslingar (1967:12) och som ledamot i nordiska samarbetsutskottet för kriminalstatistik (1967:67)

Jacobsson, Per, socialvårdsassistent, led. av I kamm.
Ljungberg, Blenda M., läroverksadjunkt, led. av II kamm.
Rinman, Olle A. F., byggnadschef
Selin, Sven, ombudsman
Serenander, E. Fritz B., kriminalvårdsdirektör
Tammelin, Paul A. V., överdirektör
Åmark, Curt E., överläkare

Experter:

Amilon, Clas O., kriminalvårdsdirektör
Andersson, Hans E., byrådirektör
Andersson, Rubin A., avdelningsdirektör
Carlsson, Arthur, byråinspektör
Fornander, J. Nils-Uno, byråchef
Hall-Mikaelsson, Barbro, kriminalvårdsdirektör
Hultin, C. O. Gunnar, byrådirektör
Johnsson, N. Olle, t.f. byråchef
Lindberg, Erik G., kriminalvårdsdirektör
Marnell, K. Gunnar, kriminalvårdsdirektör
Olsson, Curt I., avdelningsdirektör
Ringius, Gösta, kriminalvårdsdirektör
Rudstedt, K. Gunnar, kriminalvårdsdirektör
Schiöld, K. Gösta A., bevakningsinspektör
Thurén, Gunnar C. O., kriminalvårdsdirektör
Traung, Brita, assistent

Sekreterare:

Bellskog, Sven O., kanslisekreterare

Lokal: Erik Dahlbergsgatan 60, Stockholm NO, tel. 61 96 39 (verkställande ledamot), 63 57 60 ankn. 77 (sekreterare) 61 98 66 (kansli), 61 96 19, 61 97 44 och 61 96 15 (experter)

Direktiven för kommittén, se 1957: I Ju 39.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 13 protokollförda sammanträden, varav 4 plenarsammanträden.

Den 8 december 1966 har kommittén till Kungl. Maj:t överlämnat omarbetade bygghandlingar avseende andra byggnadsetappen vid centralanstalten Skogome. Till Kungl. Maj:t har den 10 april 1967 överlämnats förslag till lokalprogram för en ny centralanstalt inom ungdomsgruppen. Genom byggnadsstyrelsen har den 25 oktober 1967 överlämnats bygghandlingar för en öppen sidoanstalt i Herrljunga.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

15. *1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar* (1965: I 18, 1966: 21, 1967: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1956 för en undersökning av ungdomsbrottsklientelet (se Post- och Inrikes tidn. den 13 juli 1956):

Bergsten, Per G., justitieråd, *ordförande*
Ahnsjö, Sven O. R., professor
Blomberg, R. (Dick) A., rektor
Carlsson, N. Gösta, professor
Gerle, Bo O., docent, chefsläkare
Husén, Torsten, professor
Jonsson, Gustav A., chefläkare
Malmquist, Sten G., professor

Experter:

Bolin, Lars A., byråchef
Brandt-Humble, Kristina, fil. kand.
Elmhorn, Kerstin, fil. lic.
Kinell, Erik, förste socialinspektör
Kirstein, Lennart, docent, överläkare
Lövegren, Marianne, bitr. psykolog
Mattsson, Sten F. I. H., chefsåklagare
Settergren, Gitte, fil. kand.
Svahn, Iba, socionom

Sekreterare:

Hellberg, Olle A. O:son, departementssekreterare

Lokal: Norrbackagatan 80, Stockholm VA, tel. 31 59 34, 31 59 37, 31 59 39, 31 59 84, 30 52 70 (experter), St. Nygatan 2 B, Stockholm C, tel. växel 23 66 60 (sekreteraren)

Direktiven för undersökningen, se 1957: I Ju 40.

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem protokollförda sammanträden. Dessutom har ett arbetsutskott sammanträtt fyra gånger och en arbetsgrupp fem gånger. Undersökningen av försökspersonernas återfall i brott har fortsatt även under hösten 1967 i samarbete med de militära inskrivningsmyndigheterna.

Undersökningen beräknas pågå under hela år 1968.

16. *Familjerättskommittén* (1965: I 19, 1966: 22, 1967: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 december 1956 för översyn av äktenskapslagstiftningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 8 januari 1957):

Walin, A. Gösta, f. d. justitieråd, ordf. i lagberedningen, *ordförande*
Fischler, Josef, advokat
Hamrin-Thorell, Ruth, redaktör, led. av I kamm.
Malmström, P. F. Åke, professor
Svedberg, Erik D., hemmansägare, led. av I kamm.
Tscherning, Tom G. R., departementssekreterare
Sekreterare:
Vängby, Staffan O. S., hovrättsassessor

Lokal: St. Nygatan 2 B, 1 tr. (postadress: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2), tel. växel 23 66 60

Direktiven för utredningen, se 1957: I Ju 44 och 1960: I Ju 31.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har fyra sammanträden hållits med kommittén i dess helhet. Representanter för kommittén har överlagt med sakkunniga från Danmark, Finland och Norge i Oslo den 8 och 9 maj 1967 samt med sakkunniga från Finland i Stockholm den 15 och 16 december 1966 och i Helsingfors den 13—16 mars 1967.

Kommittén beräknas under år 1968 avlämna delbetänkande med förslag till lagstiftning rörande internationell äktenskapsrätt och arvsrätt.

Därefter återstår utredningsarbetet beträffande den internationella föräldrarätten. Det väntas pågå under hela år 1968.

17. *Utredningen angående bekantgörande av folkrättens regler för krig* (1965: I 20, 1966: 23, 1967: 17)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 oktober 1948 för att utarbeta en handbok angående folkrättsliga regler för krig:
Jägerskiöld, Stig A. F., professor

Utredningens adress: Floragatan 6, Stockholm Ö, tel. 20 18 25

Direktiven för utredningen, se 1958: I Ju 1.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

18. *Sjölagskommittén* (1965: I 21, 1966: 24, 1967: 18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 januari 1958 för översyn av sjölagstiftningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1958):
Hagbergh, C. Erik, justitieråd, *ordförande*
Bååw, Hjalmar H. W., redaktör
Grenander, Nils, direktör, jur. dr
Hedborg, Per Erik, direktör
Lindencrona, Gustaf, sjöfartsråd
Thore, Johan S., förbundsordförande

Experter:
Hagberg, Lennart P. M., advokat
Hedén, E. Ragnar, advokat
Pineus, Kaj L. A., dispaschör
Zetterman, J. Lorenz, direktör, jur. lic.

Sekreterare:
Rune, Christer L., hovrättsassessor

Lokal: Stenkullavägen 6, Stockholm K, tel. 56 30 90, 56 30 20 (sekreteraren), Sveavägen 13—15, 2 tr., Stockholm C, tel. 10 95 77 eller Lützengatan 5 A, Stockholm NO, tel. 60 63 94 (ordföranden)

Direktiven för utredningen, se 1959: I Ju 39.

Kommittén har fortsatt arbetet på revision av sjölagens 1 kap. om fartyg, 2 kap. om redande i fartyg och 5 kap. om befordran av passagerare samt av bestämmelserna om registrering av fartyg. Kommittén har inlett arbetet på den lagrevision som betingas av de internationella konventioner som avslutades genom den diplomatiska sjörättskonferensen i Bryssel under våren 1967 om sjöpanträtt och fartygshypotek, om inskrivning av rätt till fartyg under byggnad och om befordran av passagerares resgods.

Kommittén har hållit ett expertsammanträde och ett sammanträde gemensamt med den svenska delegationen vid nämnda diplomatiska konferens.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

19. *Aktiebolagsutredningen* (1965: I 24, 1966: 26, 1967: 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 februari 1960 och den 2 november 1962 för att i samråd med motsvarande utredningar i de övriga nordiska länderna utarbeta en enhetlig nordisk aktiebolagslagstiftning (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1960 och den 10 december 1962):

Nial, S. Håkan, f. d. professor, f. d. rektor vid Stockholms universitet

Särskilda sakkunniga att på kallelse av utredningsmannen biträda vid utredningen:
Bergius, Einar V., f. d. byråchef (t. o. m. den 27 januari 1967)
Bolin, A. Bertil, direktör
Borgström, Carl, direktör
Hanner, Per V. A., docent, auktoriserad revisor
Gabrielson, Lars, direktör
Gustafsson, Stig G., jur. kand.
Köhler, Nils G., advokat
Pehrsson, Wilhelm P., advokat
Stiernstedt, Stefan W. O., byråchef (fr. o. m. den 28 januari 1967)

Sekreterare:
Loheman, Arne, hovrättsråd
Biträdande sekreterare:
Hemström, Carl J. F., jur. kand.
Zetterquist, Göran F., hovrättsassessor (fr. o. m. den 23 januari 1967)
Lokal: Södra Roslags domsaga, Erik Dahlbergsgatan 58—62, Stockholm NO, tel. växel 63 57 60

De ursprungliga direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 39. *Tilläggsdirektiv,* se 1963: I Ju 31.

Sammanträden har hållits med delegerade från de övriga nordiska länderna i Köpenhamn den 7—12 november 1966, i Oslo den 20—25 februari 1967, i Helsingfors den 12—17 juni 1967 och i Stockholm den 4—9 september 1967. Utredningsmannen har dessutom sammanträtt med den finska utredningens ordförande den 12—13 december 1966 i Stockholm och den 17—18 mars 1967 i Helsingfors. Utredningsmannen har sammanträtt den 13 februari och den 28 augusti 1967 med de svenska sakkunniga.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

20. *Utredningen angående fraktavtalet vid godsbefordran på väg* (1965: I 28, 1966: 29, 1967: 22)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1960 för att utreda frågan om lagstiftning i anledning av svensk anslutning till konventionen om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 november 1960):
Sidenbladh, Karl J. E., hovrättspresident, *ordförande*
Andersson, Torsten C., direktör
Nordström, Clas G., departementsråd
Expert:
Thorell, K. Arne B., direktör
Sekreterare:
Weidstam, Åke, hovrättsassessor
Lokal: Hovrätten för Övre Norrland, Umeå, tel. 090/11 82 70
Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 47.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har utredningen sammanträtt fyra dagar.

Utredningsarbetet, som f. n. huvudsakligen är inriktat på att få till stånd enhetliga regler för inrikes vägfraktavtal i Danmark, Finland, Norge och Sverige, beräknas pågå under hela år 1968.

21. *Utredningen av frågan om verkställighet av utländsk dom i tvistemål* (1965: I 29, 1966: 30, 1967: 23)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1960 för att utreda frågan om verkställighet här i riket av utländsk dom i tvistemål och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 14 december 1960):
Welamson, Lars T., professor
Expert:
Eek, Hilding, professor
Sekreterare:
Holstad, B. Sigvard, hovrättsassessor (fr. o. m. den 10 juni 1967)
Wersén, Dag, advokat (t. o. m. den 12 juni 1967)
Lokal: Stockholms universitet, Norrtullsgatan 2, Stockholm VA, tel. 34 59 11
Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 48.
Utredningsmannen har upprättat ett utkast till betänkande med förslag till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden på privaträttens område. På grundval av detta utkast ägde överläggningar rum i Stockholm den 14 och 15 november 1967 med delegerade från Danmark, Norge och Finland samt lagberedningens ordförande.
Utredningsmannen beräknas färdigställa ett betänkande i ämnet under år 1968.

22. *Expropriationsutredningen* (1965: I 30, 1966: 31, 1967: 24)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 december 1960 för översyn av expropriationslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 5 januari 1961):
Körlof, A. H. Voldmar, regeringsråd, *ordförande*
Ekström, Sven E. A., kommunalkamrer, led. av II kamm.
Garpe, D. A. Joakim, f. d. borgarråd
Grebäck, Erik H., agronom, led. av II kamm.
Hansson, Gustaf Henry, civilingenjör, f. d. riksdagsman
Johansson, Knut B. M., förbundsordförande, led. av I kamm.
Lundström, N. Birger, redaktör, led. av I kamm.
Experter:
Hernmarck, A. G. Michaël, jur. dr, advokat
Johansson, Sven-Erik, professor
Lindh, Åke H., andre förbundsordförande
Löfgren, Å. Sigurd, auktoriserad revisor
Westin, J. Olle, civilingenjör

Westman, Erik Gustaf, stadsjurist
Sekreterare:
Landh, Lars V., hovrättsråd
Biträdande sekreterare:
Sterzel, Georg F., hovrättsassessor

Lokal: Brännkyrkagatan 14 A, 3 tr., Stockholm SV, tel. 41 60 03 (Landh), 41 16 67 (Sterzel)

Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 49.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt elva dagar. Dessutom har ett flertal sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom utredningen.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

23. *Domstolskommittén* (1965: I 32, 1966: 33, 1967: 25)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars och den 29 december 1961 för översyn av domstolsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 22 april 1961 och den 22 februari 1962):
Elliot, Knut E., f. d. hovrättspresident, *ordförande*
Brandt, H. Birger D., rådman
Engqvist, Carl Olof, f. d. lagman
Hult, Bengt V., f. d. justitieråd, ordförande i arbetsdomstolen
Stangenberg, Eric G., häradshövding
Stangenberg, Harriet S. T., tjf. expeditionschef
Tammelin, Paul A. V., överdirektör
Experter:
Brundin, S. A. Torleif (Leif), expeditionschef
Henkow, K. G. Ingvar, hovrättsråd
Kilander, B. Ingemar, hovrättsråd
Lyberg, Folke, lönedirektör
Petrén, G. Otto E., justitieråd
Sandström, Bengt G. T., lagman
Tiby, K. Ivar, departementssekreterare
Rådgivande nämnden:
Andersson, A. G. Birger, redaktör, led. av I kamm.
Bergh, K. Ragnar, f. d. folkskolinspektör, f. d. riksdagsman
Kristensson, Astrid M., jur. kand., förbundsdirektör, led. av II kamm.
Larsson, Erik, i Norderön, hemmansägare, led. av II kamm.
Nelander, Eric M., expeditionsföreståndare, led. av II kamm.
Nyberg, J. Olaus, redaktör, led. av II kamm.
Svedberg, Erik D., hemmansägare, led. av I kamm.
Svensson, Gustaf L., hemmansägare, led. av II kamm.

Ekelöf, Per Olof, professor
von Feilitzen, Styrbjörn, direktör
Gamstedt, Eric V., överåklagare
Wiklund, Holger D. E., advokat, generalsekreterare
Sekreterare:
Malmström, Bengt G. V., hovrättsassessor

Lokal: Erik Dahlbergsgatan 58—62, Stockholm NO, tel. växel 63 57 60

Direktiven för kommittén, se 1962: I Ju 45 och 1963: I Ju 40.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har kommittén hållit fem sammanträden om sammanlagt sex sammanträdesdagar.

Kommittén har i januari 1967 avlämnat betänkandet »Domstolsväsendet II. Ny domkretsindelning för underrätterna» (SOU 1967: 4). Arbetet har därefter huvudsakligen varit inriktat på frågor som sammanhänger med instansordningen.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

24. *Trafikmålskommittén* (1965: I 33, 1966: 34, 1967: 26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1961 för att undersöka möjligheterna att förenkla handläggningen av trafiköverträdelser m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1961):
Kristensson, A. Yngve S., f. d. borgmästare, *ordförande*
Agvald, Sten R., advokat
Berndtsson, Berndt-Erik, överåklagare (fr. o. m. den 25 augusti 1967)
Fröding, Nils G. O., häradshövding, f. d. riksdagsman
Holmquist, Bertil G., rättschef
Lindroth, Kurt J. H., överdirektör
Lindstrand, E. Lennart, jur. kand., direktör
Lundqvist, C. Martin, överåklagare (avliden den 6 maj 1967)
Experter:
Berndtsson, Berndt-Erik, överåklagare (t. o. m. den 24 augusti 1967)
Boalt, H. Gunnar R., professor
Elwing, Carl Magnus, preceptor
Husén, Torsten, professor
Johansson, K. Gunnar E., professor
Settergren, Erik H., poliskommissarie
Sveri, Knut O., professor
Sekreterare:
Cosmo, Carl-Johan O., hovrättsassessor
Morath, B. Axel, kammaråklagare

Kommittén har biträtts av kanslirådet jur. dr G. Simson med vissa undersökningar om utländsk rätt.

Lokal: Sveavägen 13—15, 2 tr., Stockholm C, tel. 10 51 35 (ordföranden), 10 96 36, 10 93 85 och 10 79 34 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén, se 1962: I Ju 46.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sammanträden under 15 dagar.

Kommittén har den 7 december 1967 avgett ett delbetänkande, benämnt »Förundersökning» (SOU 1967: 59). Kommittén beräknas i början av år 1968 avge ett delbetänkande om trafikmålsutredningar. Återstående utredningsarbete beräknas pågå under hela år 1968.

25. *Svenska sakkunniga i finsk-svenska gränsälvskommittén* (1965: I 34, 1966: 35, 1967: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 oktober 1961 för att i samråd med en av Finlands handels- och industriministerium tillsatt kommitté utarbeta förslag till en allmän vattenrättslig konvention mellan Sverige och Finland om nyttjandet av gränsvattendragen:

Bergsten, Per G., justitieråd, *ordförande*
Bergström, Inge, byråchef
Nilsson, K. V. Tore, teknisk direktör

Sekreterare:

Herner, S. Göran, revisionssekreterare

Lokal: Högsta domstolen, Riddarhustorget 8, Stockholm C, tel. växel 23 67 20 ankn. 16 (ordföranden)

Skriftliga direktiv har ej meddelats.

Kommittén i dess helhet (gränsälvskommittén) har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden om sammanlagt sju dagar.

Kommittén har under år 1967 avlämnat en promemoria med förslag rörande fredningszoner för vandringsfiskens framkomst i Torne skärgård (Stencil Jo 1967: 3). De svenska sakkunniga i kommittén har därefter avlämnat en promemoria rörande svensk lagstiftning m. m. i anledning av förslaget om fredningszoner (Stencil Jo 1967: 4).

Under oktober har påbörjats översättning till finska av ett utarbetat förslag till vattenrättslig överenskommelse med motiv.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

26. *Militärstraffsakkunniga* (1965: I 36, 1966: 37, 1967: 29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1961 för utredning av frågan rörande straff- och disciplinmedel mot krigsmän m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 januari 1962):

Thyresson, Gunnar, hovrättsråd, *ordförande*
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av I kamm.
Jacobsson, Per, socialvårdsassistent, led. av I kamm.
Experter:
Friberg, Hans, förvaltare
Magnusson, Erik I., rustmästare
Marcus, Stig, rättschef
Virgin, Fritz-Ivar C., överste
Sekreterare:
Boström, Fredrik V. E., rådman
Lokal: Västra Trädgårdsgatan 4, 1 tr., tel. 20 56 43
Direktiven för utredningen, se 1963: I 45.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

27. *Bostadsrättskommittén* (1965: I 37, 1966: 38, 1967: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 januari 1962 för översyn av bostadsrättslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1962):
Ringdén, Hans-Fredrik, regeringsråd, *ordförande*
Blomqvist, N. Gösta, direktör
Källenius, Sten I. R., direktör, f. d. riksdagsman
Leo, P. Gunnar, jur. kand., direktör
Nyquist, Folke, lagman
Svenning, Eric, redaktör, led. av II kamm.
Expert:
Rosén, J. Allan, avdelningsdirektör
Sekreterare:
Jagander, Jan-Eric, hovrättsassessor
Biträdande sekreterare:
Lindqvist, Inge, hovrättsfiskal
Lokal: L. Badhusgatan 4, Göteborg C, tel 031/13 72 14 (sekreteraren), 031/13 72 19 (biträdande sekreteraren)
Direktiven för utredningen, se 1963: I Ju 46.
Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 sammanträden. Kommitténs arbetsutskott har sammanträtt ett flertal gånger.
Kommittén har den 20 oktober 1967 avlämnat »Promemoria med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 april 1930 (nr 115) om bostadsrättsföreningar» (Stencil Ju 1967: 13).
Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

28. *Förvaltningsdomstolskommittén* (1965: I 38, 1966: 39, 1967: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 mars 1962 för utredning av den administrativa rättskipningens omfattning och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 19 mars 1962):
Holmgren, H. Kurt H., regeringsråd, *ordförande*
Andersson, G. Ingemar, byråchef, f. d. riksdagsman
Bohman, B. Gösta, direktör, led. av II kamm.
Dockered, G. Robert, lantbrukare, led. av II kamm.
Fredlund, Lennart S., justitieråd
Martinsson, Bo N. O., advokat, led. av II kamm.
Petrén, B. E. Gustaf, hovrättsråd, kanslichef
Reuterswärd, Erik A. P., rättschef
Expert:
Vogel, Lorentz W., byråchef
Sekreterare:
Hermanson, E. Waldemar, förste länsassessor
Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)
Direktiven för kommittén, se 1963: I Ju 47.
Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tre sammanträden.
Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under våren 1968.

29. *Utredningen angående vattenlagens torrläggningsbestämmelser* (1965: I 41, 1966: 40, 1967: 32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för översyn av vattenlagens bestämmelser rörande torrläggning av mark (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962):
Wikner, A. Åke, tingsdomare
Experter:
von Heideken, P. Gösta, vattenrättsråd
Fridell, Ingvar, universitetslektor
Lokal: Södra Roslags domsaga, Erik Dahlbergsgatan 60, Stockholm NO, tel. växel 63 57 60
Direktiven för utredningen, se 1963: I Ju 50.
Utredningsmannen har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt sju dagar med experterna.
Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

30. *Sakkunniga rörande lagstiftning om köp av lös egendom* (1965: I 42, 1966: 41, 1967: 33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa arbetet i en i Finland tillsatt kommitté, som har uppdrag att utarbeta förslag till lag om köp av lös egendom, samt att, under beaktande av pågående arbete att åstadkomma en internationell köplag, överväga om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska köplagen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962).

Genom beslut den 25 maj 1967 har Kungl. Maj:t vidgat uppdraget till att avse en begränsad översyn av den svenska köplagen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967):

Karlgren, G. Hjalmar T., f. d. justitieråd
Hellner, Jan E., professor

Experter (fr. o. m. den 17 oktober 1967):

Bergman, S. Christer, byrådirektör
Cedercrantz, Bror O. C., direktör
Grubbe, S. Tage V., förbundsjurist
Köhler, Nils G., advokat
Pettersson, Eric B., civilekonom
Siljeström, Sten G. L., direktör
Wiberg, G. Lennart E:son, direktör

Sekreterare:

Knutsson, P. Anders, hovrättsassessor (t. o. m. den 30 juni 1967)
Ekström, Allan, hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 juli 1967)

Lokal: Södra Roslags domsaga, Erik Dahlbergsgatan 60, Stockholm NO, tel. växel 63 57 60

De ursprungliga direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 51. *Tilläggsdirektiv* (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 25 maj 1967):

Lagen den 20 juni 1905 om köp och byte av lös egendom — köplagen — har tillkommit i nordiskt samarbete och överensstämmer väsentligen med de lagar i ämnet som gäller i Danmark, Island och Norge. Finland saknar motsvarighet till de andra nordiska ländernas köplagar. År 1961 tillsattes en kommitté där med uppgift att utarbeta förslag till köplag för Finland. Vid sitt arbete skulle kommittén bl. a. beakta de köplagar som gäller i de andra nordiska länderna.

Det finska utredningsarbetet följs från svensk sida av särskilda sakkunniga rörande lagstiftning om köp av lös egendom (se riksdagsberättelsen 1963: I Ju 51). Även i Danmark och Norge har sakkunniga utsetts att följa utredningsarbetet. De nordiska sakkunniga skall bl. a. överväga om det finns anledning att föreslå ändringar i de nordiska ländernas köplagar.

Vid de nordiska överläggningar som har ägt rum i samband med det finska utredningsarbetet har enighet nåtts om att fortsatt lagstiftningsar-

bete på köprättens område i de nordiska länderna bör bygga på de köplagar som nu gäller i Danmark, Norge och Sverige. Det har emellertid ansetts att ändringar behövs i dessa lagar på vissa särskilda punkter.

De svenska sakkunniga har i en till justitiedepartementet ingiven promemoria nämnt några sådana punkter och väckt frågan, om inte det fortsatta arbetet bör bedrivas på ett sätt som närmare ansluter till gängse former för lagstiftningsarbete.

Som exempel på ändringar som enligt de sakkunnigas mening bör övervägas nämns i promemorian införande av en allmän jämkningsregel efter mönster av bl. a. 8 § skuldebrevslagen, uppställande av ett generellt krav på att kontraktsbrott skall vara väsentligt för att kunna grunda rätt till hävning, införande av en rätt för part som utsätts för kontraktsbrott att bestämma en skälig frist inom vilken riktig prestation skall ske för att hävningsrätt inte skall föreligga, inskränkningar i köparens rätt att kräva fullgörande in natura och i säljarens rätt att kräva köpeskillingen mot tillhandahållande av varan, vidgning av skadeståndsansvaret vid säljarens kontraktsbrott till att omfatta s. k. culpa in contrahendo, begränsning av ansvaret för indirekta skador samt förtydligande och uppmjukning till säljarens förmån av stadgandet i 24 § köplagen.

I promemorian framhålls vidare att det kan finnas skäl att genomföra vissa lagändringar för att bättre tillgodose konsumenternas intressen. Denna fråga har också tagits upp i en framställning från Nordiska kommittén för konsumentspörsmål till de nordiska ländernas justitieministrar. Kommittén föreslår att vissa frågor rörande omfattningen av säljarens upplysningsplikt, köparens undersöknings- och reklamationsskyldighet, köparens rätt till ersättning för indirekta skador och säljarens möjligheter att begränsa köparens befogenheter vid fel i godset utreds i syfte att stärka konsumentens ställning gentemot den som bedriver yrkesmässig försäljning.

Frågan om en översyn av de nordiska köplagarna aktualiseras också genom den utveckling som har ägt rum på det internationella planet. Sedan lång tid tillbaka har arbete bedrivits för att åstadkomma en internationell reglering av köprätten. Vid en diplomatisk konferens i Haag år 1964 utarbetades två konventioner rörande internationella köp. Den ena konventionen innehåller en uniform lag om slutande av avtal om internationella köp, vilken för sådana avtals del motsvarar 1 kap. i den svenska avtalslagen. Den andra konventionen innehåller för internationella köp en uniform lag som behandlar de frågor som regleras i köplagen. Vid de nordiska överläggningarna i anledning av det finska köplagsarbetet har man varit ense om att man vid en översyn av den nordiska köprätten bör ta särskild hänsyn till den uniforma lagen för internationella köp.

I Norge har nyligen tillsatts en kommitté med uppdrag att göra en begränsad översyn av den norska köplagen. Också i Danmark är man nu beredd att låta göra en motsvarande översyn av den danska köplagen.

Mot bakgrund av vad som nu har sagts anser jag att en begränsad översyn av den svenska köplagen bör komma till stånd. Jag föreslår att de sakkunniga som har tillkallats för att följa det finska lagstiftningsarbetet får i uppdrag att göra en sådan översyn och lägga fram de förslag till ändringar som utredningsarbetet föranleder.

De sakkunniga bör samarbeta med motsvarande sakkunniga i de andra nordiska länderna. Det är angeläget att den nordiska rättslikheten på köp-

rättens område består. Vid arbetet bör de sakkunniga vidare beakta innehållet i den uniforma lagen för internationella köp och överväga om svensk rätt på enskilda punkter bör bringas i närmare överensstämmelse med denna.

Vid utredningen bör de frågor som har angetts i den tidigare nämnda promemorian närmare övervägas. De sakkunniga bör vara oförhindrade att ta upp även andra frågor. Utredningsarbetet bör dock inte sikta till någon genomgripande revision av köplagen. Lagens allmänna principer, dess systematik och begreppsbestämningar bör i allt väsentligt lämnas orubbade.

De sakkunniga bör förutsättningslöst pröva behovet av särskilda regler till skydd för konsumenterna. Behovet får bedömas mot bakgrund av de möjligheter att skydda konsumentintressen som i övrigt står till buds genom exempelvis konsumentupplysningsverksamhet, reklamationsnämnder och förhandlingar mellan statliga eller privata organ och näringsorganisationer. Det bör inte ankomma på de sakkunniga att föreslå några nya åtgärder av detta slag. Om det anses erforderligt att införa särskilda köprättsliga regler till konsumenternas skydd, bör övervägas om reglerna bör infogas i köplagen eller tas upp i en särskild lag.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att konsumtionskreditutredningen i syfte att skydda konsumenternas intressen har föreslagit en lag om rätt att frånträda avtal i vissa fall (se SOU 1966: 42). Sedermera har Nordiska rådet i rekommendation 1967: 15 hemställt till regeringarna att gemensamt ta upp frågan om lagstiftning i ämnet. Hithörande frågor är av allmänt avtalsrättslig karaktär och rör inte bara köpavtal. Beslut om hur det nordiska utredningsarbetet på detta område skall läggas upp kommer att fattas efter samråd mellan de nordiska ländernas justitieministrar. De sakkunniga bör i sitt arbete inte gå in på dessa spörsmål.

För att belysa behovet av lagändringar och de praktiska verkningarna av ifrågasatta ändringar bör de sakkunniga hålla överläggningar med representanter för näringslivet, företrädare för konsumentintressen och andra intressegrupper.

De i Haag utarbetade uniforma lagarna om internationella köp och om slutande av avtal om sådana köp har remissbehandlats i Sverige. De sakkunniga bör efter granskning av dessa lagar och remissyttrandena samt efter samråd med de sakkunniga från övriga nordiska länder yttra sig i fråga om den ställning man bör ta till lagarna.

De sakkunniga har deltagit i nordiska överläggningar i Oslo den 23—25 februari 1967.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

31. *Sakkunniga rörande lagstiftning om kommission, handelsagentur och handelsresande* (1965: I 43, 1966: 42, 1967: 34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa arbetet i en i Finland tillsatt kommitté, som har uppdrag att utarbeta förslag till lagstiftning om kommission, handelsagentur och handelsresande, samt att, med uppmärksamhet på vissa inom Nordiska rådet framförda öns-

kemål, överväga om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska kommissionslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962):
Karlgren, G. Hjalmar T., f. d. justitieråd
Hellner, Jan E., professor
Sekreterare:
Knutsson, P. Anders, hovrättsassessor
Lokal: Styrmansgatan 17, Stockholm Ö, tel. 60 62 88 (Karlgren), Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)
Direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 52.
Nordiska överläggningar har ägt rum i Oslo den 30 november och den 1 december 1967.
De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

32. *Sakkunniga rörande lagstiftning om skiljedom* (1965: I 44, 1966: 43, 1967: 35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa det arbete, som bedrivs av en i Danmark tillsatt kommitté för utredning av lagstiftning om skiljedom, och att, under beaktande även av viss internationell reglering, överväga om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska lagstiftningen om skiljedom (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962):
Brundin, S. A., Torleif (Leif), expeditionschef
Hellners, K. Vidar, chargé d'affaires
Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00
Direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 53.
Utredningsarbetet har inriktats på att förbereda förslag till de ändringar i den svenska lagstiftningen om skiljedom som kan föranledas av vissa internationella konventioner på området.
De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

33. *Sakkunniga för deltagande i nordiskt samarbetsutskott rörande den nordiska rättsgemenskapen* (1965: I 48, 1966: 45, 1967: 37)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1962 för att i nordiskt samråd utreda förutsättningarna för att bevara och utveckla den nordiska rättsgemenskapen för den händelse ett eller flera av de nordiska länderna blir medlemmar av eller på annat sätt tillträder EEC (se Post- och Inrikes tidn. den 17 december 1962):
Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd
Rainer, A. Ove, statssekreterare
Lokal: Kanslihuset, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Rainer)

Direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 58.

De sakkunniga följer fortlöpande lagstiftningsarbetet inom EEC i de ämnen som kan tänkas komma att vara av intresse för den samnordiska lagstiftningen. Under året har de sakkunniga deltagit i nordiska överläggningar i Stockholm den 29 april. Därvid dryftades principiella frågor av intern lagstiftningsteknisk natur som uppkommer vid en anslutning till eller association med EEC.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1968.

34. *Departementsutredningen* (1965: I 53, 1966: 48, 1967: 38)

Sedan Kungl. Maj:t beviljat förutvarande statsrådet Rune Hermansson entledigande från det uppdrag att utreda statsdepartementens organisation och arbetsformer som meddelats honom av Kungl. Maj:t den 5 juni 1963 har för uppdragets fullföljande en utredningsman tillkallats enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 3 februari 1967:

Berggren, Erik G. C., kansliråd

Expert:

Edelsvärd, Olle A., byrådirektör (fr. o. m. den 1 november 1967)

Sekreterare:

Hammar, Lars G., byrådirektör (fr. o. m. den 6 november 1967)
Ravelin, Stefan P., departementssekreterare (t. o. m. den 31 juli 1967)
Rundqvist, D. Enar, lönesekreterare
Sanmark, P. Arvid L., hovrättsfiskal

Lokal: Sveavägen 24—26, 3 tr. Stockholm C, tel. 10 28 06 (Berggren), 10 30 67 (Sanmark), 10 30 68 (Hammar), 10 30 17 (Edelsvärd), 10 28 07 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1964: I Ju 58.

I fråga om decentralisering av ärenden har utredningen t. o. m. oktober 1967 lagt fram 97 promemorior (stencilerade). I denna del beräknas den fortsatta utredningen — som har avslutats i övriga delar (se 1966: Ju 48) — pågå under hela år 1968.

35. *Gruvrättsutredningen* (1965: I 56, 1966: 50, 1967: 39)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för översyn av gruvlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juli 1963):

af Geijerstam, Sven O., landshövding, *ordförande*
Bolding, Lars Erik, direktör
Lindell, Nils, förbundsordförande
Lindbergson, Karl Albert, generaldirektör
Nordmark, Hans A., direktör

Swarting, Sven E. V., departementsråd
Expert:
Fröman, K. Gösta L., f. d. bergmästare
Sekreterare:
Delin, Lars A., hovrättsråd
Biträdande sekreterare:
Gullberg, Hans E., revisionssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren), Högsta domstolen, Box 2066, Stockholm 2, tel. växel 23 67 20 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1964: I Ju 62.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sammanträden under 14 dagar.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

36. *Fylleristraffutredningen* (1965: I 57, 1966: 51, 1967: 40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1963 för utredning om formerna för samhällets åtgärder vid omhändertagande av berusade personer på allmän plats (se Post- och Inrikes tidn. den 18 oktober 1963):

Hjern, Bengt K. L., regeringsråd, *ordförande*
Hillbo, Arne O., byråchef
Larnstedt, A. Ossian G., kansliråd
Lindroth, Kurt J. H., överdirektör
Myhrman, Gustaf C., överläkare
Petersson, G. Å. Bertil, ombudsman, led. av I kamm.
Wiklund, S. A. Daniel, byrådirektör, led. av II kamm.
Experter:
Aspelin, L. B. Erland, hovrättsassessor
Bunner, Tor Å. G., byggnadsråd
Collett, John P. E., byrådirektör
Danielsson, G. Gunnar, förste sekreterare
Sköld, Karl-Gustaf, förste polisassistent
Sekreterare:
Johansson, Torsten L., departementssekreterare

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1964: I Ju 63.

Utredningen har bedrivit försöksverksamhet vid sjukhus inom Uppsala polisdistrikt under oktober—december 1967. Samtidigt härmed har utredningen bedrivit försöksverksamhet i polisarresterna i Västerås. Bearbetningen av undersökningsmaterialet har inletts.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

37. *Fastighetsregisterutredningen* (1965: I 60, 1966: 53, 1967: 42)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 januari 1964 för översyn av reglerna om fastighetsregister (se Post- och Inrikes tidn. den 20 februari 1964):

Wallner, Helmer, överingenjör

Experter:

Cedheim, Bengt O., byrådirektör
Engwall, Ulf C., stadsarkitekt
Hygstedt, Thore, överlantmätare
Jörbeck, B. Axel, överingenjör
Larsson, E. Erik, byråchef
Lindskog, Torsten, lantmätare
Thufvesson, Bengt E., departementssekreterare
Wilhelmson, E. O. Lennart, organisationsdirektör
Yregård, Rune, byrådirektör
Åkesson, Åke, avdelningsdirektör
Örtegren, G. Harry, överlantmätare

Sekreterare:

Falk, Jan A., lantmätare
Millgård, E. Olle, distriktslantmätare (t. o. m. den 30 november 1967)

Lokal: Birger Jarlsgatan 20, 2 tr., Stockholm Ö, tel. 10 22 53, 10 63 78

Direktiven för utredningen, se 1965: I Ju 60.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

Utredningen har under året avlämnat betänkandena »Försöksverksamhet med koordinatmetoden» (Stencil Ju 1967: 2) och »Koordinatregistrering av fastigheter» (Stencil Ju 1967: 12).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

38. *Sakkunnig angående lagstiftningen om skifte av dödsbo* (1965: I 62, 1966: 55, 1967: 43)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 januari 1964 för att följa arbetet i en i Danmark tillsatt kommitté för revision av den danska lagstiftningen om skifte av dödsbo samt att lämna upplysningar om svensk rätt på området och vidare överväga, om anledning föreligger att föreslå

ändringar i den svenska lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 januari 1964):

Höglund, Olof A., rättschef

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1965: I Ju 62.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

39. *Samarbetsorganet för åtgärder mot ungdomsbrottsligheten* (1966: 58, 1967: 46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 oktober 1964 för behandling av frågor angående åtgärder mot ungdomsbrottsligheten (se Post- och Inrikes tidn. den 3 december 1964):

Romander, Holger A. G., riksåklagare, *ordförande*

Ryhninger, Werner V. E., f. d. bitr. riksåklagare (suppl. t. o. m. den 31 oktober 1967)

Steen, Bengt A. B., bitr. riksåklagare (suppl. fr. o. m. den 1 november 1967)

Eriksson, G. Torsten, generaldirektör, *vice ordförande* (fr. o. m. den 1 januari 1968)

Nyman, Erik O., avdelningschef (suppl.)

Bexelius, Ernst G., generaldirektör, *vice ordförande* (t. o. m. den 31 december 1967)

Engel, Arthur G. W., generaldirektör (t. o. m. den 3 september 1967)

Rexed, Bror A., generaldirektör (fr. o. m. den 4 september 1967)

Rosén, Göta M., byråchef (suppl.)

Grunewald, Karl R., överinspektör (suppl.)

Löwbeer, Hans, generaldirektör

Österling, A. Olov, t. f. avdelningsdirektör (suppl. t. o. m. den 14 oktober 1967)

Eek, Karin, bitr. skolöverläkare (suppl. fr. o. m. den 15 oktober 1967)

Olsson, S. O. Bertil, generaldirektör

Bergh, E. Albert, byråchef (suppl.)

Persson, Carl J. G., rikspolischef

Lindroth, Kurt J. H., överdirektör (suppl.)

Carlstein, Rune A., ordförande i statens ungdomsråd, led. av II kamm.

Gråby, Lars G. L., konsulent (suppl.)

Ågren, G. Ingvar, rådman

Adde, Ragnar A. V., bitr. häradshövding (suppl.)

Granath, Karl-Erik, barnavårdsdirektör

Wickberg, J. Algot, barnavårdsdirektör (suppl.)

Expert:

Sveri, Knut O., professor

Sekreterare:
Larsson, Ulla, departementssekreterare

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 23 66 60

Direktiven för samarbetsorganet, se 1966: Ju 58.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har samarbetsorganet hållit sex sammanträden. En särskild arbetsgrupp har övervägt frågan om förbättrat brottsförebyggande samarbete mellan myndigheter på det lokala planet och i samband därmed bl. a. gjort studiebesök i vissa städer.

Samarbetsorganet har som speciellt särtryck låtit publicera ett föredrag av byrådirektören Sven Rengby »Ungdomsbrottsligheten — utveckling och aktuella siffror».

40. *Förmynderskapsutredningen* (1966: 60, 1967: 47)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1964 för översyn av förmynderskapslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 februari 1965):

Laurin, Joël, f. d. hovrättspresident, *ordförande*
Bergegren, Astrid, kontorist, led. av II kamm.
Gustafsson, G. Einar, lantbrukare, led. av II kamm.
Hejdeman, Gunnar, verkmästare
Hilding, Per, pol. mag., redaktör, led. av I kamm.
Lindahl, Magnus, advokat
Lundgren, Tuve, jur. kand., kanslichef
Martinsson, Bo N. O., advokat, led. av II kamm.

Expert:
Nordqvist, Björn, jur. kand., kanslichef (fr. o. m. den 9 januari 1967)

Sekreterare:
Sjögreen, E. Lennart A. A:son, hovrättsassessor

Lokal: Johan Banérsgatan 17 A, Hälsingborg, tel. 042/18 10 45 (ordföranden), Göta hovrätt, Jönköping, tel. växel 036/11 93 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 60.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 19 januari 1967 avlämnat promemorian »Myndighetsåldern och olika former av omyndighet» (Stencil Ju 1967: 1).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

41. *1965 års valtekniska utredning* (1966: 61, 1967: 48)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 januari 1965 för att utreda vissa tekniska valfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1965):

Widegren, Björn G., borgmästare, *ordförande*
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av I kamm.
Lundgren, Stig H. E., byrådirektör
Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av I kamm.
Nyberg, J. Olaus, redaktör, led. av II kamm.
Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av I kamm.
Sekreterare:
Nilsson, N. Per-Erik, hovrättsassessor

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 61.

Utredningen har under tiden november 1966—maj 1967 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 30 maj 1967 avlämnat betänkandet »Förtidsröstning och gemensamma tvådagarsval» (SOU 1967: 27).

Arbetet med återstående frågor, bl. a. rörande kassationsreglerna, beräknas pågå under hela år 1968.

42. *1965 års abortkommitté* (1966: 62, 1967: 49)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 mars 1965 för utredning om abortlagens tillämpning och därmed sammanhängande spörsmål samt en allmän översyn av abortlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1965):

Hult, Bengt V., f. d. justitieråd, ordf. i arbetsdomstolen, *ordförande*
Alm, Görel G. M., fil. kand., amanuens
Hamrin-Thorell, Ruth L., redaktör, led. av I kamm.
Holmqvist, A. Mary S., barnavårdsman, led. av II kamm.
Kristensson, Astrid M., jur. kand., förbundsdirektör, led. av II kamm.
Martinsson, Bo N. O., advokat, led. av II kamm.
Olsson, Elvy E., led. av I kamm.
Westberg, S. Verner, med. dr, f. d. överläkare
Experter:
Englund, Sven E., med. dr, bitr. överläkare (fr. o. m. den 30 juni 1967)
af Geijerstam, K. Gunnar, med. lic., bitr. överläkare
Hegnelius, Torsten, med. lic. (avliden den 30 december 1966)
Jonsson, R. A. Margit, kurator
Odquist, Gudrun I., kurator
Sjövall, Elisabet, med. lic., led. av II kamm.
Swensson, Dag C. W., byrådirektör (fr. o. m. den 13 februari 1967)
Öhrberg, Kjell O., med. lic. (fr. o. m. den 30 juni 1967)
Sekreterare:
Bergström, S. Gunvor M., kansliråd

Rengby, Sven F. N., byrådirektör
Lunning, Lars G. H., hovrättsfiskal

Kanslirådet jur. dr Gerhard Simson biträder kommittén med vissa undersökningar rörande utländsk rätt

Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., Stockholm C, tel. växel 23 66 00 eller 21 31 73

Direktiven för kommittén se 1966: Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta sammanträden, varav ett under tre dagar i Östhammar och ett under fem dagar på Ingarö. Vid ett sammanträde har ordföranden och sekreteraren i motsvarande danska kommitté varit närvarande. Vissa ledamöter av kommittén och en av dess sekreterare har under två veckor företagit studiebesök i Polen och Tjeckoslovakien. En av kommitténs ledamöter har deltagit i studiebesök i Jugoslavien och Rumänien.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

43. *Svenska kommittén för en nordisk patentbesvärsinstans* (1966: 64, 1967: 51)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 maj 1965 för att utreda frågan om inrättande av en gemensam nordisk besvärsinstans i patentärenden (se Post- och Inrikes tidn. den 21 september 1965):

Söderlund, S. Yngve, justitieråd, *ordförande*
Borggård, Göran R., generaldirektör
Herrlin, Hans T. M., direktör
Petrén, B. E. Gustaf, hovrättsråd, kanslichef
von Zweigbergk, Åke C., f. d. generaldirektör

Expert:

Uggla, Claës A., patenträttsråd

Sekreterare:

Holmberg, N. Erik G., hovrättsråd

Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., Stockholm C, tel. växel 23 66 60 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1966: Ju 64.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden. Under samma tid har kommittén sammanträtt med motsvarande danska, finska och norska kommittéer sammanlagt tre dagar. Överläggningar har dessutom ägt rum mellan ordförandena och sekreterarna i kommittéerna under tretton dagar.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

44. *Utredningen rörande internationell adoptionsrätt* (1966: 65, 1967: 52)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för översyn av den internationellrättsliga regleringen rörande adoption (se Post- och Inrikes tidn. den 14 september 1965):

Walin, A. Gösta, f. d. justitieråd, ordf. i lagberedningen

Experter:

Hellners, K. Vidar, chargé d'affaires

Lindh, Gunnar B. T., advokat

Sekreterare:

Vängby, Staffan O. S., hovrättsassessor

Lokal: St. Nygatan 2 B, 1 tr. (postadress Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2), tel. växel 23 66 60

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 65.

Utredningsmannen har under tiden november 1966—oktober 1967 vid olika tillfällen rådgjort med experterna och sammanträtt med utredningen om adoption av utländska barn.

Överläggningar mellan utredningsmannen och sakkunniga från Danmark, Norge och Finland har ägt rum i Stockholm den 30 och 31 oktober 1967.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

45. *Kommittén för lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet* (1966: 66, 1967: 53)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1965 för översyn i vissa avseenden av lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1965):

Romanus, Sven E., justitieråd, *ordförande*

Dockered, G. Robert, lantbrukare, led. av II kamm.

Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, led. av I kamm.

Ljungberg, Blenda M., fil. mag., led. av II kamm.

Martinsson, Bo N. O., advokat, led. av II kamm.

Mattsson, Lisa, redaktör, led. av I kamm.

Sekreterare:

Sandström, Per T. M., hovrättsassessor

Lokal: Göta hovrätt, Jönköping, tel. växel 036/11 93 50 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1966: Ju 66.

Kungl. Maj:t har den 8 december 1967 uppdragit åt kommittén att företaga den översyn av förtalsbrotten som riksdagen har begärt i skrivelse den 2 mars 1967, nr 82 (se 1 LU 1967: 10). Enligt förordnandet skall reglerna om ersättning på grund av ärekränkningsbrott ses över i sin helhet.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta

interna sammanträden och ett sammanträde tillsammans med filmcensurutredningen och den danska filmcensurkommittén. Ordföranden och sekreteraren har haft överläggningar med Pressens rådgivande nämnd, filmcensurutredningen, Svenska filminstitutets filmforskningsgrupp samt utredningen rörande sexual- och samlevnadsfrågor i undervisnings- och upplysningsarbetet (USSU).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

46. *Förpassningsutredningen* (1966: 68, 1967: 54)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1965 för att utreda frågan om hur kostnaderna skall kunna nedbringas för transporter inom kriminalvården m. m.:

Wihlborg, Hans H., organisationsdirektör

Experter:

Brytting, O. Evert, byrådirektör
Felin, Dag G. V., polisintendent
Gordan, Kurt, fil. lic.
Grönberg, Arvid R. A., kriminalvårdsinspektör

Lokal: Bergsgatan 51, Stockholm K, tel. 50 58 91 (Wihlborg), 50 58 94 (Brytting)

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 68.

Försöken — som inleddes i april 1966 — att genom särskilda transportcentraler samordna transporter av intagna fortsätter. Efter förslag av utredningen har Kungl. Maj:t den 17 februari 1967 bemyndigat kriminalvårdsstyrelsen att omfördela transport- och bilförartjänster vid vissa fångvårdsanstalter och häkten.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

47. *Inskrivningskommittén* (1966: 69, 1967: 55)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1965 för att utreda frågan om automatisk databehandling på inskrivningsväsendets område (se Post- och Inrikes tidn. den 14 januari 1966):

Engqvist, Carl Olof, f. d. lagman, *ordförande*
Tammelin, Paul A. V., överdirektör
Tillinger, Lars-Erik, t. f. departementsråd

Experter:

Gullnäs, S. Ingvar, departementsråd (fr. o. m. den 7 februari 1967)
Spak, Carl-Anton, departementsråd (fr.o. m. den 7 februari 1967)

Sekreterare:

Sönnerhed, N. Gunnar, hovrättsassessor

Lokal: Birger Jarlsgatan 20, 2 tr., Stockholm Ö, tel. 10 83 92

Direktiven för kommittén, se 1966: Ju 69.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 sammanträden. Två ledamöter och sekreteraren har under fem dagar företagit studiebesök i Västtyskland och Österrike.

Kommittén har avlämnat en den 17 maj 1967 dagtecknad promemoria, benämnd »Förenklad fastighetsbokföring» (Stencil Ju 1967: 5).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

48. *Kommittén för lagstiftningen angående trafiknykterhetsbrott* (1967: 57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 januari 1966 för utredning angående lagstiftningen om trafiknykterhetsbrott (se Post- och Inrikes tidn. den 2 mars 1966):

Heuman, C. H. Maths, f. d. hovrättspresident, *ordförande*
Bengtsson, Hugo V., plåtslagare, led. av II kamm.
Hedlund, A. Rune, assistent, led. av I kamm.
Larsson, Erik, i Öskeviksby, lantbrukare, led. av II kamm.
Lothigius, Carl-Wilhelm, direktör, led. av II kamm.
Peterson, Eric Gustaf H., fastighetsförvaltare, led. av I kamm.

Experter:

Bonnichsen, Roger K., professor (fr. o. m. den 30 juni 1967)
Goldberg, Leonard, professor (fr. o. m. den 30 juni 1967)
Klette, Hans G., universitetslektor (fr. o. m. den 20 januari 1967)
Sveri, Knut O., professor (fr. o. m. den 20 januari 1967)
Thornstedt, Hans G., professor (fr. o. m. den 20 januari 1967)

Sekreterare:

Ihrfelt, Åke N. A., hovrättsassessor

Lokal: Statsdepartementens kommittéer, Lilla Badhusgatan 4, Göteborg C, tel. 031/11 49 08 (ordföranden), 031/20 21 39 (ordförandens bostad) och 031/13 72 65 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 57.

Kommittén har under tiden den 3 november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden. Dessutom har åtskilliga överläggningar ägt rum med experterna samt med företrädare för kriminalvård och nykterhetsvård. Kommittén har gjort ett studiebesök på fångvårdsanstalten Bogesund.

Kommittén har inlett en undersökning av metoder för bestämning av alkoholhalten i utandningsluften. Provundersökning över trafiknykterhetsbrottsklientelet har påbörjats.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

49. *Utredningen angående förbud mot rasdiskriminering* (1967: 58)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 februari 1966 för att utreda möjligheterna att utforma ett straffsanktionerat förbud mot rasdiskriminering till komplettering av brottsbalkens regler om hets mot folkgrupp (se Post- och Inrikes tidn. den 21 februari 1966):

Holmberg, Carl V., justitieråd, *ordförande*
Björk, Kaj Å., redaktör, led. av I kamm.
Källstad, Thorvald E., rektor, led. av II kamm.

Sekreterare:

Olsson, Hans G., hovrättsassessor

Lokal: Brännkyrkagatan 14 A, 3 tr., Stockholm SV, tel. 41 42 36

Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 58.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden, varav två med delegerade från Danmark, Finland och Norge. Kommittén har under fyra dagar i oktober tillsammans med delegerade från Danmark och Finland besökt England för överläggningar med engelska myndigheter.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

50. *FN-lagkommittén* (1967: 59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 februari 1966 för utredning om dels lagstiftning för genomförande av Förenta Nationernas säkerhetsråds beslut och rekommendationer dels särskild lagstiftning i anledning av säkerhetsrådets resolution den 16 december 1966 om Syd-Rhodesia (se Post- och Inrikes tidn. den 25 mars 1966 och den 24 februari 1967):

Hellner, Eskil M., expeditionschef, *ordförande*
Hernelius, Allan J., chefredaktör, led. av I kamm.
Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av I kamm.

Expert:

Blix, Hans M., utrikesråd

Sekreterare:

Olsson, Hans G., hovrättsassessor

Lokal: Brännkyrkagatan 14 A, 3 tr., Stockholm SV, tel. 41 42 36

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 59.

Tilläggsdirektiv (anförande av t. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Sven-Eric Nilsson, till statsrådsprotokollet den 10 februari 1967):

FN:s säkerhetsråd har den 16 december 1966 med stöd av art. 39 och 41 i FN-stadgan antagit en resolution som innehåller för medlemsstaterna bindande beslut om vissa ekonomiska sanktioner mot Syd-Rhodesia. Som FN-medlem åligger det Sverige att efterkomma resolutionen. Detta har ock-

så skett i väsentliga delar. Vissa åtgärder som anbefalls i resolutionen kan emellertid inte vidtas utan stöd av ny lagstiftning.

De föreskrifter i resolutionen som Sverige ännu inte har helt efterkommit är följande. Paragraf 2 B i resolutionen ålägger medlemsstaterna att hindra varje verksamhet (any activities) av egna medborgare eller inom eget territorium som främjar export av vissa rhodesiska varor och varje befattning (any dealings) med sådana varor. Även valutaöverföring som står i samband med nämnda slag av verksamhet skall hindras. Paragraf 2 C föreskriver förbud mot sjö- och flygtransporter av de ifrågavarande varorna oberoende av om avtal föreligger eller ej. I paragraf 2 D åläggs medlemsstaterna att hindra varje verksamhet av egna medborgare eller inom eget territorium för tillförsel av krigsmateriel till Syd-Rhodesia. På liknande sätt åläggs medlemsstaterna i paragraf 2 E att hindra varje verksamhet av egna medborgare eller inom eget territorium för tillförsel till Syd-Rhodesia, resp. tillverkning eller sammansättning där av civila flygplan och motorfordon o. d. Enligt paragraf 2 F slutligen åläggs medlemsstaterna att hindra verksamhet i olika former för tillförsel av olja eller oljeprodukter till Syd-Rhodesia.

Verksamhet som avses i de nu redovisade föreskrifterna är för Sveriges del i betydande utsträckning förhindrad genom att Sverige helt avbrutit såväl import från som export till Syd-Rhodesia. Dessutom har särskilda bestämmelser utfärdats varigenom resolutionens krav i fråga om sjöfarten i huvudsak har tillgodosetts utom såvitt avser fall när avtal redan föreligger (SFS 1966: 766).

Det är uppenbarligen av betydelse att Sverige till alla delar fullgör sina förpliktelser enligt resolutionen. Med hänsyn härtill aktualiseras frågan om en provisorisk lagstiftning — i avbidan på FN-lagkommitténs slutliga förslag — för att möjliggöra att resolutionen efterkommes även i de delar detta ännu inte skett. Danmark och Norge kommer sannolikt inom kort att anta FN-lagstiftning av generell karaktär. I Finland förbereds en speciallag i anledning av resolutionen om Syd-Rhodesia.

FN-lagkommittén bör nu få i uppdrag att med förtur lägga fram förslag till sådana lagregler som kan ligga till grund för återstående åtgärder som åligger Sverige enligt resolutionen om Syd-Rhodesia.

Lagreglerna bör ge möjlighet att ingripa mot personer som på det sätt som anges i resolutionen utför tjänster till förmån för den blockerade staten. Visserligen kan det möta svårigheter att med utgångspunkt från t. ex. ett uttryck som »any dealings» ge tillfredsställande precisering av de handlingar som bör förbjudas. Utan att göra avkall på tydligheten bör kommittén emellertid sträva efter att ge förslaget ett sådant innehåll att de handlingar som avses med resolutionen inbegrips. Speciell uppmärksamhet kräver frågan hur överträdelser av uppställda förbud bör beivras.

Vidare bör kommittén överväga möjligheterna att ingripa mot de i resolutionen förbjudna flyg- och landtransporterna. Härvid kan måhända ledning hämtas från lagen den 22 juni 1939 (nr 299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m. m. och lagen den 21 mars 1940 (nr 176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg. I samband härmed bör kommittén, särskilt i fråga om luftfarts- och sjöfartsområdena, söka utforma ett rättsligt instrument som kan användas för att tvångsvis förhindra de förbjudna handlingarna även om avtal redan före-

ligger. I det sammanhanget bör kommittén uppmärksamma frågan om ersättning till den som lider skada på grund av statligt ingripande.

En annan fråga som kommittén bör pröva gäller valutatransaktioner med blockerad stat. Valutalagen och valutaförordningen tar sikte på en penningpolitiskt grundad reglering av valutatransaktioner med andra länder. Kommittén bör överväga möjligheten att ändra denna lagstiftning så, att den kan utnyttjas även för att hindra sådan valutaöverföring som förbjuds i resolutionen.

Tilläggsuppdraget bör utformas med största skyndsamhet.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit två sammanträden. Ordföranden, experten och sekreteraren har dessutom deltagit i överläggningar med representanter för Danmark, Finland, Island och Norge.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

51. *Grundlagberedningen* (1967: 61)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 april 1966 för fortsatt utredning av författningsfrågan (se Post- och Inrikes tidn. den 1 april 1966):

Åman, O. Valter, landshövding, *ordförande*
Bengtsson, S. B. Ingemund, kontorsföreståndare, led. av II kamm.
Carlsson, G. Ingvar, statssekreterare, led. av II kamm. (t. o. m. den 30 november 1967)
Hernelius, J. Allan, chefredaktör, led. av I kamm.
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av II kamm. (fr. o. m. den 1 december 1967)
Lundström, N. Birger, redaktör, led. av I kamm.
Pettersson, A. Georg, skyddskonsulent, led. av I kamm.
Wahlund, Sten G. W., f. d. professor, led. av II kamm.

Experter med huvuduppgift att fungera som suppleanter:

Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av II kamm.
Björkman, N. G. Folke, redaktör, led. av II kamm.
Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, led. av I kamm.
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av II kamm. (t. o. m. den 30 november 1967)
Lundgren, Stig H. E., byrådirektör (fr. o. m. den 1 december 1967)

Övriga experter:

Fredlund, Lennart S., justitieråd (t. o. m. den 6 oktober 1967)
Fröjd, S. Arne, landssekreterare (t. o. m. den 30 november 1967)
Johansson, Sune K., jur. kand., II kamm:s sekreterare
Lidbom, Carl G., tjf. rättschef

Löfstedt, Tomas E., departementsråd
Olsson, Rune I., departementssekreterare (t. o. m. den 30 november 1967)
Sandell, Gösta E., borgmästare (t. o. m. den 30 november 1967)
Sköld, Lars G., rektor
Sterzel, Fredrik, preceptor, sekreterare i KU
Stjernquist, Nils Nilsson-, professor
Thufvesson, Bengt E., departementssekreterare (t. o. m. den 30 november 1967)

Huvudsekreterare:

Berggren, G. Rune, rättschef (t. o. m. den 30 september 1967)
Holmberg, Erik G., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 oktober 1967)

Övriga sekreterare:

Gråberg, O. Gunnar, hovrättsassessor
Heurgren, Sven C. O., hovrättsassessor (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Weidstam, Åke, hovrättsassessor (fr. o. m. den 23 oktober 1967)
Wentz, Nils O., kansliråd (t. o. m. den 30 april 1967)

Lokal: Sveavägen 13—15, 2 tr., Stockholm C, tel. 10 79 63 (ordföranden), 10 76 44 (Holmberg), 10 77 59 (expedition), 10 59 18 (Gråberg), 10 79 63 (Weidstam)

Direktiven för beredningen, se 1967: Ju 61.

Beredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 22 sammanträden. Dessutom har arbetsgrupper inom beredningen hållit tio sammanträden.

En studiegrupp inom beredningen har besökt Danmark i samband med valet till folketinget den 22 november 1966.

Beredningen har avlämnat betänkandet »Partiell författningsreform» (SOU 1967: 26) den 28 april 1967 och promemoria med förslag till ny riksdagsstadga (Stencil Ju 1967: 11) den 10 september 1967.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

52. *Integritetsskyddskommittén* (1967: 62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 för att utreda frågor om förstärkt integritetsskydd på personrättens område (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1966):

Lännergren, E. Bengt, justitiekansler, *ordförande*
Björk, Kaj Å., redaktör, led. av I kamm.
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av I kamm.
Larsson, Gunnar K. V., lantbrukare, led. av II kamm.
Lindqvist, Olle O. G., kommerseråd
Litzén, Anders G., revisionssekreterare
Åkerlund, Henrik, docent, led. av I kamm.

Experter (fr. o. m. den 5 oktober 1967):
Lindgren, Alf T., laborator
Wahren, J. Patrik, tekn. lic.
Sekreterare:
Ljungberg, Göran L. D., hovrättsassessor
Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., Stockholm C, tel. 23 66 60 (sekreteraren)
Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 sammanträden. Kommitténs arbete har hittills varit inriktat på de s. k. avlyssningsapparaterna och med dem jämställda tekniska apparater.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

53. *Ämbetsansvarskommittén* (1967: 63)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att utreda frågan om ämbetsansvar och disciplinärt ansvar i offentlig tjänst (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juli 1966):
Rudholm, Sten J. G., hovrättspresident, *ordförande*
Strahl, Ivar, professor emeritus
Söderberg, Sten T. R., ombudsman, led. av I kamm.
Wiklund, S. A. Daniel, byrådirektör, led. av II kamm.
Wisén, Thore G. I., kansliråd
Experter:
Berglund, Erik, sekreterare
Edgardh, Claes H. H., expeditionschef/rättschef
von Feilitzen, Styrbjörn O., direktör
Gustafsson, Stig G., jur. kand.
Neumüller, Jan F., ombudsman
Romson, Rolf, förste sekreterare
Sjöström, Lars-Erik, överstelöjtnant (fr. o. m. den 5 oktober 1967)
Sekreterare:
Ljungar, Jan A. B., hovrättsassessor
Lokal: St. Nygatan 2 B, 2 tr., Stockholm C, tel. växel 23 66 60 (kanslirådet Wisén), St. Nygatan 2 A, 4 tr., Stockholm C, tel. växel 23 66 60 (sekreteraren)
Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 63.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden varav ett under två dagar i Älvkarleö. En särskild arbetsgrupp inom kommittén har sammanträtt vid ett flertal tillfällen.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

54. *Utredningen om rättssociologisk undersökning inom skadeståndsrätten* (1967: 64)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juli 1966 för att undersöka möjligheterna att genomföra en rättssociologisk undersökning av försäkrings inverkan på skadeståndslagstiftningen och söka utarbeta riktlinjer för en sådan undersökning:

Hellner, Jan E., professor

Expert:

Jung, Jan E., fil. lic. (fr. o. m. den 15 februari 1967)

Adress: Stockholms universitet, Norrtullsgatan 2, Stockholm VA, tel. 31 31 40 (Hellner).

Överläggningar med motsvarande sakkunniga i Danmark, Finland och Norge har hållits i Stockholm den 14 mars 1967 samt med den norske sakkunnige i Stockholm den 22 september 1967.

Utredningsmannen har sommaren 1967 avgett en preliminär rapport.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

55. *Utredningen angående nordiskt institut för komparativ rätt* (1967: 65)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 september 1966 för att i samarbete med motsvarande sakkunniga i övriga nordiska länder undersöka lämpligheten av och möjligheterna för att inrätta ett nordiskt institut för komparativ rätt:

Malmström, P. F. Åke, professor

Nordenson, Ulf K., departementsråd (t. o. m. den 7 september 1967)

Essén, Eric V., hovrättsassessor (fr. o. m. den 7 september 1967)

Expert:

Essén, Eric V., hovrättsassessor (t. o. m. den 6 september 1967)

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Essén).

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tre sammanträden, varav två tillsammans med motsvarande sakkunniga i övriga nordiska länder.

Vidare har utredningen gemensamt med övriga nordiska sakkunniga under tiden den 10—13 maj 1967 företagit en studieresa till institut för komparativ rätt i London, Hamburg, Haag och Bryssel.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

56. *Utredningen angående ändrad könstillhörighet* (1967: 66)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 september 1966 för att utreda vissa frågor angående ändrad könstillhörighet (se Post- och Inrikes tidn. den 2 november 1966):
Hedström, Anders, hovrättsassessor, *ordförande*
Halle, Birger T., kansliråd
Luft, Rolf, professor
Wålinder, Jan L. E., bitr. överläkare
Expert:
Dahlsten, Gösta O. L., komminister
Lokal: Brännkyrkagatan 14 A, 3 tr., Stockholm SV, tel. 41 90 67 (ordföranden)
Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 66.
Under tiden november 1966—oktober 1967 har utredningen hållit elva sammanträden, av vilka ett i Göteborg och ett under tre dagar i Tällberg.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

57. *Skadeståndskommittén* (1967: 68)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 november 1966 för att tillsammans med sakkunniga i övriga nordiska länder utreda frågor om skadestånd för framtida förlust av arbetsinkomst och om efterlevandes rätt till skadestånd (se Post- och Inrikes tidn. den 12 december 1966):
Conradi, Erland G. F., justitieråd, *ordförande*
Bengtsson, T. Bertil, preceptor
Lindahl, Carl Erik T., advokat
Experter:
Eriksson, Sten, försäkringsdirektör
Forstadius, Erik L. W., direktör
Land, Johan, kanslichef
Lindstedt, Hans G., direktör
Nilsson, Harald S., förbundssekreterare
Nilsonne, Ulf T., docent
Petri, Carl Axel H., försäkringsdomare
Wentz, Nils O., kansliråd
Widding, N. Åke W., hovrättsråd
Sekreterare:
Strömbäck, Erland H. D. D:son, hovrättsassessor (fr. o. m. den 10 maj 1967)
Lokal: Lilla Nygatan 4 (postadress: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2), tel. 10 16 58.

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 68.

Kommittén har t. o. m. oktober 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

58. *Tillsynsutredningen* (1967: 69)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1966 för att utreda behovet av tillsynspersonal vid fångvårdsanstalter m. m.:

Wihlborg, Hans H., organisationsdirektör

Experter:

Brytting, O. Evert, byrådirektör

Monie, G. Yngve, direktör (fr. o. m. den 2 mars 1967)

Pettersson, Erik G. A., f. d. ombudsman

Rigbäck, Berndt G., direktör (fr. o. m. den 2 mars 1967)

Stargård, E. Hugo, rektor (fr. o. m. den 2 mars 1967)

Lokal: Bergsgatan 51, Stockholm K, tel. 50 58 91 (Wihlborg), 50 58 94 (Brytting)

Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 69.

Utredningen har avgett förslag om det behov av tillsynspersonal som föranleds av arbetstidsförkortningen den 1 januari 1968 m. m. i fråga om fångvårdsanstalter och allmänna häkten den 16 oktober 1967 (Stencil Ju 1967: 14), ungdomsvårdsskolorna den 31 oktober 1967 (Stencil S 1967: 6), den 8 november 1967 angående de statliga och den 16 november 1967 (Stencil S 1967: 7) angående de erkända vårdanstalterna för alkoholmissbrukare.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

59. *Samarbetsorganet för ADB inom rättsväsendet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1966 för att bereda fråga om omläggning av rutiner inom rättsväsendet för automatisk databehandling och därmed sammanhängande frågor:

Rainer, A. Ove, statssekreterare, *ordförande*

Brundin, S. A. Torleif (Leif), expeditionschef

Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef

Nyman, Erik O., avdelningschef

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör

Persson, Carl J. G., rikspolischef

Resare, Bengt C. M., departementsråd

Romander, Holger A. G., riksåklagare

Rudholm, Sten J. G., hovrättspresident

Spak, Carl-Anton, departementsråd

Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef

Sekreterare:
Alpsten, A. Börje, departementsråd

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00.

Myndigheter som berörs av samarbetsorganets verksamhet har utsett arbetsgrupper eller kontaktmän. Kontaktman eller ordförande i resp. grupp är följande:

domstolsväsendet
Odhammar, J. E. Ivan, byrådirektör
exekutionsväsendets organisationsnämnd
Wedin, Nils A., kronodirektör
generaltullstyrelsen
Engdahl, O. Roland, gränschef
kontrollstyrelsen
Hillbo, Arne O., byråchef
kriminalvårdsstyrelsen
Ericsson, Carl-Henrik, byråchef
riksarkivet
Nilsson, Nils H. I., arkivråd
rikspolisstyrelsen
Arkéus, L. O. Sune, datachef
riksrevisionsverket
Ringström, Björn M., revisionsdirektör
riksåklagaren
de Woul, Bert T., länsåklagare
socialstyrelsen
Jönsson, P. Göte A., förste byråsekreterare
statistiska centralbyrån
Hammarberg, J. Cecil, byråchef
statskontoret
Carlsson, Ulf V., organisationsdirektör
systemkonstruktionsgrupp
Tael, Toomas, konsulent.

Under tiden januari—oktober 1967 har samarbetsorganet hållit tre sammanträden. Arbetet har huvudsakligen varit inriktat på ADB-system för registrering av uppgifter i brottmålsprocessen. Förslag har lagts fram att allmänna kriminalregistret läggs om för ADB och samordnas med de centrala polisregistren i ett ADB-system.

Samarbetsorganets verksamhet beräknas pågå under hela år 1968.

60. *Kommittén för anstaltsbehandling inom kriminalvården*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för att utreda frågan angående lagstiftningen om behandling i fångvårdsanstalt m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 31 januari 1967):

Gärde Widemar, Ingrid, advokat, led. av II kamm., *ordförande*
Eriksson, G. Torsten, generaldirektör
Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av I kamm.
Hedlund, A. Rune, assistent, led. av I kamm.
Kaijser, Rolf G. S., överläkare, led. av I kamm.
Nilsson, K. Börje, socionom, led. av II kamm.
Romander, Holger A. G., riksåklagare

Expert:

Forsström, Karl-Erik, byrådirektör (fr. o. m. den 15 november 1967)

Sekreterare:

Paulsen, Margareta M., hovrättsassessor

Lokal: **Södra Roslags domsaga, Erik Dahlbergsgatan 60, Stockholm NO,** tel. växel 63 57 60

Direktiv (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 13 januari 1967):

De centrala bestämmelserna om behandling i fångvårdsanstalt av dem som har dömts till påföljd för brott finns i lagen den 6 maj 1964 (nr 541) om behandling i fångvårdsanstalt. Lagen innehåller dels tekniska regler om verkställighetens början och beräkning av strafftid m. m., dels bestämmelser som mera direkt rör behandlingen av intagna, de egentliga behandlingsreglerna. Dessa bestämmelser reglerar de intagnas fördelning på olika anstalter, arbete och arbetsersättning, rätt till brevväxling, besök och permission, bestraffning av disciplinära förseelser m. m.

Behandlingen av dem som har häktats, anhållits eller gripits som misstänkta för brott och på grund därav intagits i fångvårdsanstalt, häkte eller polisarrest regleras genom lagen den 25 april 1958 (nr 213) om behandling av häktade och anhållna m. fl.

Bestämmelserna om behandling i fångvårdsanstalt av dem som har dömts till frihetsstraff fanns tidigare i 1945 års lagstiftning om verkställighet av frihetsstraff. När den nuvarande behandlingslagen tillkom, i samband med brottsbalkens införande, gjordes endast smärre sakliga ändringar i de egentliga behandlingsreglerna — bl. a. vidgades de intagnas möjligheter att erhålla permission — men i övrigt gjordes endast sådana ändringar i verkställighetslagstiftningen som var nödvändiga för att anpassa bestämmelserna till det nya påföljdssystemet i brottsbalken. 1958 års lagstiftning om behandling av häktade m. fl., till vilken 1945 års verkställighetslag kan sägas ha varit förebild, berördes inte av omläggningen av påföljdssystemet och behölls därför oförändrad.

Även om lagen om behandling i fångvårdsanstalt är av tämligen färskt datum, har flertalet bestämmelser i lagen alltså tillkommit för mer än tjugo år sedan. Det skedde i samband med en omfattande reformering av

anstaltsväsendet som främst innebar att cellstraffet definitivt avskaffades och öppnare vårdformer infördes. De grundprinciper för behandlingsarbetet som då kom till uttryck i lagstiftningen har fortfarande giltighet. Emellertid är förutsättningarna för behandlingens utformning numera väsentligt annorlunda. Trots att författningsbestämmelserna inte har ändrats under de senaste decennierna, har erfarenheterna av behandlingsarbetet lett till att anstaltsvården fortlöpande förändrats och utvecklats.

En av de mest betydelsefulla förändringarna är anstaltsbeståndets successiva förnyelse. Det har tillkommit slutna moderna anstalter som är av helt annan karaktär än de gamla cellfängelserna och nya öppna anläggningar som väsentligt skiljer sig från de tidigare jordbrukskolonierna. Numera finns t. ex. ungdomsanstalten Roxtuna med möjligheter till psykiatrisk behandling, slutna anstalter av Norrtäljetypen, en ny typ av centralanstalter som Kumla och Hall, öppna industrianstalter som Tillberga och Skänninge, anstalten Lerbäck för handikappade samt anstalter för korttidsbehandling av typ Asptuna. Det moderna anstaltssystemet har gett kriminalvården helt andra möjligheter än som kunde förutses vid behandlingsreglernas tillkomst när det gäller att differentiera klientelet — även inom en och samma anstalt genom tillämpning av den lilla gruppens princip — och pröva nya behandlingsmetoder.

Även i fråga om behandlingsarbetets uppläggning och inriktning har väsentliga förändringar skett under de senaste åren. En genomgående tanke har varit att försöka anpassa anstaltsbehandlingen efter det moderna samhällslivet. Så är t. ex. arbetsdriften vid anstalter för vuxet normalklientel numera i stor utsträckning industriellt organiserad för att de intagna skall få arbetsträning i en miljö som så nära som möjligt ansluter till näringslivets. En försöksverksamhet med marknadsmässig prestationsersättning enligt principer som har angetts av 1956 års eftervårdsutredning i dess betänkande »Fånges arbetsersättning» (SOU 1959: 18) kommer vid lämplig tidpunkt att sättas i gång vid Tillbergaanstalten. Syftet med ett marknadsmässigt lönesystem är främst att ge de intagna sådana inkomster att de i möjligaste mån kan sörja för sig själva och sin familj samt fullgöra sina förpliktelser mot andra och samhället. När det gäller ungdomsklientelets yrkesutbildning, har man också försökt nå överensstämmelse med det fria arbetslivet. Det har bl. a. etablerats ett samarbete mellan kriminalvården och vissa arbetsmarknadsorganisationer, varigenom man har fått till stånd fackutbildning enligt avtal och normer, som gäller på den allmänna arbetsmarknaden. Även uppläggningen av studie- och fritidsverksamheten har förändrats. Ett exempel på initiativ på detta område är den öppna anstaltsavdelningen Studiegården i Uppsala som är avsedd uteslutande för ett studerande klientel.

Den utveckling som sålunda ägt rum i fråga om anstaltsbehandlingen inom kriminalvården aktualiserar behovet av en allmän översyn av lagstiftningen på detta område. Önskemål om en sådan översyn har också framställts av kriminalvårdsstyrelsen. Under de senaste åren har förekommit en livlig offentlig debatt om kriminalvårdsfrågor, som visar att vissa frågor behöver närmare belysning. Jag förordar att särskilda sakkunniga nu tillkallas för att göra en allmän översyn av lagen om behandling i fångvårdsanstalt och annan lagstiftning som har nära samband med denna lag.

Översynen bör självfallet göras med utgångspunkt från det påföljds-

system som nyligen har tillskapats genom brottsbalken. En annan fast utgångspunkt är att behandlingsreglerna bör anpassas till det moderna anstaltsbestånd som håller på att växa fram. Anstaltssystemets uppbyggnad och organisation i stort ligger alltså utanför utredningsuppdraget. De problem som bör tas upp är främst sådana som f. n. regleras i behandlingslagen, dvs. principerna för de intagnas fördelning på olika anstalter, arbete och arbetsersättning, rätt till brevväxling, besök och permission samt bestraffning av disciplinära förseelser. Dessa problem bör de sakkunniga angripa förutsättningslöst. En fråga som särskilt bör uppmärksammas är hur man skall kunna förena rättssäkerhetskraven med önskemålet att reglerna utformas så att utvecklingen på området inte binds eller hämmas på ett olyckligt sätt. I fortsättningen vill jag bara ge några konkreta exempel på angelägna frågor som bör övervägas.

Av stor betydelse för de intagnas återanpassning till samhället är deras möjligheter till kontakt med omvärlden under anstaltsvistelsen. Detta gäller främst dem som har längre strafftider. Övergången till ett liv i frihet bör ske successivt genom att man på olika sätt prövar den intagnes förmåga att motsvara visat förtroende. F. n. går det till så att den som har intagits i sluten anstalt så småningom överförs till öppnare vårdformer, permission beviljas och besök tillåts i ökad omfattning. Den som missbrukar friheten och rymmer eller missköter sig på annat sätt går miste om sina förmåner tills han på nytt kan prövas under friare förhållanden. En sådan uppläggning av behandlingen i anstalt är givetvis förenad med vissa risker för rymningar och fortsatt brottslighet. Rymningar från fångvårdsanstalter väcker ofta stor uppmärksamhet och inger oro hos allmänheten. Denna fråga har berörts i riksdagen vid flera tillfällen och JO har i en framställning till Kungl. Maj:t begärt utredning om åtgärder för att komma till rätta med orsakerna till rymningar från slutna anstalter. Problemet är onekligen svårbemästrat och lösningen kan bara delvis sökas i lagstiftningen. Vid utformningen av de lagregler som här är av intresse måste man väga intresset av att utnyttja olika möjligheter att återföra intagna till ett normalt liv mot riskerna för rymningar.

I detta sammanhang kommer man in på ett annat område som innefattar besvärliga avvägningsfrågor. Jag syftar på den disciplinära bestraffningen av intagna som missköter sig. Inte heller i en ny lagstiftning torde bestämmelser om disciplinära åtgärder kunna undvaras. De sakkunniga bör emellertid förutsättningslöst angripa hela frågan om grunderna och formerna för sådana åtgärder. Därvid bör det bl. a. undersökas om inneslutning i enrum kan ersättas med någon annan, lämpligare åtgärd.

En fråga som har tilldragit sig uppmärksamhet både i riksdagen och i den offentliga debatten i övrigt är de intagnas rätt till brevväxling. F. n. gäller den regeln att alla brev till och från intagna i princip skall granskas. Denna granskning utförs mer eller mindre ingående vid olika typer av anstalter. De möjligheter som redan nu finns att avstå från brevgranskning utnyttjas i praktiken i stor utsträckning. Sedan praxis vid olika anstalter har genomgåtts, bör utredningen överväga i vad mån censurbestämmelsernas tillämpningsområde kan begränsas eller formerna för brevgranskningen uppmjukas utan att man eftersätter säkerhetskraven eller allmänhetens berättigade krav på skydd mot fortsatt brottslighet från de intagnas sida.

Som jag redan framhållit har arbetsdriftens uppläggning förändrats vä-

sentligt under senare tid. De sakkunniga bör överväga i vad mån förändringarna ger anledning till ändrade regler om arbetsplikt, fritid och arbetsersättning. Kriminalvårdsstyrelsen har vid upprepade tillfällen framhållit att det nuvarande arbetspremiesystemet inte är tillfredsställande. Denna fråga och därmed sammanhängande problem har tidigare behandlats av eftervårdsutredningen. Avlöningssystemet bör emellertid på nytt tas upp till prövning i det större perspektiv som här är aktuellt.

De mera tekniska reglerna om verkställighetens början och beräkning av strafftid m. m. ändrades i väsentliga delar i samband med brottsbalkens införande men bör likväl inte uteslutas från utredningsuppdraget. I detta sammanhang bör uppmärksammas en framställning till Kungl. Maj:t av JO om ändring av reglerna om anstånd med straffverkställighet.

Lagstiftningen om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. har nära samband med behandlingslagstiftningen i övrigt. Det finns emellertid markerade skillnader och dessa hänför sig främst till tidsfaktorn och utredningskravet för dem som är misstänkta för brott. Riksdagen har nyligen godkänt ett utlåtande av första lagutskottet (1966: 39) som avgetts i anledning av en motion (II: 164) om utredning angående häktades ställning och rättssäkerhet. Enligt utskottet bör behandlingen av häktade, anhållna och gripna överses i vissa avseenden. Utskottet anser att man bör kunna ge sådana personer bättre vård och vidta åtgärder för deras rehabilitering och för att socialt stödja dem och deras anhöriga. Detta utredningsarbete bör enligt utskottets uppfattning sammankopplas med en översyn av lagstiftningen om behandling i fångvårdsanstalt. Jag kan instämma i vad utskottet anfört i dessa frågor. Jag vill dock tillägga att de sakkunniga i detta sammanhang bör beakta möjligheterna att rationellt lösa bl. a. behandlingsfrågorna gemensamt för häktade och intagna i fångvårdsanstalt. Dessutom måste eventuella ändringar i 1958 års lag om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. samordnas med resultatet av fylleristraffutredningens arbete. För detta ändamål bör de sakkunniga samråda med fylleristraffutredningen.

Behovet av reformer bör ingående vägas mot därav föranledda personal- och medelsbehov. I den mån de sakkunniga finner anledning att lägga fram förslag, som påverkar behovet av personal och anslag på riksstaten, bör förslagen vara grundade på och åtföljda av noggranna kalkyler.

Kommittén har t. o. m. oktober 1967 hållt sex sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

61. *Informationsutredningen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 för att utreda frågan om vidgad samhällsinformation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967):

Eckerberg, Per A., landshövding, *ordförande*
Braunerhielm, G. Erik E., direktör
Dennis, Bengt, kansliråd
Fors, Åke Hj., departementssekreterare

Nilsson, A. Manfred, pressombudsman
Svensson, Olle F. S., chefredaktör
Expert:
Bauer, Anders F. H., byrådirektör
Huvudsekreterare:
Brade, James E. U. G., direktör

Lokal: Bergsgatan 51, 1 tr., Stockholm K, tel. 52 31 42 (huvudsekreteraren)

Direktiv: (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 25 maj 1967):

Ett led i den snabba utvecklingen inom samhället är att det allmänna fortlöpande ökar sina insatser på ekonomiska, sociala, tekniska och många andra områden. Detta medför att kraven växer på en allsidig och objektiv information till medborgarna om det allmännas verksamhet. Sådan upplysning behövs om såväl de förmåner och den service samhället erbjuder som samhällets anspråk på den enskilde. Vikten av att ha en effektiv information till medborgarna om de rättigheter och skyldigheter som lagstiftningen på olika områden innebär för dem och att informationen tillhandahålls i lättillgänglig form med utnyttjande av de olika kommunikationsmedel som står till buds har framhållits i olika sammanhang, bl. a. av riksdagen och dess allmänna beredningsutskott (ABU 1963: 16, 1965: 28 och 1966: 9 samt rskr 1966: 144). Önskemål har förts fram om förbättrad information, t. ex. på socialförsäkringsområdet och på det studiesociala området samt angående sjukvård och undervisningsväsende.

En aktiv samhällsinformation i det allmännas egen regi förekommer redan nu genom publikationer, annonser och på andra sätt. Allmänheten får dock sin information om viktigare ny lagstiftning och myndigheters beslut som är av allmänt intresse huvudsakligen genom den nyhetsförmedlande verksamhet som drivs av press, radio och TV. Tack vare vår tryckfrihet och våra offentlighetsprinciper i övrigt får massmedia god tillgång till material för sin nyhetsförmedling om det allmännas verksamhet.

Press, radio och TV driver i allmänhet sin nyhetsförmedling om det allmännas verksamhet på ett förtjänstfullt sätt. Det är också en naturlig uppgift för dessa media att sprida kunskap om viktigare lagstiftning och andra reformer liksom om myndigheternas verksamhet i övrigt i den mån den bedöms vara av nyhetsvärde för förmedlarens kundkrets. Att information på detta sätt sprids om det allmännas verksamhet har man inte anledning att se som en oriktig övervältring av kostnader från det allmänna till pressen eller jämförbara företag. Också för framtiden bör man utgå från att nyhetsorganen i eget och i medborgarnas intresse kommer att sprida samhällsinformation i betydande omfattning.

Det är emellertid uppenbart att den information om samhällsverksamheten som sålunda äger rum genom massmedia är i behov av komplettering. Som jag redan tidigare har nämnt sker sådan komplettering redan i viss utsträckning genom myndigheternas egen direkta informationsverksamhet. Behov synes dock föreligga av en mera allmän översyn av den samhälleliga informationsverksamheten, dess syften och metoder. Denna verksamhet har tidigare utretts bara när det gäller vissa begränsade områden.

Statskontoret har nyligen lämnat ett betänkande »Statlig publicering» (SOU 1967: 5), vari behandlas vissa frågor av större räckvidd, bl. a. finansieringen av och organisationen för statlig publikationsverksamhet. Dessutom föreslås att ett centralt serviceorgan inrättas med uppgift att medverka vid och samordna den statliga tryckeri- och publiceringsverksamheten men även att ge råd och service för informationsverksamhet i allmänhet, bl. a. beträffande mediafrågor och annonsering.

Statskontorets betänkande remissbehandlas f. n. Den kommande bedömningen av förslagen vill jag inte föregripa. Andra frågor om samhällsinformationen behöver emellertid utredas och prövas närmare. Jag föreslår därför att en utredning tillsätts för detta ändamål.

Utredningen bör i första hand pröva behovet av en vidgad information om samhällets verksamhet. Mot bakgrunden härav bör utredningen ange vilka mål som skall ställas upp för samhällsinformationen. Samtidigt som det är önskvärt att få till stånd en effektiv informationsverksamhet, måste ambitionerna självfallet begränsas så att kostnaderna hålls inom rimliga gränser. Det är därför av intresse att få fram underlag för en bedömning vad en vidgad samhällsinformation kommer att kosta det allmänna.

Mot bakgrund av den allmänna målsättning för samhällets informationsverksamhet som utredningen finner önskvärd bör olika vägar att effektivisera informationen behandlas närmare. En viktig sådan fråga gäller i vad mån särskilda organ bör finnas för verksamheten. Frågan om ett centralt serviceorgan har som nämnts redan väckts. Detta bör ge utredningen anledning att överväga vilka behov, som föreligger av rådgivning eller annan service från ett centralt organ.

Utredningen bör vidare se över de informationsorgan som redan finns hos de enskilda myndigheterna. Statens upplysningsbyrå bör dock lämnas utanför undersökningen. Pressombudsmän och annan informationspersonal finns f. n. hos ett tjugotal statliga myndigheter. Utredningen bör undersöka i vad mån en samordning av myndigheternas informationsverksamhet kan vara till fördel. Också andra sätt att effektivisera denna verksamhet förtjänar att övervägas. Bl. a. bör utredningen undersöka, om det kan vara motiverat att särskilt utbilda tjänstemän i fråga om olika medias egenskaper och möjligheter.

Utredningen bör vidare undersöka möjligheterna att effektivisera samhällsinformationen genom annonsering och meddelanden till press, radio och TV. Jag vill i sammanhanget erinra om att efter särskild utredning råd och anvisningar rörande den statliga annonseringen utfärdades år 1962.

Den statliga annonsering som äger rum f. n. har — bortsett från affärsverkens kommersiellt inriktade annonser — ett mer eller mindre allmänt upplysningsändamål. Med annonser som rör t. ex. allmän hastighetsbegränsning, trafiksäkerhet, nykterhet och självdeklaration vill det allmänna nå så många medborgare som möjligt. Domstolars och myndigheters officiella kungörelseannonser har däremot ofta ett mera begränsat upplysningssyfte. I vissa fall torde det t. o. m. vara fråga om rena proformaåtgärder. Utredningen bör undersöka närmare på vilka områden och i vilka situationer annonsering lämpligen bör användas och vilka riktlinjer som skall gälla vid valet mellan annonsering och annan form för tillkännagivande.

Med domstolarnas och myndigheternas kungörelseannonsering sammanhänger vissa specialfrågor. Särskilt gäller det den lämpliga fördelningen av

detta slags annonsering mellan olika ortstidningar och mellan orts- och rikstidningar. Några klara riktlinjer i det avseendet finns inte. Jag vill nämna att tidningsföretaget Svenska Dagbladet i skrivelse den 3 januari 1966 har hemställt om åtgärder som leder till en skälig fördelning av Stockholms rådhusrätts kungörelseannonser mellan tidningarna. Att problemet har aktualitet också för de administrativa myndigheterna visar skrivelser den 15 februari 1966 från överståthållarämbetet, den 27 maj 1966 från länsstyrelsen i Jönköpings län och den 19 september 1966 från länsstyrelsen i Kopparbergs län. Överståthållarämbetet har för sin del hemställt om Kungl. Maj:ts medgivande att få införa annonser av kungörelsekaraktär i två morgontidningar i Stockholm i de fall då kostnaden skall erläggas av ämbetet. Framställningen från länsstyrelsen i Jönköpings län avser motsvarande förhållanden rörande två dagstidningar i Jönköping. Länsstyrelsen i Kopparbergs län har hemställt att Kungl. Maj:t genom ändring av författningsföreskrifter eller på annat sätt bereder länsstyrelsen möjlighet att i varje fall införa kungörelser om anmälningar till handels- och föreningsregistren i mer än en ortstidning. Också det spörsmål, som dessa framställningar exemplifierar, bör undersökas närmare till belysning av frågan om annonsering som informationsmedel.

Den statliga annonseringen drar redan betydande kostnader. Det utredningsarbete som nu är i fråga bör bedrivas med riktpunkten att, under beaktande av kostnaderna, skapa ändamålsenliga former och handlingsregler för det allmännas informationsverksamhet. Däremot är avsikten inte att man i detta sammanhang utreder de pressekonomiska följderna, om annonseringen som en form för det allmännas informationsverksamhet ökas, eller hur en utökad annonsering bör planeras för att tillgodose berättigade pressekonomiska synpunkter. Dessa frågor bör i stället ankomma på en utredning om dagspressens ekonomiska villkor i allmänhet. Jag ämnar i dag begära bemyndigande att få tillkalla sakkunniga också för en sådan utredning. Mellan de båda utredningarna bör samråd äga rum beträffande de frågor som rör såväl det allmännas informationsverksamhet som pressens ekonomiska villkor.

Genom undervisningen i samhällskunskap fullgör skolväsendet en viktig samhällsinformativ funktion. Utredningen bör samråda med skolöverstyrelsen om möjligheterna att ytterligare utveckla den information om samhället, t. ex. i fråga om socialförsäkringen, skattesystemet och totalförsvaret, som lämnas inom skolorna. Det bör undersökas om det informationsmaterial som används i skolorna kan utnyttjas också i andra sammanhang och om annan samordning kan vara till fördel.

Det nuvarande beståndet av statliga publikationer har redovisats i statskontorets betänkande. I detta har även lagts fram förslag som syftar till en enhetlig statlig utgivningspolitik, som tar hänsyn till marknadsmässiga förutsättningar och andra faktorer av vikt. Utredningen torde för sin del inte behöva behandla frågor om regelbundet utkommande publikationer annat än när dessa ingår som en del i ett större informationssammanhang. Däremot torde utredningen ha anledning att överväga i vad mån det föreligger behov att i ökad utsträckning sprida information genom broschyrer, cirkulär och liknande tryck.

En särskild publikationsfråga rör de s. k. författningspublikationerna. Behov föreligger av en allmän översyn av den gällande ordningen för publi-

cering av författningar. Jag ämnar i dag begära bemyndigande att få tillkalla en sakkunnig också för en sådan utredning. Även med denna utredning bör den nu aktuella utredningen samråda.

Av nu arbetande utredningar med vilka samråd kan komma i fråga må särskilt nämnas skattestrafflagutredningen, som bl. a. undersöker behovet av och möjligheterna till upplysningsverksamhet rörande den allvarliga karaktären av deklarationsbrott.

Hinder bör inte möta att utredningsarbetet bedrivs etappvis med förslag till delreformer. Utredningen bör sålunda överväga om inte frågan om myndigheternas kungörelseannonsering lämpligen kan behandlas för sig på ett tidigt stadium i utredningsarbetet, så att mera påtagliga oformligheter därvidlag kan rättas till utan onödig tidsutdräkt.

Utredningen bör också vara oförhindrad att ta upp andra frågor om samhällsinformationen än dem som jag har nämnt i det föregående.

Utredningen har t. o. m. oktober 1967 hållit ett sammanträde.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

62. *1967 års pressutredning*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 för att undersöka dagspressens ekonomiska villkor och möjliga åtgärder för att förbättra dessa villkor (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967):

Lindholm, P. Sigurd, f. d. statsråd, led. av II kamm., *ordförande*
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av II kamm.
Lindahl, Essen H. G., direktör, led. av II kamm.
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av I kamm.
Gustafsson, G. Henning, f. d. kommunalarbetare, led. av II kamm.
Forsberg, Tage A., chefredaktör
Feldt, Kjell-Olof, statssekreterare

Experter:

Hallvig, P. Ivar V., direktör
Larmén, Evert, direktör

Sekreterare:

Furhoff, Lars S., rektor

Biträdande sekreterare:

Nilsson, S. Lennart, fil. kand. (fr. o. m. den 6 november 1967)

Lokal: Journalisthögskolan, Rålambsvägen 7, Stockholm K, tel. 53 74 48 (Furhoff), 53 60 11 (Nilsson).

Direktiv (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 25 maj 1967):

Sedan en längre tid har den svenska dagstidningspressens struktur förändrats i riktning mot ökad koncentration och nedläggning av tidningsföretag. I stor utsträckning är denna utveckling ett uttryck för att tidnings-

branschens ekonomiska villkor ändrats på samma sätt som för flertalet övriga områden inom vårt näringsliv. Tidningarnas speciella roll som bärare av en fri opinionsbildning och en mångsidig debatt gör dock, att koncentrationsprocessen här måste bedömas på ett annat sätt än inom näringslivet i övrigt. Risker kan således uppstå för den fria opinionsbildningens bestånd och demokratins funktionssätt i vårt land.

Farhågor av detta slag föranledde tillsättandet av pressutredningen år 1963. Utredningen, som påvisade bl. a. att ett betydande antal tidningsföretag i dag är beroende av yttre ekonomiskt stöd för att kunna fortsätta sin verksamhet, föreslog i betänkandet »Dagstidningarnas ekonomiska villkor» (SOU 1965: 22) ett direkt statligt tidningsstöd. Remissyttranden över förslaget och inlägg i den offentliga debatten gav tämligen entydiga belägg för uppfattningen, att åtgärder var påkallade från statsmakternas sida. Utredningsförslaget förverkligades emellertid inte av flera skäl. I stället fattades av 1965 års riksdag beslut om statsbidrag till partiernas opinionsbildande verksamhet (prop. 1965: 174, KU 44 och SU 192, rskr 452 och 453). Partierna är inte ålagda någon redovisningsskyldighet för sina bidragsbelopp. Man torde kunna förutsätta att det statliga partistödet inte har medfört och inte heller kommer att medföra någon avgörande ändring i de ekonomiska villkoren för tidningar med finansiella svårigheter. Riksdagens konstitutionsutskott har också uttalat (KU 1966: 26) att partistödet inte får medföra att statsmakterna lämnar tidningarnas särskilda problem i ekonomiskt avseende utan vidare beaktande. Utskottet ansåg att utredning borde ske om möjligheterna att förbättra dagspressens ekonomiska villkor. På utskottets hemställan anhöll riksdagen hos Kungl. Maj:t om sådan utredning (rskr 1966: 128).

Av remissbehandlingen av pressutredningens betänkande och av de senaste årens offentliga debatt har framgått, att betydande sympatier på många håll finns för ett ökat statligt stöd till dagstidningarna. Bland de möjligheter som diskuterats är indirekta subventioner eller s. k. generellt verkande åtgärder. Sålunda har nämnts bl. a. prisnedsättning eller avgiftsbefrielse på sådana tjänster som statens affärsdrivande verk, såsom postverket, statens järnvägar och televerket tillhandahåller tidningarna.

Pressutredningen undersökte i sitt betänkande dessa olika stödformer men konstaterade, att deras värde för de ekonomiskt svaga tidningarna inte stod i proportion till de kostnader som åsamkades staten. Dessutom framhöll utredningen, att stödåtgärder av detta slag skulle stå i konflikt med kraven på en företagsekonomiskt rationell drift av de statliga affärsverken.

Andra åtgärder som har diskuterats är en utökad statlig annonsering samt ökade insatser för forskning på pressens område. Dagstidningarnas växande finansiella behov för att tillgodogöra sig den snabba tekniska utvecklingen har föranlett att förslag har väckts om inrättandet av en statlig utlåningsfond för tidningsbranschen. Slutligen har även nämnts behovet av åtgärder för att framkalla ett vidgat samarbete mellan tidningsföretagen på distributionens område och i utnyttjandet av tekniska resurser.

Jag föreslår att en särskild utredning tillkallas för att undersöka dagspressens ekonomiska villkor och möjliga åtgärder i syfte att förbättra dessa villkor. Utredningen bör arbeta utifrån målsättningen att våra tidningar skall ge uttryck för och förmedla en fri och mångsidig opinionsbildning och debatt. Dess arbete bör inriktas på sådana åtgärder, som åstadkommer sti-

mulans av betydelse för ekonomiskt svaga tidningsföretag. Åtgärderna bör vara ägnade att främja tidningskonsumenternas valfrihet.

Utredningen bör i sitt arbete kunna överväga såväl de förslag till åtgärder som jag har nämnt i det föregående som andra åtgärder och reformer, vilka kan tjäna utredningens syfte. Vid sina överväganden bör utredningen dock beakta de krav på kostnadstäckning och företagsekonomiskt rationell drift som statsmakterna ställer på de affärsdrivande verken. Utredningens eventuella förslag rörande åtgärder som berör de affärsdrivande verken får således inte ges en utformning, som strider mot dessa krav. När det gäller samhällelig information genom annonsering i dagspressen har denna fråga pressekonomiska aspekter av betydelse för utredningens arbete. Självfallet kan dock hithörande frågor inte bedömas främst från pressekonomiska synpunkter, utan det primära är att ändamålsenliga former och handlingsregler kan nås för en informationsverksamhet, som i tillräcklig omfattning tillgodoser allmänhetens behov. Jag har tidigare i dag erhållit bemyndigande att tillkalla sakkunniga för att utreda frågan om en översyn av den samhälleliga informationsverksamheten. De båda utredningarna bör samråda med varandra beträffande de frågor som rör såväl det allmännas informationsverksamhet som pressens ekonomiska villkor.

Utredningen har t. o. m. oktober 1967 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

63. *Utredning om författningspublicering*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 med uppdrag att utreda frågan om publicering av författningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967):

Ericsson, K. Georg E., borgmästare

Experter:

Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd

Persson, R. Eskil, hovrättsassessor

Sekreterare:

Huldén, K. O. Tomas, hovrättsfiskal

Lokal: Rådhuset, Borås, tel. 033/12 74 40 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 25 maj 1967):

Tillkännagivandet av lagar och andra allmänna författningar är förknippat med särskilda problem. Man måste sträva efter att inte bara myndigheterna utan även den stora allmänheten får den information som behövs för att föreskrifterna skall kunna efterlevas. Det är dessutom nödvändigt att ha en fast ordning för publiceringen av författningarna som förebygger varje tvivelsmål om vid vilken tidpunkt en författning träder i kraft. För att dessa krav skall kunna fyllas fordras tillgång till en officiell publikation, i vilken föreskrifter som skall lända till allmän efterrättelse kan tillkännages på ett auktoritativt sätt. Svensk författningssamling fyller sedan gammalt denna funktion. Vid sidan härav finns en rad andra officiella publika-

tioner som utges av förvaltningsmyndigheter, t. ex. länskungörelserna och de samlingar av cirkulär eller meddelanden som framställs av centrala verk.

Som följd härav är det ofta svårt för andra än den direkt berörda myndigheten att överblicka vad som är gällande rätt på ett område.

En allmän översyn av den gällande ordningen för publiceringen av författningar bör därför komma till stånd genom särskilt tillkallad sakkunnig. Översynen bör utgå från att en publikation av Svensk författningssamlings typ skall finnas med ställning som centralt, auktoritativt medel för tillkännagivande av lagar och andra allmängiltiga föreskrifter av större vikt. Under övervägandet av åtgärder för att göra materialet i författningspublikationen mera lättläst och öka dess användbarhet bör beaktas riksdagens anhållan om en prövning av principerna för publicering av ändringsförfattningar och vad som ligger till grund för denna anhållan (rskr 1967: 49).

Det är av praktiska skäl inte möjligt att samla alla statliga föreskrifter för allmänheten i en enda publikation. Man måste därför räkna med att centrala verk och andra myndigheter med förordningsmakt även i fortsättningen själva i betydande omfattning sörjer för publiceringen av föreskrifter inom deras förvaltningsområden. Det synes emellertid angeläget att det skapas former för samordning mellan den allmänna författningspublikationen och de olika myndigheternas. Vid undersökningen av dessa frågor bör beaktas en framställning den 20 mars 1964 från Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges industriförbund om ett enhetligt och lättillgängligt publiceringssätt för utkommande tillämpningskungörelser.

Sådana föreskrifter som jag nu har berört inriktas främst på att löpande offentliggöra nya författningar och andra allmänna föreskrifter. Till dem brukar ges ut innehålls- och sakregister som underlättar hanteringen. Även med tillgång till sådana register är det emellertid erfarenhetsmässigt ofta svårt att få en fullständig överblick över vad som är gällande ordning på ett bestämt område. Därför utges i vissa fall samlingsverk för att myndigheterna och allmänheten skall kunna lättare orientera sig i materialet.

Utredningen bör undersöka vilka behov som finns av samlad dokumentation rörande det aktuella innehållet i författningar och andra allmänna föreskrifter. På grundval av en sådan undersökning bör utredningen bedöma vilka former en sådan dokumentation lämpligen kan ges. Sålunda bör prövas bl. a. vilka samlingar av gällande föreskrifter som behövs och hur de bör redigeras och hållas aktuella. Vidare bör behovet och den lämpliga organisationen av en dokumentationscentral för författningsmaterialet utredas.

En angränsande fråga av central betydelse som under senare år fått allt större aktualitet rör det sätt på vilket internationella överenskommelser som har biträtts av Sverige genom publicering bringas till allmänhetens kännedom. Detta spörsmål bör behandlas vid den nu aktuella översynen.

Sedan länge tillämpas i Sverige ett system enligt vilket internationella överenskommelser som Sverige ingått införlivas med vår interna rätt genom lag eller annan författning. Författningarnas utformning företer emellertid många variationer.

Den sakkunnige bör därför få i uppdrag att överväga frågan om förenklade och mera enhetliga former för publicering av internationella fördrag som biträtts av Sverige. Sålunda bör utredningen bl. a. pröva i vilken mån och på vad sätt ordningen med publicering i »Sveriges överenskommelser med främmande makter» bör ändras.

En eventuell svensk anslutning till den europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) kan föranleda överlåtelse på internationellt organ att utfärda bestämmelser som binder myndigheter och enskilda. De sakkunniga bör överväga de frågor som sammanhänger med publiceringen av sådana bestämmelser.

Den svenska utredningen bör ske i samråd med de danska och norska kommittéerna och de finska sakkunniga.

Utredningsmannen har t. o. m. oktober 1967 hållit ett sammanträde med experterna.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

64. *Nordiska kommittén för utredning av formerna för de självstyrande områdenas representation i Nordiska rådet*

Genom beslut den 20 oktober 1967 har Kungl. Maj:t utsett statsrådet Kling att vara svenska regeringens representant i den nordiska kommittén för utredning av formerna för de självstyrande områdenas representation i Nordiska rådet. Samma dag har chefen för justitiedepartementet bemyndigats att utse sekreterare och experter för arbetet i kommittén.

Huvudsekreterare:

Leifland, Leif, departementssekreterare

Experter:

Perch Nielsen, Ole, fuldmægtig i danska justitieministeriet

Ådahl, Henry, lagstiftningsråd i finländska justitieministeriet

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 16 121, Stockholm 16, tel. växel 22 40 70 (huvudsekreteraren)

Direktiven för kommittén finns i 10 § av protokollet för mötet i Reykjavik den 7 och 8 oktober 1967 mellan de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium. Paragrafen har följande lydelse:

Det förelåg enighet om att de självstyrande områdena skulle tillförsäkras en tillfredsställande representation i Nordiska rådet.

Det förelåg också enighet om att det är angeläget att det vidare arbetet bedrivs tillsammans med Rådet självt. Statsministrarna beslöt därför att föreslå Rådets presidium att det vidare arbetet beträffande de självstyrande områdena bedrivs av en blandad regerings- och parlamentarikerkommitté. Kommittén borde bestå av representanter för de fem ländernas regeringar på ministernivå samt rådets presidium.

Den danska regeringens förslag om Färöarnas representation ingår i det

material som bildar grundvalen för kommitténs arbete. Kommittén borde bedriva sitt arbete så att förslag till en positiv lösning av frågan om möjligt föreligger vid nästa session i Oslo 1968.

Kommittén har t. o. m. november 1967 haft två plenarsammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

65. *1967 års polisutredning*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 november 1967 för en översyn av indelningen i polis- och åklagardistrikt och av den regionala polisorganisationen (se Post- och Inrikes tidn. den 27 november 1967):

Raïner, A. Ove, statssekreterare, *ordförande*

Bergman, Per R., direktör, led. av II kamm.

Ekström, Sven E. A., kommunalkamrer, led. av II kamm.

Gärde Widemar, Ingrid, advokat, led. av II kamm.

Schött, Lars E., fögderidirektör, led. av I kamm.

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd

Biträdande sekreterare:

Åhlén, Lars, hovrättsfiskal

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00.

Direktiv (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 10 november 1967):

I samband med förstatligandet av polisväsendet den 1 januari 1965 ändrades dess organisation på ett genomgripande sätt. Som centralmyndighet — med i huvudsak administrativa och samordnande funktioner — inrättades rikspolisstyrelsen. Länsstyrelsens ställning som högsta polismyndighet i länet behölls. Polisledningen på länsplanet förstärktes genom att länen tillfördes tjänster som länspolischef. Antalet polisdistrikt minskades från 554 till 119 och antalet stationeringsorter för personal i egentlig polisverksamhet från 989 till 529.

Förstatligandet av åklagarväsendet, vilket skedde samtidigt med polisreformen, innebar att ny organisation tillskapades även på detta område. Indelningen av landet i åklagardistrikt grundades på polisdistriktsindelningen. F. n. finns 90 åklagardistrikt.

Den sålunda genomförda indelningen i distrikt grundar sig på beslut av riksdagen år 1962 och 1964 (se SU 1962: 183 och 1964: 114).

Redan vid tillkomsten av den nya polisorganisationen uttalades på många håll att reformen inte gick tillräckligt långt, när det gällde att nedbringa antalet distrikt och stationeringsorter. Sålunda ansåg polisberedningen att vissa av de nybildade polisdistrikten var alltför små för att man skulle kunna bedriva polisverksamheten rationellt i dessa distrikt. Detta skulle enligt beredningen påverka polisens effektivitet och leda till högre kostnader bl. a. till följd av krav på ökat antal tjänster samt sämre utnyttjande av

fordon och teknisk materiel. Beredningen framhöll vidare att frågan om att behålla de 35—40 minsta polisdistrikten skulle komma att prövas, om en översyn av polisdistriktsindelningen kom till stånd relativt kort tid efter förstatligandet. Det stora flertalet remissinstanser anslöt sig till beredningens uttalanden.

Med anledning av vad beredningen hade anfört pekade föredragande departementschefen (prop. 1964: 100 s. 47 f.) på svårigheterna att, innan den nya organisationen börjat fungera, göra en helt tillförlitlig bedömning av frågan om och i vilken utsträckning en ytterligare begränsning av distriktens antal var påkallad. Han fann det försvarligt att gå fram med en viss försiktighet och att lägga de praktiska erfarenheterna till grund för eventuella ändringar i den nya indelningen. Vidare underströk han nödvändigheten av att indelningsfrågan ägnades fortlöpande uppmärksamhet. Enligt departementschefens uppfattning måste polisdistriktsindelningen liksom andra organisatoriska förändringar i samband med förstatligandet anpassas till de fortgående befolkningsomflyttningarna, trafikens utveckling, den taktiska utvecklingen av polisverksamheten och till alla de övriga förhållanden som har betydelse för den polisiära verksamheten.

Rikspolisstyrelsen har i sin anslagsframställning för budgetåret 1968/69 förordat att antalet polisdistrikt minskas från nuvarande 119 till 80. Styrelsen har hemställt att Kungl. Maj:t snarast tar upp frågan om ändring av polisdistriktsindelningen.

Rikspolisstyrelsen framhåller att den lokala organisationen i flera fall inte är rationellt utformad. Många polisdistrikt är för små för att polisverksamheten skall kunna fullgöras effektivt och rationellt. I de mindre polisdistrikten uppstår ofta besvärliga situationer om någon del av personalen genomgår utbildning, är sjuk eller har semester. Kanslierna — som måste vara likformiga, eftersom förvaltningsgöromålen är av samma slag i alla distrikt — har i de mindre distrikten fått en uppbyggnad som inte svarar mot distriktens storlek i övrigt. Kanslipersonalen måste vara specialiserad och det är svårt att i de mindre distrikten utnyttja denna personal för andra arbetsuppgifter. Kanslierna i de mindre distrikten har därför blivit alltför dyra. Det är vidare inte möjligt att ge tjänstemännen i de mindre polisdistrikten den specialutbildning som är nödvändig, eftersom hänsyn till kostnaderna kräver en mycket sträng prioritering av utbildningsbehoven.

Genom att minska antalet polisdistrikt och dra in arbetsgrupper och s. k. enmansposteringar kan man enligt rikspolisstyrelsens mening åstadkomma en förbättrad, samordnad övervakning och en intensifierad utredningsverksamhet. Större kanslienheter kan skapas och slagkraftiga och rörliga specialenheter, t. ex. tekniska rotlar, kan organiseras. Tekniska hjälpmedel kan utnyttjas effektivare. Kostnadsbesparingar kan också uppstå t. ex. genom att lokalbehovet — främst behovet av specialutrymmen som arrester och radiorum — i viss mån torde komma att minska.

Rikspolisstyrelsens förslag till ändrad polisdistriktsindelning omfattar samtliga län utom två och innehåller uppgifter dels om tjänster som kan dras in, dels om tjänster som ställs till förfogande för förstärkning av andra distrikt.

Rikspolisstyrelsen framhåller vidare, att den föreslagna ändringen av indelningen i polisdistrikt inverkar på den regionala organisationen. Enligt styrelsens erfarenheter är länen redan med nuvarande polisdistriktsindel-

ning för små som regioner för polisverksamheten. Om man slår samman vissa distrikt enligt styrelsens önskemål blir länspolischefens samordningsuppgifter i flera län obetydliga eller upphör helt.

Som framgått av vad jag har anfört förutsattes vid tillkomsten av den gällande polisdistriktsindelningen att man skulle ompröva frågan om polisdistriktens antal och organisation med ledning av de erfarenheter som görs och de förändringar av betydelse för polisverksamheten som inträffar. I likhet med rikspolisstyrelsen anser jag att tiden nu är inne för en sådan omprövning. Med den utveckling som brottsligheten har tagit är det nödvändigt att undersöka alla möjligheter till rationalisering av polisverksamheten. En ändrad distriktsindelning inverkar också på den regionala organisationen. De överväganden som måste göras beträffande såväl polisdistriktsindelningen som den regionala organisationen är till stor del av rent organisatorisk art. Det är emellertid inte möjligt att göra bedömandena uteslutande med utgångspunkt från behovet att rationellt utnyttja polispersonalen. Det blir ofta fråga om att väga rationaliseringsintresset mot allmänna intressen av annan art. Jag anser därför att en särskild utredning bör tillsättas för att göra en översyn av polisdistriktsindelningen och den regionala polisorganisationen.

Utredningen skall med beaktande av vad jag nyss har sagt undersöka möjligheterna att bilda större polisdistrikt. Utgångspunkten bör vara rikspolisstyrelsens förslag till ändrad polisdistriktsindelning, men utredningen skall givetvis ha frihet att pröva även andra förslag till en rationell indelning. Särskild uppmärksamhet skall ägnas distriktsindelningen i storstadsområdena och frågan om bibehållande av de mindre polisdistrikten. Polisdistriktsindelningen bör i princip bygga på indelningen i kommunblock och inte skära länsgränserna.

Indelningsändringarna får inte leda till att bevakningen försämras på landsbygden och i glesbygdsområdena. Det bör också tillses att behovet av polisiär service i polismyndighetsärenden m. m. blir tillgodosett. Centraliseringen av polisverksamheten bör därför i första hand avse polisledningen samt de kamerala och kanslibetonade funktionerna inom polisdistrikten. I många fall kan dock en centralisering av ytterligare uppgifter övervägas, exempelvis av utredningsverksamheten.

Det ankommer på rikspolisstyrelsen att för utredningen redovisa vilka ändringar i gällande personalplaner som kan bli aktuella och hur polisverksamheten i princip bör ordnas på de nuvarande centralorterna i de polisdistrikt som berörs av utredningens förslag till ändrad indelning. Utredningen skall inte lägga fram detaljerade förslag i dessa hänseenden.

I fråga om indelningen i åklagardistrikt har riksåklagaren i anslagsframställning den 28 augusti 1967 för budgetåret 1968/69 framhållit att det från åklagarsynpunkt är önskvärt att åklagar- och polisdistrikten genomgående är identiska och att några av de nuvarande åklagardistrikten är för små och bör läggas samman.

Utredningen skall överväga om de förslag som man kommer fram till bör föranleda några jämkningar av indelningen i åklagardistrikt. Utredningen skall vid denna bedömning beakta sambandet mellan indelningen i åklagardistrikt och indelningen i domkretsar för de allmänna underrätterna.

Utredningen skall även överväga vilka konsekvenser som en ändrad polis-

distriktsindelning kan komma att få beträffande den regionala organisationen inom polisväsendet och lägga fram de förslag som föranleds därav.

Utredningens arbete skall bedrivas skyndsamt och kan redovisas i etapper om detta bedöms lämpligt. Förslag bör åtföljas av kostnadsberäkningar.

Utredningen beräknas pågå under hela år 1968.

Utrikesdepartementet

A. Kommitté som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Utredning rörande utrikesförvaltningens kamerala organisation*
(1965: I 7, 1966: 6, 1967: 4)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1964 för att verkställa utredning av medelsförvaltningen vid Sveriges lönade representation i utlandet m. m.:
Thorson, Tore A. R., byråchef, *ordförande*
Hedin, Sven Fredrik, kansliråd
Grübb, Eskil O., avdelningsdirektör
Larsson, Karl-Åke, byrådirektör
Experter:
Hoving, Walter V., avdelningsdirektör
Warfvinge, Kurt W., byrådirektör
Werbell, Bror I., förste revisor
Direktiven för utredningen, se 1965: I U 7.
Kommittén har efter november 1966 hållit ett sammanträde.
Sedan systemarbetet numera genomförts, har kommittén den 30 maj 1967 slutfört sitt arbete.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

2. *Beredningen för internationella biståndsfrågor (U-beredningen)*
(1965: I 5, 1966: 4, 1967: 3)

Tillsatt enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 februari 1961 för att stå till regeringens förfogande för rådplägning i frågor av principiell karaktär rörande den svenska biståndsverksamhetens utformning, avvägning och koordination:
Erlander, Tage F., statsminister, led. av II kamm., *ordförande*
Sträng, Gunnar G. E., statsråd, led. av I kamm.
Lange, N. Gunnar, statsråd, led. av I kamm.
Andersson, M. Alvar, lantbrukare, f. d. riksdagsman
Anderson, Carl Albert, direktör, led. av I kamm.
Carlson, Sune L., professor
Curtman, Curt W., f. d. överdirektör

Fockstedt, Sven E., avdelningschef i Tjänstemännens centralorganisation
Frykholm, A. Yngve, kyrkoherde
Hermansson, Nils T., verkst. direktör
Höjer, T. Signe, hedersordförande i svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet
Iveroth, C. Axel, verkst. direktör i Sveriges industriförbund
Kaijser, Rolf G. S., med. dr., överläkare, led. av I kamm.
Lindström, Ulla G., fil. kand., led. av I kamm.
Michanek, Ernst N., generaldirektör
Nordenson, Jonas W., verkst. direktör i Sveriges allm. exportförening, f. d. riksdagsman
Odhner, Clas-Erik T., agr. lic.
Rimmerfors, A. Einar, f. d. socialsekreterare, led. av II kamm.
Stroh, Olof, major, generalsekreterare i Svenska röda korset
Thunholm, Lars-Erik, bankdirektör
Wieslander-Kristensen, Anna, fil. mag.
Åman, O. Valter, landshövding, f. d. riksdagsman
Sekreterare:
Lundström, Hans O., statssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, tel. växel 22 45 00/1049 (sekreteraren)

Beredningen har inte sammanträtt under tiden november 1966—oktober 1967.

Beredningen beräknas bestå under hela år 1968.

3. *Utredning av vissa frågor rörande anställningsvillkor för fältexperter inom biståndsverksamhet m. m.* (1966: 8, 1967: 5)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1965 för att utreda vissa frågor rörande anställningsvillkor för fältexperter inom biståndsverksamhet m. m.:
Tranaeus, Jarl E., byråchef

Lokal: Styrelsen för internationell utveckling (SIDA), Klarabergsgatan 60, postadress Box 342, Stockholm 1, tel. växel 24 56 00/198 el. 21 70 66

Direktiven för utredningen, se 1966: U 8.

Genom beslut av 1967 års riksdag (prop. 1967: 1 bil. 5 s. 41, SU 53, rskr 151) har Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att företa vissa jämkningar i gällande anställningsvillkor för fältexperterna (prop. 1964: 145, SU 118, rskr 253). Med anledning härav har på föranstaltande av SIDA:s lönedelegation påbörjats en översyn av gällande villkor. I detta arbete tar utredningsmannen aktiv del eftersom det ansetts lämpligt att utvidga det till att omfatta även vissa frågor som avses i ovan nämnda direktiv. Liksom föregående år har utredningsmannen härjämte verkställt utredning

och avgivit förslag i andra ämnen, som ägt direkt eller indirekt samband med hans utredningsområde, samt har på framställning av SIDA yttrat sig i en rad dylika frågor.

Utredningen beräknas bli slutförd under år 1968.

4. *1966 års utredning om Svenska institutet* (1967:6)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1966 för att utreda Svenska institutet som organ för utlandsinformation och kulturutbyte samt frågan om lämplig mottagarapparat för de multilaterala studenterna i Sverige:

Helén, N. Gunnar, landshövding, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av II kamm.
Björk, Kaj Å., redaktör, led. av I kamm.
Dahlman, Sven W., ambassadör

Sekreterare:

Leifland, Leif, departementssekreterare

Lokal: Utrikesdepartementet, tel. växel 22 40 70/135

Direktiven för utredningen, se 1967: U 6.

De sakkunniga har avlämnat ett den 19 oktober 1967 dagtecknat betänkande, benämnt »Svenska institutet. Principbetänkande om utlandsinformation och internationellt utbyte» (SOU 1967: 56). De delar av utredningsuppdraget som avser Svenska institutets interna organisation och lämplig mottagarapparat för multilaterala stipendiater, kommer att behandlas sedan principbetänkandet varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

5. *Utredning rörande kvinnans ställning*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 augusti 1967 för utredning rörande kvinnans ställning i anledning av framställningar i ämnet från Förenta Nationernas generalsekreterare:

Sandlund, Maj-Britt L., byrådirektör

Lokal: Länsstyrelsen i Hallands län, Halmstad, tel. växel 11 83 20/102

Direktiv (anförande av ministern för utrikes ärendena till statsrådsprotokollet den 25 augusti 1967):

Förenta Nationernas ekonomiska och sociala råd antog vid sitt fyrtioförsta möte år 1966 resolution 1133 angående ett enhetligt långtidsprogram inom ramen för Förenta Nationerna för främjande av kvinnans ställning. I resolutionen rekommenderar rådet bl. a. medlemsstaterna att i nära samarbete med nationella kvinnoorganisationer inrätta ett nationellt långtidsprogram för främjande av kvinnans ställning i respektive stater, varvid under tioårsperioden från och med år 1968 de mest brådskande åt-

gärderna på området bör vidtagas. Resolutionen hänvisar i anslutning till denna rekommendation till de förslag om lämpliga åtgärder att ingå i det föreslagna programmet, som framlagts av Förenta Nationernas generalsekreterare.

Generalsekreteraren, som i en FN:s generalförsamlings resolution 1777 (XVII) tidigare instruerats att studera bl. a. förutsättningarna för ett enhetligt långtidsprogram inom ramen för Förenta Nationerna för främjande av kvinnans ställning, har sedermera i note den 17.10.66 anhållit om upplysning från medlemsstaterna rörande vilka åtgärder, som i varje stat vidtagits i anledning av resolution 1133 (XLI). De sålunda erhållna upplysningarna avses skola utnyttjas för den utredning, som föranletts av resolution 1777 (XVII).

Generalsekreteraren har även hemställt om synpunkter från svensk sida dels i anledning av en av kommissionen för främjande av kvinnans ställning antagen resolution 14 (XX) om nationella kommissioner för främjande av kvinnans ställning dels på innehållet i en till kommissionen för kvinnans ställning avgiven preliminär rapport »The participation of women in community development programmes» (Dokument E/CH.6/475).

Det torde i sammanhanget böra nämnas, att kommissionen för främjande av kvinnans ställning är ett år 1946 tillsatt underorgan till Förenta Nationernas ekonomiska och sociala råd, som har till uppgift att förbereda och avge rekommendationer syftande till att främja kvinnans ställning på de politiska, medborgarrättsliga, sociala och ekonomiska områdena liksom på undervisningsområdet inom Förenta Nationernas medlemsstater och därmed förverkliga den i stadgan för Förenta Nationerna upptagna grundsatsen om lika rättigheter för män och kvinnor. På området för de politiska rättigheterna har för övrigt inom Förenta Nationernas ram avslutats en den 31 mars 1953 dagtecknad konvention om kvinnans politiska rättigheter, som biträtts av Sverige sedan Kungl. Maj:t den 19 mars 1954 med riksdagens godkännande (prop. 1954:48, UU 1, rskr. 112) beslutat ratificera densamma.

Det råder inte någon tvekan om att utvecklingen mot att skapa garantier för förverkligande av den grundsats om lika rättigheter för män och kvinnor, som finns upptagen i Förenta Nationernas stadga, gått längre i vissa av organisationens medlemsstater än i andra. Som stadgan även upptar en förklaring från medlemsstaterna att anlita internationella verksamhetsformer för att främja sociala och ekonomiska framsteg för alla folk, torde det få anses vara en uppgift för de stater, där utvecklingen på t. ex. förevarande område hunnit längst, att genom internationell samverkan lämna sitt bidrag till utvecklingen i övriga länder. Mot bakgrunden härav synes det ändamålsenligt att från svensk sida tillhandahålla så konstruktiva yttranden som möjligt på de nyssnämnda framställningarna från Förenta Nationernas generalsekreterare. Det finns därför skäl att överlåta förberedandet av svenska regeringens yttranden på dessa framställningar till en särskild sakkunnig.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

6. *Sakkunnig rörande långtidsplan för utvecklingsbiståndet*

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 24 november 1967 för att biträda inom utrikesdepartementet med utarbetande av underlag till Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen rörande den långtidsplan för utvecklingsbiståndet, varom riksdagen hemställt (SU 1967: 53, rskr 151):

Michanek, Ernst N., generaldirektör

Lokal: Styrelsen för internationell utveckling (SIDA), Klarabergsgatan 60, postadress Box 342, Stockholm 1, tel. växel 24 56 00.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

Försvarsdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Utredningen rörande redovisning av försvarets befästningar* (1965: I 11, 1966: 13, 1967: 12)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 oktober 1960 för utredning rörande redovisning av försvarets befästningar (se Post- och Inrikes tidn. den 21 oktober 1960):
Christianson, Gunnar A., f. d. generaldirektör

Direktiven för utredningen, se 1961: I Fö 25.

Chefen för försvarsdepartementet har den 8 mars 1967 beslutat att utredningens arbete skall anses avslutat.

2. *Försvarets fastighetsförvaltningsutredning* (1965: I 14, 1966: 15, 1967: 13)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 februari 1962 för översyn av de för försvarets fastighetsförvaltning gällande bestämmelserna:
Bertman, Harry, byggnadsråd

Experter:
Brantberger, Per-Gunnar, överstelöjtnant
Castemark, Einar O., byrådirektör
Frank, Aage, avdelningsdirektör
Hallgren, Lars Olof, organisationsdirektör
Hasselström, Carl-Gustaf M., major
Hesselblad, Folke E., överdirektör
Höijer, Gunnar, krigsråd
Lovén, Börje, kapten
Montelius, Sture C. J., kommendörkapten av 2. graden
Sellin, F. Ivan, överstelöjtnant
Ålund, Jan-Erik W., överstelöjtnant

Sekreterare:
Lindwall, K. Åke, byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1963: I Fö 18.

Chefen för försvarsdepartementet har den 8 februari 1967 beslutat att utredningens arbete skall anses avslutat.

3. *Tjänsteställningsutredningen* (1965: I 17, 1966: 18, 1967: 14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 maj 1963 för att verkställa en översyn av tjänsteställningsförhållandena för militär personal m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juni 1963):
Ljunggren, Lars R. H., departementsråd, *ordförande*
Björck, Sven G., överstelöjtnant
Borgquist, Frithiof, byråchef
Resare, Alf C. R., departementsråd
Sekreterare:
Igelstam, Rutger M., kapten

Direktiven för utredningen, se 1964: I Fö 23.

Utredningen har under tiden november 1966—mars 1967 hållit 19 sammanträden.

Utredningen har den 30 mars 1967 avgett betänkandet »Tjänsteställning inom krigsmakten» (SOU 1967: 15).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Krigsmaktens lärlingsutredning* (1965: I 18, 1966: 19, 1967: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1963 för utredning rörande krigsmaktens lärlingsskolor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1963):
Gustafsson, M. Gunnar, led. av II kamm., *ordförande*
Edlund, Dag R., major, led. av II kamm.
Holmström, C. Gösta S., överingenjör
Karlson, Tore, ombudsman
Expert:
Bohman, Fred, rektor
Sekreterare:
Jardal, C. Jon-Gunnar, departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1964: I Fö 24.

Utredningen har den 14 september 1967 avgett betänkandet »Yrkesutbildning vid krigsmaktens industrier och verkstäder» (Stencil Fö 1967: 8).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *FFA-utredningen* (1966: 29, 1967: 22)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 maj 1965 för att utreda frågan rörande den framtida inriktningen och omfattningen av verksamheten vid flygtekniska försöksanstalten (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juni 1965):

Westergård, Bertil M., f. d. flygöverdirektör, *ordförande*
Appelgren, L. Göran S., kansliråd
Hultqvist, E. M. Göran, fil. mag.
Experter:
Antvik, Gunnar, civilingenjör
Björkman, Bo E. Th:son, professor
Gullstrand, Tore, direktör
Holmer, Birger, direktör
Ingelman-Sundberg, A. M. Martin, avdelningsdirektör
Kärrholm, N. Gunnar, professor
Marklund, P. Tage, forskningschef
Nylund, Per-Olof, civilingenjör
Pettersson, N. Ove, professor
Sahlin, Sven, laborator
Skans, N. Svante, civilingenjör
Sekreterare:
Nordström, Lars-Erik, civilingenjör

Direktiven för utredningen, se 1966: I Fö 29.

Utredningen har under tiden november 1966—maj 1967 hållit 19 sammanträden.

Utredningen har den 5 juni 1967 avgett slutbetänkande, benämnt »Flygtekniska försöksanstalten — framtida organisation och arbetsuppgifter» (Stencil Fö 1967: 6) jämte delutredning, benämnd »Flygtekniska försöksanstaltens ekonomiska förhållanden» (Stencil Fö 1967: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *1965 års signalskyddsutredning* (1966: In 28, 1967: In 25)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 november 1965 för att utreda vissa frågor om ledningen av totalförsvarets signalskydd m. m.:
Swanstein, Stig N. S., landssekreterare
Experter:
Dahlström, Åke V., krigsråd
Skedelius, S. Rolf V., kommendör
Terstad, I. Gösta A., kansliråd
Lundquist, Nils-Henrik, avdelningschef
Wermdalen, Hans E. L., polisassessor
Sekreterare:
Trahn, Christian F. C:son, avdelningsdirektör
Biträdande sekreterare:
Hörkman, Lars G., byrådirektör.

Utredningen har under tiden november 1966—april 1967 hållit 16 sammanträden.

Utredningen har den 20 april 1967 avgett betänkandet »Ledning och samordning av totalförsvarets signalskydd» (Stencil Fö 1967: 7).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

7. *1954 års värnpliktsavlöningsutredning* (1965: I 4, 1966: 9, 1967: 9)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1954 för att verkställa utredning rörande ekonomiska och sociala förmåner till värnpliktiga m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 15 december 1954):

Söderberg, Gustaf, expeditionschef/rättschef, *ordförande*
Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av II kamm.
Rosenblad, Urban S., byråchef
Sundelin, Gustaf V., lantbrukare, f. d. talman i I kamm.

Experter:

Aldestam, N. Arne, utredningsdirektör
Borgquist, Frithiof, byråchef
Löwenadler, Stellan, kapten
Nyström, E. P. Sune, major
Sörensen, Eric, ryttmästare
Wernstedt, Lage G. L:son, överste

Sekreterare:

Tännérus, Lars A., lönedirektör

Biträdande sekreterare:

Grimlund, Hugo A. O., departementssekreterare

Lokal: Försvarsdepartementet, Stockholm 16, tel. 22 40 70 (ankn. 551 eller 591)

Direktiven för utredningen, se 1955: I Fö 16 och 1959: I Fö 9. Beträffande ytterligare utredningsuppdrag, se 1961: I Fö 8.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 sammanträden varjämte förekommit ett flertal sammanträden inom utredningens arbetsgrupp.

Utredningen har avslutat sina undersökningar angående den militära utbildningens och tjänstgöringens formella och faktiska tillgodoräknande samt påbörjat sitt arbete med att utforma betänkande angående värnpliktstjänstgöringens meritvärde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

8. *Organisationsnämnden för militärmusiken* (1965: I 5, 1966: 10, 1967: 10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1956 för handläggning av frågor rörande genomförandet av ny musikorganisation vid försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1956):
Rosenblad, Urban S., byråchef, *ordförande*
Hallin, G. Erik, krigsråd
Johansson, K. Gunnar, professor
Experter:
Karén, Hugo V., kanslichef
Werner, Finn, kapten
Wiklander, Bertil V., militärmusikinspektör
Sekreterare:
Ogner, Stig V., kansliråd
Biträdande sekreterare:
Hanström, Carl G. L. P., byrådirektör
Lokal: Försvarsdepartementet, tel. växel 22 40 70 (ankn. 605)
Direktiven för nämnden, se 1957: I Fö 17 och 1961: I Fö 12.

Nämnden har den 19 december 1966 till konsertbyråutredningen avgett promemoria angående militärmusikens principiella uppgifter och organisation vid en reform av det allmänna musiklivet. Promemorian har intagits i konsertbyråutredningens betänkande Rikskonserter (SOU 1967: 9). Nämnden har vidare undersökt behovet av musik inom försvaret genom besök vid förband m. m. Resultatet av utredningen har redovisats i utlåtande den 10 juli 1967 över nämnda betänkande. Dessutom har nämnden haft överläggningar med 1965 års musikutbildningskommitté angående utbildning av militärmusiker.

Dessa överläggningar och utredningar är att se som led i fullgörandet av Kungl. Maj:ts uppdrag åt nämnden den 21 januari 1966 att överse militärmusikens uppgifter, organisation m. m.

Nämnden har under november 1966—november 1967 hållit 19 sammanträden varjämte förekommit ett flertal sammanträden med arbetsgrupper och förenämnda två utredningar.

Nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

9. *Utredningen rörande den framtida användningen av Skeppsholmen m. m.* (1965: I 7, 1966: 11, 1967: 11)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 september 1959 för att verkställa utredning rörande den framtida användningen av de nu av marinens regionala och lokala organ disponerade markområdena, byggnaderna och anläggningarna å Skepps- och Kastellholmarna samt å Djurgår-

den och Beckholmen (se Post- och Inrikes tidn. den 8 oktober 1959):
Sehlstedt, Ossian A., landshövding, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Larsson, Sixten, generaldirektör
Wallén, G. Birger, generaldirektör
Sekreterare:
Berglund, Sven F., kansliråd
Holmström, Erik W., byrådirektör

Lokal: Försvarsdepartementet, Stockholm 16, tel. växel 22 40 70 (ankn. 509)

Direktiven för utredningen, se 1960: I Fö 21.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 13 sammanträden. Dessutom har förekommit ett flertal sammanträden med arbetsutskott.

Utredningen har fortsatt sitt arbete med ett betänkande beträffande Beckholmen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1968.

10. *Militära tjänstgöringsåldersutredningen* (1965: I 22, 1966: 22, 1967: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 december 1963 för prövning av vissa frågor rörande användandet av äldre militär och civilmilitär personal (se Post- och Inrikes tidn. den 28 december 1963):
Resare, Alf C. R., departementsråd, *ordförande*
Borgquist, Frithiof, byråchef
Lundberg, Lars H:son, kommendör
Tiby, K. Ivar, departementssekreterare
Winther, Otto W. G., departementssekreterare
Experter:
Ahrens, J. Ragnar H., kapten
Andersson, Holger G. F., krigsråd
Axelsson, Carl-Axel, undervisningsråd
Axelsson, Curt A. R., flygdirektör
Back, K. Gunnar, kommendörkapten
Blom, E. Marianne, förste byråsekreterare
Brantberger, Per-Gunnar, överstelöjtnant
Eklöf, Olof S., skolkonsulent
af Geijerstam, S. Olof, överstelöjtnant
Göranson, N. Gunnar, överstelöjtnant
Högberg, J. Paul, rektor
Högström, Bertha G. E., byrådirektör
Jacobsson, Folke, armédirektör
Jägerstedt, J. E. Rune, kapten

Kalén, Olof, lönedirektör
Kring, K. G. Hilding, generallöjtnant (t. o. m. den 31 mars 1967)
Laurell, L. Gunnar, byrådirektör
Lindberg, R. Greger, major
Rosenblad, Urban S., byråchef
Runnberg, Bertil R., överstelöjtnant
Schoerner, Gunnar Y. W., marindirektör
Sjöstrand, Arne F. A., förvaltare
Stjernqvist, Hans O., byråchef
Ullstad, B. Evert, gymnasieinspektör
Wahlstedt, J. Helge, byrådirektör
Huvudsekreterare:
Lindahl, Carl-Fredrik H., major
Biträdande sekreterare:
Pettersson, Per-Arne, departementssekreterare
Lockne, Lars-Olof, pol. stud.

Lokal: Försvarsdepartementet, tel. växel 22 40 70, ankn. 544 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1965: I Fö 22. Dessutom har utredningen den 12 maj 1966 ålagts att verkställa översyn av behovet av befälspersonal inom flygvapnets krigs- och fredsorganisationer.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 46 sammanträden samt avlagt studiebesök vid tolv förband och utbildningsanstalter.

Utredningen har under året avgett förslag till åtgärder för att aktiva officerare i ett framtida system skall kunna övergå till civila lärartjänster (Stencil Fö 1967: 10) och betänkande om officerare som konsulenter inom försvarets personalvård (Stencil Fö 1967: 14).

Utredningen beräknas slutföra sitt huvuduppdrag under år 1968.

11. *Marinens befälsutredning* (1965: I 23, 1966: 23, 1967: 17)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1963 för att verkställa utredning rörande befälssystemet vid marinen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 januari 1964):
Borgquist, Frithiof, byråchef
Experter:
Egerstad, Torbjörn, major (fr. o. m. den 1 november 1967)
Hallerdt, Hans B., kommendörkapten av 1. graden (fr. o. m. den 1 november 1967)
Heiroth, Ulf O., kommendörkapten av 1. graden
Lyth, K. Erik, överste (fr. o. m. den 1 november 1967)

Rudberg, Per Y., kommendör (fr. o. m. den 1 november 1967)
Skeppstedt, Sven H., överstelöjtnant (fr. o. m. den 1 november 1967)
Sekreterare:
Heiroth, Ulf O., kommendörkapten av 1. graden
Lokal: Långa Raden 2, Skeppsholmen, tel. 23 27 85, ankn. 168
Direktiven för utredningen, se 1965: I Fö 23.

Utredningen har besökt staber och förband, skolor och utbildningsanstalter inom marinen.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

12. *1964 års försvarskostnadsutredning* (1965: I 24, 1966: 24, 1967: 18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1963 för att verkställa utredning rörande kostnadsredovisning inom försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 8 januari 1964):
Henrikson, G. Arne., direktör, *ordförande*
Ivarsson, Sven-Ivar, direktör
Larsson, Ceve, förbundssekreterare
Murray, Carl A., kanslidirektör
Nordlöf, Gunnar, överste
Palm, N. Sture, redaktör, led. av I kamm.
Sparr, Jan, direktör
Experter:
Ehrling, G. O. Ingvar, major
Ekehorn, Nils, kamrer
Engdahl, Gunnar V., överstelöjtnant (fr. o. m. den 7 oktober 1967)
Frank, Aage, avdelningsdirektör
Nyman, K. Gunnar, lönesekreterare
Slunge, G. Walter R., sekreterare
Ståhl, Ingemar O. L., kansliråd (fr. o. m. den 22 september 1967)
Westerström, Karl-Henrik, överstelöjtnant
Huvudsekreterare:
Palm, Tore, avdelningsdirektör
Biträdande sekreterare:
Gelin, Eric, civilekonom (t. o. m. den 30 september 1967)
Hårderup, P. Göran, byrådirektör
Lokal: Birger Jarlsgatan 15 [1], Stockholm C, tel. 11 86 91
Direktiven för utredningen, se 1965: I Fö 24.

Utredningen har under 1967 hållit tolv sammanträden samt dessutom varit verksam genom särskilda arbetsgrupper.

Kungl. Maj:ts bemyndigande har erhållits att under budgetåret 1967/68 bedriva fortsatt försöksverksamhet med nytt system för kostnadsredovis-

ning, budgetering och rapportering vid Södra militärområdesstaben samt vid förband ur armén, marinen och flygvapnet inom Södra militärområdet.

Utredningen har den 16 mars 1967 överlämnat en studie över försvarets samhällsekonomiska kostnader (Stencil Fö 1967: 1).

Utredningen avses att i januari 1968 avge ett första delbetänkande, benämnt »Ekonomisystem för försvaret».

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

13. *Göteborgs örlogsvarvsutredning* (1965: I 25, 1966: 25, 1967: 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 januari 1964 för att verkställa utredning rörande utflyttning av Göteborgs örlogsvarv m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 februari 1964):

Andersson, Gösta L., drätselkammarens ordförande i Mölndal, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Segerdahl, Tore Y., civilingenjör
Tengzelius, J. Rutger, kommendör

Expert:

Engström, Torsten I., marindirektör av 1. graden

Sekreterare:

Nerpin, Rolf T:son, kommendörkapten av 1. graden

Lokal: Sydkustens örlogsbasstab, Karlskrona, tel 0455/800 30

Direktiven för utredningen, se 1965: I Fö 25 och 1967: Fö 19.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tolv sammanträden, varvid besök har avlagts vid Gotlands kustartilleriförsvars verkstad i Fårösund samt vid Uddevallavarvet AB. Därjämte har en arbetsgrupp inom kommittén sammanträtt vid skilda tillfällen.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1968.

14. *1964 års inskrivnings- och personalredovisningsutredning* (1965: I 27, 1966:26, 1967: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1964 för att verkställa utredning rörande inskrivnings- och personalredovisningssystemen (se Post- och Inrikes tidn. den 31 mars 1964):

Creutzer, Bertil R., överste

Experter:

Bran, B. Olle Y., byrådirektör
Carlson, Lars H., förste byråsekreterare
Hallman, Eric R., byråchef
Johanson, Elvy H. K., förste militärpsykolog

Linroth, Klas O., med. doktor
Ryttinger, K. A. Lennart, överstelöjtnant
Sandmark, Bo A., överstelöjtnant
Smedler, Jan-Eric G., överstelöjtnant
Torfgård, Sven H., överstelöjtnant
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef
Wigur, J. T. Rolf, kapten
Sekreterare:
Skoglund, Lars M., major

Lokal: Centrala värnpliktsbyrån, Fack, Solna 1, tel. 83 09 60

Direktiven för utredningen, se 1965: I Fö 27.

Inom utredningen har huvudsakligen bedrivits arbete med fortsatt systemutveckling.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första delen av år 1968.

15. *1965 års försvarsutredning* (1966: 28, 1967: 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 januari 1965 för att verkställa utredning rörande krigsmaktens och civilförsvarets fortsatta utveckling m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 februari 1965):
Frithiofson, Karl A. F., landshövding, *ordförande*
Gillström, Anselm K., redaktör, led. av I kamm.
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av I kamm.
Johansson, Nils I., hemmansägare, led. av I kamm.
Myrdal, Alva, statsråd, led. av I kamm. (t. o. m. den 5 januari 1967)
Virgin, G. Ivar, kapten, led. av I kamm.
Bohman, B. Gösta, direktör, led. av II kamm.
Eliasson, Lars M., lantbrukare, led. av II kamm.
Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av II kamm. (fr. o. m. den 6 januari 1967)
Kellgren, Nils E., sekreterare, led. av II kamm.
Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av II kamm.
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av II kamm.
Nihlfors, Folke U., byrådirektör, led. av II kamm.
Ståhl, D. Manne E., redaktör, led. av II kamm.
Experter:
Almgren, Carl-Eric Å., generallöjtnant (t. o. m. den 2 maj 1967)
Bergelin, Sven-Eggert S., byråchef
Bergström, P. R. Hichens, ambassadör
Dahlberg, Benkt C. I., departementsråd (fr. o. m. den 3 maj 1967)
Fehrm, E. Martin, generaldirektör (fr. o. m. den 25 januari 1967)
Landergren, Nils G. G., överstelöjtnant (fr. o. m. den 3 maj 1967)

Olson, Sven-Olof, överste (t. o. m. den 2 maj 1967)
Palmstierna, Nils-Fredrik, överste (fr. o. m. den 3 maj 1967)
Rudberg, Per Y., kommendör
Sköld, Nils G., överste (t. o. m. den 2 maj 1967)
Sundvik, K. Ivar, pressekreterare (fr. o. m. den 25 januari 1967)
Swanstein, Stig N. S., landssekreterare (fr. o. m. den 25 januari 1967)
Vinde, Pierre L. V., kansliråd
Wachtmeister, Wilhelm H. F., ambassadör

Huvudsekreterare:

Blomqvist, O. Rune, kansliråd

Biträdande sekreterare:

Danckwardt, Jean-Carlos O. E., överstelöjtnant
Hellman, Sven R., överingenjör
Unell, N. Gunnar, major (t. o. m. den 2 maj 1967)
Lehander, Bengt A., överstelöjtnant (fr. o. m. den 3 maj 1967)

Lokal: Handelsdepartementets lokaler, Rosenbad, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (ankn. 2049).

Direktiven för utredningen, se 1966: Fö 28.

Sedan utredningens ordförande i skrivelse den 15 december 1966 anmält att utredningen inte kunde avge något underlag för beslut vid 1967 års riksdag samt underställt chefen för försvarsdepartementet frågan om kompletterande direktiv erfordrades för det fall ytterligare undersökningar skulle företas, har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 januari 1967 medgett att utredningens arbete får fortsättas oaktat arbetet inte kan föranleda förslag till 1967 års riksdag.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 25 sammanträden.

Utredningen uppdrog i januari och februari 1967 åt överbefälhavaren att låta företa ytterligare utredningar rörande krigsmaktens inriktning och utformning på längre sikt enligt olika närmare beskrivna alternativ. Överbefälhavaren har den 27 september 1967 redovisat dessa ytterligare utredningar.

Av expertundersökningar, som under år 1967 har genomförts inom utredningen, nämns här *dels* en undersökning avseende analys av den internationella utvecklingen speciellt med avseende på för vårt lands säkerhetspolitik betydelsefulla delar av densamma, *dels* en undersökning avseende den funktionsmässiga och ekonomiska avvägningen mellan de olika delarna av totalförsvaret, bl. a. frågan om samstämmigheten i bedömningen av de lägen då vår samlade motståndskraft främst skall verka.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

16. *1966 års värnpliktskommitté* (1967: 23)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1966 för att verkställa utredning rörande den närmare utformningen av utbildningen för värnpliktiga, uttagna i specialtjänst, och vissa frågor rörande den frivilliga befälsutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 juli 1966):

Gustavsson, Bengt T., led. av I kamm.

Experter:

Borgquist, Frithiof, byråchef
Månsson, Arne S., major
Nystedt, Stig H., byrådirektör
Reuterswärd, Wilhelm G., överste
Skarstedt, Carl-Ivar S., hovrättsassessor
Smedler, Jan-Eric G., överstelöjtnant

Sekreterare:

Lugn, Robert P. E., major

Biträdande sekreterare:

Jansson, Eric K., förvaltare

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Karlavägen 96II, Stockholm No, tel. 62 28 07 (experten Reuterswärd), 61 54 04 (experten Smedler), 61 35 03 (experten Nystedt), 62 96 09 (experten Månsson), 67 18 08 (sekreteraren Lugn och bitr. sekreteraren Jansson).

Direktiven för utredningen, se 1967: Fö 23.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 18 sammanträden.

Kommittén beräknas att under år 1968 avge delbetänkande avseende frivilligutbildningen.

17. *Utredningen om handräckningsvärnpliktiga* (1967: 24)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1966 för att verkställa utredning angående utbildningstiden för värnpliktiga med begränsad militär användbarhet m. m. (se Post- och Inrikes. tidn. den 28 juli 1966):

Nihlfors, Folke U., byrådirektör, led. av II kamm.

Experter:

Börjesson, Paul D., kapten
Flodén, Bengt T., kapten
Gunnarsson, Per, kapten
Hallgren, Lars Olof, organisationsdirektör

Knutsson-Hall, Torsten K., organisationsdirektör
Renberg, Holger V., rektor
Sjöberg, Bengt O. H. R., major
Ysander, Bengt-Christer A., kansliråd
Sekreterare:
Kourtzman, Per E., departementssekreterare
Lokal: Karlavägen 96, Stockholm No, tel. 60 25 35, 67 66 44
Direktiven för utredningen, se 1967: Fö 24.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 10 november 1967 föreskrivit att utredningsmannens uppdrag skall omfatta även de värnpliktiga som utan att tillhöra besiktningsgrupp 3 och 4 användes för stödfunktioner inom krigsmaktens fredsorganisation.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 32 sammanträden och gjort ett trettiotal studie- och informationsbesök vid förband, skolor, staber m. m.

Utredningen beräknas avge ett första delbetänkande under år 1968.

18. *1966 års verkstadsutredning* (1967: 25)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1966 för att utreda samordning av försvarets verkstadsresurser för underhåll av tygmateriel m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juli 1966):
Skoglund, B. E. Folke, överdirektör
Experter:
Cannberg, Göran M. L., byrådirektör
Göransson, J. Olle, led. av II kamm.
Jacobsson, Folke, verkstadsdirektör
Kämpe, Anders, överingenjör
Thorsén, Åke H. T., avdelningsdirektör
Tronêt, Bertil, direktör
Sekreterare:
Johansson, Gösta O., byrådirektör
Lokal: Slaggvägen 6, Box 1343, Bromma 13, tel. 25 27 30, Osmundsvägen 37, Box 1343, Bromma 13, tel. 80 11 48, 80 11 54, 80 11 56 och Försvarets Fabriksverk, Huvudkontoret, Fack, Eskilstuna 1, tel. 016-11 02 00
Direktiven för utredningen, se 1967: Fö 25.

Utredningen har under det gångna verksamhetsåret haft cirka 45 sammanträden och genomfört utredningsetapp 1. I denna etapp av utredningen har behandlats riktlinjer för verkstadsorganisationen i stort och för Försvarets Fabriksverks (FFV) medverkan som samordnande organ, FFV ställning i förhållande till Karlskronavarvet AB, Allmänna Bevaknings AB och AB Ceaverken, verkstäderna vid örlogsbaserna samt de centrala flygverk-

städerna jämte delar av den underhållsverksamhet som bedrivs vid civila industrier.

Utredningen har den 16 oktober 1967 avgett betänkandet »Försvarets tygverkstadsorganisation m. m. Etapp 1» (Stencil Fö 1967: 9).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

19. *1967 års rekvisitions- och förfogandeutredning*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för att överse rekvisitions- och förfogandelagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 februari 1967):

Lundberg, N. Ragnar W., generaldirektör

Sekreterare:

Skarstedt, Carl-Ivar S., hovrättsassessor

Lokal: Försvarsdepartementet, Fack, Stockholm 16, tel. 22 40 70, ankn. 508 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Andersson till statsrådsprotokollet den 13 januari 1967):

I betänkandet den 20 juni 1952 (SOU 1952: 24) med förslag till allmän förfogandelag m. m. framhölls bl. a., att ordningen med bestämmelser om förfoganderätt givna i flera olika författningar i praktiken kunde medföra olägenheter. Det fick antas att svårigheterna skulle bli mindre om bestämmelserna infördes exempelvis i en huvudförfattning och en tillämpningsförfattning. Åtskilliga av de myndigheter och sammanslutningar som yttrade sig över betänkandet betonade angelägenheten av att sammanföra de olika bestämmelserna inom förfoganderättens område i en författning och hemställa att frågan blev föremål för särskild utredning. Föredragande departementschefen ansåg i prop. 1954: 20 med förslag till allmän förfogandelag det vara synnerligen önskvärt att den rådande splittringen på förfoganderättens område undanröjdes. Ett sammanförande av hithörande bestämmelser krävde emellertid ingående utredningar och överväganden. På grund härav och då det var angeläget att revisionen av den allmänna förfogandelagstiftningen inte fördröjdes ytterligare borde sammanslagningen få anstå. Vad departementschefen uttalat lämnades utan erinran av riksdagen (L²U 19; rskr. 186).

Försvarets civilförvaltning anförde i skrivelse den 16 februari 1962 till Kungl. Maj:t, att hela komplexet av bestämmelser rörande rekvisition och förfogande borde bli föremål för en grundlig överarbetning. Eftersom en sådan översyn inte lät sig göra inom civilförvaltningen och då bestämmelserna avsåg inte bara krigsmaktens utan också i åtskilliga hänseenden civila myndigheters verksamhet, ansåg civilförvaltningen överarbetningen böra ske genom särskilda sakkunniga. Civilförvaltningen hemställde, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om den förordade översynen. I utlåtande över civilförvaltningens skrivelse ansåg även överbefälhavaren olägligt, att bestämmelserna om rekvisition och förfogande var splittrade i ett stort antal

författningar. Överbefälhavaren delade civilförvaltningens uppfattning att en översyn borde komma till stånd.

Författningsutredningen har i betänkandet »Sveriges statsskick» del 2 Motiv (SOU 1963: 17) förordat en utredning med uppgift att ta ställning till frågan om gemensamma regler beträffande rekvisition och förfogande på det militära och civila området.

Utredningen bör nu komma till stånd och anförtros åt en särskilt tillkallad sakkunnig. Utredningsmannen bör ha som utgångspunkt för sitt arbete att det är önskvärt att samla nuvarande grundläggande stadganden om rekvisition och förfogande i en gemensam lag som ger en allmän ram beträffande arten och innehållet i de förordnanden som Kungl. Maj:t får meddela med stöd av lagen. Även tillämpningsföreskrifterna till en sådan lag bör koncentreras till en författning eller ett par författningar. Utredningsmannen bör i samband därmed beakta behovet av en enkel och enhetlig behandling av frågor om företrädesrätt till egendom och tjänster som i rekvisitions- och förfogandesammanhang är föremål för konkurrens mellan olika totalförsvarsmyndigheter. Utredningsmannen bör vara oförhindrad att behandla andra särskilda frågor om samordning av rekvisitions- och förfogandefrågor mellan olika delar av totalförsvaret, om han under arbetets gång finner anledning därtill. Värderings- och ersättningsförfarandet bör också prövas.

Utredningsuppdraget har visst samband med det nu pågående arbetet på en ny regeringsform. I 74 § regeringsformen finns f. n. bestämmelser som rör den militära rekvisitionsrätten. Sannolikt behöver detta grundlagsstadgande ändras för att man skall kunna få en enhetlig lagstiftning om rekvisition och förfogande för totalförsvarets behov. Hinder bör inte möta att göra sådan ändring utan att avvakta den totala grundlagsreformen. Denna fråga bör emellertid behandlas i samråd med grundlagsberedningen.

Utredningsarbetet har påbörjats. Utredningen har avgett yttrande över en framställning den 17 april 1967 av överbefälhavaren angående fartygsvärderingsnämnder. Utredningen har vidare i skrivelse den 30 maj 1967 till statsrådet och chefen för justitiedepartementet lagt fram förslag till ändrad lydelse av 74 § regeringsformen och hemställt att förslaget beaktas i samband med grundlagberedningens samma dag avgivna förslag till en partiell grundlagsreform.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

20. *Försvarets fredsorganisationsutredning*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 februari 1967 för att utreda frågan om vissa ändringar i krigsmaktens fredsorganisation (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1967):

Wesström, Eric A., f. d. landshövding

Experter:

Betzfeldt, Karl-Hugo, överstelöjtnant

Höijer, Gunnar, krigsråd

Larsson, Sven E., kansliråd
Lindén, Sven, kommendörkapten av 1. graden
Resare, Alf C. R., departementsråd
Tottie, Carl-Eric, överstelöjtnant
Varenius, Bo G. O., överste
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Sekreterare:

Andersson, Lars A., överstelöjtnant

Lokal: Försvarsdepartementet, Fack, Stockholm 16, tel. 22 40 70, ankn. 516 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Andersson till statsrådsprotokollet den 3 februari 1967):

Effekten av våra försvarsansträngningar beror i hög grad på hur stor del av våra försvarsutgifter som kan avdelas för uppsättning och omsättning av krigsförband. Vi bör därför inrikta oss på att avdela största möjliga del av utgifterna för sådana ändamål. Omvänt innebär detta att vi noggrant måste uppmärksamma och begagna möjligheterna att hålla ned sådana utgifter för fredsadministrationen som inte direkt bidrar till försvarseffekten. Regeringens ambitioner att begränsa ökningen i försvarsutgifterna nödvändiggör ytterligare insatser för att rationalisera fredsadministrationen. I årets statsverksproposition har jag också pekat på att begränsningar i den nuvarande organisationen kan bli nödvändiga bl. a. i form av indragning av fredsförband. Jag nämnde samtidigt att det redan nu kan anses ofrånkomligt att minst två flygflottiljer måste läggas ned. Även enligt planer som baserats på fortsatt utveckling av försvarskostnaderna enligt 1963 års försvarsbeslut skulle nämligen ett antal flygdivisioner motsvarande omfattningen av två flottiljer läggas ned under de närmaste åren. Vilka flottiljer som borde dras in och tidpunkten för indragningen borde dock enligt min mening närmare utredas.

En strukturrationalisering av krigsmaktens fredsorganisation, som innefattar nedläggning av fredsförbanden och utbildningsanstalter, medför åtskilliga avvägningsproblem. Bl. a. aktualiseras avvägningar mellan militära och allmänt samhälleliga intressen, som i många fall kan bli ömtåliga. Det synes därför lämpligt att en utredning om ändringar i fredsorganisationen anförtros åt en särskild sakkunnig.

Vid bedömningen av olika förändringar bör den sakkunnige beakta såväl militära effektivitetssynpunkter på kortare och längre sikt som andra samhälleliga behov. Strävan bör vara att söka åstadkomma förutsättningar för att på lång sikt erhålla effektiva produktionsenheter för krigsmaktens utbildning och mobilisering med låg kostnad per producerad enhet. I detta syfte bör särskilt undersökas möjliga rationaliseringsvinster vid övergång till stora förbandsproducerande enheter. Vid val mellan befintliga förband och utbildningsanstalter bör företräde ges sådana där investerings- och driftkostnaderna bedöms bli låga vid bibehållande — eller framtida ökning — av nuvarande verksamhet. Möjligheterna att rationalisera genom ändringar i utbildningsorganisationen och gränsdragningen mellan försvarsgrenar, va-

penslag, truppslag o. d. bör undersökas. Förbands och utbildningsanstalters betydelse med hänsyn till mobiliserings- och insatsberedskap bör uppmärksammas. Det bör belysas hur sådana hänsynstaganden återverkar på kostnaderna. Vidare bör rationaliseringsåtgärdernas följder för den aktiva personalen beaktas. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt förbands och utbildningsanstalters betydelse från såväl allmänt lokaliseringspolitiska synpunkter som med hänsyn till behov av mark för tätorters expansion, trafik- och bostadsändamål m. m. Likaså bör flygbullerproblem beaktas liksom frågor om luftrummets fördelning mellan militär och civil luftfart. I kostnadskalkyler vid val mellan olika alternativ bör också så långt möjligt de totala samhällsekonomiska kostnaderna för olika åtgärder tas med.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Förslag bör kunna avlämnas successivt. Prioritet bör ges åt förhållanden vid flygvapnet och den i statsverkspropositionen förutsatta nedläggningen av minst två flottiljer.

Omfattningen och arten av lämpliga strukturförändringar i fredsorganisationen torde i många fall inte kunde bedömas förrän 1965 års försvarsutredning slutfört sitt arbete. Den sakkunnige bör därför i viss omfattning inrikta sitt arbete på att ange vilka alternativ till strukturförändringar som i första hand bedöms aktuella inom olika delar av krigsmakten. Visst material för bedömning av dessa frågor torde framkomma som resultat av pågående utredningsarbeten inom försvarsstaben och försvarsgrensstaberna.

Utredningsmannen bör — med hänsyn till avvägningsproblemen mellan militära och allmänt samhälleliga intressen — samråda med vederbörliga länsplaneringsorgan och berörda kommuner så snart utredningsarbetet ger anledning därtill.

Utredningen har under tiden februari—oktober 1967 hållit 27 sammanträden samt besökt sex arméförband, tolv flygförband och elva kommuner.

Utredningen har den 24 maj 1967 avgett ett delbetänkande angående indragning av Göta flygflottilj (Stencil Fö 1967: 4) och i december 1967 ett delbetänkande angående indragning av Södertörns flygflottilj och Roslagens flygkår (Stencil Fö 1967: 16).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

Socialdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Nordisk läkemedelskommitté* (1965: I 33, 1966: 25, 1967: 17)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 18 januari 1963 för att delta som ledamöter i en svensk delegation i en nordisk utredning om samarbete beträffande forskning, upplysning och kontroll inom läkemedelsområdet, föranledd av nordiska rådets rekommendation nr 12/1962:
Hellberg, Hans L., professor, *ordförande*
Bárány, Ernst H., professor
Liljestrand, Åke, professor
Lönngren, D. Rune, apotekare

Kommitténs sekretariat är förlagt till Danmark.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 haft två plenarsammanträden. Inom kommittén tillsatta arbetsgrupper har haft tio sammanträden.

Kommittén har lämnat ett betänkande till tryckning. Betänkandet kommer att föreligga i tryck i januari 1968.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *1964 års nykterhetsvårdsundersökning* (1965: I 40, 1966: 31, 1967: 22)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1963 för att kartlägga nykterhetsvårdsklientelet och formerna för vården av detta:
Larnstedt, A. Ossian G., kansliråd

Experter:
Lundquist, Gunnar A. R., laborator, överläkare
Holmstedt, Gustaf F., avdelningsdirektör
Nilsson, Tom, fil. lic.
Nordström, Gösta, byråchef

Sekreterare:
Holgersson, Leif, utredningssekreterare

Biträdande sekreterare:
Sjöberg, Tage, sekreterare
Jonsson, Folke, departementssekreterare

Direktiven för undersökningen, se 1965: I S 40.

Utredningsmannen har under tiden december 1966—augusti 1967 haft 13 sammanträden med experterna.

Utredningen har i augusti 1967 avgett betänkandet »Nykterhetsvårdens läge» (SOU 1967: 36) med bilagedel (SOU 1967: 37).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Nordisk utredning av frågan om boxningens skadeverkningar* (1967: 23)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 14 februari 1964 för att delta som svenska ledamöter i nordiska överläggningar rörande en undersökning av boxningens skadeverkningar, föranledd av nordiska rådets rekommendation nr 15/1963:
Silfverskiöld, Boris P., överläkare
Sälde, K. A. Henry, medicinalråd

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit två sammanträden.

Utredningen har lämnat ett betänkande rörande boxningens skadeverkningar till tryckning. Betänkandet kommer att föreligga i tryck i januari 1968.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Utredningen om adoption av utländska barn* (1965: I 42, 1966: 33, 1967: 24)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1964 för att utreda förhållandena vid adoption av utländska barn samt förutsättningarna för en ökad service från samhällets sida i dessa ärenden (se Post- och Inrikes tidn. den 12 november 1964):
Holmqvist, Mary, led. av II kamm., *ordförande*
Kellberg, Love G.-A., utrikesråd
Wisén, Thore, kansliråd

Sekreterare:
Brunnberg, Karin, förste byråsekreterare

Direktiven för utredningen, se 1965: I S 42.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har den 8 november 1967 avgett betänkandet »Adoption av utländska barn» (SOU 1967: 57).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Kommittén för semesterspridning* (1966: 34, 1967: 25)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1964 för att utreda frågan om spridning av semestrarna över längre tidrymd (se Post- och Inrikes tidn. den 13 februari 1965):
Hult, Bengt V., f. d. justitieråd, arbetsdomstolens ordförande, *ordförande*
Albåge, Lars-Gunnar J., direktör
Ericsson, Nils A. A., ombudsman
Sehlin, Halvar, direktör
Seregard, B. Ingvar, förhandlingschef
Experter:
Asztély, Sandor, professor
Knutsson, P. Anders, hovrättsassessor
Nilsson, Stig, M., direktör
Sekreterare:
Lind, Johan A. L., hovrättsfiskal
Direktiven för utredningen, se 1966: S 34.
Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden.
Kommittén har i december 1967 avgett betänkandet »Semesterspridning» (SOU 1967: 61).
Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Utredningen för översyn av sjukförsäkringens återbäringstaxa* (1966: 35, 1967: 26)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 februari 1965 för översyn av taxan för beräkning av ersättning för läkarvård och tandläkarvård enligt lagen om allmän försäkring (se Post- och Inrikes tidn. den 25 februari 1965):
Hultström, Leif A. I., överdirektör
Experter:
Bergengren, Bo G. H., kanslichef
Frostner, Ivar, medicinalråd
Järnmark, Sture B., verkställande direktör
Westmar, Åke E. R., bitr. personaldirektör
Wredmark, G. Conrad, avdelningschef
Sekreterare:
Wikman, C. Gunnar, sekreterare
Direktiven för utredningen, se 1966: S 35.
Utredningen har under 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 5 september 1967 avgett betänkandet »Översyn av sjukförsäkringens återbäringstaxa» (Stencil S 1967: 4).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Utredning om rekrytering av föredragande i försäkringsdomstolen m. m.* (1966: 41, 1967: 32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1965 för att utreda förhållanden som sammanhänger med rekrytering av föredragande i försäkringsdomstolen m. m.:

Danielson, Gunnar H., rättschef

Expert:

Ericsson, Bengt, kansliråd

Utredningen har den 20 december 1967 avgett betänkandet »Föredragande i försäkringsdomstolen» (Stencil S 1967: 9).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *1966 års familjedaghemsutredning* (1967: 37)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 februari 1966 för att utreda vissa frågor rörande familjedaghemsverksamheten:

Hörnlund, Gördis, led. av II kamm.

Experter:

Hasselrot, Brita, byråchef, (fr. o. m. den 13 januari 1967)

Jönsson, K. Ingeborg, byrådirektör, (fr. o. m. den 13 januari 1967)

Krantz, Gunnar, direktör, (fr. o. m. den 13 januari 1967)

Sekreterare:

Thorstenson, R. Billy, kanslisekreterare

Direktiven för utredningen, se 1967: S 37.

Utredningen har under tiden november 1966—september 1967 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har den 1 september 1967 avgett betänkandet »Samhällets barntillsyn — barnstugor och familjedaghem» (SOU 1967: 39).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Utredning om laboratorieorganisationen vid statens rättskemiska laboratorium* (1967: 39)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1966 för att utreda laboratorieorganisationen vid statens rättskemiska laboratorium:

Walck, Karl-Janne, ekonomidirektör

Expert:
Ericsson, Hans M., överläkare
Sekreterare:
Grönlund, Börje G. H., byrådirektör
Direktiven för utredningen, se 1967: S 39.

Utredningsmannen har den 16 juni 1967 avgett betänkandet »Laboratorieorganisationen vid statens rättskemiska laboratorium» (Stencil S 1967: 3).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

10. *Kommittén för Karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande* (1965: I 10, 1966: 9, 1967: 10)

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 24 september 1943.
Dahlberg, Gösta, f. d. överdirektör, *ordförande*
Einhorn, Jerzy, professor (fr. o. m. den 10 juni 1967)
Hellerström, Sven C. A., professor
Kugelberg, Eric K. H., professor (t. o. m. den 9 juni 1967)
af Malmborg, Ragnar, byggnadsråd
Pehrson, C. Gösta, sjukvårdsdirektör
Sjögren, N. Tore, f. d. byråchef
Walstam, Rune, professor
Sekreterare:
Jeppsson, J. Torsten, departementssekreterare
Byggnadschef:
Hagskog, E. Herbert, byggnadsingenjör (avliden den 26 september 1967)
Lokal: Olof af Acrels väg 5, Solna, tel. 33 41 57, 33 99 17
Direktiven för kommittén, se 1944: I E 24.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden in pleno, varjämte arbetsutskottet sammanträtt vid ett flertal tillfällen.

Första delen av ombyggnaden av isotoplaboratoriet vid radiumhemmet har avslutats under mars 1967. Kungl. Maj:t har den 7 april 1967 uppdragit åt kommittén att projektera andra etappen av laboratoriets ombyggnad. Ombyggnaden av radiumhemmet i övrigt väntas bli slutförd under våren 1968.

Högvoltstationen beräknas bli färdigställd under första hälften av 1968.

11. *Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* (1965: I 11, 1966: 10, 1967: 11)

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1952.

Av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter:

Boman, Rudolf E. K., lantbrukare, f. d. riksdagsman
Bunner, Tor, arkitekt, byggnadsråd (fr. o. m. den 15 maj 1967)
Grönwall, Anders J. T., professor, styresman för akademiska sjukhuset i Uppsala, *vice ordförande*
Lindberg, Ulf G., arkitekt, planeringsdirektör (t. o. m. den 14 maj 1967)
Löfberg, Jan-Harald, akademiräntmästare

Av Uppsala läns landstings förvaltningsutskott utsedda ledamöter:

Carlsson, A. G. A., landstingsråd, *ordförande*
Bergman, Åke, 1:e assistent, landstingsman
Ericson, Ture W., lantbrukare, landstingsman
Nordlander, Nils-Brage, överläkare, landstingsman

Adjungerad ledamot:

Åberg, Lennart, landstingsdirektör

Experter:

Fors, Sixten R., byråchef
Pehrson, Gösta H., sjukvårdsdirektör
Roempke, Sten O., bitr. länsarkitekt
Skoog, Tord G., professor
Ström, Gunnar O. F., professor
Söderlund, Sigge, bitr. intendent
Thyresson, Nils, professor
Tynelius, Erik G. A., intendent

Planeringschef:

Trapp, A. A. Lennart

Kanslichef:

Wiklund, E. Eric G. (fr. o. m. den 1 april 1967)

Sekreterare:

Carlsson, Ingrid G., assistent (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Wiklund, E. Eric G., kanslichef (fr. o. m. den 1 september 1967)

Adresser:

Kansli: Slottsgränd 1, Uppsala, tel. 018/11 70 83
Ordföranden: Uppsala läns landsting, Uppsala, tel. 018/14 90 60
Sekreterare: Slottsgränd 1, Uppsala, tel. 018/10 09 10

Kommittén har under tiden juli 1966—juni 1967 hållit sex sammanträden. Arbetsutskottet har sammanträtt vid 13 tillfällen.

Instruktion för kommittén är utfärdad av Kungl. Maj:t den 30 januari 1953 med ändringar den 10 oktober 1957 och den 15 februari 1963. Kungl.

Maj:t har den 10 april 1959 förordnat att kommitténs uppdrag skall omfatta även utrustningsfrågor i samband med akademiska sjukhusets utbyggande.

Under året har projektering utförts för etapp 2 av sjukhusets utbyggnad, omslutande ett kirurgiskt block m. m. Byggnadsperioden beräknas omfatta åren 1969—1971.

Under året har tagits i bruk en större byggnad för plastikkirurgi, radioterapi med högvoltavdelning, centraltandpoliklinik med käkcentral samt foniatri m. m. Ett elevhem jämte undervisningslokaler har uppförts i anslutning till Folke Bernadottehemmet i Uppsala för barn med cerebral pares. Vidare har uppförts en byggnad för en sop- och smutstvättstation samt verkstads- och vissa förrådsutrymmen.

12. *Mentalsjukvårdsberedningen* (1965: I 15, 1966: 13, 1967: 12)

Kungl. Maj:t bemyndigade den 5 juni och den 29 oktober 1959 chefen för inrikesdepartementet bl. a. att tillkalla *dels* en särskild beredning för att inom inrikesdepartementet biträda vid handläggning av frågorna om mentalsjukvårdens utbyggande och upprustning jämte därmed sammanhängande spörsmål *dels* en delegation för att biträda beredningen vid handläggning av byggnads- och utrustningsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juli 1959). Genom beslut den 28 juni 1963 förordnade Kungl. Maj:t, *att* mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation skulle upplösas *samt att* åt nämnda delegation lämnade uppdrag i stället skulle avse mentalsjukvårdsberedningen.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963:

Brunnberg, Hans A., professor, *ordförande*
Andrée, Torsten E., landstingsråd
Enmark, Abel, f. förbundsordförande
Lindh, Tore B. E., byråchef
Lundquist, Gunnar A. R., laborator, överläkare
Olsson, Bengt K., förbundsdirektör
Sälde, K. A. Henry, medicinalråd
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef
Andersson, K. Bertil G., sekreterare (suppl. för Söderqvist t. o. m. den 30 juni 1967)

Experter:

Björck, Peder B. T., med. dr (avliden den 9 december 1966)
Blomberg, Karl-Erik G., byrådirektör
Bunner, Tor Å. G., byggnadsråd
Frey, Torsten S:son, professor, överläkare
Gerle, Bo O., docent, chefsläkare

Grunewald, Karl R., överinspektör
Hedvall, Rut, instruktionssköterska
Lagervall, A. Gunnar, t. f. avdelningsdirektör
Larsson, Tage K. L., försäkringsdirektör, med. dr
Lindberg, Ulf G., planeringsdirektör (t. o. m. den 14 maj 1967)
Ljungberg, E. G. Lennart E:son, docent, överläkare
Marknäs, N. Sigurd V., byggnadsråd
Mårdh, Gustaf Adolf, byggnadsråd (avliden den 12 januari 1967)
Rylander, C. Gösta, professor
Sjunnesson, Nils S., f. d. sjukhusintendent
Strandlund, K. Bertil, avdelningsdirektör
Wadenstein, L. Hemming, sjukhusintendent
Wretmark, Gerdt E., docent, överläkare
Åmark, Curt E., docent, överläkare

Sekreterare:

Frithiof, Lars-Arvid, departementssekreterare

Hos beredningen anställda:

Gustafsson, S. Börje E., intendent

Lokal: Hantverkargatan 26, Stockholm K, tel. 54 05 60 (växel)

Direktiven för beredningen, se — i tillämpliga delar — 1960: I In 49.

I enlighet med de i prop. 1963: 171 uppdragna riktlinjerna har beredningen gjort vissa utredningar för förhandlingsarbetet i samband med huvudmannaskapsreformen.

Utarbetande av regionplaner pågår för specialvården av vissa kategorier, som har angivits i punkt 4 i de prop. 1963: 171 intagna allmänna bestämmelserna för landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård. Bl. a. har inom beredningen avgivits förslag till riksorganisation resp. regionindelning för vissa grupper särskoleelever m. m. En för beredningen, landstinget i Malmöhus län och Vipeholms sjukhus gemensam arbetsgrupp har utarbetat förslag till specialsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda inom malmö-lundregionen. Beredningens expertgrupp för den öppna vården har sammanställt och bearbetat erfarenheterna från gruppens försöksverksamhet av öppen vård m. m. vid mentalsjukhusen.

Beredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 25 sammanträden. Härjämte har olika expertdelegationer hållit att flertal sammanträden.

Beredningens verksamhet avses bli slutförd under första halvåret 1968.

13. *Utredning rörande driftbokföring vid karolinska sjukhuset m. m.* (1965:I 21, 1966: 17, 1967: 13)

Tillkallad den 13 februari 1963 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1961 för utredning rörande driftbokföring vid karolinska sjukhuset.

Öberg, Per-Erik, finansdirektör

Experter:

Björk, Bertil E., konsulent (fr. o. m. den 11 januari 1967)
Danarö, Lars G. O., organisationsdirektör
Duke, Karl-Erik Å., revisionsdirektör
Ericson, Maths, konsulent (avliden den 6 mars 1967)
Forthuber, Bela T., organisationsdirektör
Greberg, Kurt G., företagsekonom (fr. o. m. den 1 mars 1967)
Unelius, Nils V., t. f. byrådirektör

Sekreterare:

Bladh, Stig, budgetchef

Sekretariat: LUP 115, Karolinska sjukhuset, Stockholm 60, tel. 34 05 00/2209

Tilläggsdirektiv, se 1967: S 13.

Under år 1967 har utredningen hållit sex sammanträden. Utredningen har samarbetet med Storsjukhusens samarbetsgrupp för redovisningsfrågor.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

14. *1961 års sjukförsäkringsutredning* (1965: I 24, 1966: 20, 1967: 14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1961 för översyn av sjukförsäkringslagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 januari 1962):

Persson, E. Yngve, förbundsordförande, led. I kamm., *ordförande*
Blom, Åke M., byrådirektör
Edström, Gunnar O., professor, led. av I kamm.
Kaijser, Rolf G. S., överläkare, led. av I kamm.
Olofsson, Gunnar E., departementsråd
Pettersson, Harald A. I., lantbrukare, led. av I kamm.
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av II kamm.

Sekreterare:

Bolling, G. Hugo, avdelningschef
Halldén, E. Gunnar, socionom

Lokal: Kungsgatan 55, 5 tr., Stockholm C, tel. 20 51 79

Direktiven för utredningen, se 1963: I S 17 och 1967: S 14

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 18 sammanträden, omfattande tillsammans 22 sammanträdesdagar.

Utredningen har den 15 december 1967 avgett betänkandet »Förmåner och avgifter i sluten sjukvård m. m.» (SOU 1967: 63).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

15. *Utredning angående hembiträdeslagstiftningen* (1965: I 28, 1966: 22, 1967: 15)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 april 1962 för utredning angående hembiträdeslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 10 maj 1962):

Samuelsson, G. Yngve, generaldirektör

Experter:

Englund, Ingegerd, fru

Jönsson, Ingeborg, byrådirektör

Sandell, Viola, arbetsvårdsinspektör, led. av II kamm.

Sekreterare:

Knutsson, P. Anders, hovrättsassessor

Lokal: Försäkringsrådet, Nybrogatan 57, tel. 60 94 59 (utredningsmannen) och Justitiedepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1963: I S 21.

Utredningen, som under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde, har ansett sig böra avvakta med att ta slutlig ställning till hembiträdeslagstiftningen till dess 1963 års arbetstidskommitté har slutligt utformat sitt förslag till ny arbetstidslagstiftning.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

16. *Pensionsförsäkringskommittén* (1965: I 32, 1966: 24, 1967: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1962 för att utreda vissa frågor rörande den allmänna pensioneringen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 januari 1963, den 17 juli 1965 och den 8 november 1967):

Granqvist, Liss M., president, *ordförande*

Danielson, Gunnar H., rättschef

Ekendahl, Sigrid H. E., led av II kamm.

Gustafsson, G. Henning, f. d. kommunalarbetare, led. av II kamm.

Gustavsson, K. Rune, ombudsman, led. av II kamm.

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av I kamm.

Magnusson, A. Tage, disponent, led. av II kamm.

Experter:
Fridh, K. Göte, departementsråd (fr. o. m. den 28 februari 1967)
Kjellström, S. Åke, t. f. byråchef
Sekreterare:
Petri, Carl-Axel H., försäkringsdomare
Wilhelmsson, A. Börje, hovrättsassessor

Lokal: Försäkringsdomstolen, Fack, Stockholm 40, tel. 24 48 10 (Petri). Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, Malmö C, tel. 040/749 50 (Wilhelmsson)

Direktiven för utredningen, se 1964: I S 38 och 1966: S 24

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 20 oktober 1967):

Utvecklingen har fortsatt på sociallagstiftningens fält efter det att lagen om allmän försäkring kom till. En ytterligare utbyggnad och förbättring av förmånssystemet i olika avseenden har ägt rum i anslutning till att nya behov har funnits böra tillgodoses och samhällets resurser ökat. Ser vi framåt kan vi också vänta att denna utveckling skall fortsätta.

Årets riksdag har i anslutning till motioner (I: 443 och II: 557) gjort framställning om att frågan om jämställdhet mellan män och kvinnor inom socialförsäkringssystemet skall utredas (2LU 38, rskr 161.) Utskottet anför i sitt av riksdagen godkända utlåtande bl. a.: »Sedan principerna för sjukförsäkringen och den allmänna pensioneringen fastställdes, har samhället genomgått åtskilliga förändringar och företer i dag i många avseenden en helt ny bild. Ekonomiska och sociala framsteg har möjliggjort en förbättring av den genomsnittliga levnadsnivån. Undervisnings- och utbildningsvägarna har förstärkts och breddats. Kvinnorna har genom eget initiativ, ökad tillgång på yrkesutbildning och med stöd av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i växande omfattning börjat ägna sig åt förvärvsarbete. En tendens mot större jämställdhet med männen i försörjningshänseende blir mer och mer markant. Mannen som den ende försörjaren av familjen är inte en lika given sak i dag som då grunderna för socialförsäkringssystemet tillskapades. Utvecklingen mot en ökad yrkesverksamhet bland kvinnorna kan väntas fortsätta. Det är uppenbart att dessa förhållanden i viktiga avseenden kan rubba förutsättningarna för det nuvarande socialförsäkringssystemet. Utskottet vill därför ansluta sig till motionärernas uppfattning att behov föreligger av en översyn av socialförsäkringsförmånerna i de avseenden motionärerna påtalat».

Utskottet framhåller vidare att översynen bör anförtros en särskild utredning med hänsyn till att den kommer att beröra grundläggande principer för den allmänna försäkringen och utgör en omfattande uppgift. Därvid förutsätter utskottet att en ändamålsenlig samordning med övrigt utredningsarbete på socialförsäkringsområdet kommer till stånd.

Jag vill för egen del gärna understryka vikten av att socialförsäkringens regler så långt möjligt smidigt anpassas efter samhällsutvecklingen. Genom beslut tidigare denna dag har riksdagens framställning i vad den avser översyn av sjukförsäkringsreglerna överlämnats till familjepolitiska kommittén

att övervägas vid kommitténs fortsatta arbete. Den av riksdagen begärda översynen bör komma till stånd jämväl vad avser pensioneringen.

Den berörda problematiken inom pensioneringen har, såsom andra lagutskottet också framhållit, nära samband med frågor som f. n. utreds av pensionsförsäkringskommittén. Denna kommitté prövar bl. a. frågorna om efterlevandeskyddet för frånskilda kvinnor, om änklingspensioner och om inkomstprövningen av änkepensioner för dem som blivit änkor före den 1 juli 1960. Med hänsyn härtill anser jag det vara lämpligt att kommittén också anförtros den nu föreliggande uppgiften.

Kommittén bör företa en genomgång av de bestämmelser inom den allmänna pensioneringen som gör skillnad mellan kvinnor och män. Det blir kommitténs uppgift att undersöka i vad mån skillnaderna fortfarande är motiverade mot bakgrunden av de förändringar som ägt rum inom samhällslivet och den utveckling som kan förutses i framtiden. Av grundläggande betydelse vid bedömningen måste vara det behov av socialförsäkringsskydd som generellt sett föreligger. Samtidigt måste man tillse att försäkringens resurser används på ett sätt som är motiverat från social synpunkt. Svårigheter skapas genom att förhållandena kan växla från tid till annan och från generation till generation. Vidare skiftar yrkesverksamheten och möjligheterna till förvärvsarbete kraftigt mellan olika orter i landet. Härigenom uppkommer när det gäller att finna allmängiltiga lösningar problem som också måste belysas under utredningsarbetet.

Vid sina överväganden bör kommittén undersöka möjligheterna att i framtiden i ökad omfattning anknyta familjepensionsförmånerna till barnen.

I den mån ändrade regler anses motiverade är det angeläget att kommittén söker lösningar som låter sig väl inpassa inom ramen för det nuvarande tilläggspensionssystemet. Jag är angelägen att betona att det från rättssäkerhetssynpunkt är av vikt att tryggheten och kontinuiteten inom systemet bevaras.

Kommittén bör betrakta hithörande frågor även ur internationell synvinkel och beakta värdet av likformighet mellan de svenska reglerna och andra länders pensionsordningar.

Kommittén har under november 1966—oktober 1967 sammanträtt under sammanlagt 17 dagar.

Kommittén beräknas avlämna betänkande om folkpensionshöjningar m. m. under år 1968.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

17. *Nordisk utredning om samarbete beträffande lagstiftning och kontroll på livsmedelsområdet* (1965: I 34, 1966: 26, 1967: 18)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 15 februari 1963 att delta som ledamöter i en svensk delegation i en nordisk utredning om samarbete beträffande lagstiftning och kontroll på livsmedelsområdet, föranledd av nordiska rådets rekommendation nr 11/1962:

Rahm, A. Håkan B., överdirektör, *ordförande*

Blom, O. Torsten, f. d. veterinärråd
Jenning, Wolfgang C. E., avdelningsdirektör
Wretlind, K. Arvid J., professor
Expert:
Sjölin, Stig, professor
Lokal: Medicinalstyrelsen, Stockholm 3, tel. 22 67 00

Den svenska delegationen har under tiden december 1966—november 1967 hållit ett sammanträde.

Inom delegationen pågår arbete med utarbetande av förslag till gemensamma nordiska bestämmelser om livsmedelstillsatser. Arbetet beräknas fortsätta under hela år 1968.

18. *Livsmedelsstadgekommittén* (1965: I 36, 1966: 27, 1967: 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 19 april och den 6 december 1963 för översyn av livsmedelslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 13 maj 1963):
Wretlind, K. Arvid J., professor, *ordförande*
Kämpe, Åke, stadsveterinär, *vice ordförande*
Englund, Ingegerd, fru
Fitger, N. F. Peter, fil. dr
Lindskog, Carl P. F., f. d. direktör
Lund, Gunnar, direktör
Sandberg, Gunnar, direktör
Ögersten, Stig, förbundsordförande
Experter:
Birgersson, Torsten B. A., byråchef
Björkman, Henning N. M., överste
Ekman, Jacob, agron. lic.
Hellström, J. Vidar, laborator
Jenning, Wolfgang C. E., avdelningsdirektör
Mattsson, Bengt, direktör
Svensson, Sven Erik, länsveterinär
von Sydow, C. F. Erik, professor
Wikner, A. Åke, tingsdomare (fr. o. m. den 9 oktober 1967)
Sekreterare:
Augustinsson, Bengt J. E., regeringsrättssekreterare
Biträdande sekreterare:
Arwidsson, H. A. Ingmar, byrådirektör
Ågren, Olof, förste kemist
Lokal: Svartmangatan 9, 4 tr., Stockholm C, tel. 10 22 49 (sekr.), 11 80 01 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1964: I S 42.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 22 sammanträden. Representanter för kommittén har deltagit i ett flertal sammanträden med olika expertkommittéer inom Joint FAO/WHO Codex Alimentarius Commission.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

19. *Läkemedelsförsörjningsutredningen* (1965: I 37, 1966: 28, 1967: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1963 för att verkställa utredning om läkemedelsförsörjningen (se Post- och Inrikes tidn. den 30 maj 1963):

Lönngren, D. Rune, apotekare

Experter:

Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör
Eklund, Sven R. A., apotekare, verkställande direktör
Eskel, Arvid N., länsarbetsdirektör, led. av II kamm.
Lindgren, Gunnar O. A., professor
Sjöberg, Bengt E., chef för militärapoteket

Sekreterare:

Andersson, Lars-Erik E., departementssekreterare

Biträdande sekreterare:

Swarén, Kerstin E., fil. kand.

Lokal: Rosenlundsgatan 3 B, 5 tr., Stockholm SV, tel. 69 13 66 (utredningsmannen), Socialdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1964: I S 43.

Utredningsmannen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden med experterna.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

20. *1963 års arbetstidskommitté* (1965: I 38, 1966: 29, 1967: 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för att utreda frågan om en allmän arbetstidsförkortning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1963):

Strand, Axel W., riksgäldsfullmäktige, förste vice talman i I kamm., *ordförande*
Elmén, Brita D., f. d. socialinspektör, f. d. riksdagsledamot
Enarsson, J. O. Arvid, skogsbruksägare, led. av I kamm.
Gomér, O. David, f. d. disponent, led. av II kamm.

Hallström, H. Gunnar F., förbundsordförande
Höök, Erik S. V., planeringschef
Larsson, S. Gunnar, direktör
Nordholm, O. Gunnar, direktör
Schärman, Olof, kanslichef
Vilhelmsson, Edvard E., Landsorganisationens andre ordförande
Expert:
Åberg, J. Yngve, fil. dr.
Sekreterare:
Ekberg, Leif, hovrättsassessor
Biträdande sekreterare:
Danielsson, Georg, forskningssekreterare
Nilsson, Sven-Åke, pol. mag.
Rittri, Bror S., assessor
Ström, Evert R., direktörsassistent

Lokal: Riksdagens andra lagutskott, Riksdagshuset, Stockholm 46, tel. 22 95 60 (Ekberg), även tel. 031/13 72 06 (Rittri)

Direktiven för kommittén, se 1964: I S 44.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt under sammanlagt 14 dagar. Dessutom har en arbetsgrupp hållit överläggningar med myndigheter och organisationer i Danmark.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

21. *Familjepolitiska kommittén* (1966: 36, 1967: 27)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för utredning av frågan om samhällets ekonomiska stöd åt barnfamiljerna (se Post- och Inrikes tidn. den 11 mars 1965):
Åström, Lars-Åke E., statssekreterare, *ordförande*
Carlshamre, Nils O. G., chefredaktör, led. av II kamm.
Hilding, Ingrid, t. f. expeditionschef
Hörnlund, Gördis, led. av II kamm.
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av II kamm.
Larsson, Lars E., typograf, led. av I kamm.
Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av II kamm.
Experter:
Björne, B. Gunnar, kammarrättsassessor
Fridh, K. Göte, departementsråd
Larsson, Ulf O., departementsråd
Sekreterare:
Lindberg, S. Ingemar, departementssekreterare
Rahm, Håkan M., kanslisekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1965: I S 36.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 sammanträden under sammanlagt 28 dagar. Kommittén har i oktober 1967 avlämnat betänkandet »Barnbidrag och familjetillägg» (SOU 1967: 52).

Utredningsarbetet beräknas fortsätta under hela år 1968.

22. *Statens handikappråd* (1966: 37, 1967: 28)

Inrättat enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 mars 1965. Rådets verksamhet utövas av en styrelse och ett representantskap.

Styrelse:

Sterner, Richard M. E., fil. dr, *ordförande*
Edström, Gunnar O., professor, led. av I kamm.
Eriksson, Nancy M., led. av II kamm.
Hedkvist, Charles K. G., direktör
Jacobson, Gustaf A., f. d. häradsskrivare
Wallin, Nils G. M., ombudsman
Vestlund, Gösta A., undervisningsråd

Suppleanter:

Dahlström, Birger S. F., postdirektör
Gard, Sven, professor
Hiller, Einar O., kamrer
Johannesson, Ewald G. V., direktör
Melin, Karl-Axel, överläkare

Representantskapet består av styrelsens ordförande samt två representanter för var och en av följande organisationer:

De Handikappades Riksförbund
Riksföreningen mot Reumatism
Riksföreningen mot Polio
Riksförbundet mot Allergi
Svenska Diabetesförbundet
Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka
Hörselfrämjandets Riksförbund
De Blindas Förening
Sveriges Dövas Riksförbund
Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn
Riksförbundet för CP-barn
Multipel Skleros-Föreningarnas Riksförbund
Riksförbundet för Svensk Epileptikervård
Svenska Föreningen för Psykisk Hälsovård
Föreningen för de Neurosedynskadade

Sekreterare:
Utbult, K. A. Bruno, byrådirektör

Kontaktmän mellan statens högertrafikkommission och handikapprådet:
Arnör, Anders, konsulent (fr. o. m. den 16 januari t. o. m. den 30 september 1967)
Ekman, Bertil, redaktör (t. o. m. den 31 augusti 1967)

Lokal: Tegnérgatan 16, Stockholm Va, tel. 31 07 51

Direktiven för rådet, se 1966: S 37.

Styrelsen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden och representantskapet ett sammanträde.

23. *Handikapputredningen* (1966: 38, 1967: 29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att utreda frågan angående omvårdnaden av handikappade (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juli 1965):
Bengtsson, S. B. Ingemund, kontorsföreståndare, led. av II kamm., *ordförande*
Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av II kamm.
Forslund, E. Birger, kansliråd
Gustafsson, Åke G., departementsråd
Magnusson, Erik O. B., hemmansägare, led. av II kamm.
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av II kamm.
Sörenson, Joel, pastor, led. av I kamm.

Experter:
Brattgård, Sven-Olof, prosektor
Eriksson, I. Seved, byrådirektör
Lundström, Karin E., undervisningsråd
Sköldvall, Johnny G., departementssekreterare
Utbult, K. A. Bruno, byrådirektör

Sekreterare:
Sundmark, Bo V., byrådirektör

Biträdande sekreterare:
Thorell, Rune, förste byråinspektör

Lokal: Brunkebergsgatan 4, 1 tr. ö g, Stockholm C, tel. 21 93 61 (sekr.), 21 93 62 (bitr. sekr.)

Direktiven för utredningen, se 1966: S 38.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt tio dagar. Utredningen har avlämnat betänkandena »Kommunerna och den sociala omvårdnaden» (SOU 1967: 53) och »Bättre hjälpmedel för handikappade» (SOU 1967: 60).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

24. *Socialdepartementets sjukvårdsdelegation* (1966: 39, 1967: 30)

Inrättad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1965 för att som en till socialdepartementet knuten delegation följa utbyggnaden av sjukvårdsresurserna i landet och verka för en samordning av sjukvårdsplaneringen:

Ledamöter	*Ersättare*
Åström, Lars-Åke E., statssekreterare, *ordförande*	Hedengren, Sven-Olof G., departementsråd
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef	Fridh, K. Göte, departementsråd
Thapper, G. Fridolf, talman i II kamm.	Olsson, Bengt K., förbundsdirektör
Lindvall, Harald, kommunalråd	Romberg, N. Wilhelm A., sjukvårdsdirektör
Paulsson, G. Valfrid V., överdirektör (t. o. m. den 6 oktober 1967)	Lindh, Tore B. E., byråchef
Carlsson, G. Ingvar, statssekreterare, led. av II kamm. (fr. o. m. den 7 oktober 1967)	
Höök, Erik S. V., planeringschef	Gustafsson, Åke G., departementsråd (t. o. m. den 6 oktober 1967)
	Dennis Andersson, Bengt, kansliråd (fr. o. m. den 7 oktober 1967)
Moberg, Sven T., statsråd (t. o. m. den 6 oktober 1967)	Sandgren, C. Lennart, statssekreterare (t. o. m. den 24 februari 1967)
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare (fr. o. m. den 7 oktober 1967)	Stiernstedt, K. Jan T., departementsråd (fr. o. m. den 25 februari 1967)
Tilert, C. Reidar, statssekreterare	Fröjd, S. Arne, landssekreterare
Engel, Arthur G. W., generaldirektör (t. o. m. den 6 oktober 1967)	Lindgren, Stig, avdelningschef
Rexed, Bror A., generaldirektör (fr. o. m. den 7 oktober 1967)	
Löwbeer, Hans, generaldirektör	Orring, Jonas A., överdirektör
Olsson, S. O. Bertil, generaldirektör	Rehnberg, K. Bertil, överdirektör
Expert:	
Sjöström, Åke B., byråchef	
Sekreterare:	
Jönsson, E. Gustav, departementssekreterare	

Lokal: Socialdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00

Delegationen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra plenarsammanträden.

Genom beslut den 9 maj 1967 har delegationen angett riktlinjer för en prioritering av nya byggnadsinvesteringar inom sjukvårdssektorn åren

1968 och 1969. Delegationen har tagit initiativ till en kartläggning av sjukvårdsresurserna i landet och den planerade utbyggnaden av dem. Kartläggningen är avsedd att ligga till grund för en årlig registrering enligt enhetliga normer av landstingens och storstädernas sjukvårdsplaner.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

25. *Lokal- och utrustningsprogramkommittén för karolinska sjukhuset (LUP-kommittén)* (1966: 40, 1967: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att — med beaktande av vad föredragande departementschefen anfört i prop. 1965: 59 och efter samråd med lokal- och utrustningsprogramkommittén för universitetet och högskolorna i Stockholm — upprätta lokalprogram och utrustningsförslag på grundval av de av statsmakterna godtagna riktlinjerna för den fortsatta planeringen av karolinska sjukhusets utbyggande:

Rexed, Bror A., generaldirektör, *ordförande*
Dahlström, Erik, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 26 maj 1967)
Elfvén, Jan, byrådirektör (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Hallenborg, Ulf G. J. M., direktör (t. o. m. den 19 oktober 1967)
Hamberger, Carl-Axel, professor
Karlén, Göran H., sjukhusdirektör
Lindberg, Ulf G., planeringsdirektör (t. o. m. den 25 maj 1967)
(fr. o. m. den 20 oktober 1967)
Nyström, Bertil, med. lic. (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Zetterblad, Ulf F., planeringsdirektör

Experter:

Johansson, Olof F., avdelningsdirektör
Linneroth, Anna O., förste byråsekreterare

Sekreterare:

Gunnarsson, N. G. Arne, byråchef (t. o. m. den 31 mars 1967)
Bildt, Hugo G., jur. kand. (fr. o. m. den 1 april 1967)
Danarö, Lars G. O., organisationsdirektör (fr. o. m. den 1 april 1967)

Lokal: Karolinska sjukhuset, Stockholm 60, tel. 34 05 00

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden. Dessutom har arbetsgrupper sammanträtt ett flertal gånger.

Tekniska inventeringar till ledning för upprättande av försörjningsplaner samt inventering av befintliga byggnadskroppars byggnadstekniska tillstånd har nu slutförts. Kommittén har till byggnadsstyrelsen överlämnat lokalprogram för den psykiatriska klinikens öppna vård m. m.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

26. *Nordisk receptkommitté* (1967: 33)

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 15 oktober 1965 att vara svensk ledamot i en nordisk arbetsgrupp för utredning av frågan om internordisk giltighet för recept, föranledd av nordiska rådets rekommendation nr 22/1965:
Linder, Karl-Eric E., f. d. medicinalråd

Lokal: Apoteket, Norra Hamngatan 11, Uddevalla, tel. 0522/12927

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tre sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

27. *Medicinalstyrelsens narkomanvårdskommitté* (1967: 34)

Tillkallade av medicinalstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts medgivanden den 15 oktober 1965, den 18 mars 1966 och den 30 juni 1967 för kartläggning av narkotikamissbruket och föreslå erforderliga åtgärder:
Engel, Arthur G. W., f. d. generaldirektör, *ordförande*
Elowson, Anders E., hovrättsråd
Ettlinger, Ruth W., bitr. överläkare
Friberg, Hjalmar B., polisintendent
Frostner, Ivar, f. d. medicinalråd
Goldberg, Leonard, professor
Inghe, Gunnar P., professor
Krook, Gunnar V. E., hovapotekare
Ljungberg, E. G. Lennart E:son, docent
Sälde, K. A. Henry, medicinalråd (fr. o. m. den 1 augusti 1967)
Sekreterare:
Rexed, G. G. Ingemar, hovrättsfiskal
Socialmedicinska arbetsgruppen:
Inghe, *ordförande*
Bejerot, Nils J. A., socialläkare
Herulf, Bengt O., leg. läkare
Sekreterare:
Håkansson, Kaj G., sociolog (t. o. m. den 31 mars 1967)
Hogstedt, L. Christer, med. kand. (fr. o. m. den 15 oktober 1967)
Teknisk-diagnostiska arbetsgruppen:
Goldberg, *ordförande*
Allgén, Lars-Göran, docent
Bonnichsen, Roger K., professor
Juridiska arbetsgruppen (entledigad den 13 oktober 1967):
Elowson, *ordförande*
Friberg
Krook

Rylander, C. Gösta, professor (t. o. m. den 27 mars 1967)
Sälde
Sekreterare:
Rexed
Berg, Marie-Louise, tingsnotarie (fr. o. m. den 17 april 1967 t. o. m. den 15 september 1967)
Arbetsgruppen för vårdfrågor (entledigad den 10 april 1967):
Ljungberg, *ordförande*
Gabrielson, Märta, byrådirektör
Hirschfeldt, Frank, förlagsredaktör
Kihlbom, J. Magnus, leg. läkare
Krantz, Margit S. H. E., bitr. överläkare
Olsson, Rune G. M., överläkare
Åhström, Sven-Erik G., leg. läkare
Sekreterare:
Hirschfeldt
Arbetsgruppen för preventionsfrågor (tillsatt den 10 april 1967):
Inghe, *ordförande*
Blomberg, Rickard (Dick) A., rektor
Gabrielson
Hirschfeldt
Kihlbom (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Ljungberg
Österling, A. Olov, t. f. avdelningsdirektör
Sekreterare:
Hirschfeldt
Lokal: St. Nygatan 1, Stockholm C, tel. 10 60 37

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 17 sammanträden. Dessutom har arbetsgrupperna hållit ett flertal sammanträden.

Kommittén har avgett delbetänkanden den 28 februari 1967, benämnt »Narkotikaproblemet, Kartläggning och vård» (SOU 1967: 25), och den 28 juni 1967, benämnt »Narkotikaproblemet, Kontrollsystemet» (SOU 1967: 41).

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

28. *Nordisk arbetsgrupp för utredning om enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen* (1967: 35)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 14 januari 1966 att vara svenska ledamöter i en nordisk arbetsgrupp för utredning av frågan om enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen, föranledd av Nordiska rådets rekommendation nr 17/1965:

Lindstedt, Anders, kommerseråd
Lönngren, D. Rune, apotekare, ordförande i giftnämnden

Lokal: Kommerskollegium, Birger Jarls torg 5, Stockholm C, tel. 22 36 00 (Lindstedt) och Giftnämnden, Rosenlundsgatan 3 B, Stockholm SV, tel. 68 84 64 (Lönngren)

Ett plenarsammanträde har hållits. Vidare har mindre arbetsgrupper för behandling av delfrågor på området haft två sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

29. *Nordisk medicinalstatistikkommitté (NOMESKO)* (1967: 36)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 21 januari 1966 för att delta som svenska ledamöter i en nordisk kommitté för utredning av förutsättningarna för en likartad medicinalstatistik i de nordiska länderna, föranledd av Nordiska rådets rekommendation nr 32/1965:

Hall, Paul F. L., docent
Jönsson, E. Gustav, departementssekreterare
Sjöström, Åke B., byråchef
Widén, Lars A., avdelningsdirektör

Lokal: Socialdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00

Kommitténs huvudsekretariat är förlagt till Finland.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett plenarmöte.

Kommitténs arbete utförs i huvudsak inom olika subkommittéer. Arbetet har tills vidare fördelats så att Sverige koordinerar arbetet i anslutning till den åttonde revisionen av den internationella sjukdomsklassifikationen, Danmark koordinerar arbetet med medicinsk statistik rörande mortalitet och morbiditet, Norge koordinerar arbetet med statistik rörande förebyggande hälsovård och Finland koordinerar arbetet med den ekonomisk-administrativa sjukvårdsstatistiken.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

30. *Nordisk utredning av frågan om enhetliga regler för auktorisation av glasögonoptiker m. m.* (1967: 38)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 25 februari 1966 att vara svenska ledamöter i ett nordiskt utskott för utredning av frågan om enhetliga regler för auktorisation av glasögonoptiker m. m.:

Frostner, Ivar, medicinalråd
Langton, Börje, byråchef
Burman, Svante, leg. optiker

Lokal: Medicinalstyrelsen, Fack, Stockholm 3, tel. 22 67 00

Utredningsarbetet beräknas fortgå under hela år 1968.

31. *Medicinalstyrelsens utredning angående barnmisshandel* (1967: 40)

Tillkallade av medicinalstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande den 25 augusti 1966 för att verkställa en undersökning rörande barnmisshandel:
Zetterström, Rolf, professor, *ordförande*
Berfenstam, Ragnar, professor
Jonsson, Erland, docent
Holmstedt, Yngve, överläkare
Qvist, Ove, bitr. överläkare
Sekreterare:
Sylwan, Hellis, bitr. psykolog

Lokal: Kronprinsessan Lovisas Barnsjukhus, Polhemsgatan 30, Stockholm K, tel. 52 06 90

Direktiven för utredningen, se 1967: S 40.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

32. *Utredning rörande ålderdomshem för svenskar i utlandet* (1967: 41)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1966 för att utreda vissa frågor rörande ålderdomshem för svenskar i utlandet:
Herngård, Karl-Erik, departementssekreterare

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 16 121, Stockholm 16, tel. 22 40 70

Direktiven för utredningen, se 1967: S 41.

Utredningsmannen har i mars 1967 besökt ålderdomshemmen i London och Paris.

Utredningsmannen har i november 1967 avgett förslag rörande ålderdomshemmet i London.

Utredningsarbetet beräknas vara avslutat under första halvåret 1968.

33. *1967 års folktandvårdsutredning*

Tillkallade enligt Kungl Maj:ts bemyndigande den 16 december 1966 för att utreda frågan om folktandvårdens ställning och organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1967):
Björkquist, Erik G. A., f. d. överdirektör, *ordförande*
Ahlberg, Jan Erik, förbundsdirektör
Allard, K. Å. Henry, f. d. försäljningschef, led. av II kamm.
Bergh, Carl H., hovrättsfiskal
Berglund, O. Matteus, disponent, led. av II kamm.

Eriksson, John E., f. d. ombudsman, led. av II kamm.
Eskel, Arvid N., länsarbetsdirektör, led. av II kamm.
Krönmark, Eric A., lantbrukare, led. av II kamm.
Lindvall, Harald, kommunalråd
Sekreterare:
Carlsson, S. Lennart, t. f. byrådirektör
Lokal: Storkyrkobrinken 7, 2 1/2 tr., Stockholm C, tel. 21 44 70
Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 16 december 1966):

I början av år 1965 avlämnade 1961 års sjukförsäkringsutredning ett betänkande med förslag till allmän tandvårdsförsäkring (SOU 1965:4). Betänkandet har remissbehandlats.

— — —

Frågan om en allmän tandvårdsförsäkring berör i hög grad folktandvården och dess framtida ställning, organisation och verksamhet.

— — —

Sedan sin tillkomst har folktandvårdens organisation byggts ut väsentligt. Tandläkartjänsterna har emellertid ökat snabbare än antalet tjänstgörande tandläkare, varför vakanserna blivit fler. Antalet utländska tandläkare inom folktandvården steg under 1950-talet men har därefter sjunkit. F. n. tjänstgör närmare 1 900 tandläkare i folktandvården. Under de allra senaste åren synes folktandvårdens rekryteringssvårigheter ha blivit större. Enligt siffror som utredningen redovisat omfattade den organiserade barntandvården år 1962 84 % av barnen i åldrarna 7—15 år men betydligt mindre andel av barnen i övriga åldrar under 17 år. Av den vuxentandvård som meddelas i landet svarar tandläkare i allmän tjänst för ungefär en femtedel av privatpraktiserande tandläkare för resten. Behovet av tandvård torde emellertid inte på långt när vara fyllt genom den vård som nu lämnas.

Sjukförsäkringsutredningen som i ett avsnitt av betänkandet går in på frågan om folktandvårdens framtida ställning framhåller, att enbart siffror över behandlade patienter inte ger någon fullständig bild av folktandvårdens insatser och betydelse. Utredningen pekar på att den avgiftsbelagda vården lämnats till lågt pris, att tandpolikliniker inrättats i avlägsna bygder och på mindre orter, där vårdmöjligheter annars skulle ha saknats eller varit otillräckliga, samt att folktandvården numera svarar för större delen av specialisttandvården i landet. Vidare framhålls, att folktandvården har betydelsefulla uppgifter i fråga om såväl specialistutbildning som allmän klinisk vidareutbildning samt att folktandvården gör insatser även inom den förebyggande tandvården.

En allmän tandvårdsförsäkring kommer enligt sjukförsäkringsutredningens mening inte att minska behovet och betydelsen av folktandvården. Utredningen anser att den nuvarande organiserade barntandvården utan tvekan är den bästa lösningen av barntandvårdsfrågorna och att folktandvården därför bör förstärkas så att den snarast möjligt kan ta hand om alla barn. Vidare anses en utbyggnad av vuxentandvården påkallad bl. a. ur valmöjlighets- och priskonkurrenssynpunkt.

Emellertid innebär en tandvårdsförsäkring, framhåller sjukförsäkrings-

utredningen, vissa risker bl. a. för folktandvården. Man måste räkna med att efterfrågan på tandvård kommer att öka, om en försäkring införs, och åtminstone under en övergångstid överstiga tillgängliga vårdresurser. Detta kan enligt utredningen tänkas leda till en inte motiverad arvodeshöjning hos de privatpraktiserande tandläkarna. En sådan utveckling medför inte bara, att den avlastning av de försäkrades kostnader som avsetts uteblir, utan måste också befaras öka folktandvårdens rekryteringssvårigheter.

Det är därför enligt sjukförsäkringsutredningens mening synnerligen angeläget att snarast och med stor omsorg pröva möjligheterna att öka de totala vårdresurserna inom folktandvården samt att se till att dessa kommer till bästa möjliga användning. Den profylaktiska verksamhetens stora betydelse för tandvårdsbehovet understryks. Utredningen pekar på behovet av ett tillräckligt antal väl utbildade hjälpkrafter. En organiserad vidareutbildning av tandvårdspersonal anses värdefull ur såväl effektivitets- som rekryteringssynpunkt. Frågan om arbetsorganisationen inom folktandvården kan rationaliseras ytterligare anses böra uppmärksammas. Det anses vidare böra övervägas om inte bestämmelserna om arbetstidens fördelning mellan tandvården för barn och för vuxna kan uppmjukas. Slutligen finner utredningen det nödvändigt att rekryteringspolitiken överses och att kraftfulla rekryteringsbefrämjande åtgärder vidtas.

Sjukförsäkringsutredningens synpunkter i fråga om folktandvårdens betydelse samt önskvärda vidareutveckling och ställning i framtiden har fått stöd av den helt övervägande delen av remissinstanserna. Vad särskilt beträffar den nuvarande organiserade barntandvården råder nästan fullständig enighet om att den är den bästa lösningen av barntandvårdsfrågorna även för framtiden. De av utredningen påpekade riskerna med en tandvårdsförsäkring har emellertid oroat åtskilliga remissinstanser. Särskilt folktandvårdens huvudmän har uttryckt bekymmer för folktandvårdens rekryteringssituation. I ett remissyttrande förordas att risken för omotiverade arvodeshöjningar möts genom taxebindning av privattandvården. Från flera håll har framförts att en mera genomgripande utredning av folktandvårdens framtida utformning bör ske, innan en allmän tandvårdsförsäkring införs. Några remissinstanser önskar en särskild undersökning av folktandvårdens rekryteringsproblem.

Enligt min mening är det angeläget att man kan förbättra möjligheterna för den enskilde att erhålla en god tandvård till överkomliga kostnader. Remissbehandlingen av sjukförsäkringsutredningens förslag visar emellertid att ytterligare utredning behöver göras, innan man tar slutlig ställning till en allmän tandvårdsförsäkring. En sådan försäkring blir meningfull endast om den skapar en allmän förbättring av medborgarnas möjligheter till tandvård. Den får därför inte äventyra de framsteg som folktandvården medfört, inte minst när det gäller tandvården för barn och ungdom. Vissa grundläggande spörsmål i fråga om folktandvården m. m. behöver därför penetreras ytterligare. Sakkunniga bör tillkallas för att utreda dessa frågor.

Som jag inledningsvis framhållit finns det inte någon skyldighet för sjukvårdshuvudmännen att tillhandahålla tandvård. Den nuvarande författningsregleringen av folktandvården är uppbyggd som villkor för statsbidrag. Oavsett hur en tandvårdsförsäkring kan komma att bli konstruerad är det nödvändigt att en motsvarighet till den samhälleliga sektorn inom

läkarvården finns även på tandvårdssidan. Vårdskyldigheten bör i båda fallen vara fastslagen i lag.

En lagstadgad, effektiv folktandvårdsorganisation utgör enligt min mening den nödvändiga grundvalen för en tandvårdsförsäkring. Som ett förstahandsmål bör gälla att den kostnadsfria, organiserade barntandvården får sådan omfattning att den räcker till för samtliga barn i åldrarna upp till 17 år. En tandvårdsförsäkring skall alltså inte behöva omfatta dessa grupper.

Vuxentandvården inom folktandvården bör vara avgiftsbelagd och taxebunden. Inom vuxentandvården är det särskilt angeläget att tandvårdsmöjligheterna i glesbygderna säkerställs. Specialistvården bör även byggas ut. På något längre sikt bör eftersträvas att folktandvården kan svara för en större andel av den samlade vuxentandvården än hittills. Den taxa som kommer att gälla för folktandvården bör på så sätt kunna bli vägledande för arvodessättningen inom tandvården i dess helhet.

Mot bakgrunden av den angivna målsättningen bör de sakkunniga förutsättningslöst behandla och lägga fram förslag rörande folktandvårdens verksamhet och organisation.

De sakkunniga bör överväga, vad som anförts av 1961 års sjukförsäkringsutredning och framförts under remissbehandlingen av förslaget till allmän tandvårdsförsäkring. Flera remissinstanser har berört tjänsternas och organisationens utformning ur rekryteringssynpunkt. Det har anförts att distriktstandläkare måhända kan beredas anställningsvillkor som liknar dem som nu gäller för provinsialläkare. Från tandläkarhåll har framförts att det, även om folktandvården liksom hittills i princip bör stå öppen för alla, synes ofrånkomligt att ungdomar får förtursrätt till behandling, för att samhället inte skall behöva se sina tidigare nedlagda kostnader utgivna förgäves. Bl. a. dessa frågor bör prövas av utredningen. Vad rekryteringsproblemen beträffar bör beaktas att dessa i stor utsträckning innefattar avtalsfrågor.

De sakkunniga bör överväga i vad mån man kan stimulera utländska tandläkare att söka sig till och stanna kvar inom folktandvården.

Vid utredningen bör prövas i vad mån folktandvården kan anknytas närmare till organisationen för öppen och sluten sjukvård.

De sakkunniga bör inte behandla statsbidragsfrågor.

Enligt sjukförsäkringsutredningens förslag skall ersättningstaxan inom tandvårdsförsäkringen ha karaktär av återbäringstaxa och de privatpraktiserande tandläkarna skall alltså inte vara bundna av taxans arvodesbelopp. Från åtskilliga håll har under remissbehandlingen uttalats farhågor för att tandvårdsförsäkringen leder till omotiverade arvodeshöjningar inom privattandvården. Härigenom skulle försäkringens reella värde för de försäkrade minska. Svårigheterna för folktandvården att anställa och behålla tandläkare skulle vidare kunna bli större. Med hänsyn till nu anförda omständigheter bör de sakkunniga undersöka olika vägar att motverka en sådan befarad utveckling av arvodena och föreslå lämpliga åtgärder.

— — —

Utredningen har under tiden april—oktober 1967 hållit två sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

34. *Kommittén för ett renare samhälle*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för att utreda frågor om åtgärder mot nedskräpning, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 maj 1967):

Netzén, Gösta, landshövding, *ordförande*
Brundin, Paul, direktör, led. av I kamm.
Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av II kamm.
Lewén-Eliasson, Anna-Lisa, led. av II kamm.
Skårman, Bo A. W., distriktslantmätare, led. av I kamm.
Sundström, E. Thorsten, borgarråd
Svenning, Eric, redaktör, led. av II kamm.
Tengroth, Karl-Erik, direktör
Wilander, Sven, ordförande i Jönköpings läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse

Sekreterare:

Nilson, Erland R., förste länsnotarie (fr. o. m. den 9 maj 1967)

Lokal: Taxeringsorganisationen, rum 666, Regementsgatan 52, Malmö V, tel. 040/76200 ank. 131 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 3 mars 1967):

Under senare år har man kunnat iaktta en fortgående ökning av mängden av avfall från hushåll och arbetsplatser. Den ökade utsträckning i vilken varor distribueras i mer eller mindre skrymmande förpackningar och tillkomsten av förpackningar av engångstyp spelar härvid en betydande roll. Vidare har man på olika områden gått över från bruksföremål som används under lång tid till engångsmateriel. Detta gäller t. ex. i viss omfattning inom sjukvården.

Den ökade avfallsmängden skapar svårigheter redan när avfallet uppsamlas av förbrukaren av de varor som lämnar avfall. Problem uppstår för förbrukaren och för samhällsorgan att bli kvitt avfallet och att få det oskadliggjort.

Bestämmelserna i hälsovårdsstadgan och lagen om kommunala renhållningsavgifter torde ge de behövliga rättsliga förutsättningarna för en tillfredsställande renhållning vid fastigheterna inom hälsovårdstätorterna. För fastigheter som inte ligger inom hälsovårdstätort gäller enligt hälsovårdsstadgan endast att orenlighet och avfall skall uppsamlas och omedelbart bortforslas eller förvaras så att sanitär olägenhet inte uppstår. Någon föreskrift om att avfallet skall forslas till kommunal avstjälpningsplats eller destruktionsanläggning finns inte. En kommun kan dock i hälsovårdsordning, som kommunens fullmäktige antar, föreskriva att de för hälsovårdstätort meddelade bestämmelserna skall gälla även utanför sådan ort. Lagen om kommunala renhållningsavgifter är tillämplig även på renhållning utanför hälsovårdstätort, men de rent praktiska svårigheterna att anordna ett

kommunalt renhållningsväsen för glesbebyggelse torde dock ofta utesluta lagens tillämpning i dessa fall. Den tilltagande mängden av avfall och dess ändrade sammansättning gör det svårt att inom glesbebyggelse bli kvitt avfallet på hittills brukligt sätt. Faran är stor för att avfallet lämnas på sådant sätt att naturen skräpas ner.

Om således problem inte saknas när det gäller den tilltagande avfallsmängden vid bebyggelse, är förhållandena långt allvarligare i fråga om det avfall, som inte härrör från bostäder, arbetsplatser eller annan bebyggelse. Tomma förpackningar av olika slag lämnas på gator och allmänna platser i tätorter, utefter vägar, på badplatser och i naturen. Inte minst har bilismen och den ökade fritiden på detta sätt utsatt miljön både i samhällen och i naturen för ett starkt ökat nedskräpningshot. Av särskild betydelse är att den moderna förpackningstekniken arbetar med engångsförpackningar av material som inte alls eller endast långsamt bryts ner av naturens egna krafter. Som exempel kan nämnas engångsglas för drycker och olika former av plastförpackningar. Ett speciellt problem utgör de uttjänta bilar som överges i samhällen, vid vägar och ute i naturen.

På samma sätt som nyss anförts i fråga om avfall från fastigheter kan det sägas att för tätorternas del gällande bestämmelser på det hela taget lägger tillräckliga befogenheter i kommunens hand för att möjliggöra en tillfredsställande renhållning av allmänna platser. En annan sak är att den tilltagande avfallsmängden ställer ökade ekonomiska krav på kommunerna och att möjligheterna att ställa personal till förfogande för att samla upp skräp på allmänna platser är begränsade.

Förutsättningarna för att få bukt med nedskräpningen är långt mindre utanför tätorterna än inom dessa. Något kommunalt ansvar för renhållningen finns inte. Särskilt utsatta för nedskräpning är områden invid allmänna vägar samt tätorternas omgivningar och andra områden som brukar användas för fritidsändamål.

Det är tydligt att de lagliga möjligheterna att komma till rätta med nedskräpning i naturen är mycket begränsade. Endast sällan torde den som gjort sig skyldig till nedskräpning kunna påträffas så att naturvårdslagens straffbestämmelse kan tillämpas. Motsvarande gäller bestämmelsen om länsstyrelsens möjlighet att meddela föreläggande. Härtill kommer att nedskräpningen i allmänhet är resultatet av många människors tanklöshet eller bristande ansvarskänsla och inte kan föras tillbaka på någon bestämd persons handlande.

De faror för medborgarens hälsa och trevnad som är förenade med den tilltagande nedskräpningen har väckt oro på många håll. Särskilt har farorna för naturen — både landområden och vattendrag — uppmärksammats. Framställningar i ämnet har gjorts hos Kungl. Maj:t. Dessa har remissbehandlats. Riksdagen har i anledning av väckta motioner anhållit om översyn och utredning av vissa frågor rörande användningen av engångsförpackningar och angående nedskräpningen m. m. (ABU 1966: 3; rskr 1966: 91).

De framställningar som gjorts hos Kungl. Maj:t samt riksdagsmotionerna och utskottsutlåtandet ställer engångsförpackningarna och då särskilt engångsflaskorna i förgrunden. Uppenbart är att dessa företeelser på ett avgörande sätt utsätter vår omgivning, den av naturen givna såväl som den

som direkt formats av människan, för faran att förfulas och förlora i trevnads- och rekreationsvärde varjämte hälsoriskerna i samband med vistelse i naturen ökar. Även om engångsförpackningarna spelar den största rollen i denna utveckling är de som tidigare antytts inte den enda faktorn av betydelse för den ökade nedskräpningen. Det frågekomplex som knyter sig till nedskräpningen i vid bemärkelse bör bli föremål för en allsidig utredning.

I det föregående har jag pekat på att möjligheterna att bekämpa nedskräpningen ställer sig olika i tätorter och i landet i övrigt. För tätorternas del torde de legala och organisatoriska förutsättningarna för att bemästra problemen i och för sig föreligga. När det gäller naturområden däremot finns inte något samhälleligt renhållningsansvar föreskrivet.

Det kan givetvis sägas att det bör vara en allmän medborgerlig skyldighet att inte skräpa ner på allmänna platser eller i naturen. En bestämmelse av denna innebörd finns också som nämnts i naturvårdslagen och ett straffbud är knutet till den. Möjligheterna att genom ökad upplysning och propaganda väcka allmänhetens ansvarskänsla bör utnyttjas. Skolans roll i arbetet på att skapa förståelse för betydelsen av att vara aktsam om naturen bör uppmärksammas. Behovet av ändrade bestämmelser, bl. a. för att åstadkomma en mera omedelbar samhällsreaktion mot den som är ansvarig för nedskräpning, bör därjämte övervägas.

Givet är dock att åtgärder av nu antytt slag endast kan få begränsad verkan. För ett effektivt skydd av miljön mot nedskräpning måste andra vägar väljas. I debatten om denna fråga, i vilken som nämnts engångsförpackningarna särskilt uppmärksammats, kan två motsatta uppfattningar urskiljas. Enligt den ena kan man inte komma till någon verklig förbättring utan restriktioner i någon form mot engångsförpackningarna. Enligt den andra åsikten har engångsförpackningarna så stor betydelse för konsumenternas bekvämlighet och varudistributionens rationalisering att åtgärder inte bör vidtas mot dessa förpackningstyper. Lösningen på nedskräpningsproblemet är i stället att söka i en starkt utökad förbättrad renhållning.

Som jag ser saken är problemen i samband med den ökade avfallsmängden inte begränsade till förekomsten av engångsförpackningar. Utredningen måste därför under alla omständigheter behandla frågorna om renhållningsansvar för offentliga organ även utanför tätorterna och om tekniska och ekonomiska förhållanden som hör samman med uppsamling och förstöring av avfall. Inte minst finns det anledning att undersöka möjligheterna att använda avfall som bränsle.

Det är dock tvivel underkastat, om man någonsin kan nå en sådan utbyggnad av renhållningen att man enbart på denna väg får ett effektivt skydd mot nedskräpning i naturen. På engångsförpackningarnas — jag tänker särskilt på engångsflaskornas — plussida för man framför allt upp att kostnaderna för distributionen av de varor som inneslutits i engångsemballaget bringas ner. Bl. a. behöver lagerutrymme för återgångsglas inte längre finnas i anslutning till detaljhandeln. Detta torde redan beaktas vid planering och byggnad av nya butiker. Vid bedömningen av engångsförpackningarnas fördelar i kostnadshänseende synes man dock inte ha tagit hänsyn till vad som händer sedan den engångsförpackade varan nått konsumenten. En riktig jämförelse mellan engångsförpackningar och åter-

gångsemballage kräver att man beaktar kostnaderna för omhändertagande och förstöring av kvarlämnat engångsemballage. En rent ekonomisk kalkyl är härvid inte tillräcklig. Man bör även se till möjligheterna att ställa behövliga personella resurser till förfogande för en omfattande renhållning utanför tätorter. Det är enligt min mening nödvändigt att mot varandra väga olika möjligheter att skapa skydd mot nedskräpning och därvid också undersöka olika sätt att avsevärt reducera förekomsten av de förpackningar som skapar de största farorna för nedskräpning.

Bl. a. från naturvårdshåll har förbud mot engångsglas förordats. I Norge har genom en formlös frivillig uppgörelse mellan sosialdepartementet samt organisationerna för bryggerier och mineralvattentillverkare uppnåtts att engångsflaskor inte används för öl och mineralvatten. Från norska regeringens sida har framhållits att lagstiftningsåtgärder måste övervägas, om inte producenterna lojalt följer överenskommelsen.

Andra vägar att hålla glasavfallet tillbaka är att inrikta distributionsforskningen på material, som är förenade med mindre olägenheter från allmänna synpunkter än engångsglasen. Om distributörer och tillverkare av drycker blir skyldiga att ta tillbaka tomflaskorna på villkor, som innebär en ekonomisk lockelse för konsumenten, bör en övergång till sådana material främjas. Samma effekt kan väntas om särskilt farliga emballagetyper beläggs med avgift i någon form.

Alla hithörande problem bör noga övervägas av utredningen. Alternativet frivilliga åtaganden från industrins och handelns sida bör prövas lika väl som lagstiftningsalternativet.

Sammanfattningsvis vill jag uttala, att det bör vara utredningens uppgift att pröva alla vägar — upplysning, förbättrad organisation och teknik, lagstiftning m. m. — som kan leda till att nedskräpningen bekämpas effektivt.

Utredningen har under tiden maj—oktober 1967 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

35. *Fluorkommittén*

Inrättad av Kungl. Maj:t den 18 maj 1967 såsom rådgivande organ för frågor rörande tillsättning av fluor till vattenledningsvatten i kariesförebyggande syfte:

Ericsson, S. Yngve, professor, *ordförande*
Liljequist, Erik O., byrådirektör
Ljungholm, S. Elof, laborator
Osvald, Olof K., medicinalråd
Rylander, Ragnar, laboratorieläkare
Wingren, Josef Emanuel, länsläkare

Sekreterare:
Brown, Carl O., byrådirektör

Lokal: Medicinalstyrelsen, Vallingatan 2, Stockholm 3, tel. 22 67 00

Direktiv (Kungl. Maj:ts beslut den 18 maj 1967):

Kommittén skall ha till uppgift att

1) utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till normer och anvisningar för tillsättning av fluor till vattenledningsvatten,

2) bistå myndigheter och kommuner med råd och upplysningar i frågor om tillsättning av fluor till vattenledningsvatten,

3) fortlöpande följa utvecklingen på området och till Kungl. Maj:t avge de förslag som föranledes av vunna erfarenheter.

Kommittén har den 9 juni 1967 avgett förslag till bestämmelser rörande fluoridering av dricksvatten.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

36. *Utredningen angående yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1967):

Samuelsson, Yngve, generaldirektör

Experter:

Forssman, Sven, överdirektör

Gunnarsson, Olle, ombudsman

Jönhagen, Sven, avdelningsdirektör

Lindstål, Ingvar, byrådirektör, tillika *sekreterare*

Svensson, Inge, direktörsassistent

Wedler, Rolf, byråchef

Werner, Gunnar, direktör

Lokal: Försäkringsrådet, Nybrogatan 57 A, Stockholm 5, tel. 60 94 59 (utredningsmannen) och Riksförsäkringsverket, Fack, Stockholm 3, tel. 22 10 80 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 30 juni 1967):

Den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen finansieras med avgifter från arbetsgivarna. Dessa avgifter bestäms av försäkringsinrättningarna — riksförsäkringsverket och nio s. k. socialförsäkringsbolag — efter försäkringsmässiga grunder så att de kan antas täcka den risk som försäkringen avser. Avgifterna skall alltså förslå även till avsättningar för framtida ersättningsanspråk (kapitaltäckningssystemet). Avgifterna är olika inom olika verksamheter och företag med hänsyn till arbetets farlighet och övriga omständigheter. Avgifterna varierar också mellan de olika försäkringsinrättningarna. Fastställandet av avgifterna enligt det nuvarande systemet förutsätter ett omfattande statistiskt material i fråga om yrkesskaderiskerna i olika verksamheter. Denna statistik, som även har betydelse för arbetarskyddsverksamheten, framställs av riksförsäkringsverket.

Yrkesskadeutredningen avgav i september 1966 betänkandet »Yrkesskadeförsäkring» (SOU 1966: 54) med förslag till yrkesskadelag m. m. Förslaget byggde på principen att ersättningsformerna inom den allmänna försäkringen skulle svara även för försäkringsskyddet vid yrkesskada och att någon särskild försäkringsgivare för yrkesskadeförmåner inte skulle finnas. I fråga om finansieringen av yrkesskadeförmånerna föreslog utredningen att kapitaltäckningsprincipen skulle överges för den inom den allmänna försäkringen tillämpade fördelningsprincipen. I anslutning till detta förslag uttalade utredningen, att den inte förbisåg att det nuvarande omfattande statistikarbetet inom yrkesskadeförsäkringen, som enligt utredningens förslag skulle bli obehövligt för premiesättningsändamål, har betydelse från arbetarskyddssynpunkt. Hithörande frågor borde enligt utredningens mening tas upp i annat sammanhang.

Som framgår av statsrådsprotokollet den 18 maj 1967 har jag vid remiss till lagrådet av förslag till lag angående ändring i lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring, m. m. ansett det lämpligt att man tills vidare behåller den nuvarande yrkesskadeförsäkringen med vissa förbättringar. Ändringarna avser uppräkning och värdesäkring av äldre yrkesskadeförmåner samt värdesäkring av nytillkommande livräntor. Vidare föreslås förmånligare grunder för bestämmandet av yrkesskadeersättningarnas storlek. I administrativt hänseende föreslås, att man behåller riksförsäkringsverket som försäkringsgivare samt att socialförsäkringsbolagen upphör att meddela obligatorisk yrkesskadeförsäkring efter utgången av år 1968.

I fråga om yrkesskadeskyddets finansiering framhöll jag vid lagrådsremissen att en differentierad premiesättning av konkurrensskäl inte längre behövs när socialförsäkringsbolagen upphör och att en administrativ förenkling skulle kunna nås, om man går över till enhetsavgifter baserade på ett fördelningssystem. Å andra sidan har många remissinstanser framhållit det nuvarande avgiftssystemets värde för att stimulera det förebyggande arbetarskyddet inom företagen. Likaså har behovet av den yrkesskadestatistik, som ligger till grund för nuvarande premiesättning, kraftigt understrukits. Vid lagrådsremissen uttalade jag att fördelar och nackdelar med olika avgiftssystem liksom statistikfrågorna bör utredas närmare innan man tar ställning till frågan om en förändring. I väntan på sådan utredning förordade jag att nuvarande avgiftssystem behålls. Vidare anförde jag att arbetarskyddsfrågorna i anslutning till yrkesskadeförsäkringen bör behandlas vid den nyss nämnda utredningen om avgifts- och statistikfrågorna och att man därvid bör pröva ett av Landsorganisationen i Sverige framfört förslag om en särskild arbetarskyddsavgift som tas ut i samband med yrkesskadeavgiften.

Jag föreslår, att en sakkunnig tillkallas med uppgift att utreda de nyss nämnda frågorna. Det lämpliga sättet för yrkesskadeförmånernas finansiering bör bedömas mot bakgrunden av vad de till lagrådet remitterade förslagen innehåller om yrkesskadeförsäkringens utformning och administration.

Den av riksförsäkringsverket utarbetade statistiken över yrkesskador är till innehåll och utformning i sina huvuddrag bestämd genom överväganden på grund av ett år 1955 framlagt förslag om sjukförsäkrings- och yrkesskadestatistiken, internationella rekommendationer, framställningar av arbetarskyddsverkets organisationsutredning år 1960 samt överläggningar mellan

riksförsäkringsverket och arbetarskyddsstyrelsen år 1963. Riksförsäkringsverkets arbete med yrkesskadestatistiken, som sysselsätter inemot 40 personer, avser i första hand att belysa yrkesskadornas frekvens, beskaffenhet och orsaker. Resultatet härav redovisas i publikationen »Yrkesskador», som ges ut i serien Sveriges officiella statistik. Bland övriga av verket utarbetade statistiska redogörelser om yrkesskador och yrkesskadeförsäkring kan nämnas »Kostnadsstatistik för yrkesskador», som närmast är avsedd att ge underlag för utarbetande av premietariffer för yrkesskadeförsäkringen, och den s. k. företagsstatistiken, dvs. statistik för belysande av yrkesskadeförhållandena hos enskilda stora företag. Denna senare statistik, som omfattar företag med minst 50 000 arbetstimmar för år räknat, tillhandahålls varje år arbetarskyddsverket för dess inspektionsverksamhet. Vidare kan nämnas att uppgifterna i det centrala företagsregistret, som förs hos statistiska centralbyrån och som är avsett att hållas aktuellt för olika statistiska ändamål, i väsentliga avseenden förnyas årligen på grundval av uppgifter ur riksförsäkringsverkets hålkortsregister över arbetsgivare och däri förekommande uppgifter om näringsgrenar m. m. Frågan om yrkesskadestatistikens framtida handhavande har alltså betydelse för flera statliga myndigheter. Arbetsmarknadens parter har också ett betydande intresse i denna fråga. Riksförsäkringsverket har i sitt remissyttrande över yrkesskadeutredningens betänkande anfört, att verkets befattning med denna statistik måhända skulle kunna motiveras med att verket kommer att ha tillsyn över yrkesskadeförsäkringen men att mot en sådan ordning talar att verket inte har något direkt behov av statistik, som främst är uppbyggd för att tjäna arbetarskyddet. Verket ifrågasätter därför om inte arbetarskyddsstyrelsen framdeles bör ha huvudansvaret för yrkesskadestatistiken. Vid utredningen bör prövas hur yrkesskadestatistiken i framtiden bör utformas och vem som bör svara för statistikproduktionen.

I arbetarskyddsfrågan vill jag understryka intresset av att yrkesskadefrekvensen minskas genom att förebyggande åtgärder vidtas i största möjliga utsträckning. Ett led i denna strävan är att intensifiera den arbetsmedicinska forskningen, att skapa utbildning för skyddsingenjörer, yrkeshygieniker, företagsläkare m. fl. samt att sprida information kring arbetarskydd och arbetsmedicin. Överskottsmedel ur riksförsäkringsverkets yrkesskadeförsäkringsfond har vid några tillfällen tagits i anspråk för sådana ändamål och vidare har socialförsäkringsbolagen medverkat till en skadeförebyggande informativ verksamhet och understött forskningen. Enligt min mening skulle det kunna vara en tänkbar väg att genom en särskild arbetarskyddsavgift öka förutsättningar för forskning, utbildning och information om arbetarskyddsfrågorna. Vid utredningen bör utformningen av en sådan avgift, de ändamål som den bör tillgodose och formerna för dispositionen av de medel som inflyter genom avgiften undersökas.

Utredningsmannen har t. o. m. oktober 1967 hållit ett sammanträde med experterna.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

37. *Utredning angående sjukhusorganisationen m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 november 1967 för att utreda vissa frågor angående sjukhusorganisationen m. m.:

Rahm, A. Håkan B., överdirektör

Lokal: Socialstyrelsen, Fack, Stockholm 3, tel. 22 67 00

Direktiv (Kungl. Maj:ts beslut den 10 november 1967):

Kungl. Maj:t bemyndigar chefen för socialdepartementet att tillkalla en sakkunnig med uppdrag att — efter det samråd som i varje särskild fråga befinns erforderligt med medicinalstyrelsen, skolöverstyrelsen, universitetskanslersämbetet, statskontoret, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet och Sveriges läkarförbund — verkställa utredning om och lägga fram förslag beträffande de författningsändringar och eventuella övriga åtgärder som erfordras från statsmakternas sida för att möjliggöra ett genomförande vid kommunala sjukvårdsinrättningar av en organisation, som i huvudsak grundar sig på i berörda betänkande framlagda organisationsförslag. Det skall dock inte ankomma på den sakkunnige att lägga fram förslag om fördelningen mellan stat och kommun av kostnaderna för de kommunala undervisningssjukhusen. Frågor om meritvärdering och behörighet för läkartjänster och om förfarandet vid tillsättning av sådana tjänster bör utredningsmannen — med beaktande av att avsikten är att i annat sammanhang företa en allmän översyn av dessa frågor — behandla endast i den mån så föranleds av de förslag utredningsmannen lägger fram i övrigt.

Det skall härutöver stå den sakkunnige fritt att lägga fram förslag om de kompletteringar av klinikutredningens betänkande som den fortsatta utvecklingen på området kan ge anledning till. Den sakkunnige skall särskilt överväga frågan om fördelningen av befogenheter och ansvar mellan befattningshavare med ledande funktioner vid sjukhusen.

Vid uppdragets fullgörande bör den sakkunnige eftersträva att de organ inom sjukhusen, som har ledande funktioner, ges en utformning som främjar rationaliseringar och god driftekonomi.

Kommunikationsdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Statens företrädare vid förhandlingar om båttrafiken i Stockholms skärgård* (1965: I 12, 1966: 11, 1967: 9)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 oktober 1956 för att deltaga i förhandlingar med Stockholms stad och Stockholms läns landsting rörande frågan hur båttrafiken i Stockholms skärgård bör ordnas (se Post- och Inrikes tidn. den 7 november 1956):

Berggren, Erik G. C., kansliråd

Experter:

Ljungström, G. Olof, förste länsassessor

Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Statlig medlem i det trafikutskott som enligt avtal den 10 april 1963 rörande båttrafiken i Stockholms mellersta skärgård och den 30 juni 1964 angående trafiken i den norra skärgården skall äga följa vederbörande redares åtgärder i fråga om trafiken m. m.:

Berggren, Erik G. C., kansliråd

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Efter förhandlingar under våren 1967 mellan staten, å ena sidan, samt kommunalförbundet för Stockholms stads och läns regionala frågor (KSL), Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Vaxholms stad samt Blidö och Österåkers kommuner, å andra sidan, om båttrafik i skärgården har, med upphävande av avtalen den 10 april 1963 och den 30 juni 1964, nytt avtal om båttrafik i skärgården ingåtts den 10 maj 1967. Avtalet godkändes av Kungl. Maj:t den 30 juni 1967. Förhandlingsuppdraget är därmed slutfört.

Trafikutskottet har under tiden november 1966—september 1967 hållit sex sammanträden. I och med att det nya avtalet trädde i kraft den 1 oktober 1967 har trafikutskottets verksamhet upphört.

2. *Länsförvaltningsutredningen* (1965: In 12, 1966: In 7, 1967: In 9)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 april 1961 för att verkställa utredning av frågan om länsförvaltningens organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1961) samt — enligt ytterligare av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag — frågan om behovet av militärt utbildad personal vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna:

Walberg, Sten S., regeringsråd, *ordförande*
Cassel, Leif D., lantbrukare, andre vice talman i II kamm.
Fröjd, S. Arne, landssekreterare
Hansson, Stig F., landstingsråd, f. d. riksdagsman
Lundell, Sture V., departementsråd
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av II kamm.
Ståhl, D. Emanuel (Manne), redaktör, led. av II kamm.
Sylwan, Åke H:son, landssekreterare
Sännås, Bertil R., generaldirektör
Experter:
Godlund, Sven A. I., professor
Hägerstrand, S. Torsten E., professor
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd
Sekreterare:
Svanström, Bengt E. G., landssekreterare
Biträdande sekreterare:
Kjellman, Folke H., länsassessor

Direktiven för utredningen, se 1962: I In 38.

Utredningen har under tiden november 1966—juni 1967 hållit 16 sammanträden.

Utredningen har den 25 maj 1967 avgett betänkandet »Den statliga länsförvaltningen» (SOU 1967: 20) jämte bilagor (SOU 1967: 21).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Kanaltrafikutredningen* (1965: I 20, 1966: 15, 1967: 13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 maj 1961 för att verkställa en trafikekonomisk utredning om godstransporterna mellan väner- och vätterområdena samt västkusten (se Post- och Inrikes tidn. den 13 juni 1961):
Godlund, Sven A. I., professor, *ordförande*
Jarder, J. Olle, överinspektör
Rickard, A. Bengt O., sjöfartsråd
Torell, A. Sven, direktör
Waller, E. Arne, direktör
Experter:
Hölcke, Olof K. L., avdelningsdirektör
af Klintberg, Rolf H. F., direktör
Rådberg, Jan T., major
Sidenvall, J. Gunnar, byrådirektör
Sekreterare:
Olsson, Rune I., departementssekreterare

Utredningen har under tiden november 1966—maj 1967 hållit två sammanträden.

Utredningen har den 13 juli 1967 avgett betänkandet »Vänerns och Vätterns förbindelse med västerhavet» (SOU 1967: 32) jämte bilagor (SOU 1967: 33).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Centrala civila transportkommittén* (1965: I 21, 1966: 16, 1967: 14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 16 juni och den 13 oktober 1961 för utredning och planläggning i fråga om den civila transportregleringsverksamheten i krig:

Petri, Folke A., direktör, *ordförande*
Bergelin, Sven-Eggert S., byråchef
Björling, Axel O. S., byrådirektör
Blidfors, T. E. Johannes, seminarielärare, led. av II kamm.
Brunnberg, E. Artur, disponent
Börjeson, K. Börje, överstelöjtnant
Danielson, Nils-Gustav F., byråchef
Hjalmarsson, Sten O. R., trafikchef
Kristensson, Arne G., avdelningsdirektör
Montell, J. Erik O., överdirektör
Nystedt, E. Gunnar, byrådirektör
Odén, C. Åke, kanslichef
Wallin, Bengt G., byrådirektör
Öhrn, J. Bruno, kansliråd.

Experter:

Carlsten, Claes J., överste
Egedal, Nils Hj., avdelningsdirektör
Stephani, Carl A., kamrer.

Sekreterare:

Danielsson, G. Åke D., major

Biträdande sekreterare:

Rundström, Tore E., förste byråsekreterare.

Direktiven för kommittén, se 1962: I K 28.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden.

Enligt riksdagens skrivelse den 12 maj 1967 skall transportnämnden fr. o. m. den 1 januari 1968 handha de frågor som åvilat kommittén.

Kommitténs verksamhet har upphört vid utgången av år 1967.

5. *Länsindelningsutredningen* (1965: I In 21, 1966: In 13, 1967: In 13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1963 för att verkställa utredning om ändrad indelning av riket i län och framlägga härav betingade förslag (se Post- och Inrikes tidn. den 5 februari 1963):
Nordlander, M. I. Carl-Henrik, bankdirektör

Rådgivande nämnd:
Cassel, Leif D., lantbrukare, andre vice talman i II kamm.
Hansson, Stig F., landstingsråd, f. d. riksdagsman
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av II kamm.
Ståhl, D. Emanuel (Manne), redaktör, led. av II kamm.

Experter:
Fröjd, S. Arne, landssekreterare
Godlund, Sven A. I., professor
Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör

Sekreterare:
Arfwidsson, Nils H., förste länsassessor

Direktiven för utredningen, se 1964: I In 25.

Utredningen har under tiden november 1966—maj 1967 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 25 maj 1967 avgett betänkandet »Ny länsindelning» (SOU 1967: 23).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Landskontorsutredningen* (1965: I In 26, 1966: I In 18, 1967: I In 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 februari 1964 för att utreda lämpligheten av taxerings- och uppbördssektionernas samt datakontorens utbrytande ur länsstyrelserna till fristående regionala myndigheter och dessa myndigheters centrala ledning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1964):
Walberg, Sten S., regeringsråd
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör

Sekreterare:
Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent

Direktiven för utredningen, se 1965: I In 26.

Utredningen har under tiden november 1966—juni 1967 hållit 28 sammanträden.

Utredningen har den 25 maj 1967 avgett betänkandet »Skatteförvaltningen» (SOU 1967: 22).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Svenska öresundsgruppen* (1965: I 35, 1966: 25, 1967: 18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1964 med uppgift att ingå i en svensk-dansk arbetsgrupp för att ytterligare bereda frågan om en fast förbindelse över Öresund:
Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*
Upmark, Erik G. J., generaldirektör
Experter:
Buregren, Torsten, planeringsdirektör
Ekström, Harald V., vägdirektör
Godlund, Sven A. I., professor
Gudmundsson, Nils H., teknisk direktör
Haggård, Stig F., sjöfartsråd
Hall, Gösta V., överdirektör
Hägerstrand, S. Torsten E., professor
Jacobsson, Gösta, direktör, led. av I kamm.
Jarder, J. Olle, överinspektör
Jonsson, K. Ivar, byggnadsråd
Olsson, Rune I., departementssekreterare
Ström, H. Bertil, teknisk direktör
Sekreterare:
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd
Biträdande sekreterare:
Källström, Åke, departementssekreterare (t. o. m. den 28 februari 1967)
Sylvén, G. Jan O., departementssekreterare (fr. o. m. den 2 januari 1967)
Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 27 sammanträden varav 17 varit gemensamma med ledamöterna i den danska arbetsgruppen. Experternas utredningsarbete har fördelats på tre grupper, en för tekniska frågor, en för trafikekonomiska frågor och en för näringslivs- och planfrågor. De olika expertgrupperna har hållit totalt 51 sammanträden varav 26 varit gemensamma med motsvarande danska expertgrupper.

Utredningen har den 24 november 1967 avgett betänkandet »Fasta förbindelser över Öresund» (SOU 1967: 54).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *1964 års Gotlandstrafikutredning* (1965: I 37, 1966: 27, 1967: 20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1964 för att verkställa utredning i fråga om trafiken mellan Gotland och fastlandet:
Westerlind, Erik A., landshövding

Experter:
Bönnelyche, Billy, direktör
Gustafsson, Ragnar E., disponent
Pettersson, A. Georg, skyddskonsulent, led. av I kamm.
Svensson, Per G. A., lantbrukare, f. d. riksdagsman
Sekreterare:
Berg, S. G. Lennart, avdelningsdirektör
Biträdande sekreterare:
Carlsson, Kjell N. E., byråassistent

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Utredningen har den 16 juni 1967 avgett betänkandet »Transportkostnaderna i Gotlandstrafiken» (SOU 1967: 29).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Utredning angående standardisering av transportdokument* (1965: I 42, 1966: 31, 1967: 23)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för utredning angående standardisering av transportdokument m. m.

Utredningens arbete har upphört.

10. *Arbetsgruppen för vissa frågor rörande drosknäringen* (1966: 36, 1967: 27)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 februari 1965 för att utreda vissa frågor rörande drosknäringens företagsstruktur m. m.:
Malmström, C. Gösta, byråchef, *ordförande*
Gårdman, John K. E., verkställande direktör
Jonsson, William F., förbundssekreterare
Öhrn, J. Bruno, kansliråd
Expert:
Odén, C. Åke, kanslichef
Sekreterare:
Björkman, A. Fredrik M., departementssekreterare

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett flertal sammanträden.

Arbetsgruppen har den 15 november 1967 avgett utlåtande över »P. M. om införande av tredje etappen av reformåtgärderna i fråga om den yrkesmässiga biltrafiken m. m.» (Stencil K 1967: 6 a.) och därvid behandlat vissa frågor som ej hade upptagits i promemorian.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. *Arbetsgruppen för frågor rörande mellanriksväg Kiruna—Nordnorge* (1966: 30, 1967: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1965 med uppgift att ingå i en svensk-norsk arbetsgrupp för frågor rörande mellanriksväg Kiruna—Nordnorge:

Tjällgren, Per Olov L., teknisk direktör
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Sekreterare:

Boye, Yngve, byrådirektör

Arbetsgruppen har under tiden november 1966—januari 1967 hållit tio sammanträden, varav fem varit gemensamma med ledamöterna i den norska arbetsgruppen.

Arbetsgruppen har den 10 februari 1967 avgett en redogörelse, benämnd »Mellanriksväg Kiruna—Nordnorge» (Stencil K 1967: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

12. *Utredning av flygplatsfrågan i göteborgsregionen* (1967: 41)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1966 för att utreda flygplatsfrågan i göteborgsregionen:

Frithiofson, Karl A. F., landshövding

Experter:

Landin, E. Åke, luftfartsinspektör
Lindberg, Å. Janne, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Görs, L. Folke, driftdirektör

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Utredningsmannen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett 30-tal sammanträden.

Utredningsmannen har den 20 september 1967 avgett betänkandet »Förslag till ny flygplats i göteborgsområdet» (Stencil K 1967: 9).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

13. *Kommunalrättskommittén* (1965: I In 9, 1966: In 5, 1967: In 7)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 jaunari 1959 för utredning av frågor om ersättning till kommunala förtroendemän, pensioner åt kommunala förtroendemän, överförande av kommunal förvaltning på särskilda rättssubjekt, kommuns skyldighet att underställa statlig myndig-

het vissa beslut och kommunernas övertagande av uppgifter, som tillkommit civilförsvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 12 februari 1959) samt — enligt ytterligare av Kungl. Maj:t meddelade uppdrag — av frågor om underställningsfri lånerätt för kommunalförbund, om finansiering av kommuns utgifter för dess befattning med avfall och sopor, om kommunalt stöd åt studerande från utvecklingsländerna, om de med införandet av en enhetlig kommuntyp sammanhängande problemen, om avveckling av städernas auktionsmonopol, om möjligheterna att genom delegation bereda utrymme för en starkare förankring inom kommunens olika delar av den kommunala förvaltningen (beträffande sistnämnda fråga se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1963), om en översyn av reglerna rörande den kommunala och landstingskommunala kompetensen, om ersättning för vissa kommunala förtroendeuppdrag, om regler angående återgång av olaga kommunala beslut, om reglerna rörande torgavgifter (se beträffande de fyra sist uppräknade frågorna Post- och Inrikes tidn. den 20 mars 1965), om bestämmelserna i 5 § kommunallagen ang. antalet fullmäktige, om antalet suppleanter för stads-, kommunal- och kyrkofullmäktige, och om samordningsfrågor vid förverkligande av grundlagberedningens förslag till partiell författningsreform:

Lindell, Ingvar A., landshövding, *ordförande*

Anderson, Carl Albert, direktör, led. av I kamm.

Andrée, Torsten E., landstingsman (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.)

Aronsson, Harald S., direktör (för frågorna om en enhetlig kommuntyp), ordförande i arbetssektion av kommittén

Dahlman, Sven-Olof, förbundsdirektör (för frågorna om en enhetlig kommuntyp)

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av I kamm.

Holmqvist, Sture, kommunalnämndsordförande

Järdler, Sven A., förbundsdirektör (för frågorna om en enhetlig kommuntyp)

Lindh, Erik A., landstingsråd (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.)

Mannerskantz, Axel F., kapten, f. d. riksdagsman (t. o. m. den 30 november 1967)

Nordlund, Stig F., regeringsråd (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.), ordförande i arbetssektion av kommittén

Westberg, Olof R., förste rektor, led. av II kamm. (fr. o. m. den 23 september 1966).

Strandberg, Bertil L., kapten, led. av I kamm. (fr. o. m. den 1 december 1967)

Experter:
Borglund, Erik A., hovrättsråd
Dahlman, Sven-Olof, förbundsdirektör (se ovan)
Järdler, Sven A., förbundsdirektör (se ovan)
Kaijser, Fritz J., preceptor
Olvén, Bernt, landstingsdirektör (fr. o. m. den 6 februari 1967)
Romson, Rolf, förste sekreterare i svenska stadsförbundet
Stenius, Jan-Erik, kansliråd (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.)
Sekreterare:
Boman, Svante V., hovrättsassessor
Biträdande sekreterare:
Lindquist, Ulf W. E., revisionssekreterare
Lokal: Lilla Badhusgatan 4, Göteborg C, tel. 031/13 72 29 (Boman) 13 72 36 (Lindquist), 11 49 03 (exp.)

Direktiven för utredningen, se 1960: I In 43, 1961: I In 30, 1964: I In 7 och 1966: In 5.

De ytterligare meddelade utredningsuppdragen har tillagts kommittén den 18 november 1960 (kommunalförbundens lånerätt), den 10 november 1961 (avgifter för kommunens befattning med avfall och sopor), den 12 januari 1962 (stöd åt studerande från utvecklingsländerna), den 18 maj 1962 (frågor om en enhetlig kommuntyp), den 31 maj 1963 (städernas auktionsmonopol), den 8 november 1963 (frågor om delegation av kommunal förvaltning), den 5 mars 1965 (frågor om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.), den 29 oktober 1965 (översyn av bestämmelserna i 5 § kommunallagen om antalet fullmäktige) och den 15 april 1966 (fråga om suppleanter för stads-, kommunal- och kyrkofullmäktige).

Tilläggsdirektiv (Kungl. Maj:ts beslut 15 juni 1967). Grundlagberedningen har den 30 maj 1967 lagt fram ett förslag till partiell författningsreform (SOU 1967: 26). I förslaget som bygger på ett enkammarsystem uttalar sig beredningen till förmån för treåriga valperioder för riksdagen och gemensam valdag för riksdags- och kommunalval. Beredningen konstaterar att en konsekvens av en sådan ordning blir att man måste förkorta valperioderna för landstingsmän, kommunalfullmäktige och stadsfullmäktige från nuvarande fyra till tre år, så att också de allmänna kommunalvalen kan äga rum vart tredje år. Motsvarande avkortning av valperioderna bör enligt beredningens mening eventuellt övervägas också i fråga om municipalfullmäktige och kyrkofullmäktige. Frågan om en samordning av mandattiden för borgerlig och kyrklig primärkommun samt landstingskommuns styrelse med mandattiden för fullmäktige resp. landstinget behandlades av 1967 års riksdag med anledning av ett flertal motioner (I: 5 och II: 8, I: 44 och II: 64, I: 127 och II: 161 samt I: 254 och II: 323). Konstitutionsutskottet anför i sitt utlåtande 1967: 11 över motionerna att en omprövning av reglerna om mandattiden för styrelserna bör komma till stånd. Det framstår enligt utskottet

från principiella synpunkter som önskvärt att styrelsen har såvitt möjligt samma mandatperiod som den beslutande församlingen. Utredningen bör avse en reform i denna riktning. Utredningar i ämnen av central betydelse för kommunernas organisation och arbetsformer pågår f. n. genom flera kommittéer, heter det vidare i utlåtandet. För utskottet har det framstått som mest naturligt att den utredning som nu sätts i fråga anförtros grundlagberedningen. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra på vad sätt utredningen skall verkställas. Utskottet hemställde på grund härav att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag rörande ändrade bestämmelser om mandattiden för kommunernas styrelser enligt vad utskottet anfört. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 56). Kungl. Maj:t uppdrager åt kommunalrättskommittén att *dels* lägga fram förslag till de ändringar i kommunallagstiftningen — utöver uppenbart nödvändiga justeringar i fråga om mandattiden för bl. a. stads- och kommunalfullmäktigeledamöter och landstingsmän — som bör genomföras vid ett förverkligande av grundlagberedningens förslag om samordning av riksdags- och kommunalvalen, *dels* verkställa den utredning som riksdagen har begärt.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt sju dagar. Arbetssektionerna har sammanträtt sex dagar. Arbetet har ägnats åt frågorna om en enhetlig kommuntyp, städernas auktionsmonopol, underställningsinstitutet, ersättning för vissa kommunala förtroendeuppdrag och den kommunala kompetensen. Kommittén har under denna period avgett betänkandena »Ekonomiska förmåner till kommunala förtroendemän med heltidstjänstgöring» (SOU 1966: 72), »Kommunala befogenheter inom turistväsendet» (SOU 1967: 50) och »Enhetlig kommuntyp, städernas auktionsmonopol m. m.» (SOU 1967: 62).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

14. *1960 års vägsakkunniga* (1965: I 16, 1966: 12, 1967: 10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1960 för översyn av väglagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1960):

Vahlberg, Gustav E., generaldirektör, *ordförande*
Antonsson, Johannes M., lantbrukare, led. av II kamm.
Bengtsson, Hugo V., plåtslagare, led. av II kamm.
Jacobsson, Per, socialvårdsassistent, led. av I kamm.
Johansson, N. Rune, ombudsman, led. av II kamm.
Körlof, A. H. Voldmar, regeringsråd
von Seth, Torgil G. A., greve, godsägare, förutv. andre vice talman i II. kamm.

Experter:

Bouvin, J. Åke, hovrättsassessor

Gustafson, Carl Erik, överingenjör
Hillert, Sten H., preceptor
Nellborn, S. Olov, byrådirektör
Sandgren, Percy, ingenjör
Sundström, Bror, civilingenjör
Svengren, Gösta-Olaus, avdelningsdirektör
Sekreterare:
Helander, Curt, byrådirektör
Biträdande sekreterare:
Almerud, Sture S., hovrättsassessor

Lokal: Statens vägverk, Rålambsvägen 3—5, Fack, Stockholm 12, tel. lokalsamt. växel 22 96 60, rikssamt. växel 22 98 60.

Direktiven för de sakkunniga, se 1961: I K: 18.

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tre sammanträden.

De sakkunniga har avgivit delbetänkanden den 7 december 1961 angående statsbidrag till enskild väghållning m. m. (SOU 1962: 6), och den 25 april 1962 angående avgiftsbelagda trafikanläggningar (SOU 1962: 26).

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

15. *Parkeringskommittén* (1965: I 17, 1966: 13, 1967: 11)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1960 för översyn av gällande rättsregler om anordnande av parkeringsplatser för motorfordon m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1960):
Andersson, Thure G., landshövding, *ordförande*
Hall, Gösta V., överdirektör, *vice ordförande*
Ahlgren, Nils, direktör
Andersson, Torsten, chefsredaktör, led. av I kamm.
Aronsson, Harald, kommunalråd
Berglund, Helge J., direktör
Mangård, Nils, hovrättsråd
Träff, Sven Olov, direktör
Experter:
Ahlström, Olle G., trafikingenjör
Backman, Gösta B., kansliråd
Berg, Folke L. V., direktör
Bäcklander, Rune, direktör
Hernroth, Uno N., polisöverintendent
Nordqvist, Stig, professor
Sahlin, B Sivert, direktör
Tynelius, Sven G. A., stadsbyggnadsdirektör

Sekreterare:
Palm, Anders K., hovrättsfiskal

Lokal: Storkyrkobrinken 11, 3 tr., Stockholm C, tel. 10 09 06

Direktiven för kommittén, se 1961: I K 19.

Kommittén har under tiden november 1965—oktober 1966 hållit tolv sammanträden omfattande tjugo dagar.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

16. *Svenska ledamöterna av Nordisk vägtrafikkommitté* (1965: I 19, 1966: 14, 1967: 12)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1960 att såsom svenska ledamöter ingå i en nordisk kommitté med uppgift att utarbeta förslag till gemensam vägtrafiklagstiftning för Danmark, Finland, Norge och Sverige:
Holmquist, Bertil G., rättschef
Stoltz, A. Wilhelm, häradshövding

Experter:
Ahlström, Olle G., civilingenjör
Burén, Carl-David E., teknisk direktör
Hagardt, Sten A. O., direktör
Tornberg, E. A. Gunnar, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Egedal, Nils Hj., avdelningsdirektör
Voss, Bertil G. P., kansliråd

Lokaler: Kommunikationsdepartementet, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (Holmquist och Voss), Storkyrkobrinken 7, Stockholm C, tel. 11 51 27 (Egedal).

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden.

Kommittén har under hösten 1967 avgett ett betänkande, benämnt »Vegoppmerking».

Arbetet beräknas fortgå under hela år 1968.

17. *Utredning angående organisationen av bokföringsarbetet m. m. inom byggnadsstyrelsen* (1965: I 23, 1966: 18, 1967: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 mars 1962 för att utreda organisationen av bokföringsarbetet m. m. inom byggnadsstyrelsen:
Sandberg, A. Gunnar, administrativ direktör

Experter:
Ask, B. Erik, avdelningsdirektör (avliden den 31 maj 1967)

Attarp, Torsten, avdelningsdirektör (t. o. m. den 16 april 1964)
Ekdahl, Sven V. B., ekonomidirektör
Eriksson-Öst, Ove V., byråchef
Marknäs, N. Sigurd V., byggnadsråd
Sekreterare:
Eriksson-Öst, Ove V.

Lokal: Vattenfallsverket, Jämtlandsgatan 99, Vällingby, tel 87 00 00.

Direktiven för utredningen, se prop. 1962: 98 s. 86, 87.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

18. *Arbetsgruppen för överläggningar om frågor rörande den kommunala demokratien* (1965: I In 17, 1966: In 10, 1967: In 12)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1962 för att med departementschefen överlägga om frågor rörande den kommunala demokratien:

Representanter för svenska stadsförbundet:
Aronsson, Harald S., kommunalråd
Dahlman, Sven-Olof, förbundsdirektör
Malmgren, Nils J. V., ombudsman
Mehr, Hjalmar L., borgarråd
Sterne, Gunnar E. V., disponent, led. av II kamm.
Wärenstam, Tore G., huvudredaktör.
Representanter för svenska kommunförbundet:
Holmqvist, Sture, kommunalnämndsordförande
Järdler, Sven A., förbundsdirektör
Larsson, Gunnar K. V., lantbrukare, led. av II kamm.
Nilsson, Gustaf E., godsägare, f. d. riksdagsman
Persson, Nils, lantbrukare, f. d. riksdagsman
Welin, Gösta, kommunalnämndsordförande
Representanter för svenska landstingsförbundet:
Mannerskantz, Axel F., kapten, f. d. riksdagsman
Olsson, Bengt K., förbundsdirektör
Thapper, G. Fridolf, talman i II kamm.
Fröjd, S. Arne, landssekreterare
Larsson, E. Åke, jur. dr
Nordlund, Stig F., regeringsråd
Peterson, Lars E., statssekreterare
Sekreterare:
Löfgren, Claes G., länsassessor

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00 (sekreteraren).

Under tiden oktober 1966—oktober 1967 har arbetsgruppen hållit två sammanträden.

Arbetsgruppen beräknas fortsätta sin verksamhet under hela år 1968.

19. *Göteborgsutredningen* (1965: I In 20, 1966: In 12, 1967: In 11).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1962 och den 7 december 1962 för utredning av frågan om Göteborgs stads samgående med Göteborgs och Bohus läns landsting m. m.:

Persson, Carl J. G., rikspolischef

Representanter för Göteborgs och Bohus läns landsting:

Andersson, Erling, kamrer

Bjerrek, Bertil, disponent

Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av II kamm.

Staxäng, Ernst V., lantbrukare, f. d. riksdagsman

Eliasson, Anders, häradsdomare

Representanter för Göteborgs stad:

Berggren, Arne T., kommunalråd

Gunne, Stig E., byråchef

Johannesson, Erik R., direktör

Svensson, Birger, ombudsman

Thorburn, Bertil W., direktör

Expert:

Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör

Sekreterare:

Hägglund, John E., förste länsassessor

Lokal: Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Ekelundsgatan 1, Göteborg 2, tel. 031/17 22 80 (sekreteraren)

En planeringsnämnd, som har tillsatts på utredningens förslag av staden och landstingskommunen för samplanering och samordning av hälso- och sjukvården samt av andra landstingskommunala angelägenheter i Göteborgs och Bohus län, är i verksamhet sedan år 1966.

Utredningen beräknas pågå under hela år 1968.

20. *Lotsorganisationsutredningen* (1965: I 29, 1966: 21, 1967: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 februari 1963 för att utreda vissa organisatoriska frågor inom lots- och fyrväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1963):

Malmström, C. Gösta, byråchef, *ordförande*

Hartvig, P. Åke, kansliråd
Simonsson, Peter M. O. O., sjöfartsråd
Experter:
Grenander, Nils, direktör, jur. dr
Rickard, A. Bengt, sjöfartsråd
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd
Sekreterare:
Carlgren, Lennart, byrådirektör
Bitr. sekreterare:
Göransson, Stig, lotsinspektör

Lokal: Sjöfartsstyrelsen, Sehlstedsgatan 9, Stockholm NO, (postadress Fack, Stockholm 27), tel. 24 65 20 ankn. 245/246

Direktiven för utredningen, se 1964 I K 33.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 haft fem sammanträden.

Utredningen har lagt fram förslag om befrielse från skyldigheten att anlita lots för hamnarna och farlederna vid Visby lotsplats. Utredningen har vidare föreslagit fortsatt försök med slopande av lotsplikten i Mälaren samt hamnarna och farlederna inom kuststräckan mellan Sölvesborg och Varberg.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

21. *Landstingens arkivutredning* (1965: I In 22, 1966: In 14, 1967: 14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för utredning rörande gallring i landstingskommunernas arkiv och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1963):
Petrini, K. H. (Hasse), landsarkivarie, *ordförande*
Danielsson, Gunnar G., förste sekreterare i Svenska landstingsförbundet
Expert:
Hall, Paul F. L., överläkare, docent
Sekreterare:
Frisk, Jan, arkivarie

Lokal: c/o Svenska landstingsförbundet, Hornsgatan 15, Stockholm SÖ, tel. 08/24 85 00

Direktiven för utredningen, se 1964 I In: 26.

Utredningen har under tiden den 1 november 1966—den 31 oktober 1967 hållit tolv sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

22. *1964 års transportforskningsutredning* (1965: I 34, 1966: 24, 1967: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Majts bemyndigande den 14 februari 1964 för utredning rörande transportforskningens organisation och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 25 februari 1964):
Svärd, N. Gunnar, generaldirektör, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Appelgren, L. Göran S., departementsråd
Erlander, Sven B., fil. lic.
Jerdenius, K. Elof, organisationsdirektör
Pettersson, E. J., Helge, förbundsordförande
Rexed, Bror A., generaldirektör
Sahlin, K. Åke, direktör
Experter:
Björkman, Bo E. T:son, professor
Bruzelius, Nils G. A., överdirektör
Ekberg, K. Gustav, överingenjör
Hansson, Hans O. G., kanslichef
Lasson, Knut-Inge L., överdirektör
Nabseth, Lars G., ekonomie doktor
Samuelson, Stig J. E., överingenjör
Sekreterare:
Ottenhag, Tore E., avdelningsdirektör
Lokal: Försvarets Fabriksverk, Huvudkontoret, Tullgatan 8 (Fack), Eskilstuna 1, tel. 016/11 02 00
Direktiven för utredningen, se 1965: I K 34.
Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden under sammanlagt 12 sammanträdesdagar.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

23. *Utredningen angående Malmö stads återinträde i Malmöhus läns landsting* (1965: I In 25, 1966: In 17, 1967: In 15)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 februari och den 20 mars 1964 för att utreda frågan om Malmö stads återinträde i Malmöhus läns landsting:
Netzén, K. Gösta, landshövding
Expert:
Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör
Represantanter för staden och landstinget:
Ahlkvist, K. Emil, landstingsråd, f. d. riksdagsman
Andrée, Torsten, landstingsman
Hansson, Stig F., landstingsråd, f. d. riksdagsman

Ljungbeck, Carl, kommunalråd
Lundberg, Arne, kommunalråd
Mårtensson, Nils, direktör
Persson, Nils, landstingsman, f. d. riksdagsman
Stenberg, Oscar, direktör
Suppleanter för ovannämnda representanter:
Jönsson, Gösta, överläkare
Jönsson, Hans, landstingsman
Löfgren, N. Sigfrid J., disponent
Lindvall, Harald, kommunalråd
Nilsson, Erik F., agronom, f. d. riksdagsman
Ward, Kurt K. B., chefredaktör
Sekreterare:
Eklund, E. Per G., kammarrättsråd

Lokal: Kanslihuset, Stockholm 2, tel. 22 45 00 ankn. 1953. (Eklund)

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde, varjämte överläggningar ägt rum mellan utredningsmannen, experten och sekreteraren.

Utredningen beräknas pågå under hela år 1968.

24. *1964 års civilbefälhavarutredning* (1965: I In 28, 1966: In 20, 1967: In 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 mars 1964 för att inom inrikesdepartementet (numera inom kommunikationsdepartementet) biträda med att *dels* utreda frågan om civilbefälhavarnas befogenheter och uppgifter i krig, *dels* överse krigsorganisationen för civilbefälhavare och länsstyrelser:
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör, *ordförande*
Edström, Lennart N., avdelningsdirektör
Hanning, P. Gösta, landssekreterare
Löwenhielm, Fredrik A., överste
Swanstein, Stig N. S., landssekreterare
Expert:
Sundelius, Ove R. S., landssekreterare
Sekreterare:
van der Heeg, Nils H., departementssekreterare (t. o. m. den 19 oktober 1967)
Nordbeck, Lennart V., länsassessor (fr. o. m. den 20 oktober 1967)

Lokal: Försvarsdepartementet, Fack, Stockholm 16, tel. växel 22 40 70.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har utredningen sammanträtt 15 dagar.

Utredningen har i juni 1967 avgett betänkandet »Civilbefälhavarnas ställning och uppgifter» (Stencil K 1967: 6).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

25. *Bilregisterutredningen* (1965: I 36, 1966: 26, 1967: 19)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1964 för att verkställa utredning om fordonsregistreringen och därmed sammanhängande spörsmål:

Swanstein, Stig N. S., landssekreterare

Experter:

Dahlström, Åke, avdelningsdirektör
Edström, Kjell S., överdirektör
Enhagen, Carl-Olof F., avdelningsdirektör
Ferm, Anders J., departementssekreterare
Forss, K. J. Ragnar, förste länsassessor
Gullnäs, S. Ingvar, departementsråd
Johnsson, Jan G., hovrättsassessor
Magnusson, N. Åke, byråchef
Palm, Böret, kansliråd
Pernelid, W. Åke E., t f överdirektör
Rällfors, Hans L., ADB-direktör

Sekreterare:

Rova, O. Eino, organisationsdirektör

Biträdande sekreterare:

Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor

Lokal: Grev Turegatan 38, 4 tr., Stockholm Ö., tel. 63 24 39 (Rova)

Direktiven för utredningen, se 1965: I K 36.

Utredningsmannen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden med experterna under sammanlagt 19 sammanträdesdagar. Studieresa har företagits till Finland.

Utredningen beräknas avlämna principbetänkande under första halvåret 1968.

26. *Trafikpolitiska delegationen* (1965: I 38, 1966: 28, 1967: 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1964 att ingå i en delegation med uppgift att som rådgivande organ inom kommunikationsdepartementet följa upp genomförandet av det av statsmakterna beslutade trafikpolitiska reformprogrammet:

Peterson, Lars E., statssekreterare, *ordförande*

Björkman, Folke, redaktör, led. av II kamm. (fr. o. m. den 24 november 1967)
Blidfors, T. E. Johannes, seminarielärare, led. av II kamm.
Ericsson, Axel K. G., disponent
Grebäck, Erik H., agronom, led. av II kamm.
Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör
Kolare, Gustav C. K., förbundsordförande
Odén, C. Åke, kanslichef
Pettersson, E. J. Helge, förbundsordförande
Sjöberg, E. Arne, direktör
Sterne, Gösta E. V., disponent, led. av II kamm. (fr. o. m. den 24 november 1967)
Sundblad, Lars G., disponent
Thorell, K. Arne B., direktör
Öhrn, J. Bruno, kansliråd
Experter:
Kritz, Lars O., fil. lic.
Sjökvist, Stig A. R., ingenjör
Ranhem, Lars H., civilingenjör
Sekreterare:
Appelgren, L. Göran S., departementsråd
Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (Appelgren)

Delegationen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tre sammanträden.

Arbetet beräknas pågå under hela år 1968.

27. *Vägplaneutredningen* (1965: I 39, 1966: 29, 1967: 22)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1964 att verkställa utredning rörande den översiktliga vägplaneringen och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1964):
Skoglund, Gösta T., led. av II kamm., f. d. statsråd, *ordförande*
Gerentz, Sven T., direktör
Höök, Erik S. V., planeringschef
Johansson, S. K. Lennart, departementsråd (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Nilsson, Erik, överdirektör (t. o. m. den 30 juni 1967)
Tjällgren, Per Olov L., teknisk direktör
Experter:
Dahlberg, A. Bertil, förste byråsekreterare (fr. o. m. den 30 juni 1967)
Eriksson, Tor E., avdelningsdirektör
Ewerdahl, E. Sune, vägdirektör

Milstam, K. Östen, departementssekreterare
Nordqvist, Stig R., professor
Olsson, Rune I., departementssekreterare
Thunberg, Börje, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 30 juni 1967)
Sekreterare:
Carlsund, H. Bo, civilekonom
Biträdande sekreterare:
Lindahl, Lars O. H., departementssekreterare

Lokal: Grev Turegatan 38, Stockholm Ö, tel. 61 68 29 (Carlsund) och 63 26 58 (exp.)

Direktiven för utredningen, se 1965: I K 39.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden. Vidare har utredningen under två dagar i september månad 1967 företagit en studieresa i Sundsvallsområdet.

Arbetsgruppen för vissa tekniska frågor m. m.

Experter:
Hjelmér, Anders, vägdirektör
Edholm, K. Stig, överingenjör
Granberg, Frank O., avdelningsdirektör
Gustafson, Carl-Erik, överingenjör
Sundbergh, Arne I., förste vägingenjör
Sundström, Helge A., avdelningsdirektör
Torell, Arnold S., direktör

Arbetsgruppen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 30 sammanträden.

Särskilda arbetsgrupper för beredning av vissa frågor rörande trafikledsplanering och trafikledsbyggande i tätorter och för vissa trafikprognosfrågor har hållit sammanlagt 21 sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

28. *Exekutionsväsendets organisationsnämnd*
(1965: I In 29, 1966: In 21, 1967: In 18)

Inrättad genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 maj 1964 för rådgivande och samordnande uppgifter i samband med genomförandet av förstatligandet och omorganisationen av exekutionsväsendet:
Persson, Carl J. G., rikspolischef, *ordförande*
Berggren, G. Rune, rättschef, *vice ordförande*
Brundin, S. A. Torleif (Leif), expeditionschef
Djurberg, L. G. Håkan, överdirektör
Edström, Kjell S., överdirektör (fr. o. m. den 1 april 1967)

Frykholm, Nils O., kronofogde
Grönhagen, Nils-Olof, kommunalråd
Vinde, Pierre L. V., kansliråd (t. o. m. den 31 mars 1967)
Chef för nämndens kansli:
Djurberg, L. G. Håkan, överdirektör
Experter:
Brissman, B. Hugo, fögderidirektör (t. o. m. den 31 december 1967)
Carlsson, Ulf V., organisationsdirektör (fr. o. m. den 1 februari 1967)
Cederstrand, Jan Erik, kronofogde
Christiernson, Magnus-Christian, länsassessor (avliden den 22 juli 1967)
Dahl, Sonja E. S., byrådirektör
Ehnbom, E. Bertil A., avdelningschef
Ericsson, J. Ingvar, kronofogde (t. o. m. den 31 oktober 1967)
Holmberg, Per Erik, kronodirektör
Jonsson, Mats B., förste landskanslist (t. o. m. den 30 september 1967)
Jungkvist, K. J. Ragnar, kronodirektör
Liedfeld, Sven T., kronokommissarie
Oredsson, Bengt B. L., kronofogde (t. o. m. den 31 december 1967)
Rohlin, Anders O., biträdande kronofogde (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Sandberg, K. G. Arnold, landsarkivarie (fr. o. m. den 3 april 1967)
Steffner, Bengt G., kronofogde
Trotzig, Fredrik C. J., avdelningschef
Wedin, Nils A., kronodirektör
Velén, B. Folke A., kronokommissarie
Wieselgren, Sven J. M., kronofogde (t. o. m. den 31 december 1967)
Wigren, John E., landskamrer
Åkeson, J. A. Bruno, kronofogde (t. o. m. den 31 december 1967)

Lokal: Brahegatan 49, Stockholm Ö; tel. 63 19 55 (nämndens kansli).

Enligt kungörelse den 27 november 1964 (nr 848) fullgör nämnden de uppgifter som ankommer på centralmyndigheten för administration och förvaltning av exekutionsväsendet. I denna egenskap har nämnden bl. a. handlagt administrativa och kamerala ärenden angående den lokala exekutionsorganisationens personal och organisation samt utfärdat föreskrifter och anvisningar m. m. beträffande den exekutiva verksamheten. Nämnden har anordnat kurser för föreskriven utbildning av exekutionspersonal och konferenser i administrativa, kamerala och exekutionsrättsliga frågor för personal vid kronofogdemyndigheterna samt även på annat sätt bedrivit rådgivande och vägledande verksamhet för kronofogdemyndigheterna. Organisationsundersökningar har utförts hos kronofogdemyndigheter. Nämnden har ombesörjt tryckning, lagerhållning och distribution av vissa av de blanketter som skall fastställas av nämnden. I samråd med statskontoret utreder nämnden frågan om införande av automatisk databehandling inom

exekutionsväsendet. Försök med databehandling av vissa arbetsrutiner i allmänna mål pågår i Stockholms kronofogdedistrikt.

Nämndens verksamhet fortsätter under hela år 1968.

29. *Utredning om befordran av farligt gods på väg m. m.* (1965: I 43, 1966: 32, 1967: 24)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utreda frågan om befordran av farligt gods på väg m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 november 1964):

Mangård, Nils, hovrättsråd, *ordförande*
Andersson, Torsten C., direktör (t. o. m. den 8 juni 1967)
Fredenmark, Gunnar, direktör (fr. o. m. den 9 juni 1967)
Ericson, Hans E., ombudsman
Gätje, F. Eric N., avdelningsdirektör
Jönsson, Allan, avdelningsdirektör
Lindstedt, Anders, kommerseråd
Thorell, K. Arne B., direktör

Experter:

Ekberg, K. Gustaf, överingenjör
Helmerson, Bo I. H., direktör
Åberg, G. Bertil, professor

Sekreterare:

Björkman, A. Fredrik M., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (Björkman)

Direktiven för utredningen, se 1965: I K 43.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit två sammanträden. En inom utredningen verksam redaktionskommitté har under samma tid hållit ett flertal sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

30. *1964 års sjömanslagskommitté* (1965: I 44, 1966: 33, 1967: 25)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1964 för översyn av sjömanslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1964):

Borggård, Göran R., generaldirektör, *ordförande*
Grenander, Nils, direktör, jur. dr
Hadrup, Knut E. H., direktör
Thore, Johan S., förbundsordförande
Wiebe, Stig W. O., direktör
Wikström, Karl Johan, ombudsman

Experter:
Forssblad, N. Douglas, direktör
Karlbjörn, Helge S., förbundsordförande
Sköld, Hans, kansliråd (fr. o. m. den 28 februari 1967)
Sekreterare:
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsassessor
Lokal: Kungsbroplan 2, 1 tr., Stockholm K, tel. 54 39 51
Direktiven för utredningen, se 1964:I K 44.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden under sammanlagt nio dagar. Härutöver har sammanträden hållits den 14—15 november 1966 med ordförande och sekreterare i motsvarande kommittéer i de övriga nordiska länderna samt den 17—19 april 1967 med fulltaliga nordiska kommittéer.

Kommittéarbetet beräknas pågå under år 1968.

31. *1964 års sjöarbetstidsutredning* (1965: I 45, 1966: 34, 1967: 26)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1964 för översyn av sjöarbetstidslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1964):
Wieslander, K. H. Bengt, regeringsråd
Experter:
Ekberg, Leif, hovrättsassessor
Forssblad, N. Douglas, direktör
Grenander, Nils, direktör, jur dr
Hadrup, Knut E. H., direktör
Karlbjörn, Helge S., förbundsordförande
Thore, Johan S., förbundsordförande
Wiebe, Stig W. O., direktör
Wikström, Karl Johan, ombudsman
Sekreterare:
Rittri, Bror S., assessor
Lokal: Statsdepartementens kommittéer, Lilla Badhusgatan 4, Göteborg C, tel. 031/13 72 06 (Rittri)
Direktiven för utredningen, se 1965: I K 45.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

32. *Länsdemokratiutredningen* (1966: Ju 59, 1967: In 20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 december 1964 för att utreda frågan om det ömsesidiga beroendet mellan riksstyrelsen samt kommunal och regional självstyrelse m. m. (se Post- och Inrikes tidn.

den 21 januari 1965) samt, enligt tilläggsdirektiv den 27 maj 1966, även frågan om minoritetsrepresentation i kommunernas styrelser och därmed sammanhängande spörsmål:

Nyström, Per I., landshövding, *ordförande*
Ahlkvist, K. Emil, landstingsråd, f. d. riksdagsman
Anderson, Carl Albert, direktör, led. av I kamm.
Asp, P. Einar, åkeriägare, led av II kamm.
Hansson, Stig F., landstingsråd, f. d. riksdagsman
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av II kamm.
Rimås, Sigvard T., lantbrukare, led. av II kamm.

Experter:

Albinsson, Gillis, landstingsdirektör (fr. o. m. den 9 juni 1967)
Back, Pär-Erik, professor (fr. o. m. den 9 juni 1967)
Finnveden, Bengt, sekreterare
Gustafsson, F. Agne S., universitetslektor
Landström, Sten-Sture, direktör
Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör
Stjernquist, Per, professor
Svanström, Bengt E. G., landssekreterare

Sekreterare:

Esping, Hans G., utredningschef

Biträdande sekreterare:

Carlsson, Carl-Gustaf E., pol. mag. (t. o. m. den 1 oktober 1967)
Malmsten, Bo, fil. kand.

Lokal: Stora Södergatan 39, Lund, tel. 046/12 84 84

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 59 samt 1967: In 20.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas avlämna ett betänkande angående kompetensfördelningen mellan statliga och kommunala organ under år 1968.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

33. *Sjöfartsutredningen* (1966: 35, 1967: 29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 april 1965 för översyn av sjöfartsverkets organisation och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 29 april 1965):

Malmström, C. Gösta, byråchef, *ordförande*
Appelgren, L. Göran S., departementsråd
Sjöberg, E. Arne, direktör

Experter:

Grenander, Nils, direktör, jur. dr.
Rickard, A. Bengt O., sjöfartsråd

Sekreterare:
Danielsson, Jan P. T., kanslisekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamtal växel 22 45 00, rikssamtal 23 62 00 (Danielsson)

Direktiven för utredningen, se 1966: K 35.

Utredningen har under tiden november 1965—oktober 1966 hållit 23 sammanträden.

Utredningen har i december 1967 avgett delbetänkandet »Sjöfartsverkets arbetsuppgifter och organisation» (Stencil K 1967: 10).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

34. *Utredning om landstingskommunernas beredskap* (1966: In 25, 1967: In 22)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 april 1965 för utredning om landstingskommunernas beredskap (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juni 1965):
Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör

Sekreterare:
Enander, Olof L., förste byråsekreterare (t. o. m. den 15 juni 1967)
Engström, Carl-Erik F., kapten (fr. o. m. den 13 december 1967)

Lokal: Stockholms läns landsting, Råsundavägen 3, Postfack, Solna 1, tel. 82 03 00

Direktiven för utredningen, se 1966: In 25.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

35. *1965 års småskeppsfartsutredning* (1966: 38, 1967: 30)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1965 för att verkställa utredning rörande lånefonden för den mindre skeppsfarten:
Rickard, A. Bengt O., sjöfartsråd

Lokal: Sjöfartsstyrelsen, tel. växel 24 65 20

Direktiven för utredningen, se 1966: K 38.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

36. *Vägkostnadsutredningen* (1966: 41, 1967: 32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1965 för att utreda frågan om vägtrafikens kostnadsansvar och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 26 november 1965):
Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*
Dahmén, Erik V. H., professor
Godlund, Sven A. I., professor
Nilsson, Erik, överdirektör (t. o. m. den 30 juni 1967)

Appelgren, L. Göran S., departementsråd (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Experter:
Carlsund, H. Bo, civilekonom (fr. o. m. den 21 september 1967)
Johnsson, Jan G., hovrättsassessor
Grahn, F. Ture, byrådirektör
Lindhagen, C. Gösta, universitetslektor
Milstam, K. Östen, departementssekreterare
Sekreterare:
Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Lokal: Kommunikationsdepartementet, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. 23 62 00, ankn. 1242 (Öhrn)

Direktiven för utredningen, se 1966: K 41.

Kommittén har under tiden januari—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

37. *Hamnutredningen* (1966: 40, 1967: 33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1965 för att utreda spörsmålet om det svenska hamnväsendets framtida utformning (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1965):
Severin, Erik J., direktör, *ordförande*
Agrenius, Gösta B., borgarråd
Christoffersen, Torgeir, direktör
Gustafsson, Gunnar B., ombudsman
Hellner, Eskil M., expeditionschef
Lasson, Knut-Inge L., överdirektör
Nordenfalk, S. R. E. Johan, departementsråd
Experter:
Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör
Samuelson, Stig J. E., överingenjör, tillika *huvudsekreterare*
Gabrielson, Lars, direktör
Biträdande sekreterare:
Wiberg, Ragne, avdelningsdirektör
Arbetsbiträde:
Orrsten, Henning

Lokal: Grev Turegatan 38, Stockholm Ö, tel. 63 26 83 (Samuelson) 63 79 76 (Orrsten)

Direktiven för utredningen, se 1966: K 40.

Utredningen har under tiden november 1966—november 1967 hållit åtta sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

38. *Expertgruppen för att leda ett utvecklingsarbete på bilavgasområdet* (1966: 42, 1967: 34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 november 1965 för att genomföra ett utvecklingsarbete på bilavgasområdet:
Gerhardsson, Gideon, professor, *ordförande*
Ekberg, K. Gustav, överingenjör
Hedlund, Folke, överingenjör
Larborn, Åke, överingenjör
Persson, Göran A., teknologie licentiat, tillika *sekreterare*
Svenke, J. Erik K., teknologie licentiat
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd
Sekreterare:
Persson, Göran A., (se ovan)
Biträdande sekreterare:
Åslander, N. Olof, civilingenjör (fr. o. m. den 23 oktober 1967)
Lokal: Svenska Arbetsgivareföreningen, S. Blasieholmshamnen 4 A, Box 16120, Stockholm 16, tel. 22 56 00 (Gerhardsson), Statens naturvårdsverk, Fack, Solna 1, tel. 98 18 00 (Persson och Åslander)
Direktiven för expertgruppen, se 1966: K 42.
Enligt Kungl. Maj:ts nämnda bemyndigande har chefen för kommunikationsdepartementet uppdragit åt AB Atomenergi att bedriva utvecklingsarbetet under expertgruppens ledning. Utvecklingsarbetet utförs vid bolagets anläggningar i Studsvik.
Expertgruppen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden. Gruppen har den 31 mars 1967 avgett en utredning med förslag till åtgärder beträffande vevhusgaser samt den 3 november 1967 betänkandet »Dieselavgaser» (Stencil K 1967: 8).
Arbetet beräknas pågå under hela år 1968.

39. *Räddningstjänstutredningen* (1966: In 29, 1967: In 26)

Tillkallad enligt Kungl. Majts bemyndigande den 3 december 1965 för att utreda frågan om åtgärder till främjande av räddningsberedskapen vid olyckstillfällen (se Post- och Inrikes tidn. den 8 december 1965):
Samuelson, Karl G., landshövding, *ordförande*
Experter:
Arpstedt, K. Harry, ombudsman
Djurberg, L. G. Håkan, överdirektör (t. o. m. den 18 maj 1967)
Freeman, Lars-Erik A., byråchef (fr. o. m. den 19 maj 1967)
Haeggström, E. M. Åke, sjukvårdsdirektör
Källner, Claes-Göran G., t.f. departementsråd

Lindberg, K. Egon, brandingenjör
Strömdahl, Ingvar F., f. d. riksbrandinspektör
Ågren, Lars O., förste sekreterare
Sekreterare:
Nilsson, Kurt E., lönesekreterare

Lokal: Statens avtalsverk, Slottsbacken 6, Fack, Stockholm 2, tel. 22 59 60, ankn. 151 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1966: I In 29.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tolv sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

40. *Svävarfartsutredningen* (1967: 35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1966 för att utreda frågor rörande trafik med luftkuddefarkoster (svävare); (se Post- och Inrikes tidn. den 13 april 1966):
Wilkens, O. Gösta P., borgmästare, *ordförande*
Uggla, Hans G. O. C:son, konteramiral
Falkemo, Curt C. H., professor
Experter:
Lagerwall, Hans E., lotsdirektör
Weimar, Åke J. H. K., civilingenjör
Sekreterare:
Ligner, Anders V., hovrättsassessor

Lokal: Statsdepartementens kommittélokaler, Lilla Badhusgatan 4, Göteborg C, tel. 031/11 49 06 (ordföranden) och 031/13 72 41 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967: K 35.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden. Ordföranden och sekreteraren har i april månad 1967 deltagit i nordiska överläggningar i Stockholm angående enhetliga sjötrafikregler i nordiska farvatten.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

41. *Utredning om beredskapslagstiftning på luftfartens område* (1967: 36)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 april 1966 för utredning om beredskapslagstiftning på luftfartens område:
Isacson, Bertil I., e. rådman

Lokal: Rådhuset, Fack, Stockholm 8, telefon 22 20 60

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

42. *Svenska sakkunniga inom Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning* (NKT) (1967: 37)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1966 att ingå som svenska ledamöter i ett nordiskt samarbetsorgan för trafiksäkerhetsforskning:

Backman, Gösta B., kansliråd, *ordförande*
Hansson, Hans O. G., kanslichef

Expert:

Backlund, Fredrik A. V., fil. lic. (fr. o. m. den 27 november 1967)

Sekreterare:

Berglund, Sten B., t.f. byrådirektör

Lokal: Sveavägen 166, 14 tr., Stockholm Va, tel. 34 77 46

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden varav ett varit gemensamt med kommitténs övriga ledamöter från Danmark, Finland och Norge. Kommitténs arbete har bedrivits under svenskt ordförandeskap med inriktning på förberedande planläggning för integrerad nordisk trafiksäkerhetsforskning.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

43. *Nordiska kommittén för transportekonomisk forskning (NKTF)* (1967: 38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1966 att ingå som svenska ledamöter i ett nordiskt samarbetsorgan för transportekonomisk forskning:

Godlund, Sven A. I., professor (t. o. m. den 22 november 1967)
Johansson, S. K. Lennart, departementsråd (fr. o. m. den 23 november 1967)
Samuelson, Stig J. E., överingenjör

Lokal: Grev Turegatan 38, Stockholm Ö, tel. 63 26 83 (Sekretariat: Transportøkonomisk institutt, Stasjonsveien 4, Oslo 3).

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden. Vidare har kommittén anordnat ett nordiskt seminarium om framtidens transportefterfrågan och prognosmetodik samt en forskarkonferens om den pågående utvecklingen på sjöfarts- och hamnområdena.

Arbetet beräknas pågå under hela år 1968.

44. *Utredning av vissa frågor rörande icke regelbunden luftfart* (1967: 39)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1966 att vara svenska ledamöter i en i samverkan mellan trafikdepartementen i Sverige, Danmark och Norge tillsatt skandinavisk arbetsgrupp för utredning av vissa frågor rörande icke regelbunden luftfart:
Nordström, Clas G., departementsråd
Söderberg, Henry O. E., byråchef (t. o. m. den 20 april 1967)
Smedman, Gunnar, byrådirektör (fr. o. m. den 21 april 1967)
Sekreterare:
Davidsson, Jan, kanslisekreterare (fr. o. m. den 15 december 1967)
Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 20 38 15 (Nordström), Luftfartsverket, Fack, Bromma 10, tel. 98 00 20 (Smedman).
Arbetsgruppen har under tiden november 1966— oktober 1967 hållit två sammanträden.
Utredningsarbetet beräknas pågå under år 1968.

45. *Utredningen om oljeledningar* (1967: 40)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 för att utreda behovet av lagstiftning om anläggande och utnyttjande av rörledningar för transport av olja m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 augusti 1966):
Petrén, G. Otto E., justitieråd
Experter (förordnade den 9 december 1966):
Danielsson, G. Åke D., major
Ekberg, Hans G., departementssekreterare
af Klintberg, Rolf H. F., direktör
Lindstedt, Anders, kommerseråd
Ljungberger, A. Torsten, f. d. fastighetsdirektör
Sekreterare:
Wängberg, Hans-Åke, hovrättsassessor (fr. o. m. den 9 december 1966)
Lokal: Statens Hyresråd, Fack, Stockholm 10, tel. 67 04 70
Direktiven för utredningen, se 1967: K 40
Utredningsmannen och experterna har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt två gånger.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

46. *Utredning om taxorna i postverkets tidningsrörelse* (1967: 42)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1966 för att — i samarbete med företrädare för postverket, Svenska tidningsutgivareföreningen och Fack- och Konsumentpressens Postkommitté — överse avgiftssättningen inom postverkets tidningsrörelse:

Renlund, Gösta R., bankdirektör

Sekreterare:

Bergling, N. Olof, byrådirektör

Lokal: Poststyrelsens kommersiella byrå, Fack, Stockholm 1, tel. 22 65 00 (Bergling)

Direktiv: Kungl. Maj:ts brev till postverket den 29 juni 1966 samt bevillningsutskottets betänkande 1966: 27.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden. En undersökning av tidningarnas spridningsförhållanden pågår.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

47. *Flygtrafikledningskommittén* (1967: 44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1966 för att utreda flygtrafikledningens organisation och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 30 november 1966):

Netzén, K. Gösta, landshövding, *ordförande*

Görs, L. Folke, driftdirektör

Karlsson, J. Gideon, trafikdirektör

Nilsson, Jan H., kansliråd

Wagner, G. F. Wilhelm, överste

Experter:

Olsson, Carl O., civilingenjör (fr. o. m. den 27 december 1966)

Morales, H. Christofer, byrådirektör (fr. o. m. den 5 april 1967)

Sekreterare:

Boström, Bengt, byrådirektör (t. o. m. den 19 juni 1967)

Nordström, Lars-Erik, civilingenjör (fr. o. m. den 9 juni 1967)

Lokal: c/o LUTAB, Nybrogatan 60, Stockholm Ö, tel: 60 30 99, 63 49 28

Direktiven för utredningen, se 1967: K 44.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta sammanträden, även innefattande studiebesök vid civila och militära trafikledningsorgan.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

48. *Utredningen om sjömansregister* (1967: 45)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1966 för att utreda möjligheterna att avveckla den särskilda sjömansregistreringen m. m.:

Hävermark, K. Gunnar J:son, organisationsdirektör

Lokal: Kommunikationsdepartementets kommittélokaler, Munkbron 17,

tel. lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00 (postadress: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2)

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

49. *Flygarbetstidsutredningen* (1967: 46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1966 för att ingå i en skandinavisk kommitté för utredning av den flygande personalens arbetstider m. m.:

Hjern, Bengt K. L., regeringsråd, *ordförande*
Jensen, Powel, flygkapten
Jeppson, Jan K. V., ombudsman
Lager, Carl-Gustav, fil. lic.
Leibing, Arne, flygkapten
Nordlander, Carl-Oscar, flygchef

Sekreterare:

Odhammar, J.-E. Ivan, hovrättsfiskal

Lokal: Södra Roslags domsaga, Erik Dahlbergsgatan 58, Stockholm NO, tel. växel 63 57 60, ankn. 83 (Odhammar)

Direktiven (enligt en promemoria som fogats till statsrådsprotokollet den 9 december 1966):

1. De sakkunniga skall verkställa en utredning rörande behovet av lagstiftning om flygtider samt flygtjänst och viloperioder för flygande personal med hänsyn till flygsäkerheten samt framlägga därav föranledda förslag.
2. Utgångspunkten skall vara de normer för flygsäkerhet som finns angivna i annex 6 till konventionen den 7 december 1944 angående internationell civil luftfart.
3. De sakkunniga bör pröva om en lagstiftning bör omfatta all slags luftfart i förvärvssyfte och även pröva i vad mån en lagstiftning bör omfatta annan luftfart.
4. Möjligheterna att kontrollera efterlevnaden av uppställda regler bör särskilt beaktas liksom frågan om rättsligt ansvar för överträdelse därav.

Utredningen har t. o. m. oktober 1967 hållit fyra sammanträden. En arbetsgrupp har sammanträtt under sammanlagt elva dagar. Vissa sakkunniga och sekreteraren har företagit studieresor till utlandet.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

50. *1967 års fiskehamnsutredning*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1966 för översyn av statsbidragsgivningen till fiskehamnar:

Lindskog, Carl P. F., direktör

Expert:

Kreitz, Birger E., förste byråsekreterare

Sekreterare:

Brändström, Carl-Edvard P., kanslisekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 22 45 00 ankn. 1511 (sekreteraren)

Direktiv (enligt en inom kommunikationsdepartementet upprättad promemoria, som har fogats till statsrådsprotokollet den 9 december 1966):

Statsbidrag till byggande av fiskehamnar har utgått alltsedan början av 1880-talet. Bidrag utgår numera från det under sjätte huvudtiteln uppförda anslaget Bidrag till byggande av fiskehamnar m. m. Bidragsverksamheten har reglerats genom olika kungörelser, den nu gällande från 1948 (nr 525). Enligt denna kan statsbidrag utgå med högst nio tiondelar av den verkliga byggnadskostnaden. Då särskilda skäl föreligger kan bidrag utgå med högre andel. Någon lägsta gräns för statsbidragets storlek föreskrivs inte. Endast i några få fall har hittills bidrag utgått med lägre andel än 90 procent av kostnaden. Häröver har 33 s. k. statliga fiskehamnar byggts uteslutande med statliga medel.

Antalet fiskehamnar av någon betydelse uppgår i dag till mellan 300 och 400. Därtill kommer ett okänt antal enstaka bryggor, kajer och landningsplatser. En betydande rationalisering inom fiskerinäringen har skett under senare år främst genom tillkomsten av större båtar och effektivare redskap. En viss koncentration av fisket till större hamnar har ägt rum. Fångstvärdet visar en kraftig ökning under det att antalet fiskare successivt minskat. Strukturförändringen har inneburit en ökad lönsamhet inom näringen och bättre inkomster för det rationellt utövade fisket. Ett stort antal fiskare torde dock alltjämt vara bosatta på platser, som i dag måste anses mindre lämpliga med hänsyn till såväl fisket som avsättningen av fångsterna.

Utvecklingen mot allt mer rationella fiskemetoder och den utveckling av förädling och marknadsföring som sker torde motivera en ytterligare koncentration av fisket till ett mindre antal fiskehamnar. Med ett förhållandevis litet antal fiskehamnar ökas möjligheterna att göra dessa tillräckligt stora, djupa och välutrustade. Därigenom främjas strävandena att rationellt ordna avsättning och tillvaratagande av fångsterna.

För att kunna underlätta den pågående rationaliseringen inom fiskerinäringen fordras ett mera ändamålsenligt utnyttjande av tillgängliga resurser. För detta är det angeläget att i fortsättningen i högre grad än nu är fallet prioritera och differentiera det statliga stödet. För att skapa bättre underlag för bedömning av lämplig omfattning och inriktning av statens stöd bör det undersökas vilka platser inom olika kustområden som på längre sikt har de bästa förutsättningarna som fiskehamnar. I första hand bör sådana platser väljas där förutsättningar finns för fiskindustri och ett tillräckligt antal kajplatser. Självfallet bör även utvecklingen i fråga om det övriga näringslivets lokalisering beaktas.

Frågan om omfattningen och inriktningen samt utformningen av statens stöd till fiskehamnar bör närmare klarläggas. Det synes lämpligt att detta sker av en inom kommunikationsdepartementet särskilt tillkallad utredningsman, till vars förfogande ställs sekreterare och erforderliga experter.

Utredningen har under år 1967 hållit 14 sammanträden samt företagit sex resor för inspektion av landets fiskehamnar.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

51. *Utredning ang. frågan om Falsterbokanalens framtida bestånd*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 december 1966 för att utreda frågan rörande fortsatt drift eller nedläggning av Falsterbokanalen:

Dellby, Fritz G., avdelningsdirektör

Expert:

Enflo, Olof A., överlantmätare

Lokal: Sjöfartsstyrelsen, Fack, Stockholm 27, tel. 08/24 65 20 ank. 145

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Utredningsuppdraget beräknas bli slutfört under första halvåret 1968.

52. *Utredningen om vissa ordnings- och säkerhetsföreskrifter för film och biografer*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för översyn av vissa ordnings- och säkerhetsföreskrifter för film och biografer (se Post- och Inrikes tidn. den 18 januari 1967):

Strömdahl, Ingvar F., f. d. riksbrandinspektör

Expert:

Källner, Claes-Göran G., t. f. departementsråd

Lokal: Norr Mälarstrand 32, Stockholm K, tel. 53 41 55

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet över inrikesärenden den 13 januari 1967):

Förordningen den 3 juni 1932 (nr 178, ändrad 1947: 747, 1949: 688 och 1961: 561) med vissa bestämmelser angående film och förordningen samma dag (nr 179, ändrad 1934: 272) med vissa bestämmelser angående biografer och filmförevisning innehåller främst brandskyddsföreskrifter. Förordningarna är tillämpliga på film som innehåller nitrocellulosa (lättantändlig film) och på biografer där sådan film visas. I båda förordningarna finns bestämmelser om brandteknisk klassindelning av byggnadsdelar.

Förenklingen av byggnadslagstiftningen leder sålunda till att ur de båda förordningarna bör utmönstras sådana byggnadsbestämmelser som ersätts eller motsvaras av byggnadsstyrelsens anvisningar.

Sedan en sådan utmönstring skett återstår att pröva i vad mån förordningarnas övriga bestämmelser alltjämt behövs. Därvid bör undersökas vilka krav på ordning och säkerhet som behöver uppställas. I samband härmed bör utredas betydelsen av att väsentligt mindre lättantändlig film (safety film) under senare år kommit att användas i allt större omfattning.

Polisens befattning med rent byggnads- eller brandtekniska frågor bör upphöra. Behovet av särskild föreståndare för biograf bör omprövas.

Den översyn av gällande föreskrifter som jag sålunda anser nödvändig bör uppdras åt en särskild utredningsman. Prop. 1966: 124 med förslag till hotellförordning bör vara vägledande när det gäller principlösningarna av frågor om behov av kontroll från byggnads-, polis- och brandmyndigheter m. fl. samt om författningsmaterialets uppdelning mellan å ena sidan byggnadslagstiftningen och därtill hörande tillämpningsbestämmelser samt å andra sidan specialförfattning av de nuvarande båda förordningarnas typ. Flera statliga myndigheters verksamhet berörs av utredningen. Utredningsmannen bör samråda med dessa och med företrädare för film- och biografbranscherna. Han bör behandla de ytterligare frågor som därvid kan aktualiseras. I den mån författningsbestämmelser behövs bör utredningsmannen lägga fram förslag till sådana bestämmelser.

Utredningen har under tiden januari—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

53. *Motorredskapsutredningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för översyn av reglerna om motorredskap samt utredning av vissa närliggande frågor:

Odén, C. Åke, kanslichef, *ordförande*

Experter:

Bäckström, Bo, intendent

Ekberg, K. Gustav, överingenjör

Norling, Bengt O., förhandlingsombudsman

Strömbäck, Erland H. D. D:son, hovrättsassessor

Thalén, Bo D:son, major

Sekreterare:

Holmquist, Bo, departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00, ankn. 1271 (Holmquist)

Direktiv (enligt en inom kommunikationsdepartementet upprättad promemoria, som har fogats till statsrådsprotokollet den 3 mars 1967):

Motorredskapen intar i lagstiftningen — — — »en undantagsställning i förhållande till andra motordrivna fordon. För motorredskapen gäller inte något krav på registrering eller besiktning och ingen skatte- eller försäkringsplikt. Det föreskrivs ingen åldersgräns och fordras inte något bevis på kompetens för rätt att föra dem. Utrustningsreglerna är knapphändiga och inte avsedda för det fall fordonen används som dragfordon vare sig när det gäller fordonet som sådant eller draget fordon. Bestämmelserna om yrkesmässig trafik är inte i något avseende tillämpliga. Denna undantagsställning är uppenbarligen föranledd av att man vid tillkomsten av de olika be-

stämmelserna inte räknade med någon egentlig användning av fordonen annat än som rena arbetsredskap huvudsakligen inom områden som inte hänförs till väg i VTF:s mening. Det har inte heller ansetts nödvändigt att införa regler som begränsar rätten att använda fordonen utanför sådana områden, trots att klassificeringen beror enbart av det ändamål för vilket fordonet inrättats och inte förändras av den faktiska användningen.

En betydande teknisk utveckling har lett till att en rad nya typer av arbetsredskap nu förekommer och till att användningsområdet för sådana fordon utvidgats i hög grad. Det har gjorts gällande att utformningen av nuvarande bestämmelser i viss mån snedvrider denna utveckling. Bl. a. sägs föreskriften att motorredskap inte får ha en högre konstruktiv hastighet än 30 km/tim i vissa fall motverka att de mest rationella redskapen kommer till användning.» — — —

— — — »De lättnader i olika hänseenden som gäller för fordon som kan betecknas som motorredskap har också lett till att de i allt större omfattning kommit att användas för andra ändamål än dem för vilka de inrättats. Eftersom det inte finns några garantier för att de är lämpade för trafik på väg, särskilt om de används med tillkopplat fordon, innebär denna utveckling allvarliga trafiksäkerhetsrisker. Detta aktualiserar frågan om en revision av kraven på fordonens beskaffenhet men ger också särskild anledning till omprövning av frågorna om körkorts-, försäkrings- och skatteplikt. Därmed är man också inne på frågorna om kontroll över fordonen genom någon form av registrering och besiktning.

Mot bakgrund av det anförda framstår en total översyn av reglerna om motorredskap som i hög grad påkallad. Skattefrågan behandlas av bilskatteutredningen och översynen bör ske i nära samråd med denna utredning. Också den fråga om ersättningsskyldighet när det gäller skada vid användning av motorredskap som Transportarbetareförbundet behandlar i sin framställning bör omfattas av utredningen.

Det är inte möjligt att på detta stadium ange närmare riktlinjer för hur de olika frågorna bör lösas. Det hela måste ses som ett problemkomplex, där ställningstagandet i ett avseende måste bero på vilken lösning som väljs i övrigt.

Den grundläggande frågan blir hur begreppet motorredskap skall bestämmas och vad som därigenom eller på grund av särskilda regler kommer att gälla om möjligheterna att använda sådant fordon på väg i VTF:s mening. När det gäller begreppsbestämningen bör beaktas att samma definition bör gälla genomgående i lagstiftningen. Att detta inte är fallet f. n. är uppenbart otillfredsställande och ägnat att skapa osäkerhet hos dem som har att i praktiken tillämpa de olika föreskrifterna (jfr NJA 1965 s. 468).

Även om utredningen skulle komma fram till ett förslag som innebär att motorredskapens användning på väg och rätten att bruka dem som dragfordon begränsas i hög grad bör inte därmed prövningen av övriga frågor som här berörts förfalla.

Kraven på någon form av körkort i remissyttrandena över bilförarutredningens betänkande gällde i allmänhet även för de fall redskapen används uteslutande på särskilda arbetsplatser. — De av Transportarbetareförbundet anförda skälen för en skärpning av skadeståndsansvaret för ägare av tyngre mobila motorredskap har också giltighet även om fordonen inte alls eller endast i begränsad utsträckning brukas i allmän trafik. Försäkrings-

frågan hänger intimt samman med frågan om skadestånd. Det bör framhållas att bilskadeutredningens betänkande (SOU 1957:36) är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Bl. a. med hänsyn till det arbete på en harmonisering av bilansvarighetslagstiftningen i Västeuropa som kommer att inledas inom Europarådet under 1967 torde emellertid någon lagstiftning på grundval av betänkandet inte bli aktuell inom den närmaste tiden. Det ersättningssystem på strikt grund som enligt utredningens förslag skulle ersätta nu gällande ordning beträffande ersättning för skada i följd av trafik med motorfordon var avsett att i princip gälla också beträffande skada i följd av trafik med motorredskap av den typ som avses med förbundets framställning (grävmaskiner o. d.). Det torde inte finnas skäl att nu överväga en speciallagstiftning om rent objektivt ansvar i fråga om motorredskapen. De synpunkter som talar för en reform torde bli tillgodosedda genom en ordning som innebär att motorredskap blir jämställda med bilar dvs. blir underkastade bilansvarighetslagens regler om culpaansvar med omvänd bevisbörda för ägaren och föraren av fordonet i förening med ett presumtionsansvar på objektiv grund för ägaren i fråga om skada som orsakats av bristfällighet på fordonet. På motsvarande sätt bör en reform på försäkringssidan övervägas inom ramen för reglerna om allmän trafikförsäkring och inte med sikte på ett separat från denna försäkringsform skilt system. — Utformningen av bestämmelserna om motorredskapens beskaffenhet från säkerhetssynpunkt blir givetvis beroende av vad som kommer att gälla i fråga om deras användning. Mera ingående regler än för närvarande synes dock under alla förhållanden motiverade. I vilken omfattning och i vilka former registrering och besiktning bör ske beror av flera olika faktorer och kan inte bedömas förrän hela problemkomplexet blivit allsidigt utrett.

De olika frågornas samband med arbetarskyddslagstiftningen bör beaktas i utredningen.

Inom bilskatteutredningen behandlas också frågan om traktorbeskattningen. Frågan övervägs med hänsyn till den kostnadsansvarighetsprincip som enligt riktlinjerna för trafikpolitiken skall tillämpas. I samband härmed kan det bli påkallat för att frågan skall kunna lösas att den nu gällande definitionen av begreppet traktor ändras eller att bestämmelser införs som reglerar rätten att använda traktor för transporter på väg. Också registreringsfrågan kan bli aktuell i sammanhanget. Det synes lämpligt att den utredning som nu föreslås överväger också dessa frågor i anslutning till sin översyn av bestämmelserna om motorredskap. Arbetet bör givetvis bedrivas i nära samarbete med bilskatteutredningen. Oavsett behovet av en reform i de nu angivna hänseendena bör utredningen ta upp frågan om bestämmelserna angående körkort för traktor. Det kan ifrågasättas om dessa i tillräcklig grad tillgodoser trafiksäkerheten med hänsyn till att trafikbilden nu är betydligt förändrad jämfört med förhållandena då bestämmelserna infördes. Utredningen bör också särskilt behandla frågan om upphävande av den tidigare nämnda kungörelsen den 31 maj 1940 om hänförande av vissa automobiler till fordonstypen motorredskap. Jordbrukets behov av traktorer tillgodoses numera så gott som uteslutande genom fabrikstillverkade fordon som redan från början inrättats för sitt ändamål som dragfordon. Det bör också framhållas, att moderna bilmotorer arbetar med avsevärt högre varvtal än de som fanns i bruk vid tiden för kungörelsens till-

komst. Med föreskrivet utväxlingsförhållande kan ett fordon som är helt i överensstämmelse med kungörelsens föreskrifter framföras med hastigheter omkring 60—70 km/tim. Det finns heller ingen bestämmelse i VTF som hindrar detta.

Utredningen bör vara oförhindrad att undersöka och föreslå åtgärder också i frågor som inte berörts här men som kan ha samband med utredningsuppdraget och betydelse för förslagen i övrigt. Vid utredningsarbetet bör vidare särskilt beaktas att de materiella reglerna utformas på ett sådant sätt, att övervakningen av regelsystemet blir så enkel som möjligt.

Utredningen bör hålla kontakt med andra pågående utredningar på närliggande områden. Det torde föreligga särskild anledning till samråd förutom med bilskatteutredningen också med bilregisterutredningen och utredningen om en reformering av körkortsregistret m. m.

Utredningen bör söka bedöma och redovisa de samhällsekonomiska effekterna av sina förslag med särskilt beaktande av kostnaderna för berörda företag. Utredningen bör vidare framlägga beräkningar över de kostnader statsverket åsamkas med anledning av de åtgärder utredningen kan komma att föreslå. I den mån alternativa lösningar är tänkbara bör kostnaderna för de olika alternativen redovisas.

Önskemålet om likartade bestämmelser i de nordiska länderna är slutligen en fråga som bör beaktas i utredningsarbetet.

Utredningen har till och med oktober månad 1967 hållit nio sammanträden, varav två med en inom utredningen särskilt bildad grupp för behandling av försäkrings- och skadeståndsjuridiska frågor.

Utredningsarbetet beräknas pågå under år 1968.

54. *Körkortsutredningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för att utreda frågan rörande centralt körkortsregister m. m. och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 6 maj 1967):

Hermansson, Rune, direktör

Experter:

Alpsten, Börje A., departementsråd

Blomquist, Bo G., förste länsassessor

Sahlin, Martin, chefredaktör

Trotzig, Fredrik C. J., avdelningschef

Wahlström, Karl-Erik A., byrådirektör (fr. o. m. den 30 sept. 1967)

Sekreterare:

Raud, Jaan, förste aktuarie

Lokal: Statistiska centralbyrån, Linnégatan 87, Fack, Stockholm 27, tel. tel. 08/63 05 60 ankn. 147

Direktiv (anförande av statsrådet Olof Palme till statsrådsprotokollet den 3 mars 1967):

Vid remissbehandlingen av bilförarutredningens förslag har ett centralt körkortsregister mer eller mindre direkt förordats från flera håll. Det betecknas som en brist att utredningen byggt sina förslag på manuell registerföring och att förutsättningarna för ett centralt register inte prövats systemtekniskt. Krav förs fram på förnyad prövning med sikte på att skapa ett centralt, dygnsbevakat körkortsregister som är uppbyggt på ADB-system och integrerat med andra register. Olägenheterna med det nuvarande registreringssystemet är betydande och ett nytt system bör därför införas. De invändningar som riktats mot bilförarutredningens förslag är enligt min mening av sådan tyngd att en ny utredning bör tillsättas för att ytterligare utreda frågan. Inom statsförvaltningen pågår f. n. på skilda områden undersökningar rörande centralisering och samordning av registersystem på ADB-basis. Jämte frågor rörande omläggning av nuvarande folkbokföringssystem utreds förutsättningarna för central passregistrering, central fordonsregistrering samt centralisering av och integration mellan skilda polisiära register och register förda på kriminalvårdsstyrelsen och kontrollstyrelsen. Dessa register har i viss utsträckning anknytning till körkortsregistreringen. Uppenbarligen är läget därför nu från åtskilliga synpunkter gynnsammare än tidigare för överväganden rörande ett centralt körkortsregister. Härtill kommer att en omprövning väntas beträffande länsförvaltningsorganisationen, inom vilken de nuvarande körkortsregistren förs. Denna prövning kan komma att i viss mån ändra förutsättningarna för bilförarutredningens förslag om bibehållen decentraliserad registrering. Oberoende härav har jag emellertid funnit sådana fördelar med ett centralregister att jag anser att det bör föredragas framför andra alternativ. Den nya utredningen bör därför ske med sikte på en lösning med ett centralt körkortsregister.

Det primära kravet på körkortsregistret är att det skall ge möjlighet att snabbt utröna om en person har körkort och, om så är fallet, i erforderlig utsträckning lämna uppgifter om registrerade förhållanden. Det är alltså i första hand polisiära intressen registret skall tillgodose. Registret måste emellertid självfallet tjäna även andra ändamål. Länsstyrelser, åklagare, domstolar, trafiksäkerhetsmyndigheter, militära myndigheter, läkare m. fl. är för sin verksamhet i högre eller lägre grad beroende av uppgifter ur registret. Även arbetsgivare, yrkesorganisationer och enskilda kan behöva uppgifter ur registret. Det kan också behöva användas för statistiska ändamål. Skilda behov av uppgifter ur registret måste vägas mot de åtgärder som krävs för att tillgodose behoven och kostnaderna därför. I anslutning till prövningen av vad registret sålunda bör ge upplysning om har utredningen att överväga bl. a. hur länge uppgifter bör kvarstå i registret. Denna fråga har ett visst samband med inom trafikmålskommittén pågående utredningsarbete om att även i vårt land införa ett s. k. point system.

Mot bakgrund av de syften registret skall tjäna har utredningen att bedöma hur registret bör vara organiserat och hur arbetsrutinerna bör utformas för att registret smidigt skall kunna förses med uppgifter och snabbt kunna ge önskade upplysningar. Tänkbara vägar för rapportutväxling mellan registret och uppgiftslämnande myndigheter bör kartläggas. Därvid bör beaktas att medverkande myndigheter belastas i minsta möjliga utsträckning utan att kravet på aktualitet hos registret eftersätts. Vidare bör undersökas i vilken utsträckning uppgifter skall kunna fås direkt hos det

centrala registret och i vilka hänseenden man måste vända sig till annan myndighet.

I körkortsregistren görs nu anteckningar om brott och förseelser som också registreras i polisens, kriminalvårdsstyrelsens och kontrollstyrelsens register. F. n. pågår arbete på samordnad databehandling inom rättsväsendet. Körkortsregistret bör på lämpligt sätt samordnas med rättsväsendets register.

I vilken omfattning ADB-teknik bör komma till användning bör klarläggas. Behovet av och möjligheterna till integration med andra register måste också, som jag nyss antytt, undersökas. Detta förutsätter nära kontakt med utredningar rörande de centralregistersystem som jag förut nämnt. Integration med andra register kan föranleda att uppgifter som enligt 73—75 §§ vägtrafikkungörelsen nu skall tas in i registren ej längre behövs eller att nya uppgifter bör tillkomma.

I körkortsregister antecknas inte brott eller förseelser som begås av person som inte har körkort. Denna ordning är inte tillfredsställande. Jag behöver bara erinra om att t. ex. olovlig körning är av betydelse dels vid bedömande av om körkort skall utfärdas, dels för den straffrättsliga reaktionen mot den som tidigare gjort sig skyldig till sådan förseelse. Det är f. n. mer eller mindre en slump om kännedom kan erhållas om sådant förhållande. Utredningen bör undersöka möjligheterna att i registret införa uppgifter om olovlig körning och andra brott och förseelser av körkortslösa som, om de begåtts av någon som har körkort, föranleder anteckning i körkortsregister.

I prop. 1967: 55 föreslås en ändrad indelning av förarbevis, vilken i huvudsak överensstämmer med föreskrifterna i 1949 års vägtrafikkonvention. Enligt förslaget skall körkort utfärdas för personbil och lastbil med en totalvikt av högst 3 500 kg (lätt lastbil), för lastbil med en totalvikt som överstiger 3 500 kg (tung lastbil), för buss och för personbil, lastbil eller buss med släpfordon vars totalvikt överstiger 750 kg samt för motorcykel och för traktor. Körkort för buss skall gälla även för övriga fordon, körkort för tung lastbil för övriga fordon utom buss, körkort för personbil och lätt lastbil även för motorcykel och traktor och körkort för motorcykel även för traktor. Den som äger föra buss eller tung lastbil skall utan särskild prövning äga föra fordon vid yrkesmässig personbefordran och med tillkopplat släpfordon. Körkort för personbil och lätt lastbil skall enligt förslaget berättiga till förande av sådant fordon med tillkopplat släpfordon med en högsta totalvikt av 750 kg eller — under förutsättning att den sammanlagda totalvikten ej överstiger 3 500 kg — 1 500 kg. Det sistnämnda fallet förutsätter tillika en särskild regel om förhållandet mellan dragfordonets vikt och släpfordonets vikt. Denna fråga torde få lösas när ställning tas till betänkandet »Fordonskombinationer» (SOU 1966: 41).

I propositionen uttalas att ställning inte kan tas till tidpunkten för genomförande av en körkortsreform förrän spörsmålen om körkortsregistrering och om körkortens utformning lösts.

Enligt 1949 års vägtrafikkonvention skall skilda bevis om rätt att föra fordon utfärdas på samma blankett, i princip genom påstämpling i särskilda rutor. Konventionen innehåller i övrigt vissa regler om körkortets utformning. Bilförarutredningen har inte lagt fram något förslag i detta hänseende.

Den nya utredningen bör i hela dess vidd undersöka frågan om körkortets utformning och framlägga därav föranledda förslag. Utredningen bör därvid inte utan starka skäl föreslå avvikelse från bestämmelserna i vägtrafikkonventionen, eftersom sådan avvikelse kan medföra risk att körkortet inte godtas i annat konventionsland. Utredningen är oförhindrad att föreslå att uppgifter tas in i körkortet i hänseenden som konventionen inte reglerar, t. ex. om folkbokföringsnummer. Inte heller möter hinder att körkort för traktor utfärdas på särskild blankett. Utredningen bör överväga om anteckning skall kunna ske på körkortet — om ökad kompetens eller om återkallelse eller annat — eller om i sådana fall körkortet skall bytas ut mot nytt. Om utredningen stannar för att körkorten skall lamineras torde utbyte vara att föredra. I denna fråga bör samråd ske med trafikmålskommittén. Vid sina överväganden om körkortets utformning bör utredningen söka nå en lösning som så långt möjligt hindrar förfalskning. Utredningen bör även undersöka vilka villkor som bör uppställas för att få duplettkörkort. Därvid bör särskilt beaktas att nuvarande regler inte torde effektivt hindra att duplettkörkort erhålls oaktat originalkörkortet inte förkommit eller förstörts.

Slutligen bör utredningen även pröva frågan huruvida våra nuvarande förarbevis bör bytas ut mot nya eller om de skall få finnas kvar vid sidan av de nya. Den internationella enhetligheten är vid den bedömningen av stor betydelse men utredningen måste också särskilt beakta de faktiska möjligheterna till utbyte, vad det kostar i pengar och arbetskraft m. m.

Utredningen bör undersöka om det är praktiskt lämpligt att avgiftsbelägga uppgifter ur körkortsregistret.

Utredningen bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som ansluter till de utredningsuppdrag jag angett i det föregående. Självfallet bör utredningen samråda med myndigheter och andra som kan beröras.

Det är av vikt att utredningens förslag är åtföljda av kostnadsberäkningar.

Utredningens förslag bör åtföljas av författningstext och anvisningar för registerhantering och övriga arbetsrutiner för körkortsregistret.

Utredningsmannen har under tiden juni—oktober 1967 hållit fyra sammanträden med experterna.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

55. *Utredningen för författningsbestämmelser för ett storlandsting*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1967 för att lägga fram förslag till författningsbestämmelser för ett storlandsting för Stockholms stad och Stockholms län:

Borglund, Erik A., hovrättsråd

Expert:

Boman, Svante V., hovrättsassessor

Lokal: Lilla Badhusgatan 4, Göteborg C, tel. 031/13 72 38 (Borglund och Boman)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 7 april 1967):

Enligt beslut den 21 december 1963 av Stockholms stadskollegium och den 23 januari 1964 av Stockholms läns landstings förvaltningsutskott har bildats en kommitté bestående av representanter för staden och landstinget med uppdrag att utreda frågan om att förena staden och länet i ett gemensamt storlandsting för handhavande av vissa förvaltningsuppgifter. Kommittén, som har antagit namnet storlandstingskommittén, har i betänkande avgivet den 16 maj 1966 till stadskollegiet och förvaltningsutskottet lagt fram ett principförslag till ett sådant samgående.

Den 5 mars 1965 fick kommunalrättskommittén i uppdrag av Kungl. Maj:t att utreda bl. a. vissa frågor om den landstingskommunala kompetensen som kunde aktualiseras vid en samverkan i vissa former mellan primärkommun och landstingskommun. I de direktiv som därvid lämnades kommittén erinras bl. a. om den utredning som hade påbörjats inom storlandstingskommittén.

Den sakkunnige skall såvitt avser storlandstinget fullfölja kommunalrättskommitténs uppdrag samt även i övrigt i samverkan med denna kommitté och storlandstingskommittén lägga fram förslag till författningsbestämmelser för storlandstinget.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

56. *Organisationskommittén för AB län*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 med uppgift att vidtaga de åtgärder som fordras för att den genom sammanläggning av överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län bildade nya länsstyrelsen skall kunna börja sin verksamhet den 1 januari 1968:

Nordenstam, B. Allan, landshövding, *ordförande*
Falk, Gösta A., landssekreterare
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör
Widmark, G. F. Sam, landssekreterare
Wigren, John E., landskamrer

Experter:

Hultqvist, L. Gösta, landskamrerare
Johansson, A. Erik M., taxeringsdirektör

Sekreterare:

Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 2 tr., Stockholm 2, tel. 22 45 00 ankn. 1865

Särskilda *direktiv* har ej lämnats.

Kommittén har under tiden juni—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

57. *Riksnämnden för kommunal beredskap*

Förordnade genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 för att handlägga vissa centrala samordningsuppgifter rörande den kommunala beredskapsplanläggningen:

Sundelin, Åke, generaldirektör, *ordförande*
Lundberg, Sten G. J., generaldirektör, *vice ordförande*
Dahlman, Sven-Olof, förbundsdirektör
Tengroth, Karl-Erik, direktör
Tottie, Anders V. R., landshövding

Expert:

Edström, Lennart N., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Falkehed, Sven A. L., avdelningsdirektör

Kansli: Civilförsvarsstyrelsen, Jämtlandsgatan 97 (postadress: Fack, Vällingby 1), tel. växel lokalsamt. 37 26 00, rikssamt. 08/37 26 20

Direktiv (enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967):

Nämnden skall a) följa utvecklingen i stort rörande verksamheten för planläggning och andra förberedelser enligt lagen om kommunal beredskap, b) då anledning föreligger därtill göra vederbörande fackmyndigheter uppmärksamma på behovet av nya eller ändrade anvisningar för nyssnämnda planläggning och andra förberedelser, c) verka för samordning av fackmyndigheternas anvisningar, d) efter samråd med berörda myndigheter meddela behövliga anvisningar av allmän natur, e) efter samråd med berörda myndigheter meddela länsstyrelserna de råd och anvisningar, som behövs för att uppnå önskvärd enhetlig handläggning av sådana frågor om den kommunala beredskapen, varmed länsstyrelserna har att befatta sig, samt att f) efter länsstyrelsernas hörande före den 1 september varje år till Kungl. Maj:t avge förslag till framställning hos nästa riksdag om anslag till bidrag till kostnader för kommunal beredskap.

Nämnden har under tiden juli—oktober 1967 hållit två sammanträden. Riksnämnden kommer att bestå under år 1968.

Föregångaren till riksnämnden för kommunal beredskap utgjordes av samordningsdelegationen för kommunal beredskapsplanläggning, vilken tillsattes i mars 1965 av totalförsvarets chefsnämnd. Delegationen har under tiden november 1966—juni 1967 hållit sex sammanträden.

58. *Kommunalvalskommittén*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1967 för utredning av frågan om ändrade regler för bestämmandet av antalet landstingsmän, landstingskommuns indelning i valkretsar och valsystem för kommunalvalen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Lindell, Ingvar A., landshövding, *ordförande*
Dahlberg, K. Ture, ombudsman, led. av I kamm.
Eriksson, John E., f. n. ombudsman, led. av II kamm.
Eriksson, Karl-Erik, lantbrukare, led. av I kamm.
Lothigius, Carl-Wilhelm, direktör, led. av II kamm.
Nyström, Lennart, direktör (fr. o. m. den 22 december 1967)
Wickbom, Sten G., kansliråd (fr. o. m. den 22 december 1967)

Sekreterare:

Lundgren, Stig H. E., byrådirektör

Lokal: Sveavägen 13—15, 2 tr., Stockholm C, tel. 10 95 47 (sekreteraren)

Direktiv: (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 15 juni 1967):

Enligt 13 § landstingslagen den 14 maj 1954 (nr 319) bestämmer landstinget indelningen av landstingskommunen i valkretsar och det antal landstingsmän som skall väljas. Därvid skall landstinget iaktta bestämmelserna i 10—12 §§. Enligt dessa bestämmelser skall för varje valkrets utses en landstingsman och därutöver en landstingsman för varje påbörjat tal av 5 000 invånare. Valkrets skall omfatta en eller flera primärkommuner. Valkretsindelningen skall med vissa undantag göras så att minst sju landstingsmän kommer att utses för varje valkrets. Två eller flera kommuner kan tillsammans utgöra en valkrets endast om högst 13 landstingsmän kommer att utses för kretsen. Från denna bestämmelse kan göras avvikelse om särskilda skäl föreligger. På landsbygden skall valkretsindelningen göras efter domsaga eller tingslag om det är lämpligt. I allmänhet skall valkrets om möjligt utformas så att den bildar ett sammanhängande område.

Den befolkningsomflyttning som pågår f. n. innebär bl. a. att vissa landstingskommuners invånarantal ökar mycket kraftigt. Med nuvarande regler om antalet landstingsmän medför denna utveckling en motsvarande ökning av landstingsmännens antal. Med anledning härav har satts i fråga om det i längden är möjligt att undvara regler om begränsning av det antal landstingsmän som får utses. Frågan blir särskilt aktuell i det fr. o. m. den 1 januari 1968 nybildade Stockholms län.

Sedan den av Stockholms stad och Stockholms läns landsting tillsatta storlandstingskommittén lagt fram principförslag om att förena staden och landstingskommunen i ett gemensamt s. k. storlandsting för handhavande av vissa förvaltningsuppgifter, har jag enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1967 samma dag tillkallat en sakkunnig för att i samverkan med storlandstingskommittén och kommunalrättskommittén lägga fram förslag till författningsbestämmelser för storlandstinget, varvid frågorna

om en reglering av det högsta antal landstingsmän som får utses också kommer att behandlas. Eftersom reglerna för bestämmandet av antalet landstingsmän bör utformas så att de i möjligaste mån kan tillämpas generellt, bör emellertid frågan samtidigt utredas också för landet i övrigt. Jag förordar därför att särskilda sakkunniga tillkallas för att göra en sådan utredning.

Regleras det högsta antal landstingsmän som får utses, måste nuvarande regler för bestämmandet av antalet mandat per valkrets ändras och reglerna för valkretsindelningen ses över. Också dessa frågor bör utredas i detta sammanhang. Härvid bör beaktas intresset av att inom varje valkrets olika meningsriktningar kan bli i skälig utsträckning representerade, vilket förutsätter ett visst lägsta antal mandat per valkrets. Detta kan tillgodoses genom att valkretsarna göres tillräckligt stora. Valkretsarna bör emellertid i princip omfatta områden som från befolkningsmässiga, geografiska och andra synpunkter utgör naturliga enheter. Med hänsyn härtill är möjligheterna att vidga valkretsarna begränsade. Det torde därför bli nödvändigt att överväga särskilda regler för det fall att man vid en proportionell beräkning inte kommer upp till ett tillräckligt antal mandat i en i övrigt lämplig valkrets. När det gäller att utforma reglerna för valkretsindelningen bör vidare iakttas att valkretsarna anpassas till kommunblocken.

Grundlagberedningen har i betänkandet »Partiell författningsreform» (SOU 1967: 26) lagt fram förslag till ett nytt valsystem för utseende av ledamöterna i en enkammarriksdag. Enligt förslaget utses alla ledamöterna genom direkta val. Vid utformningen av valsystemet har tjänat som riktpunkt att systemet bör ge en mandatfördelning som är rättvisande med hänsyn till valresultatet i hela landet (riksproportionalitet), att en splittring på många småpartier dock bör undvikas samt att systemet bör ge en tillfredsställande regional representation, som är så stabil som möjligt med hänsyn till kravet på riksproportionalitet.

Kravet på riksproportionalitet tillgodoses i det föreslagna systemet genom att dels ett antal mandat fördelas mellan partierna inom valkretsarna — vilka förutsätts tills vidare vara oförändrade — dels ett annat antal mandat, som är gemensamma för hela landet, används för att utjämna de avvikelser från riksproportionaliteten som kan uppstå vid fördelningen inom valkretsarna. Även utjämningsmandaten tilldelas valkretsarna. Spärr mot småpartier får man i det nya systemet genom att låta bara partier med minst 4 % av rösterna i hela landet eller — vid fördelning av mandat inom valkretsarna — 12 % av rösterna i kretsen delta i mandatfördelningen.

F. n. tillämpas samma fördelningsmetod vid val till riksdagens andra kammare och vid kommunalvalen. Detta innebär att i stort sett ingen annan skillnad i proportionaliteten vid valen föreligger än den som föranleds av att valen avser olika stora områden och att valkretsindelningen — i den mån en sådan indelning gjorts — är olika. Givetsvis är det av värde att riksdagsvalen och de kommunala valen på detta sätt ger likvärdiga utslag. Om proportionaliteten vid riksdagsvalet med det valsystem som grundlagberedningen har föreslagit kan väntas komma att skilja sig väsentligt från proportionaliteten vid kommunalvalen bör därför undersökas om en större likhet går att få till stånd genom en anpassning av valsystemet vid dessa val till det föreslagna. Detta är dock aktuellt bara när det område valet av-

ser har delats in i valkretsar. Också dessa frågor bör utredas i detta sammanhang. Jag förordar att utredningen anförtros samma sakkunniga. Om de sakkunniga med hänsyn till resultatet av utredningen finner att valsystemet vid kommunalvalen bör ändras bör de lägga fram förslag till en sådan ändring.

De sakkunniga bör i sitt arbete särskilt samråda med dels den sakkunnige som utarbetar förslag till författningsbestämmelser för storlandstinget, dels kommunalrättskommittén.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

59. *Kommittén för barns utemiljö*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda frågor rörande tätortsmiljöns utformning med hänsyn till barns utomhusverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 21 augusti 1967):

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av I kamm., *ordförande*

William-Olsson, Inger B., fil. lic.

Wohlin, Hans E. O., arkitekt SAR

Sekreterare:

Floderus, Åsel, arkitekt SAR

Lokal: Statens institut för byggnadsforskning, Valhallav. 191, Box 27 163, Stockholm 27, tel. 08/63 56 20

Direktiv: (anförande av statsrådet Palme till statsrådsprotokollet den 30 juni 1967):

Behovet av serviceanläggningar för barn i form av barnstugor m. m. har accentuerats under senare år och lett till särskilda åtgärder. Vid sidan av dessa institutioner fordras emellertid utrymmen även för oorganiserad utomhusverksamhet i anslutning till bostad och bostadsområde. Dessa utrymmen måste planeras med hänsyn till de olika krav som varje åldersgrupps aktiviteter ställer t. ex. i fråga om avstånd från bostaden, tillsynsbehov, trafikavskildhet, ytstorlek, utformning och utrustning. Det är emellertid nödvändigt att inte bara iordningställa speciella lekytor. Barns utelek under såväl förskoleåldern som yngre skolåldern karakteriseras bäst som rörelse. Aktionsradien växer och rörelseschemat ändras med åldern. Barnen har ett naturligt behov att ofta byta sysselsättning under sin lek och att även byta lekområde. De rör sig över hela friytan, oberoende av om den är planerad för det eller ej. Lekutrymmet utgörs sålunda av den totala friytan i bostadsområdet. Så stor del av utomhusmiljön som möjligt bör utformas så att den kan fungera som lekområde samtidigt som den tjänar andra ändamål. Speciella problem kan uppstå vintertid då trafikmönstret i bostadsområdena förändras.

Genom utformningen av trafiksystem, friytor och byggnader kan man eliminera anledningar till konflikter mellan lekande barn och andra persongrupper. Förskolebarn kan, som redan anförts, inte ta trafikansvar, då deras trafikförmåga inte är utvecklad. Ett självklart krav på bostadsmiljön

bör därför vara att trafikkonflikterna så långt som möjligt elimineras. Genom en lämplig miljöutformning, t. ex. anordnandet av skilda lekplatser för äldre och yngre barn, kan man även minska anledningarna till konflikter mellan olika åldersgrupper. Genom lämplig lokalisering av aktiviteter, som av många uppfattas som störande, t. ex. bollspel och mopedåkning, bör man också kunna främja den allmänna trivseln för övriga boende inom området.

Utredningens huvuduppgift bör vara att lägga fram förslag till anvisningar för planering och projektering av miljön i våra bostadsområden med hänsyn till barnens utomhusverksamhet. De sakkunniga torde i sitt arbete kunna utgå från redan utförda grundläggande utredningar av bl. a. utvecklingspsykologisk och sociologisk natur i fråga om barnens lek. Anvisningarna bör vara av rådgivande karaktär och omfatta bakgrundsinformation, funktionella riktlinjer, preferensnormer, erforderliga tillämpningsråd och exempel. Särskilda anvisningar bör utformas för de olika planeringssteg på vilka beslut fattas i frågor som påverkar barns utelek, nämligen översiktsplanering enligt byggnadslagen för helt samhälle eller stora delar av ett samhälle, översiktsplanering på lägre nivå för hela bostadsområden, detaljplanering enligt byggnadslagen samt byggnads- och anläggningsprojektering. Vid utformningen av anvisningarna bör hänsyn tas till de särskilda krav och förutsättningar som föreligger vid bebyggelseenheter av olika storlekar och med olika hustyper. Hänsyn bör vidare tas till de skilda krav och förutsättningar som föreligger vid nyexploatering, vid modernisering av äldre områden och vid stadsförnyelse som företas i ett sammanhang för större områden eller enstaka kvarter och fastigheter. Miljöns utnyttjande vid med tiden förändrad åldersstruktur inom bostadsområdet bör beaktas. I utredningen bör behandlas frågan om en lämplig fördelning av ansvaret för planering och plangenomförande samt för ordnings- och underhållsfrågor i olika fall. De kostnadsmässiga aspekterna på den föreslagna standarden bör studeras och redovisas.

De sakkunniga bör vidare klarlägga vilka åtgärder som erfordras för att riktlinjerna för ifrågavarande planering skall få önskad effekt. Om ändringar i byggnadslagen eller byggnadsstadgan erfordras bör förslag till sådana ändringar utarbetas. Bland de speciella problem som närmare bör studeras är frågan huruvida den inbördes placeringen av lekplatser, fastighetsentréer, parkeringsplatser och framkörningsvägar skall regleras i detaljplan eller göras till del av byggnadslov, samt frågan huruvida en sålunda bestämd miljöutformning skall kunna ändras utan förnyad prövning. Det bör också övervägas om villkor i samband med den statliga bostadslångivningen kan vara ägnade att främja den eftersträvade utvecklingen.

De sakkunniga bör hålla kontakt med den kommitté som tillsatts för behandling av frågor angående service i bostadsområden. De sakkunniga bör vara oförhindrade att ta upp även andra än här nämnda frågor som sammanhänger med barns och ungdoms utomhusverksamhet inom bostadsområden och som kan aktualiseras under arbetets gång.

Utredningen bör bedrivas skyndsamt. Om det anses lämpligt bör de sakkunniga först i ett delbetänkande redovisa förslag till anvisningar för utformning av miljön i nya bostadsområden med hänsyn till barnens utomhusverksamhet.

Kommittén har t. o. m. oktober 1967 hållit två sammanträden.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

60. *Brandförsvarsutredningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1967 för översyn av organisationen för den statliga tillsynen över brandförsvaret m. m.:
Nilsson, Erik, överdirektör
Expert:
Hultqvist, Swen E. H., riksbrandinspektör (fr. o. m. den 1 november 1967)
Sekreterare:
Lindh, Jörgen E. A., amanuens
Lokal: Kommunikationsdepartementet, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00, ankn. 1653 (sekreteraren)
Särskilda *direktiv* har ej lämnats.
Arbetet beräknas pågå under hela år 1968.

Finansdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Kreditinstitututredningen* (1965: I 15, 1966: 12, 1967: 13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1962 för översyn av gränsdragningen mellan olika kreditinstituts verksamhetsområden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 26 september 1962):
Dahlström, Lennart E. R., direktör, *ordförande*
Callans, N. P. Arne, bankdirektör
Hanström, Torsten V., bankinspektör
Lindberger, Lars, t. f. planeringschef
Lindencrona, Alvar, direktör
Lönnqvist, Sven E. V., bankdirektör (t. o. m. den 28 februari 1967)
Svenson, Sven G., direktör
Thunholm, Lars-Erik, bankdirektör
Torén, Lars Erik H., överinspektör
Åstrand, B. Halvdan, direktör
Expert:
Wallén, Axel O. A., expeditionschef
Sekreterare:
Lindahl, K. Olof R., lönedirektör
Biträdande sekreterare:
Sanell, P. Åke, departementssekreterare
Zachrisson, Carl-Axel, civilekonom

Direktiven för utredningen, se 1963: I Fi 35.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 17 sammanträden.

Utredningen har den 21 december 1967 avgett betänkandet »Samordnad banklagstiftning» (SOU 1967: 64).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Utredning rörande förundersöknings- och åklagarverksamheten i tullmål* (1965: I 18, 1966: 15, 1967: 16)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 maj 1963 för att utreda förundersöknings- och åklagarverksamheten i tullmål:
Ros, A. K. Erik, f. d. underståthållare

Expert:
Herrlin, Sigvard G. S., byråchef
Sekreterare:
Heden, P. A. Göran, byrådirektör

Utredningsmannen har den 27 februari 1967 avgett promemoria med förslag rörande förundersöknings- och åklagarverksamheten i tullmål m. m. (Stencil Fi 1967: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *1963 års försäkringsskattekommitté* (1965: I 19, 1966: 16, 1967: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för att utreda frågan om förenkling av beskattningsreglerna för försäkringsrörelse och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1963):
Lindquist, Nils G., kammarrättsråd, *ordförande*
Brundin, Gerdt G., fil. dr., f. d. byråchef
Crabo, Sven G., direktör
Ekestaf, C. Bertil L., direktör
Sandström, Carl Olof, kammarrättsråd
Expert:
Jonsson, Gösta D. V., byråchef
Sekreterare:
Stening, F. Birger, kammarrättsassessor
Biträdande sekreterare:
Berglöf, J. Sigvard C. D:son, kammarrättsfiskal

Direktiven för utredningen, se 1964: I Fi 28.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem sammanträden. En arbetsgrupp inom kommittén har sammanträtt vid ett flertal tillfällen.

Kommittén har i december 1967 färdigställt betänkandet »Beskattning av försäkringsanstalter» (Stencil Fi 1967: 15).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Hemslöjdsutredningen* (1965: I H 13, 1966: H 11, 1967: H 11)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1963 för att utreda det fortsatta statliga stödet till hemslöjden och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 7 februari 1964):
Elfving, O. Gösta C., landshövding, *ordförande*
Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör
von Münchow, Marianne, inredningsarkitekt

Svensson, Rosa A. M., led. av II kamm.
Thuresson, Erik O., kansliråd
Expert:
Ljungkvist, Eva M., förste hemslöjdskonsulent
Sekreterare:
Forsselius, F. S. Margareta, byrådirektör
Direktiven för utredningen, se 1965: I H 13.

Utredningen har under tiden december 1966—augusti 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 21 augusti 1967 avgett betänkandet »Hemslöjden i Sverige» (Stencil Fi 1967: 9).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Utredningen rörande Svenska uppfinnarkontoret* (1965: I H 14, 1966: H 12, 1967: H 12)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1963 för att utreda frågan om Svenska uppfinnarkontorets fortsatta verksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 6 februari 1964):
Ulvfot, Benkt H., myntdirektör
Experter:
Bergling, Bror Nils V., direktör
Lindén, K. Elis, direktör
Sekreterare:
van der Heeg, Nils H., departementssekreterare
Direktiven för utredningen, se 1965: I H 14.

Utredningen har under tiden december 1966—maj 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 29 maj 1967 avgett betänkandet »Betänkande rörande Svenska uppfinnarkontoret» (Stencil Fi 1967: 7).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Utredning om finansiella långtidsperspektiv inom samhällsekonomien* (1965: I 21, 1966: 18, 1967: 18)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 januari 1964 för att utreda finansiella långtidsperspektiv inom samhällsekonomien:
Kragh, Börje R. V., professor
Expert:
van der Hoeven, Willem, forskningssekreterare
Sekreterare:
Eliasson, K. Gunnar, fil. lic.

Direktiven för utredningen, se 1965: I Fi 21.

Utredningen har den 25 januari 1967 avgett betänkandet »Finansiella långtidsperspektiv» (SOU 1967: 6).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Översyn av bestämmelserna om statlig kontroll på ädelmetallarbeten m. m.* (1965: I 28, 1966: 24, 1967: 23)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 november 1964 för översyn av bestämmelserna om statlig kontroll på ädelmetallarbeten m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 december 1964):

Schultz, J. Allan S., byråchef

Sekreterare:

Larsson, L. Urban, byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1965: I Fi 28.

Utredningen har den 15 mars 1967 avgett betänkandet »Om kontroll av ädelmetallarbeten» (Stencil Fi 1967: 4).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter* (1966: 27, 1967: 25)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 januari 1965 för att överse allmänna skatteberedningens förslag angående socialförsäkringsavgifter och indirekt beskattning samt därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 19 mars 1965):

Lundell, Sture V., regeringsråd

Experter:

Jungefors, Stig L. S., lagman

Fridolin, Hans R., departementsråd

Edlund, C. Bertil, kansliråd

Hamdahl, Bengt O., regeringsråd

Brandt, Erik R., f. d. ombudsman, led. av II kamm.

Helmers, Dag, docent

Stening, F. Birger, kammarrättsassessor

Skogsberg, P. Gösta, t. f. avdelningschef

Svenner, F. Jan P., taxeringsintendent (fr. o. m. den 31 mars 1967)

Särskilda *direktiv* har inte meddelats.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 40 sammanträden.

Utredningen har den 16 oktober 1967 avgett betänkande angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter (Stencil Fi 1967: 10).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Ranstadsutredningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för att utreda de ekonomiska och marknadsmässiga förutsättningarna för fortsatt verksamhet vid Ranstadsverket:
Önnesjö, Karl Erik A., direktör
Sekreterare:
Isaksson, L. Bruno, departementssekreterare (fr. o. m. den 19 september 1967)

Särskilda *direktiv* har inte meddelats.

Den sakkunnige har den 30 november 1967 avgett betänkandet »Ranstadsutredningen» (Stencil Fi 1967: 14).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

10. *Markdelegationen* (1965: I K 11, 1966: K 10, 1967: K 8)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 november 1956 för att ingå i en delegation med uppgift att företräda staten vid förhandlingar med Stockholms stad rörande vissa mellan staten och staden föreliggande byggnads- och markfrågor samt komma in med de förslag som förhandlingarna kan föranleda:
Johansson, J. Henry, kanslichef, f. d. överlantmätare
Larsson, Sixten, generaldirektör
Mårdh, Gustaf Adolf, byggnadsråd (avliden den 12 januari 1967)
Renlund, R. Gösta, bankdirektör
Experter:
Elghufvud, E. Gösta, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 mars 1967)
Stagg, A. Ivan E., byrådirektör
Zickerman, Björn H., överstelöjtnant (t. o. m. den 13 september 1967)
Sekreterare:
Arrhenius, Karl G. H., kanslichef
Biträdande sekreterare:
Elofsson, Axel F., byrådirektör

Lokal: Blasieholmstorg 11 C, Stockholm C, tel. 10 55 91,11 46 88, 10 38 04

Direktiven för delegationen, se 1957: I K 30. Kungl. Maj:t har den 23 april 1964 förklarat att delegationens uppdrag också skall innefatta uppgiften att företräda staten vid förhandlingar om upplåtelser av mark på Järvafältet till Stockholms stad och vissa andra kommuner. Den 12 mars 1965 har Kungl. Maj:t lämnat delegationen vissa direktiv i anslutning till sistnämnda uppdrag.

Delegationen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 25 sammanträden. Dessutom har fortlöpande överläggningar ägt rum med experter och expertorgan hos kommunerna.

Delegationen har för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat avtal som träffats med Sundbybergs stad och Sollentuna köping den 28 februari resp. den 31 mars 1967 om slutlig överlåtelse av vissa delar av Järvafältet inom ramen för det av Kungl. Maj:t den 16 juni 1966 godkända avtalet om försäljning av mark på Järvafältet till vissa kommuner, det s. k. huvudavtalet. De slutliga överlåtelserna har därefter godkänts av Kungl. Maj:t. Med Stockholms stad har delegationen haft fortlöpande överläggningar angående vissa markbyten m. m. främst i innerstaden. Förhandlingar har också förts med enskilda om förvärv av vissa fastigheter i innerstaden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

11. *Utredningen om universitetens egendomsförvaltning* (1965: I 5, 1966: 3, 1967: 6)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1958 för utredning rörande universitetens egendomsförvaltning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1958):

Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*
Lindblad, Sven J. H., bankdirektör
Resare, Bengt C. M., departementsråd
Welinder, P. E. Carsten, professor

Experter:

Uhlin, Karl-Erik, byråchef
Johnsson, Jan G., hovrättsassessor (fr. o. m. den 15 september 1967)
Langborn, Nils E., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 27 november 1967)

Sekreterare:

Jacobsson, A. Torvald, avdelningsdirektör

Lokal: Riksarkivet, Box 2024, Stockholm 2, tel. 20 41 92

Direktiven för utredningen, se 1959: I Fi 37.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

12. *Uppbördsutredningen* (1965: I 8, 1966: 5, 1967: 7)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1959 för utredning av vissa uppbördsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 10 september 1959):

Reuterswärd, Erik A. P., rättschef, *ordförande*
Ehnbom, E. Bertil A., avdelningschef
Lindqvist, Rolf L. A., landskamrerare

Åhström, Gustaf O., f. d. länsassessor
Expert:
Öberg, B. Axel, rådman
Sekreterare:
Linde, Per Gunnar A. G., avdelningsdirektör
Lokal: Skattehuset, Götgatan 76 (sekr.), tel. lokalsamt. växel 24 15 00, rikssamt. växel 24 18 00
Direktiven för utredningen, se 1960: I Fi 41.
Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

13. *Företagsskatteutredningen* (1965: I 9, 1966: 6, 1967: 8)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1960 för utredning av frågan om den framtida utformningen av företagsbeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juni 1960):
Hedborg, Gustaf T., kammarrättspresident, *ordförande*
Crabo, Sven G., direktör
Ekström, Tord A., fil. kand.
Henrikson, G. Arne, direktör
Jungefors, Stig L. S., lagman
Kristersson, Helge, fil. dr.
Lundell, Sture V., regeringsråd
Lyberg, Bengt, direktör
Nilsson, B. Axel O., direktör
Nilsson, Robert, civilekonom
Svensson, Stig R., direktör
Experter:
Bergqvist, Ernst G., direktör
Eckersten, Ivan E., statssekreterare
Edlund, C. Bertil, kansliråd
Faxén, Karl-Olof, docent
Fridolin, Hans R., departementsråd
Helmers, Dag, docent
Lindberger, Lars, t. f. planeringschef
Reuterswärd, Erik A. P., rättschef
Söderberg, Erik A. R., direktör
Sekreterare:
Rosén, Jan-Erik A., länsassessor
Gustafson, G. Arne, assessor
Lokal: Munkbron 17, n. b. (postadress: Finansdepartementet, Fack,

Stockholm 2), tel. 20 42 61 (Hedborg), 20 42 45 (Rosén) och 20 42 54 (Gustafson)

Direktiven för utredningen, se 1961: I Fi 36.

Arbetet har under tiden november 1966—oktober 1967 väsentligen bedrivits inom en expertgrupp. Med denna har hållits omkring 20 sammanträden.

Utredningen beräknas i början av år 1968 avge betänkande angående ändrade avskrivningsregler m. m. beträffande fast egendom.

14. *1961 års fastighetstaxeringsutredning* (1965: I 10, 1966: 7, 1967: 9)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1961 för översyn av bestämmelserna om förfarandet vid allmän fastighetstaxering, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 april 1961):

Svensson, Sven V., landskamrerare, *ordförande*
Andersson, A. Sigvard, föreståndare
Broström, Rolf T., landskamrerare

Sekreterare:

Egardt, Knut, länsassessor

Lokal: Länsstyrelsen, Halmstad, tel. 035/11 83 20

Direktiven för utredningen, se 1962: I Fi 32.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

15. *Koncentrationsutredningen* (1965: I 12, 1966: 9, 1967: 10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 november 1961 för utredning rörande ägandeförhållandena och maktkoncentrationen i det privata näringslivet (se Post- och Inrikes tidn. den 18 december 1961):

Arvidsson, Guy N. A., professor, *ordförande*
Faxén, Karl-Olof, docent
Hagnell, Hans, fil. lic., led. av II kamm.
Lindberger, Lars, t. f. planeringschef
Olsson, K. Helmer, generaldirektör
Tidefelt, J. Sune, ombudsman

Experter:

Arvidsson, Marianne E., fil. kand.
Carling, Alf G., fil. lic.
Gustafsson, Stig G. V., docent
Johansson, K. Göran, pol. mag. (fr. o. m. den 9 juni 1967)
Lindgren, J. Gunnar, universitetslektor
Pettersson, N. Lennart, fil. kand.

Ribrant, Gunnar C. H., fil. mag.
Wikström, Solveig R., ekon. lic.
Sekreterare:
Hagström, Tony G., departementssekreterare (fr. o. m. den 9 juni 1967)
Hjorth, Lars E. A., kanslisekreterare (fr. o. m. den 27 november 1967)
Isacsson, Göthe I. G., kanslisekreterare (fr. o. m. den 27 november 1967)
Johansson, K. Göran, pol. mag. (t. o. m. den 8 juni 1967)
Biträdande sekreterare:
Hagström, Tony G., departementssekreterare (t. o. m. den 8 juni 1967)
Sundström, Monica E., departementssekreterare
Lokal: Rosenlundsgatan 3 B, 3 tr. (postadress: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2), tel. 68 32 27, 68 57 49 (Hagström), 69 75 27 (Johansson)
Direktiven för utredningen, se 1962: I Fi 37.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1968.

16. *Affärsverksutredningen* (1965: I 13, 1966: 10, 1967: 11)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 december 1961 för utredning rörande riktlinjerna för affärsverkens pris- och taxepolitik (se Post- och Inrikes tidn. den 16 januari 1962):
Grafström, Erik O. H., generaldirektör, *ordförande*
Blennow, O. Ingemar, bankdirektör
Sjöberg, E. Arne, direktör
Sjönander, Bo Jonas, budgetchef
Öhrström, K. Lennart, direktör
Experter:
Ekdahl, Sven V. B., ekonomidirektör
Hasslev, Nils-Olov F., departementsråd
Sundin, Bertil O. H., avdelningsdirektör
Swarting, Sven E. V., departementsråd
Säfström, Stig O., revisionsdirektör
Sekreterare:
Fornstad, Bengt F., civilekonom
Biträdande sekreterare:
Nordenfalk, S. R. E. Johan, departementsråd
Malmström, Gunnar E., jur. stud. (fr. o. m. den 6 juli 1967)
Karlsson, Bengt Olof, departementssekreterare (fr. o. m. den 20 juli 1967)
Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00
Direktiven för utredningen, se 1963: I Fi 32.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

17. *Utredningen om metrologiska enheter* (1965: I 14, 1966: 11, 1967: 12)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för översyn av gällande lagstiftning rörande metrologiska enheter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1962):

Lännergren, E. Bengt, justitiekansler, *ordförande*
Edstrand, Karl-Ingemar, departementsråd
Åhström, N. Åke A., hovrättsråd

Experter:

Laurell, Karl Fredrik, avdelningsdirektör
Malmgren, Kurt K.-G., t. f. kansliråd
Neymark, Marit H. E., laboratoriechef
Rudberg, Erik G., professor

Sekreterare:

Personne, Jon M., byrådirektör

Lokal: Storkyrkobrinken 13[I], Stockholm C, tel. 10 32 65 (sekr.)

Direktiven för utredningen, se 1963: I Fi 34.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 20 sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

18. *1963 års utredning rörande underhållet av statliga fastigheter* (1965: I 16, 1966: 13, 1967: 14)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1962 för att i fråga om statens allmänna fastighetsfond utreda principerna för beräkning av kostnaderna för underhållet av de till de olika delfonderna hörande byggnaderna — varvid även bör övervägas, vilka olika fastighetskostnader som lämpligen bör hänföras till utgifter på fastighetsfondens stat och vilka som bör bestridas av nyttjande myndigheter m. fl. — samt rörande gränsdragningen mellan arbeten, som skall hänföras till ordinarie underhåll och sådana, som avser iståndsättningsåtgärder eller är att hänföra till investeringar m. m.:

Mårdh, Gustaf Adolf, byggnadsråd (avliden den 12 januari 1967)

Expert:

Enquist, N. Torsten L., byrådirektör

Sekreterare:

Duke, Karl Erik Å., revisionsdirektör

Lokal: Riksrevisionsverket, Primusgatan 20, Stockholm K, tel. växel 54 15 80 (sekr.)

Särskilda *direktiv* har inte lämnats.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

19. *Aktiefondsutredningen* (1965: I 17, 1966: 14, 1967: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 februari 1963 för utredning rörande vissa former av handeln med värdepapper samt översyn av bestämmelserna angående stämpelavgift för fondpapper:

Martenius, Åke B. A., regeringsråd, *ordförande*
Dinkelspiel, Max, fondhandlare
Oredsson, S. Malte, generaldirektör
Strömberg, Sven J. M., direktör, f. d. regeringsråd
Wernlund, Stig A., kansliråd

Sekreterare:

Ihrfelt, Per F., hovrättsråd

Biträdande sekreterare:

Warholm, M. Birgit, departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00

Direktiven för utredningen, se 1964: I Fi 26.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden. Dessutom har mindre arbetsgrupper inom kommittén sammanträtt vid skilda tillfällen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

20. *1964 års geologiutredning* (1965: I H 15, 1966: H 13, 1967: H 13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 januari 1964 för att utreda den geologiska karteringen och prospekteringen:

Lemne, Mats H., landshövding, *ordförande*
Hörmander, H. Olof, överingenjör (t. o. m. den 12 maj 1967)
Kautsky, Gunnar F. H., byråchef
Swarting, Sven E. V., departementsråd

Experter:

Fromm, Erik G., avdelningsdirektör
Sarap, Hans, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Lemne, Lars G., fil. dr.

Biträdande sekreterare:

Frigren, Suzanne M., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementets kommittélokaler, Storkyrkobrinken 7, tel. 21 66 80 (sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2

Direktiven för utredningen, se 1965: I H 15.

Utredningen har under tiden december 1966—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

21. *Energikommittén* (1965: I H 18, 1966: H 16, 1967: H 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1964 för att utreda vissa energifrågor (se Post -och Inrikes tidn. den 3 augusti 1964):

Håkansson, Hans E. V., departementsråd, *ordförande*
Aler, Bo A. A., fil. lic.
Blomquist, Carl-Erik O., direktör
Norrby, Jonas V., planeringsdirektör
Ståhl, Ingemar O. L., kansliråd

Experter:

Askerlund, A. Rune, byrådirektör
Groop, Sven P., civilingenjör
Hanson, Lars H., civilingenjör
Holmin, Nils, civilingenjör
af Klintberg, Rolf H. F., direktör
Lingstrand, Lars E., civilingenjör
Lundmark, Nils A. J., byrådirektör
Lönnqvist, Å. Sven G., byråchef
Selin, S. Torsten, byrådirektör, tillika *sekreterare*
Sterne, Bengt G., direktör
Swarting, Sven E. V., departementsråd

Biträdande sekreterare:

Thyberg, P. Jan, departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1965: I H 18.

Kommittén har under tiden december 1966—november 1967 hållit fem sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom kommittén.

Kommittén offentliggjorde i september 1967 rapporten »Sveriges energiförsörjning 1955—1985» (Stencil Fi 1967: 8).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

22. *Skogsskattekommittén* (1965: I 24, 1966: 20, 1967: 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1964 för översyn av bestämmelserna rörande skogsbeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1964):
Björne, F. Hilding, f. d. regeringsråd, *ordförande*
Svensson, Sven V., landskamrerare
Eklund, E. Per G., kammarrättsråd
Expert, tillika sekreterare:
Thorselius, Ulf T., kansliråd
Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00
Direktiven för kommittén, se 1965: I Fi 24.
Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett flertal gruppsammanträden.
Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

23. *Fondbyråutredningen* (1965: I 25, 1966: 21, 1967: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utreda frågan om den framtida förläggningen av de arbetsuppgifter som nu ankommer på statskontorets fondbyrå:
Ivarsson, Sven-Ivar, ekonomidirektör
Experter:
Kull, Börje, byråchef
Nordström, Lennart W., organisationsdirektör
Säfström, Stig O., revisionsdirektör
Sekreterare:
Duke, Karl Erik Å., revisionsdirektör
Lokal: Riksrevisionsverket, Primusgatan 20, Stockholm K, tel. växel 54 15 80
Särskilda *direktiv* har ej lämnats.
Utredningen har samband med ett utvecklingsarbete inom riksrevisionsverket som syftar till centralisering av statsmyndigheternas kamerala verksamhet till större redovisningsenheter (prop. 1967: 79, SU 82, rskr 194).
Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

24. *Utredningen om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av vissa fondmedel* (1965: I 26, 1966: 22, 1967: 21)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1964 för att utreda frågan om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av fondmedel, som avses i 274 § lagen om försäkringsrö-

relse och 19 § lagen om understödsföreningar, samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1964):
Lindstedt, Anders, kommerseråd
Sekreterare:
Reuterskiöld, Bo H. C., byrådirektör
Lokal: Kommerskollegium, Birger Jarls torg 5, Stockholm C, tel. växel 22 36 00
Särskilda *direktiv* har inte meddelats.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1968.

25. *Sakkunnig för översyn av lagen om understödsföreningar* (1965: I 27, 1966: 23, 1967: 22)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1964 för översyn av lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar huvudsakligen med utgångspunkt från de synpunkter som har upptagits i en av försäkringsinspektionen med skrivelse den 1 juli 1964 till finansdepartementet överlämnad promemoria (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1964):
Wallén, Axel O. A., expeditionschef
Experter:
Wenner, Brita M., avdelningsdirektör
Bergsmark, Henry R., direktör
Brink, O. J. Thage, direktör
Carlson, C. G. Torsten, aktuarie (fr. o. m. den 28 augusti 1967)
Sekreterare:
Jermsten, Per L., hovrättsassessor
Lokal: Justitiedepartementet, St. Nygatan 2 A^{IV}, Stockholm 2, tel. växel 23 66 60
Särskilda *direktiv* har inte meddelats.
Den sakkunnige har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden med experterna.
Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under våren 1968.

26. *Industriforskningsutredningen* (1966: H 18, 1967: H 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 december 1964 för att utreda organisation av och statligt stöd åt industriell teknisk forskning (se Post- och Inrikes tidn. den 11 februari 1965):
Renlund, R. Gösta, direktör, f. d. generaldirektör, *ordförande*
Brynielsson, Harry A. B., direktör

Gralén, Nils G. J., professor
Malmström, Sven, direktör
Experter:
Engqvist, K. E. Börje, lönedirektör
Kalén, Olof, lönedirektör
Thyberg, P. Jan, departementssekreterare
Sekreterare:
Carlsson, Jan Olof, bergsingenjör (fr. o. m. den 1 februari 1967)
Hultqvist, E. M. Göran, fil. mag.
Norström, Carl C., departementssekreterare (fr. o. m. den 14 mars 1967)
Biträdande sekreterare:
Engström, Odd E. L., kanslisekreterare (fr. o. m. den 30 juni 1967)

Lokal: Finansdepartementet, tel. 21 63 29 (Carlsson), 21 63 97 (Hultqvist)

Direktiven för utredningen, se 1966: H 18.

Utredningen har under tiden december 1966—november 1967 sammanträtt under 16 dagar.

Utredningen har träffat avtal, vilka sedermera har godkänts av Kungl. Maj:t, med Stiftelsen Svensk träforskning, Stiftelsen Svensk textilforskning, Stiftelsen Svensk järn- och metallforskning, Stiftelsen Svensk konserveringsforskning och Stiftelsen Svensk optikforskning om provisorisk förlängning för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968 av avtalen om driften av Svenska träforskningsinstitutet, Svenska textilforskningsinstitutet, Institutet för metallforskning, Svenska institutet för konserveringsforskning och Institutet för optisk forskning.

Utredningen har den 28 november 1967 avgett delbetänkandet »Branschforskning och forskningsstationer» (Stencil Fi 1967: 11) jämte bihang »Industrins attityd till statligt forskningsstöd, en enkät» (Stencil Fi 1967: 12).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

27. *Familjeskatteberedningen* (1966: 26, 1967: 24)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 januari 1965 för att överse familjebeskattningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 19 mars 1965):
Reuterswärd, Erik A. P., rättschef
Experter:
Björne, B. Gunnar, t. f. kammarrättsassessor
Edlund, C. Bertil, kansliråd
Eriksson, Nancy M., fru, led. av II kamm.
Mutén, Leif I., professor
Nettelbrandt, A. Cecilia, fru, led. av II kamm.

Sandlund, Maj-Britt L., byrådirektör

Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00

Särskilda *direktiv* har inte meddelats.

Beredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 16 plenarsammanträden. Dessutom har ett flertal sammanträden hållits med en arbetsgrupp inom beredningen.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

28. *Utredningen om definitiv källskatt* (1966: 28, 1967: 26)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för att utreda frågan om att införa en definitiv källskatt samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 19 mars 1965):

Hedborg, Gustaf T., kammarrättspresident

Experter:

Arnklint, Helmer S. E., byrådirektör
Edlund, C. Bertil, kansliråd
Ekman, S. Gösta, departementsråd
Lindqvist, Rolf L. A., landskamrerare
Magnusson, A. Tage, disponent, led. av II kamm.
Wärnberg, Erik G., trävaruhandlare, led. av I kamm.

Sekreterare:

Gustafson, G. Arne, assessor

Lokal: Munkbron 17, n.b. (postadress: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2), tel. 20 42 61 (Hedborg) och 20 42 54 (Gustafson)

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 28 samt skattesystemutredningens direktiv 1961: I Fi 36.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

29. *Bilskatteutredningen* (1966: 29, 1967: 27)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för att överse vägtrafikbeskattningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 10 april 1965):

Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*
Abelin, Hans Henrik G. Z., hovrättsassessor
Björkman, Folke, redaktör, led. av II kamm.
Blidfors, T. E. Johannes, seminarielärare, led. av II kamm.
Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av I kamm.

Palm, Böret, kansliråd
Sterne, Gösta E. V., disponent, led. av II kamm.
Experter:
Grahn, F. Ture, byrådirektör
Jansson, Jan Owen, civilekonom (fr. o. m. den 2 oktober 1967)
Milstam, K. Östen, departementssekreterare
Odén, C. Åke, kanslichef (fr. o. m. den 2 oktober 1967)
Thulin, Einar E:son, byråchef
Öhrn, J. Bruno, kansliråd
Sekreterare:
Johnsson, Jan G., hovrättsassessor

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning i Malmö, Citadellsvägen 17, Malmö C, tel. växel 040/749 50

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 29.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden. Dessutom har ett arbetsutskott inom utredningen sammanträtt sex gånger.

Utredningen har i augusti 1967 avgett betänkandet »Kompensation i vissa fall för bensinskatt som utgår vid användande av motorsåg och snöskoter» (SOU 1967: 34).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

30. *Obligationsteknikkommittén* (1966: 31, 1967: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för att utreda frågan om rationalisering av svensk obligationsteknik (se Post- och Inrikes tidn. den 28 februari 1965):
Ringström, K. Georg, riksgäldsdirektör, *ordförande*
Dahlström, Lennart E. R., direktör
Forssberg, Gunnar E., direktör
Haraldsson, Harald, bankokommissarie
Hägerstedt, Sven E., bankdirektör
Johnselius, Ingvar M., byråchef
Lönnqvist, Birger C., bankdirektör
Experter:
Fries, Ingmar F., departementssekreterare
Hessler, S. Henrik, professor
Stern, Torkel E., bankdirektör
Sekreterare:
Steneborn, H. Arne, förste länsassessor

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, Malmö C., tel. 040/782 50

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 31.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

31. *Statens Järvafältsdelegation* (1966: K 37, 1967: K 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 mars 1965 för att upprätta en översiktlig dispositionsplan för de delar av Järvafältet som avses reserverade för statliga ändamål:

Lindmark, A. Lars G., generaldirektör, *ordförande*
Hasslev, Nils-Olov F., departementsråd
Högsell, Sven-Olof G., kansliråd
Johansson, J. Henry, kanslichef
Smith, A. Åke, planeringsdirektör

Expert:

Nord, B. Ingemar, avdelningschef

Sekreterare:

Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef

Biträdande sekreterare:

Järmark, Bo L., departementssekreterare

Lokal: Primusgatan 20, Fack, Stockholm 34, tel. 54 15 80.

Särskilda *direktiv* har inte lämnats.

Delegationen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden. En expertgrupp inom delegationen har slutfört en principutredning rörande projektet Teknisk institutionsstad.

Delegationen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1968.

32. *Tullagstiftningskommittén* (1966: 32, 1967: 29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 för översyn av bestämmelserna om tullklarering och tullkontroll samt därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1965):

Fahlander, Vidar M. J., f. d. generaltulldirektör, *ordförande*
Bergstrand, Sten-Erik, expeditionschef
Blom, S. T. Lennart, direktör
Croneborg, K. O. Rutger, kommerseråd
Hartler, Hans M. S., byråchef
Nyström, Holger R. B., direktör
Willart, N. Bo, departementssekreterare

Experter:

Abelin, Hans Henrik G. Z., hovrättsassessor
Bose, Curt E., direktör

Brindner, Per E., direktör
Kristensson, Bengt A., direktörsassistent
Linder, Helge, hamndirektör
Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd
Nyrén, Bengt, direktör
Olsson, N. Bertil, direktör
Wennergren, C. Bertil O., kanslichef
Åkerlund, K. A. Lars, direktör
Sekreterare:
Jansson, N. Lennart, regeringsrättssekreterare
Biträdande sekreterare:
Erixon, Ragnar W., t. f. byrådirektör

Lokal: Generaltullstyrelsen, Fack, Stockholm 2, tel. 24 00 00

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 32.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta sammanträden. Dessutom har kommittén företagit en studieresa till Köpenhamn.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

33. *Alkoholpolitiska utredningen* (1966: 33, 1967: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1965 för översyn av alkohol- och nykterhetspolitiken:
Lindholm, P. Sigurd, f. d. statsråd, led. av II kamm., *ordförande*
Bergegren, Astrid, kontorist, led. av II kamm.
Boo, Karl G. H., assistent, led. av II kamm.
Burman, Olof, direktör
Erbacke, K. Gunnar, direktör
From, J. Gideon, bankkamrer, led. av II kamm.
Hermansson, Rune, f. d. statsråd, direktör (fr. o. m. den 4 januari 1967)
Hillbo, Arne O., byråchef
Jungefors, Stig L. S., lagman
Wennerfors, Alf A:son, studierektor, led. av II kamm.
Experter:
Jonsson, K. Erland, docent
Collett, John P. E., byrådirektör
Ragnarsson, Lennart, intendent
Sundgren, Lars J., lektor
Sekreterare:
Larsson, Karl Gotthard, byrådirektör
Biträdande sekreterare:
Carlsson, Sven-Gunnar, konsulent

Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. 69 13 60

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 33.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

34. *Skattestrafflagutredningen* (1966: 34, 1967: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1965 för översyn av skattestrafflagstiftningen och därmed jämförlig lagstiftning (se Post- och Inrikes tidn. den 10 februari 1966):

Jungefors, Stig L. S., lagman, *ordförande*
Alexanderson, K. Erik, häradshövding, led. av I kamm.
Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av II kamm.
Johansson, A. Erik M., taxeringsdirektör
Thornstedt, Hans G., professor

Experter:

Asplund, G. Lennart, chefsåklagare
Järnbrink, Hans G., avdelningschef
Thelander, N. Erik, avdelningsdirektör
Lidbom, Carl G., t. f. rättschef
Fries, Ingmar F., departementssekreterare
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsassessor
Gunnarsson, Sven, departementssekreterare (fr. o. m. den 9 februari 1967)
Engman, James, redaktör (fr. o. m. den 4 april 1967)

Sekreterare:

Nordenadler, Anders, hovrättsassessor

Lokal: Statsdepartementens organisationsavdelning, Munkbron 17III, Stockholm C, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 samt 20 42 43 (sekr.)

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 34.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 16 sammanträden. Dessutom har ett flertal sammanträden hållits med olika arbetsgruppen inom utredningen.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

35. *1966 års atomenergiutredning* (1967: H 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1965 för att utreda statens fortsatta insatser på atomenergiområdet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1966):

Lemne, Mats H., landshövding, *ordförande*
Hulthén, Lamek, professor

Lyberg, Bengt, direktör
Sjönander, Bo Jonas, budgetchef
Expert:
Skogmar, L. Gunnar, fil. lic.
Sekreterare:
Thyberg, P. Jan, departementssekreterare
Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00
Direktiven för utredningen, se 1967: H 19.
Utredningen har under tiden december 1966—november 1967 hållit 15 sammanträden.
Utredningen har i november 1967 offentliggjort en promemoria om Studsviks forskningsstation.
Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

36. *Fondbörsutredningen* (1967: 32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 februari 1966 för översyn av börslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 24 februari 1966):
Wulff, Kurt E., generaldirektör, *ordförande*
Algott, Stig A., börschef
Aronson, S. Albert, direktör
Callans, N. P. Arne, bankdirektör (t. o. m. den 22 januari 1967)
Dahlström, Gösta E., fil. lic.
Eklöf, Kurt G. A., bankokommissarie (fr. o. m. den 23 januari 1967)
Hessler, S. Henrik, professor
Langenskiöld, Carl G. L., friherre, direktör
Philipson, P. Göran, direktör
Wahlgren, E. Göran, t. f. departementsråd
Wikander, Sten J. O., bankdirektör
Åhström, N. Åke A:son, hovrättsråd
Experter:
Hanner, Per V. A., auktoriserad revisor
Johnselius, Ingvar M., byråchef
Loheman, Arne, hovrättsråd (fr. o. m. den 14 april 1967)
Steneborn, H. Arne, förste länsassessor
Sekreterare:
Stern, Torkel E., bankdirektör
Lokal: Bankinspektionen, Drottninggatan 50—52, Box 40024, Stockholm 40, tel. växel 24 21 20 (ordf.) och Skandinaviska Banken, Sergels torg 2, Box 40085, Stockholm 40, tel. växel 23 85 00 (sekr.)

Direktiven för utredningen, se 1967: Fi 32.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tolv sammanträden.

Utredningen beräknas i början av år 1968 lägga fram ett delbetänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om aktiebrev och aktiebok i vissa bolag m. m. I övrigt beräknas utredningsarbetet fortsätta under hela år 1968.

37. *Utredning om utnyttjandet av vissa staten tillhöriga gruvfyndigheter* (1967: H 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 mars 1966 för att utreda och avge förslag rörande utnyttjandet av staten tillhöriga gruvfyndigheter i Stekenjokks malmfält och att i samband därmed ta upp erforderliga förhandlingar om organisationsform för gruvdrift:

Söderström, Olof A. V., direktör

Experter:

Ljunggren, Sven, geolog

Gräslund, Per, civilekonom

Särskilda *direktiv* har inte lämnats.

Arbetet vilar i avvaktan på resultatet av en projektering av eventuella gruvbyggnader m. m. i Stekenjokk. Denna projektering torde komma att slutföras under år 1968.

38. *Utredningen om det skatterättsliga fastighetsbegreppet* (1967: 33)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 april 1966 för att överse reglerna för det skatterättsliga fastighetsbegreppet och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1966):

Villner, Sven V., landskamrerare

Experter:

Farman, J. Hugo, intendent (fr. o. m. den 16 november 1967)

Jacobsson, L. Ebbe, direktör (fr. o. m. den 16 november 1967)

Modigh, Pontus, bankjurist (fr. o. m. den 16 november 1967)

Sekreterare:

Granath, Nils O., bitr. taxeringsintendent (fr. o. m. den 6 april 1967)

Lokal: Länsstyrelsen, Halmstad, tel. 035/11 83 20 (sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har inte lämnats.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden om sammanlagt sju sammanträdesdagar. Därutöver har överläggningar ägt rum med representanter för olika myndigheter.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

39. *Förarskyddsutredningen* (1967: 34)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 april 1966 för att utreda frågan om vidgat ekonomiskt skydd åt statsanställda bilförare (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1966):

Enhagen, Carl-Olof F., avdelningsdirektör

Expert:

Bergh, Carl Herman, hovrättsfiskal (fr. o. m. den 15 mars 1967)

Lokal: Försäkringsinspektionen, Box 5053, Stockholm 5, tel. växel 63 11 70

Direktiven för utredningen, se 1967: Fi 34.

Under tiden april—oktober 1967 har tio sammanträden hållits med experten.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

40. *Eldistributionsutredningen* (1967: H 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1966 för att fullfölja det utredningsarbete rörande organisationen m. m. av de statliga åtgärderna för rationalisering av elkraftdistributionen som genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 april 1964 har uppdragits åt kommerskollegium:

Malmfors, Nils A. E., f. d. generaldirektör, *ordförande* (t. o. m. den 24 februari 1967)

Lindstedt, Anders, kommerseråd, *ordförande* (fr. o. m. den 25 februari 1967)

Lychou, Dag E. A:son, kommerseråd

Experter:

Berg, Olof T., direktör

Bergljung, Sven H., direktör

Forshed, G. Folke, överingenjör

Glimstedt, Ulf K. J., direktör

Gradin, Rolf, civilingenjör

Hesselbom, Knut E., elverkschef, f. d. riksdagsman

Landström, O. Holger, direktör

Romson, Rolf, förste sekreterare

Westerlind, C. Oscar, direktör

Sekreterare:

Julin, Bo J., byrådirektör

Lokal: Birger Jarls torg 2, ingång B, Stockholm C, tel. 22 36 00 (sekreteraren). Postadress: Kungl. Kommerskollegium, Birger Jarls torg 5, Stockholm C.

Direktiven för utredningen, se 1967: H 21.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem

sammanträden med samtliga experter. Dessutom har ett flertal sammanträden hållits med olika grupper av experterna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

41. *1966 års fastighetstaxeringskommittéer* (1967: 35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 13 maj 1966 för undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet respektive annan fastighet vid 1965 års allmänna fastighetstaxering ävensom av behovet av ändrade bestämmelser för fastighetstaxering.

Kommitté I, jordbruksfastighet:
Hagberg, A. Erik, professor, *ordförande*
Sköld, E. Tage, lantbruksdirektör
Steneborn, H. Arne, förste länsassessor

Expert:
Hall, A. Bertil, överingenjör (fr. o. m. den 27 januari 1967)

Kommitté II, annan fastighet:
Carlegrim, N. Erik A., professor, *ordförande*
Manhem, B. T. Seth, landskamrerare
Thorselius, Ulf T., kansliråd

Experter:
Hall, A. Bertil, överingenjör (fr. o. m. den 27 januari 1967)
Steneborn, H. Arne, förste länsassessor

Lokal: Tekniska högskolan i Stockholm, postadress: 1966 års fastighetstaxeringskommittéer, Drottning Kristinas väg 30, Stockholm 70, tel. växel lokalsamt. 23 65 20, rikssamt. 23 63 20

Direktiven för kommittéerna, se 1967: Fi 35.

Kommittéerna har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 gemensamma sammanträden och därjämte sammanträden var för sig.

Kommittéerna har den 3 oktober 1967 ingett skrivelse med motiv för uppskov med 1970 års allmänna fastighetstaxering till år 1972.

Kommittéerna avser att i början av år 1968 avge ett delbetänkande med sammanställning av 1965 års allmänna fastighetstaxerings huvudresultat avseende skattepliktiga fastigheter inom kommuner, kommunblock och län.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

42. *1966 års myntkommitté* (1967: 36)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 november 1966 för att slutföra översynen av myntlagstiftningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 16 december 1966):

Lindberg, N. Olof, kansliråd, *ordförande*
Gustafsson, G. Åke, bankdirektör
Ulvfot, Benkt H., myntdirektör
Expert:
Malmgren, Kurt K.-G., t. f. kansliråd (fr. o. m. den 17 mars 1967)
Sekreterare:
Westling, Klas V., kammarrättsfiskal (fr. o. m. den 29 maj 1967)

Lokal: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. 23 62 00

Direktiven för utredningen, se 1967: Fi 36.

Kommittén har under tiden december 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden, varjämte kommittén haft överläggningar i Helsingfors, Oslo och Köpenhamn med vederbörande myndigheter rörande respektive länders myntsystem m. m. Besök har gjorts vid fabriker för tillverkning av varuautomater m. m. såväl i Sverige som i Västtyskland.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

43. *Byggnadsindexkommittén*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 mars 1967 för utredning om konstruktion av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 april 1967):
Fastbom, E. Lennart, planeringschef, *ordförande*
Carlsson, G. Arne V., länsbostadsdirektör
Hinno, Rein, departementssekreterare
Kjessel, Bo, byggnadsråd
Mildner, Erwin A., fil. lic.
Ruist, Erik H., professor
Experter:
Ivarsson, Holger I., avdelningsdirektör
Lindén, Yngve T., byrådirektör
Sekreterare:
Hahr, L. H. Anders A., civilingenjör

Lokal: Statens institut för byggnadsforskning, Valhallavägen 191, Box 27163, Stockholm 27, tel. 63 56 20 (sekreteraren).

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 17 mars 1967):

Inom olika delar av den statliga förvaltningen utarbetas löpande ett flertal indexserier avseende prisutvecklingen på byggnads- och anläggningsområdet. Statistiska centralbyrån har huvudansvaret för de index som gäller bostadsbyggandet medan index för andra slag av byggnads- och an-

läggningsarbeten utarbetas av bl. a. byggnadsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

De index som f. n. beräknas kan hänföras till en av två huvudtyper, vilka brukar kallas byggnadskostnadsindex resp. entreprenadindex. Byggnadskostnadsindex används främst som underlag för anpassning av värderingar eller av medelstilldelning m. m. för byggnads- och anläggningsverksamhet. Som exempel kan anges anpassning av vissa statliga anslag och bidrag till prisutvecklingen. Därutöver föreligger behov av att följa prisutvecklingen på byggnads- och anläggningsområdet för olika slag av ekonomisk analys. Det kan därvid gälla såväl den allmänna samhällsekonomiska analysen som den analys som speciellt inriktas på att klarlägga förhållanden och följa utvecklingen inom byggnads- och anläggningsverksamheten, t. ex. för jämförelser av kostnadsutvecklingen för arbetskraft, råvaror m. m., för de färdiga produkterna samt för studier av rationaliseringstakten. Den andra huvudtypen av index, entreprenadindex, har utformats så att den skall kunna användas som underlag för kontraktsenlig reglering av entreprenader med hänsyn till kostnadsändringar under kontraktstiden.

Gemensamt för alla de prisindex på byggnads- och anläggningsområdet som utarbetas f. n. är att de mäter kostnadsutvecklingen för råvaror, arbetskraft och maskintjänster. Denna metod innebär bl. a. att den inverkan på kostnaderna som rationaliseringen inom byggnads- och anläggningsverksamheten har, inte återspeglas i index. En mera adekvat benämning på de nuvarande indexserierna vore därför faktorprisindex för byggnadsproduktionen.

I flera olika sammanhang har under senare år stark kritik riktats mot de index som nu utarbetas. Denna har främst riktats mot att nuvarande index mäter faktorprisutvecklingen och inte de egentliga byggnadskostnaderna eller byggnadspriserna. Andra brister som påtalats är bl. a. att tillräcklig hänsyn inte tas till rabatter, att vid beräkningen av arbetskostnaderna större delen av löneglidningen inte tas med i mätningen samt att insamlingen av prisuppgifter i flertalet fall är begränsad till stockholmsområdet.

I de senaste årens diskussioner rörande utformningen av index som avses registrera pris- och kostnadsutvecklingen har påtalats behovet av en index som också tar hänsyn till rationaliseringseffekten på kostnaderna. För många ändamål är det vidare önskvärt att skapa möjligheter att mäta prisutvecklingen inte från kostnadssidan utan med utgångspunkt i priset på de färdiga produkterna. För detta ändamål behövs vad som kan kallas en byggnadsprisindex. I olika sammanhang har också understrukits behovet av index som utvisar utveckligen av olika lokalkostnader inklusive den kostnadsstegring som följer av den successiva höjningen av lokalernas standard. Index av detta slag borde avspegla utvecklingen av kostnaderna per funktionsenhet, såsom elevplats, vårdplats, arbetsplats, lägenhet.

Utformningen av index som avses registrera pris- och kostnadsutvecklingen på byggnads- och anläggningsområdet har under senare år berörts av bl. a. delegationen för statistikfrågor, byggnadsbesparingsutredningen, bostadspolitiska kommittén och statens förhandlingsnämnd.

Chefen för inrikesdepartementet kommer senare denna dag att anmäla

proposition angående riktlinjer för bostadspolitiken. Därvid läggs fram förslag bl. a. om att kapitalkostnaderna för statsbelånade hus skall regleras med hjälp av ett paritetstal som fastställs årligen på grundval av bl. a. byggnadskostnadernas utveckling. Frågan om att söka förbättra det statistiska underlaget för att bedöma byggnadskostnadernas utveckling får därigenom förnyad aktualitet. Jag förordar därför att en särskild expertutredning tillsättls med uppgift att pröva möjligheterna att tillgodose olika behov av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet samt att utarbeta förslag till de indexberäkningar som bör genomföras. Frågan bör belysas både principiellt och praktiskt beräkningstekniskt med beaktande av såväl ekonomiska och byggnadstekniska som statistiska och indextekniska synpunkter.

Utredningen bör i första hand klarlägga behovet av olika slag av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet. Härvid bör beaktas de förslag som framlagts av tidigare utredningar, varjämte ytterligare kartläggningar kan visa sig erforderliga. Hänsyn bör tas till behovet av index för ekonomisk och teknisk analys av utvecklingsförhållanden inom byggnads och anläggningsverksamheten, för allmän samhällsekonomisk analys, för reglering etc. Även variationer mellan olika orter bör undersökas.

Mot bakgrunden av de behov som konstateras bör utredningen ange vilka olika slag av index som behöver utarbetas. Intresset bör därvid inriktas främst på de olika typer av index som jag tidigare i korthet berört, nämligen byggnadsprisindex, byggnadskostnadsindex och faktorprisindex samt index som visar prisutvecklingen per lämpligt vald funktionsenhet. Behovet av entreprenadindex blir i viss mån beroende av de resultat fastprisgruppen kan komma till, varför samråd bör ske med denna.

Utredningen bör vidare utarbeta förslag till beräkningsmetoder beträffande de indexserier som visar sig behövliga. I första hand bör detta arbete omfatta på lämpligt sätt differentierade kategorier av bostadshus samt vissa slag av offentliga byggnader, såsom skol- och sjukhusbyggnader. Beträffande index för andra slag av byggnader liksom för anläggningsarbeten bör utredningen begränsa sig till att ge en översiktlig bedömning av möjligheterna att i praktiken genomföra de olika slag av indexberäkningar som bedöms erforderliga samt lägga fram förslag om fortsatt utredning eller andra åtgärder som kan vara påkallade.

Utredningen bör pröva möjligheterna att vid indexberäkningen utnyttja grundmaterial som insamlas i samband med annan statistikproduktion eller i administrativa sammanhang. Om det visar sig nödvändigt att utvidga eller på annat sätt ändra datainsamlingen för indexberäkningen bör förslag framläggas om hur sådan statistik i sina huvuddrag bör vara utformad och organiserad.

Även den organisatoriska uppläggningen av arbetet med indexberäkning bör utredas. Utredningen bör sålunda utreda och framlägga förslag angående den framtida fördelningen mellan berörda statliga organ av arbetet i anslutning till indexberäkningarna. Därvid bör särskilt prövas möjligheterna att framdeles överföra ansvaret för beräkningen av de olika slag av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet som nu utarbetas av andra statliga organ till statistiska centralbyrån. Utredningen bör vidare överväga huruvida en särskild nämnd för handläggning av frågor i anslutning till indexberäkningar på byggnads- och anläggningsområdet bör

inrättas. Om utredningen finner att en sådan nämnd bör inrättas bör förslag framläggas om nämndens sammansättning och funktioner.

Jag vill i detta sammanhang framhålla att den förut nämnda propositionen angående riktlinjer för bostadspolitiken behandlar bl. a. frågan om en särskild nämnd med uppgift att pröva principerna för beräkningen av det paritetstal som skall reglera kapitalkostnaderna för statsbelånade hus. Utredningen bör pröva om denna uppgift kan tilldelas en nämnd för indexberäkningar eller om eljest en samordning mellan de två tilltänkta nämnderna kan ske.

Utredningen bör i sitt arbete samråda med statliga organ som handlägger frågor inom utredningsområdet, bl. a. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statistiska centralbyrån, statskontoret, bostadsstyrelsen och statens institut för byggnadsforskning. En samordning mellan dessa organs verksamhet på området bör därvid eftersträvas.

Utredningen bör vidare redovisa kostnaderna för genomförande av de förslag utredningen framlägger.

Utredningsarbetet bör organiseras så att förslagen kan framläggas etappvis.

Kommittén har under tiden maj—oktober 1967 hållit tre sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

44. *Byggnadsupphandlingsutredningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 mars 1967 för översyn av formerna för avtal om husbyggande för statens räkning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 april 1967):

Ödeen, Stig A. E., f. d. generaldirektör

Experter:

Eklund, E. Per G., kammarrättsråd

Marknäs, N. Sigurd V., byggnadsråd

Ström, Per G. A., landstingsman

Sundell, C. E. Yngve, direktör

Söderström, Olle, direktör

Sekreterare:

Nuder, Ants, tekn. lic.

Lokal: Rosenlundsgatan 3 B, 3 tr. (postadress: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2) tel. 68 96 12 (Ödeen), 68 29 41 (Nuder)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 31 mars 1967):

Den vanligaste formen som tillämpas av staten för att få utfört ett husbyggnadsföretag är att anbud infordras av ett antal entreprenörer, varefter någon eller några av anbudsgivarna kontrakteras att göra arbetet. I vissa fall kan byggnadsarbetet utföras i egen regi. Då utomstående entreprenörer anlitas sker detta i allmänhet till ett pris som är rörligt med hänsyn till inträffade prisförändringar på marknaden. Därvid kombineras olika faktorer

enligt ett s. k. entreprenadkostnadsindex på sätt parterna finner bäst svara mot förhållandena i det enskilda fallet. Entreprenadavtalet är som regel uppgjort efter mall. Även om avtal av denna typ är vanligast, förekommer i vissa fall att entreprenörer anlitas att bygga på löpande räkning. Vissa större arbeten som byggnadsstyrelsen f. n. bedriver utföres sålunda i fråga om de väsentligaste delentreprenaderna på löpande räkning med fast vinstbelopp.

Det är angeläget att konkurrens och möjligheter till kostnadsminskningar i byggandet noga beaktas vid upphandlingen. Det industrialiserade byggandet kan väntas medföra förändrade förhållanden, varigenom de traditionella kontraktsformerna vid utformningen av avtal mellan byggherre och entreprenör blir otillräckliga.

Frågan om översyn av byggnadskostnadsindex har varit aktuell sedan länge. En särskild utredning rörande konstruktionen av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet m. m. har därför nyligen tillsatts. Sedan hösten 1966 arbetar vidare en särskild arbetsgrupp med frågan om upphandling av arbeten till fast pris. Det arbete som bedrivs av de nämnda båda utredningarna berör förutsättningarna för en mera allmän översyn av formerna för avtal om husbyggande för statens räkning.

I avvägningen mellan olika alternativ för utförandet av statliga husbyggnadsföretag måste tillses att kostnaderna är riktigt redovisade och fullt jämförliga. I fråga om den del av totalkostnaden som avser entreprenad genom enskilt företag sammanfaller givetvis statsverkets kostnad med entreprenadsumman. Motsvarande gäller för arvoden till anlitade utomstående konsulter. Den återstående delen av totalkostnaden är hänförlig till den byggande myndighetens administration av arbetet. Härför tillgodoräknar sig den byggande myndigheten — när arbetet inte direkt finansieras av myndighetens avlönings- och omkostnadsanslag — en särskild ersättning. För byggnadsstyrelsen utgör denna f. n. 6 % av byggnadskostnaden. Ersättningsandelen är densamma för alla arbeten, oavsett de faktiska insatsernas variation. Styrelsen får enligt en särskild stat utnyttja denna andel av byggnadsanslagen för direkta löneutgifter och omkostnader för verksamheten och kostnadsredovisningen blir därför inte fullständig i vad avser vissa indirekta kostnader. Hänsyn tas t. ex. inte till pensioner. Motsvarande kan sägas om kostnadsredovisningen för egen-regibyggen. Som ett led att nå en mera fullständig kostnadsredovisning inom det statliga byggnadsområdet och därmed bättre jämförbarhet mellan olika produktions- och organisationsformer bör i första hand ses över redovisningen av de till ett byggnadsföretag hänförliga prestationerna som utföres av myndigheterna själva.

Även i övrigt bör kostnadsberäkningarna för det statliga byggandet ses över. I de beräkningar myndigheterna f. n. redovisar ingår en post diverse och oförutsett. Denna post upptas vanligen som en slutpost i kalkylen till 10 % av den tidigare beräkningssumman. Det kan dock ifrågasättas om en så generell kalkylmetod är lämplig. I vissa fall är byggnadsobjektet enkelt, varför inte några tillkommande omständigheter av betydelse borde förväntas. I andra fall kan objektet nära relateras till tidigare erfarenheter. I åter andra fall kan — för att välja ytterligare exempel där schablonberäkningen kan synas hög — kostnadskalkylen bygga på bindande anbud. Vida säkerhetsmarginaler i en beräkning innefattar en risk för att en onödig press uppkommer att öka standarden utöver den planerade så att posten för oförut-

sett helt kommer att tas i anspråk. Därtill kommer givetvis att en offentlig beräkning som synes eller är totalt sett hög i och för sig kan leda till en hög anbudsnivå. Byggnadsstyrelsen har i sin utredning om byggprocess och verksledning diskuterat frågan om kostnadsberäkningarna och redovisat vissa analyser av oförutsett-posten. Detta material torde efter ytterligare överväganden kunna läggas till grund för en bedömning av frågan.

En utredning om formerna för avtal om husbyggande för statens räkning och om redovisningen och budgeteringen av sådana arbeten bör nu komma till stånd. Utredningen, som bör ske i nära kontakt med byggnadsstyrelsen, bör uppdras åt en särskild utredningsman med biträde av expertis. Utredningsmannen bör i första hand behandla de frågor som diskuterats i det föregående men skall därutöver vara fri att ta upp andra frågor inom området.

Utredningsmannen har under september och oktober 1967 hållit tre sammanträden med experterna.

Utredningsmannen beräknas lägga fram ett delbetänkande under år 1968 om upphandlingsformerna. Utredningsarbetet i övrigt beräknas pågå under hela år 1968.

45. *1967 års gruvutredning*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 april 1967 med uppdrag att mot bakgrund av strukturrationaliseringen och därmed sammanhängande sysselsättningssvårigheter inom gruvindustrin i Mellansverige i samråd med berörda organisationer undersöka läget och utsikterna för denna industri samt, i den mån denna undersökning ger anledning till detta, föreslå åtgärder i syfte att främja industrins rationella utveckling och därmed sysselsättningens tryggande på längre sikt (se Post- och Inrikes tidn. den 20 april 1967):

Lundberg, Sten G. J., generaldirektör, *ordförande*
Abenius, Håkan W., disponent
Boman, Johan (Jan) E., direktör
Nilsson, Bernt E. N., förbundssekreterare
Swarting, Sven E. V., departementsråd

Experter:

Delin, Lars A., hovrättsråd
Gullberg, Hans E., revisionssekreterare

Sekreterare:

Croneborg, K. O. Rutger, kommerseråd

Biträdande sekreterare:

Larsson, Lars-Erik, departementssekreterare

Lokal: Handelsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (biträdande sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har inte meddelats.

Utredningen har under tiden juni—oktober 1967 hållit sex sammanträden. Dessutom har mindre arbetsgrupper inom kommittén sammanträtt vid skilda tillfällen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under hösten 1968.

46. *Betalningsbalansutredningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 för att utreda frågan om förbättrad betalningsbalansstatistik (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juli 1967):

Metelius, Bengt E., docent

Experter:

Lemne, Carl-Göran, byrådirektör

Nyström, Lars A., bankkamrer

Sekreterare:

Grassman, Sven H. W., biträdande lärare

Lokal: Storkyrkobrinken 7, tel. 21 66 83. Postadress: Finansdepartementet, Fack, Stockholm 2

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 9 juni 1967):

En viktig uppgift för den ekonomiska politiken är att upprätthålla jämvikt i de utrikes betalningarna. Utan en sådan jämvikt kan i längden de grundläggande målen full sysselsättning och stigande levnadsstandard inte förverkligas. Självfallet är det av största betydelse att den ekonomiska politiken kan utformas på grundval av tillförlitliga informationer om utfallet av de utrikes betalningarna. Härigenom erhålls även ett bättre underlag för prognoser över den kommande utvecklingen.

Redovisningen av betalningstransaktionerna med utlandet sammanfattas i en betalningsbalans. Många av betalningsbalansens poster är f. n. mycket osäkra och vissa slag av transaktioner redovisas över huvud taget ej. Som en följd härav uppstår den s. k. restposten, utgörande nettot av alla statistiska fel och ofullständigheter. Denna restpost har under senare år tenderat att öka och betydande valutaintäkter har redovisats här i stället för under de rubriker de rätteligen tillhör. Osäkerheten gäller såväl de löpande betalningarna som kapitaltransaktionerna. I syfte att få en mer rättvisande bild av bytesbalansen har i finansdepartementets redovisning för senare år intagits en korrigeringspost för de löpande betalningarna.

En otillfredsställande statistik över våra utrikes betalningar minskar våra möjligheter att bedriva en rationell ekonomisk politik. Det är därför angeläget att betalningsbalansstatistiken så långt möjligt förbättras. Arbetet härpå har också påbörjats. Jag vill bl. a. erinra om det utredningsarbete som sedan några år bedrivs på detta område inom statistiska centralbyrån. Enligt min mening bör dock en samlad översyn av betalningsbalansstatistiken ske. Jag förordar därför att en sådan utredning nu kommer till stånd. Utredningen bör göras av särskild sakkunnig.

I fråga om handelsstatistiken bör utredningens uppdrag syfta till att finna medel att öka användbarheten för betalningsbalansstatistiska ändamål. Utredningen bör särskilt undersöka möjligheterna att redovisa det svenska importvärdet f o b. Sverige är f. n. ett av de få länder som ännu inte uppfyllt Internationella Valutafondens krav i detta avseende, vilket skapar betydande olägenheter vid internationella jämförelser. Det synes lämpligt att arbetet med att förbättra handelsstatistiken sker i samråd med statistiska centralbyrån.

På utredningen bör vidare ankomma att överse och lägga fram förslag rörande övriga poster i betalningsbalansstatistiken, i första hand statistiken över tjänstebetalningar och betalningar av kapitalkaraktär. Målet för utredningens arbete bör vara att söka skapa ett statistiskt system som ger tillfredsställande täckning och ökad tillförlitlighet. Vidare skall systemet ge snabb information och vara lätthanterat.

Utredningen bör pröva om en förbättring av betalningsstatistiken kan ernås inom ramen för nuvarande system, som i huvudsak bygger på föreskrifter i valutaförordningen. En annan möjlighet som utredningen bör överväga är ett system i vilket uppgiftsskyldigheten rörande betalningstransaktionerna åläggs bankerna. Även ett system som bygger på uppgiftsskyldighet från allmänheten — liksom en kombination av dessa informationsvägar — bör undersökas av utredningen. Det torde kunna förutsättas att ett tillfredsställande rapporteringssystem i princip måste vila på en författningsreglerad uppgiftsskyldighet. Vid bedömningen av de båda sistnämnda systemen bör utredningen överväga, om de kan fylla även det statistikbehov som kan behövas för valutaregleringens handhavande.

Utredningen bör ta del av hur betalningsbalansstatistiken är uppbyggd i utlandet.

Utredningen bör lägga fram förslag till sådana författningsändringar som kan behövas för att ett utbyggt och förbättrat system för betalningsbalansstatistiken skall kunna genomföras. Utredningen bör redovisa de kostnadsmässiga konsekvenserna för de förslag den lägger fram.

Förslag till åtgärder bör kunna läggas fram efter hand under utredningsarbetets gång.

Utredningen bör vara oförhindrad att behandla även andra frågor inom ämnesområdet än de förut berörda.

Utredningen har t. o. m. oktober 1967 hållit ett tjugotal sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

47. *Kapitalskatteberedningen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 för översyn av förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juni 1967):

Walberg, Sten S., regeringsråd, *ordförande*

Abelin, Hans Henrik G. Z., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 september 1967)

Alemyr, Stig R., rektor, led. av II kamm.
Brandt, Erik R., f. d. ombudsman, led. av II kamm.
Hermansson, Herbert E., lantbrukare, led. av I kamm.
Jungefors, Stig L. S., lagman (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Ottosson, C. E. Holge, direktör, led. av I kamm.
Tistad, Eskil G. D., tulldirektör, led. av I kamm.

Experter:

Edlund, C. Bertil, kansliråd
af Klercker, E. Bertil T:son, jur. dr. (fr. o. m. den 18 september 1967)
Larsson, Tage K. L., försäkringsdirektör, med. dr.
Lindberg, Lars G. B., advokatfiskal
Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent
Steneborn, H. Arne, förste länsassessor

Sekreterare:

Anclow, Per R., kammarrättsfiskal

Lokal: Rosenbad 2III, Fack, Stockholm 2, tel. lokalsamt. växel 22 45 00, rikssamt. växel 23 62 00 (sekr.)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 9 juni 1967):

Förmögenhet beskattas hos oss enligt två metoder, dels genom statlig förmögenhetsskatt i samband med den årliga taxeringen, dels genom arvsskatt och gåvoskatt i samband med förmögenhetsförvärv genom arv eller gåva. Nuvarande regler om förmögenhetsskatt, å ena sidan, och arvs- och gåvoskatt, å andra sidan, har tillkommit vid olika tidpunkter. Vid den skattereform som genomfördes år 1947 var emellertid frågan om beskattning av förmögenhet föremål för allsidig prövning. En samtidig avvägning skedde då av den årliga förmögenhetsbeskattningen samt beskattningen av arv och gåva.

Förmögenhetsfördelningen har under de senaste 20 åren undergått avsevärda ändringar till följd av den sociala och ekonomiska utvecklingen i landet. Dessa ändringar har emellertid endast i begränsad omfattning lett till en ändrad avvägning av den totala förmögenhetsbeskattningen. I fråga om den årliga förmögenhetsbeskattningen har ändringarna huvudsakligen avsett skatteskalan under det att arvs- och gåvobeskattningen erhållit en i vissa delar ändrad avvägning genom 1958 års lagstiftning.

Den relativt långa tid, som förflutit sedan den samlade beskattningen av förmögenhet senast prövades, motiverar en översyn av såväl den årliga förmögenhetsbeskattningen som arvs- och gåvobeskattningen. Jag förordar därför att en sådan utredning nu kommer till stånd.

En central uppgift för utredningen blir att klarlägga ändringarna i förmögenhetstillväxten och förmögenhetsfördelningen samt att bl. a. från denna utgångspunkt avväga beskattningen på sådant sätt att en av sociala skäl önskvärd fördelning av förmögenhetsinnehavet underlättas. Över huvud taget bör det tillses att beskattningen av förmögenheter samt av arv och gåva på lämpligt sätt inpassas i skattesystemet. Att hänsyn måste tas till hur inkomstbeskattningen utformats ligger i öppen dag. I sammanhanget kan

erinras om den ändrade inställning till frågan om beskattning av kapitalvinster som framträtt under senare år.

Den årliga förmögenhetsbeskattningen, som regleras i förordningen den 27 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt, utgår väsentligen från den skattelagstiftning, som tillkom under 1920-talet. Som jag tidigare nämnt, har de ändringar på förmögenhetsskattens område, som skett efter förordningens tillkomst, huvudsakligen avsett skatteskalan. Nuvarande skatteskalas principiella uppbyggnad hänför sig till år 1952, då det skattefria bottenbeloppet fastställdes till 50 000 kr. Beloppet har därefter höjts i olika etapper och utgör numera 100 000 kr. I vissa delar är förordningens bestämmelser föråldrade och i behov av översyn. Detta gäller särskilt reglerna om värdering av olika slag av egendom och de tabeller för beräkning av kapitalvärde av livräntor o. dyl. som ingår i förordningen. Tabellerna synes böra anpassas till de kapitalvärdeberäkningar, som numera tillämpas i försäkringssammanhang.

Ett visst samband föreligger mellan förmögenhetsskatt och bestämmelserna om begränsning av skatt i vissa fall, den s. k. 80-procentregeln. Utredningen bör pröva i vad mån ändringar i förmögenhetsbeskattningen bör föranleda justering av denna regel. Det kan erinras om att internationella avtal till undvikande av dubbelbeskattning i ett stort antal fall lett till att regeln inte är effektiv när det gäller personer med inkomster från utlandet.

Ett annat spörsmål rörande den årliga förmögenhetsbeskattningen, som utredningen bör undersöka närmare, är följande. Särskild utredning om utformningen av familjebeskattningen pågår. Denna utredning torde inom en ej alltför avlägsen framtid komma att lägga fram förslag till system för särbeskattning av inkomst. Om fullständig särbeskattning genomförs, kommer detta sannolikt att påverka reglerna och skalorna för förmögenhetsskatten. F. n. gäller ju en och samma skala för beskattning av makars förmögenhet, å ena sidan, och ensamståendes förmögenhet, å andra sidan. En särbeskattning av förmögenhet synes kunna leda till överföringar av förmögenheter mellan makar i syfte att därigenom i största möjliga mån nedbringa förmögenhetsskatten. En särbeskattning av förmögenhet är dock inte en självklar konsekvens av särbeskattning av inkomst. Dessa problem bör givetvis beaktas av utredningen, om under utredningsarbetets gång ställning skulle tas till förmån för en särbeskattning av inkomst.

Dödsbobeskattningen i vårt land är utformad som en arvslottsbeskattning enligt vilken skatt utgår på arvingars och testamentstagares lotter i boet. Vid sidan av denna beskattning uttogs under åren 1948—1958 kvarlåtenskapsskatt, som beräknades på boets totala behållning. Skatt utgår också för egendom som förvärvas genom gåva.

Reglerna om arvs- och gåvobeskattning återfinns i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt. I samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande år 1958 skedde en höjning av de allmänna bottenbeloppen i skatteklasserna I och II och av det skattefria beloppet för efterlevande make. Dessutom genomfördes en ändrad avvägning mellan och inom skatteklasserna. I syfte att motverka möjligheterna till skatteflykt utvidgades den generella sammanläggningstiden vad avser arvslott och gåva. Även försäkringsbeskattningen omprövades i viss utsträckning. De skattefria grundavdragen vid de skattepliktiga försäkringsförvärven höjdes (och har sedermera höjts ytterligare) och pensionsförsäkringar gjordes i viss ut-

sträckning skattepliktiga. Samtidigt vidtogs vissa ändringar i gåvobeskattningen genom utbyggnad av skatteflyktsspärrarna, höjning av bottenbeloppen och viss ändring av skattefriheten för gåvor till undervisning eller uppfostran.

Lagstiftningsarbetet inom centrala delar av civilrätten är uppenbarligen av grundläggande betydelse för arvsbeskattningens utformning. Under år 1959 har en ny ärvdabalk trätt i kraft. Lag om avveckling av fideikommiss har trätt i kraft år 1964. Familjerättskommittén har avgett betänkanden (SOU 1964: 34 och 35) med förslag till ändrade regler inom äktenskapslagstiftningen. Förslaget torde komma att leda till ändrad lagstiftning rörande bl. a. efterlevande makes ställning i skilda hänseenden.

De ändringar som vidtogs i samband med att kvarlåtenskapsskatten slopades utgjorde inte resultatet av någon mer genomgripande översyn. Många frågor återstår att lösa. En fråga av betydelse skulle i och för sig vara att diskutera och analysera fördelar och nackdelar som kan vara förknippade med en arvslottsbeskattning resp. en kvarlåtenskapsbeskattning. Erfarenheterna av kvarlåtenskapsbeskattning som komplement till arvslottsbeskattning har dock inte varit så gynnsamma att en återgång till en sådan dubbel beskattningsform framstår som önskvärd.

Den hittillsvarande anknytningen av gåvobeskattningen till arvsbeskattningen bör bibehållas.

Utredningen bör överväga om inte beskattningsreglerna kan ges mera schablonmässig karaktär. Behovet av enklare och överskådligare regler är inom detta beskattningsområde särskilt framträdande. Talrika rättsfall ger belägg för hur svårtolkade de gällande reglerna ofta är.

Vår nuvarande arvs- och gåvobeskattning bygger i allt väsentligt på den s. k. nationalitetsprincipen, som innebär att medborgarskapet är avgörande för i vilken utsträckning skattskyldighet föreligger. I ett stort antal andra stater, bl. a. i ett par av våra nordiska grannländer, är den s. k. domicilprincipen normerande för beskattningen, vilket innebär att hemvistet är avgörande för skattskyldighetens omfattning. Utredningen bör överväga efter vilka principer skattskyldigheten i dessa hänseenden bör bestämmas.

Utredningen bör se över indelningen i skatteklasser och ompröva avvägningen av skattesatserna. En fråga som därvid aktualiseras är om de skattefria beloppen bör utformas som grundavdrag eller gränsbelopp. Vidare bör övervägas om bättre överensstämmelse kan nås i fråga om arvs- resp. gåvobeskattning av vissa sammanslutningar.

F. n. gäller komplicerade regler för beskattning av försäkringar i synnerhet om dessa innefattar förmånstagarförordnanden. Utredningen bör beakta möjligheterna till förenkling på detta område.

Vid s. k. framskjutna förvärv kan skattskyldighet inträda först långt efter testators död. Det har observerats att reglerna om beskattning av sådana förvärv utnyttjats i skatteundandragande syfte. Utredningen bör uppmärksamma detta problem och föreslå lämpliga åtgärder för att hindra skatteflykt.

Lindring i beskattningen kan ibland erhållas genom avstående av arv eller gåva. Praxis i detta hänseende har utvecklats på ett sådant sätt att en i vissa fall knappast avsedd skattelindring kunnat ske. Anledning torde föreligga att närmare se över reglerna i detta avseende.

Arvsskatteförordningen innehåller särskilda regler om anstånd med in-

betalning av skatt, eftergift och återvinning samt om fullföljd av talan. Dessa regler bör i all möjlig utsträckning förenklas och moderniseras. I regel bör eftersträvas likformighet med motsvarande bestämmelser på andra skatteområden. Det kan för övrigt ifrågasättas, om inte förfarandet vid rättelse av felaktighet i meddelat skattebeslut kan förenklas.

F. n. förekommer två beskattningsmyndigheter, nämligen allmän domstol beträffande arvsskatt och länsstyrelse såvitt avser gåvoskatt. Länsstyrelsen är uppbördsmyndighet i båda fallen. Utredningen bör ta ställning till om domstol alltjämt skall vara beskattningsmyndighet såvitt avser arvsskatt eller om denna funktion lämpligen kan överflyttas till länsstyrelse eller eventuellt ett blivande skatteverk. Om en sådan överflyttning förordas, bör även övervägas möjligheten och lämpligheten av att besvär över beslut i arvs- och gåvoskatteärenden prövas av administrativ domstol i stället för, såsom f. n., av allmän domstol.

Ett för förmögenhetsskatten och arvs- och gåvobeskattningen gemensamt problem är frågan i vad mån hänsyn bör tas till s. k. latent skatteskuld. Detta problem har fått större aktualitet under senare år, bl. a. genom utvidgningen av realisationsvinstbeskattningen såvitt gäller aktier. En generell lösning av problemet stöter på stora praktiska svårigheter men framstår likväl som angelägen. I sammanhanget kan erinras om att 1953 års skatteflyktskommitté behandlat denna fråga (SOU 1963:52). Kommittén betraktar en dellösning av detta problem som en nödvändig förutsättning för en konsekvent beskattning. Även aktievinstutredningen (SOU 1965:72) har diskuterat frågan och skisserat vissa linjer för en praktisk lösning av problemet.

Jag har i det föregående pekat på flera frågor som utredningen bör behandla. Även andra spörsmål som sammanhänger med dessa beskattningsformer är givetvis av betydelse. Det bör stå utredningen fritt att också i dessa hänseenden föreslå de ändrade regler som utredningen finner lämpliga.

Kommittén har t. o. m. oktober 1967 hållit fem sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

48. *1967 års sjömansskattekommitté*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 för att överse de bestämmelser som gäller för beskattningen av sjömän och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juni 1967):

Ekman, S. Gösta, departementsråd, *ordförande*
Bååw, Hjalmar H. W., redaktör
Forssblad, N. Douglas, direktör
Hallin, Yngve Hj., departementssekreterare
Uhlin, P. Georg, ombudsman
Wolgast, Hans H. B., kontorsföreståndare

Sekreterare:

Johnsson, Gunnar I., förste länsassistent

Lokal: Sjömansskattekontoret, Östra Hamngatan 5, Göteborg, tel. växel 031/17 22 80

Direktiv: (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 9 juni 1967):

Efter gemensamma förarbeten i de nordiska länderna antog 1958 års riksdag för Sveriges del nu gällande förordning om sjömansskatt (SFS 1958: 295). Sjömansskatten, som är en definitiv källskatt på sjömäns inkomster ombord på fartyg av viss storlek, utgår i stället för de statliga och kommunala inkomstskatterna samt avgifterna till folkpensioneringen och den allmänna sjukförsäkringen. Sjömannen är inte skyldig deklarera för inkomsten ombord och skall inte heller taxeras för denna inkomst. För hans inkomst i land åsätts taxering efter vanliga regler. Sjömansskatten innehålls genom redarnas försorg genom löneavdrag vid varje avlöningstillfälle. Skatteavdraget bestäms efter två olika sjömansskattetabeller, en för fjärrfart och en för närfart.

Genom sjömansskatteförordningen infördes en helt ny skatteform i vårt land. Förordningen har fungerat väl under de snart tio år som den varit i tillämpning. Vissa justeringar har gjorts under 1960-talet för att avhjälpa smärre brister. Någon samlad översyn av förordningens bestämmelser har däremot hittills inte ägt rum.

I skrivelse till mig år 1965 aktualiserade de ombordanställdas organisationer en del frågor rörande sjömansskatten och begärde att en utredning skulle tillsättas. I skrivelsen framhölls bl. a. att beskattningen av engångsbelopp trots en år 1961 vidtagen ändring av bestämmelserna inte var tillfredsställande. Det erinrades om att beskattningen av engångsbelopp utformats på annat sätt i Danmark och Norge än hos oss. Enligt organisationernas mening förelåg skäl att undersöka om inte det där tillämpade systemet kunde införas även för sjömän på svenska fartyg. Organisationerna ifrågasatte vidare behovet av två särskilda skattetabeller och pekade på vissa problem rörande pensions- och sjukförsäkringsavgifter m. m. för sjömän.

I huvudsak likartade regler gäller i de nordiska länderna beträffande beskattningen av sjömän. Frågor rörande sjömansskatten är ofta aktuella i Nordiska rådet.

Enligt min mening är det lämpligt att nu göra en allsidig översyn av förordningen om sjömansskatt under beaktande av framkomna ändringsförslag. Översynen bör inte vara begränsad till de frågor som jag berört i det föregående utan omfatta förordningen i dess helhet. Samordningen med annan skattelagstiftning bör givetvis beaktas liksom sambandet med socialförsäkringslagstiftningen inte bara i Sverige utan också i övriga nordiska länder i den mån denna lagstiftning är ägnad att påverka den svenska sjömansskatten. Vidare bör beaktas att ett automatiskt databehandlingssysten tillämpas i Sverige inom folkbokförings- och uppbördsväsendet fr. o. m. den 1 januari 1968. Det bör undersökas i vad mån detta förhållande påkallar ändringar i bestämmelserna om bl. a. redovisningen av sjömansskatten. Kontakt bör tas med myndigheter i andra nordiska länder för att så långt möjligt samordna den svenska sjömansskattelagstiftningen med motsvarande lagstiftning i dessa länder. Utredningen bör bedrivas skyndsamt.

Kommittén har t. o. m. oktober 1967 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

49. *Sakkunniga med uppdrag att överlägga med varvsindustrin*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att tillsammans med representanter för varvsindustrin undersöka de svenska varvens situation med avseende på lönsamhet, finansiering, produktivitet m. m. samt föreslå de statliga åtgärder undersökningen kan aktualisera:
Nyström, Per I., landshövding, *ordförande*
Grafström, Erik O. H., generaldirektör
Lundell, Sture V., regeringsråd (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Nilsson, Åke, förbundsordförande
Wallén, Axel O. A., expeditionschef (fr. o. m. den 1 september 1967)
Sekreterare:
Nordström, Bengt F., överingenjör
Lokal: Länsstyrelsen, Fack, Göteborg 2, tel. växel 031/17 22 80 (ordf.) och Statens Vattenfallsverk, Fack, Vällingby 1, tel. växel 87 00 00 (sekr.)
Särskilda *direktiv* har inte meddelats.
De sakkunniga har t. o. m. oktober 1967 hållit två sammanträden samt sammanträffat med varvens representanter för överläggningar.
Utredningar och förhandlingar beräknas pågå under första delen av år 1968.

50. *Utredningen om statens institut för hantverk och industri*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för utredning rörande statens institut för hantverk och industri (se Post- och Inrikes tidn. den 30 augusti 1967):
Rehnberg, K. Bertil, överdirektör, *ordförande*
Gårdstedt, H. Birger, skolråd
Haldén, J. O. Folke, direktör
Karlsson, Tore E., ombudsman
Mäkinen, Matti, direktör
Resare, Bengt C. M., departementsråd (fr. o. m. den 20 oktober 1967)
Stefanson, R. Stig S., optikermästare, led. av I kamm.
Expert:
Wik, J. Harald N., överdirektör (fr. o. m. den 7 november 1967)
Sekreterare:
Sillén, Bo, pol. mag. (fr. o. m. den 7 november 1967)
Lokal: Sveriges Industriförbund, Artillerigatan 34, Stockholm Ö, tel. 63 50 20
Direktiv (anförande av statsrådet Wickman till statsrådsprotokollet den 30 juni 1967):

Den successiva strukturförändringen inom näringslivet har bl. a. inneburit att hantverket till stor del ersatts av industriell produktion. Detta har medfört att en minskande del av institutets verksamhet kan hänföras till de traditionella hantverksyrkena. I konsekvens härmed ändrades institutets namn år 1963 till statens institut för hantverk och industri.

Institutets arbetsområde har alltså förändrats. Verksamheten har också ökat kraftigt. Antalet deltagare i kurser, som ordnats av institutet, har sålunda under den senaste tioårsperioden stigit från ca 8 500 per år till ca 13 500 per år. Kursverksamheten är fortfarande den mest omfattande verksamhetsgrenen. Institutets rådgivningsverksamhet omfattar konsultationer rörande praktiska problem av teknisk eller teknisk-ekonomisk natur inom en rad yrken. Ett nära samband med denna verksamhet har institutets provningar och undersökningar av material och utrustning. Rådgivnings- och provningsuppdragen har de senaste tio åren ökat från ca 3 500 per år till ca 6 000 per år. Denna utveckling har försvårats av lokalbrist trots att verksamheten förutom till Stockholm förlagts även till filialer i Malmö, Göteborg, Härnösand och Luleå.

Institutets utgifter uppskattas för budgetåret 1966/1967 till 8,8 milj. kr. Härav beräknas 2,3 milj. kr. täckas av statligt bidrag över driftbudgeten, drygt 3,5 milj. kr. av kursavgifter och omkring 2,5 milj. kr. av intäkter från rådgivnings- och provningsverksamheten. Vidare tillkommer vissa smärre inkomster av publikationer och bidrag från näringsorganisationer m. fl. Institutet har inte några kostnader för fastigheter eller utrustning eller för pensioner eller brevporton. För dessa kostnader svarar staten. Det sammanlagda statsstödet uppgår därigenom till omkring 45 % av samtliga kostnader.

Sedan institutet startades har undervisning, rådgivning och provning på området expanderat snabbt men även förändrats i avsevärd grad. Grundskolan, fackskolan och det nya gymnasiet har tillkommit. Omskolning sker i skolöverstyrelsens och arbetsmarknadsstyrelsens regi. Överstyrelsen bedriver också en omfattande fortbildningsverksamhet, som delvis gränsar till institutets verksamhet. Branschorganisationer anordnar allt fler egna kurser. Rådgivning bedrivs förutom av institutet numera även av konsultföretag, näringslivets organisationer, företagareföreningar m. fl. Vad beträffar provning kan nämnas att likartade och i vissa fall närliggande arbetsuppgifter har anförtrotts andra statliga institutioner såsom statens provningsanstalt, statens institut för folkhälsan och statens institut för konsumentfrågor.

De mindre och medelstora företagens betydelse för produktionen gör det angeläget att tillvarata möjligheterna att främja dessa företags rationalisering och effektivering. För att kunna utnyttja nya metoder och få fram nya och bättre produkter måste även i framtiden kursverksamheten för yrkesmän och företagare vara betydelsefull. Likaså torde rådgivning såsom hittills vara väsentlig för mindre företag med begränsade resurser vad gäller teknisk och ekonomisk expertis. Kraven på provning av olika slag ökar också i takt med den allt snabbare utvecklingen av nya produkter. En fortsatt stigande efterfrågan på den typ av tjänster som institutet erbjuder kan alltså väntas.

Jag anser det mot denna bakgrund böra övervägas under vilka förutsättningar och i vilka former institutet mest effektivt skall kunna full-

göra sin verksamhet under de förhållanden som nu råder eller som kan väntas i framtiden. Målsättningen för institutets verksamhet bör därvid omprövas. En utredning bör därför komma till stånd rörande de tjänster som institutet bör tillhandahålla och institutets framtida organisation.

Utredningen bör i första hand pröva hur institutet bäst kan medverka till ett effektivt och rationellt utnyttjande av samhällets personella och ekonomiska resurser inom utbildnings-, rådgivnings- och provningsverksamheten med särskild inriktning på de mindre och medelstora företagens behov. Denna del av utredningen bör bedrivas skyndsamt och i kontakt med de myndigheter, organisationer och utredningar, som berörs av nämnda verksamhet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt sådana samordnings- och gränsdragningsfrågor som i detta sammanhang är aktuella.

Därefter bör utredningen pröva vilken organisationsform som är lämpligast. Prövningen blir givetsvis beroende av den lösning utredningen väljer i fråga om inriktningen och omfattningen av institutets verksamhet. Den omfattning av verksamheten som utredningen förordar bör också tjäna som utgångspunkt när lokaliserings- och lokalfrågorna behandlas. Skälen för och storleken av framtida statliga bidrag bör även övervägas. Därvid bör utredningen utgå från att de tjänster, som institutet utför och som tillgodogörs direkt av företagen, i princip skall finansieras med avgifter motsvarande full kostnadstäckning. I anslutning härtill bör frågan om övergång till programbudgetering prövas.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under hösten 1968.

51. *1967 års kommunalskattekommitté*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 oktober 1967 för att utreda frågor angående reglerna för utbetalning av kommunalskattemedel m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 november 1967):

Oredsson, S. Malte, generaldirektör, *ordförande*
Boo, Karl G. H., assistent, led. av II kamm.
Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör
Lindström, Harry I., direktör
Palm, N. Sture, redaktör, led. av I kamm.
Sanell, P. Åke, departementssekreterare
Thufvesson, Bengt E., departementssekreterare

Expert:

Gadd, P. Arne E., revisionsdirektör

Sekreterare:

Werbell, Bror I., byrådirektör

Lokal: Riksrevisionsverket, Fack, Stockholm 34, tel. växel 54 15 80 (sekr.)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 13 oktober 1967):

Gällande regler innebär att staten uppbär preliminär skatt som innefattar även skatt till kommunerna. Dessa erhåller för varje kalenderår förskott grundat på senast kända taxering och den utdebitering som bestämts för kalenderåret. När taxeringsresultatet för året föreligger sker slutavräkning, varvid saldot mellan slutligt debiterade belopp och uppburna förskott tillgodoräknas kommunerna eller statsverket allteftersom förskotten understiger eller överstiger de slutligt debiterade beloppen. Det tillämpade systemet innebär att förändringar i skatteunderlaget påverkar kommunernas skatteinkomster först med två års eftersläpning.

De frågor som tagits upp till behandling i de motioner och utskottsutlåtanden som jag sammanfattningsvis redovisat i det föregående gäller ett omfattande samhällsekonomiskt problemkomplex. Främst gäller detta de expanderande kommunernas kreditförsörjningsproblem, men också frågan om ändrade regler för utbetalning av kommunalskattemedel rymmer betydande samhällsekonomiska problem. Riksdagsbehandlingen har gällt främst finansieringsfrågorna. Dessa utgör emellertid symptom på underliggande reala resursallokeringsproblem och frågeställningen gäller därför väsentligen den totala samhällsekonomiska avvägningen av expansionstakten inom olika sektorer av ekonomin, främst stat, kommuner (inklusive bostäder) och näringsliv. Vid en utredning om de expanderande kommunernas finansiella problem skulle man behöva klarlägga tillväxttakten inom kommuner av olika storlek och inom olika delar av landet. Den kommunala sektorns expansion torde i inte ringa utsträckning vara beroende av önskemålen att främja eller motverka en ytterligare koncentration av befolkning och näringsliv till de stora tätorterna. Vid sidan av den långsiktiga planeringen i reala termer är också de finansiella perspektiven av intresse. En väsentlig fråga är avvägningen mellan finansiering genom löpande inkomster och finansiering genom upplåning. Den kommunala sektorns expansion måste vidare betraktas mot bakgrund av utvecklingen inom övriga sektorer i samhällsekonomin.

Ett omfattande utredningsarbete pågår redan på detta område. En arbetsgrupp bestående av representanter för finans-, inrikes- och kommunikationsdepartementen sysslar med problem rörande den kommunala långsiktsplaneringen, innefattande enkäter till kommunerna i fråga om investeringsutveckling och finansieringsplaner. Vidare pågår inom inrikesdepartementet försöksverksamhet med regional utvecklingsplanering. Slutligen bedrivs forskningsarbete i närbesläktade frågor vid vissa universitet. I avvaktan på resultatet av det pågående arbetet bör någon ny utredning om kommunernas allmänna finansieringsförhållanden inte tillsättas.

Det finns emellertid enligt min mening skäl som talar för att nuvarande ordning för utbetalning av kommunalskatt bör överses. Den samhällsekonomiska innebörden av nuvarande regler bör analyseras. Samtidigt bör en kartläggning göras av hur reglerna påverkar det kommunala finanspolitiska handlandet. Beträffande de allmänna samhällsekonomiska aspekterna torde kunna sägas att det nuvarande systemet under vissa förutsättningar kan utgöra en automatiskt stabiliserande faktor i konjunkturutvecklingen men att det under andra förutsättningar också kan verka i motsatt riktning. Kommunernas finanspolitiska handlande — bl. a. skatte- och utgiftspolitik — kan mer påverkas av den tidigare utvecklingen i kommunen och mindre

av det aktuella ekonomiska läget. I perioder med varierande tillväxttakt i kommunens skatteunderlag torde detta förhållande inte undgå att skapa vissa kommunala finanspolitiska problem. Jag förordar därför att en utredning tillsätts med uppdrag att undersöka de samhällsekonomiska och kommunalekonomiska verkningarna av nuvarande regler för utbetalning av kommunalskattemedel och möjligheterna att genom ett ändrat förfarande undanröja eller minska de olägenheter som nuvarande ordning kan ha. Utredningen bör undersöka olika metoder att åstadkomma en bättre anpassning av utbetalningen av kommunalskattemedel till skatteunderlagets utveckling. De riktlinjer som riksdagen uttalade sig för år 1964, dvs. en anpassning av utbetalningarna av skatteförskotten till löpande års skatteunderlag, utgör en metod som torde böra prövas närmare. Utredningen bör eftersträva en lösning som är enkel att tillämpa i praktiken och även undersöka alternativa metoder för olika grader av anpassning.

De kommunala finansieringsproblem som nuvarande system för utbetalning av kommunalskattemedel kan skapa är givetvis av mycket varierande svårighetsgrad i olika kommuner beroende på skatteunderlagets utveckling. Eftersläpningen och därmed finansieringsproblemen blir särskilt accentuerade i expansiva kommuner, där skatteunderlagets tillväxttakt inte bara återspeglar den allmänna inkomstökningen utan också påskyndas till följd av en växande befolkning och ett expanderande näringsliv samtidigt som dessa omständigheter ställer krav på ökande kommunala insatser i samhällsbyggandet. I kommuner med en lugnare utveckling av skatteunderlaget är dessa problem mindre. Utredningen bör belysa även dessa frågor. En anpassning av kommunalskattemedelsutbetalningarna till löpande års skatteunderlag på det sätt som skisserades i 1964 års motion kommer att medföra att alla kommuner med en ökning av skatteunderlaget som understiger riksgenomsnittet kommer att uppbära för stora skatteförskott. En betydande osäkerhet kommer också att råda inom kommunernas förvaltningar om storleken av de belopp som slutligt kommer att tillföras kommunen. Utredningen bör avväga de kommunalekonomiska problem en omläggning skulle aktualisera i vissa typer av kommuner mot de nackdelar nuvarande system kan ha. Inom ramen för ändrade regler för utbetalning av kommunalskattemedel bör utredningen särskilt undersöka de expanderande kommunernas finansieringsproblem.

En begränsning av eventuella åtgärder till vissa kommunkategorier kan resa besvärliga gränsdragningsproblem. Utredningen bör definiera de omständigheter som skall avgöra om en kommun skall anses så expansiv att speciella åtgärder i fråga om utbetalningen av skattemedel är befogade. En metod kan vara att anknyta till befolkningsutvecklingen och fastställa ett procenttal angivande den minsta befolkningsökning som skall berättiga till särskilt förfarande vid utbetalningen av kommunalskattemedel. En annan metod kan vara att ange en relation mellan skatteförskott och slutligt debiterade belopp som skall berättiga till särskilt förfarande. Det skulle åligga kommunen att göra sannolikt att skatteunderlagets utveckling i kommunen är sådan att det slutligt debiterade beloppet kommer att överstiga skatteförskottet med mer än ett visst procenttal. Efter särskild prövning skulle i sådana fall det beräknade saldot vid slutavräkningen eller del av detta saldo kunna utbetalas i förskott.

En väsentlig uppgift för utredningen blir att utreda de samhällsekonomis-

ka verkningarna av en omläggning av nuvarande system. En tidigareläggning av statens utbetalningar av kommunalskatt skulle uppenbarligen innebära ett likviditetstillskott till kommunerna, som skulle påverka den kommunala aktiviteten i expansiv riktning. Utredningen måste följaktligen klarlägga vilka kompenserande åtgärder som kan behöva vidtas inom kredit- och finanspolitiken. Ett väsentligt delproblem blir att utreda de statsfinansiella konsekvenserna av en reform och de kreditmarknadsmässiga effekterna av åtföljande förskjutningar i statens respektive kommunernas upplåningsbehov.

Vid sidan av huvudfrågan bör utredningen vidare ta upp vissa andra frågor som har samband med utbetalningen av kommunalskattemedel. På uppdrag av Kungl. Maj:t den 22 maj 1963 har riksrevisionsverket företagit och med skrivelse den 24 februari 1965 redovisat en undersökning rörande sättet för utbetalning av kommunalskattemedel m. m. Ett annat spörsmål, som aktualiseras vid en reform av innebörd att eftersläpningen i utbetalningen av kommunalskatt i väsentlig mån upphör, är frågan huruvida staten även i fortsättningen ensam skall svara för skatteförlusten på restantier. Dessa frågor bör prövas av utredningen.

Utredningen bör samråda med de utredningar och arbetsgrupper som är verksamma på den ekonomiska samhällsplaneringens område.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

52. *Sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om avdrag för kostnader för bilresor mellan bostad och arbetsplats*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 november 1967 för att utreda frågan om avdrag för kostnader för bilresor mellan bostad och arbetsplats (se Post- och Inrikes tidn. den 9 december 1967):

Dahlgren, Rolf B., generaldirektör, *ordförande*
Ahlvarsson, Lars I., ombudsman
Svanström, K. Ivan H., hemmansägare, led. av I kamm.
Wahlgren, E. Göran, t. f. departementsråd
Wärnberg, Erik G., bankofullmäktig, led. av I kamm.

Särskilda *direktiv* har inte meddelats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

Utbildningsdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Utrustningskommittén för Göteborgs universitet* (1965: I 19, 1966: 19, 1967: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 april 1956 för att handha frågor om utrustning av nybyggnaderna för medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg och de övriga frågor om utrustning vid universitetet, som chefen för numera utbildningsdepartementet bestämmer:
Arén, Torsten S., kanslichef, *ordförande*
Broman, Tore, professor
Fors, Sixten R., byråchef
Rexed, Bror A., generaldirektör
Experter:
Kihlman, K. Herbert, byrådirektör
Malmgren, Bernt R., professor
Olsson, Olle G. A., professor
Teorell, E. Torsten A., professor
Ågren, K. Gunnar, professor
Sekreterare:
Hilding, Bengt B. I., kapten
Direktiven för utredningen, se 1965: I E 19.
Under tiden november 1966—oktober 1967 har hållits ett flertal sammanträden med kommitténs arbetsutskott.
Anskaffningen genom kommitténs försorg av inredning och utrustning har under år 1967 avslutats.
Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Utredning rörande vissa medicinska utbildningsfrågor m. m.* (1965: I 20, 1966: 20, 1967: 18)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1957 för att utreda vissa medicinska utbildningsfrågor m. m.:
Rexed, Bror A., generaldirektör
Experter (för utredning rörande blandad medicinsk och annan utbildning):
Johnels, J. Alf G., professor

Lindahl, Per Eric E. A., professor
Magnéli, P. Arne, professor
Reichard, Peter A., professor
Ström, Gunnar O. F., professor
Sekreterare:
Wennström, K. Gunnar, byråchef.

Utredningen har under första halvåret 1967 biträtt vid departementsberedningen av skilda medicinska utbildningsfrågor. Eftersom den sakkunnige har utnämnts till generaldirektör för medicinalstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1967, beviljades han den 8 augusti 1967 begärt entledigande från sitt uppdrag.

Utredningen har därmed avslutats.

3. *1960 års blindvårdsutredning* (1965: I 29, 1966: 25, 1967: 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 februari 1960 för att verkställa utredning rörande anpassnings- och yrkesundervisning för vuxna synskadade jämte därmed sammanhängande spörsmål:
Bergh, E. Albert, byråchef, *ordförande*
Granström, Karl-Otto, professor, överläkare
Hedkvist, Charles, direktör
Hedlén, Bengt, socialdirektör
Tegström, A. Rudolph, rektor
Expert:
Andersson, Bo G., med. dr, bitr. överläkare
Sekreterare:
Thorell, Rune, förste byråinspektör

Direktiven för utredningen, se kungl. brev den 5 februari 1960 till statskontoret.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tolv sammanträden.

Utredningen har avgett ett den 29 december 1967 dagtecknat betänkande, benämnt »Anpassning och yrkesutbildning av synskadade» (Stencil E 1967: 14).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *1962 års ungdomsutredning* (1965: I 40, 1966: 31, 1967: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att utreda frågan om det statliga stödet till ungdomsverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 21 augusti 1962):
Ward, Kurt K. B., landstingsråd, *ordförande*

Gustafson, Anna-Greta, ungdomsintendent
Hellberg, Karl-Erik, förlagschef
Mattsson, Roland N. G., gymnastikdirektör
Ohlsson, N. Lennart, folkhögskollärare
Experter:
Halldén, Olof, fil. lic.
Johannesson, Ingvar V., docent
Johansson, K. Inge, studierektor
Olsson, Evald, agronom
Sekreterare:
Dahlin, Sven M., studieombudsman
Biträdande sekreterare:
Hjorth, Jan L. S., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1963: I E 50.

Utredningen har under tiden november 1966—maj 1967 hållit sex sammanträden samt ett tiotal delegations- och expertgruppöverläggningar.

Utredningen har avgett ett den 17 februari 1967 dagtecknat betänkande, benämnt »Statens stöd till ungdomsverksamhet» (SOU 1967: 19).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Skolarbetstidsutredningen* (1965: I 42, 1966: 33, 1967: 29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1963 för att verkställa utredning rörande femdagars arbetsvecka i skolan m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 27 februari 1963):
Renlund, R. Gösta, bankdirektör, *ordförande*
Forssell, Einar E., förste skolinspektör
Karlsson, Elvy M., fru
Landström, Sten-Sture, direktör
Rodhe, Gösta, skolöverläkare
Westman, J. Gottfrid, länsskolinspektör
Experter:
Andersson, Elvin, ombudsman
Gustafsson, Lars, universitetslektor
Ljunggren, F. Torbjörn, rektor
Lunde, Ingrid, kanslichef
Malmquist, Eve, docent
Myrdal, Hans-Göran, fil. lic.
Sandberg, A. Birger, lönedirektör
Sekreterare:
Askeberg, Sven H. J., byråchef

Direktiven för utredningen, se 1964: I E 48.

Utredningen har under tiden november 1966—februari 1967 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har avgett ett den 24 februari 1967 dagtecknat betänkande, benämnt »Skolans arbetstider» (SOU 1967: 14).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Utredningen rörande det Hallwylska museet* (1966:43, 1967: 35)

Genom beslut den 29 juni 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt direktionen för det Hallwylska museet att verkställa en översyn av museets organisation och ekonomiska ställning m. m. samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill sagda översyn gav anledning.

Direktionens ledamöter:

Reuterswärd, B. Edvard, expeditionschef, *ordförande*

Wachtmeister, Hans W. A., greve, godsägare, f. d. riksdagsman, *verkställande ledamot*

Widman, Dag H. R., förste intendent

Experter:

Bergman, Eva A. M., fil. dr

Häger, Bengt N. R., intendent

Sekreterare:

Lindahl, Jan-Mats, departementssekreterare.

Direktionen har i sin egenskap av utredningsorgan under tiden november 1966—april 1967 hållit sex sammanträden.

Utredningen har den 29 april 1967 avgett betänkandet »Hallwylska museets framtida organisation och verksamhet» (Stencil E 1967: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Folkhögskolans lärarutredning* (1966: 55, 1967: 41)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1965 för att utreda frågan om utbildning och fortbildning av folkhögskolans lärare:

Sönnerlind, Arne S., skolråd, *ordförande*

Friman, A. Hilding, rektor

Marklund, O. Sixten A., undervisningsråd

Svensson, Nils-Eric, undervisningsråd

Vestlund, A. Gösta, t. f. undervisningsråd

Sekreterare:

Sverkman, C. A. Evert, redaktör

Expert:

Göthberg, Bo, folkhögskolinspektör (fr. o. m. den 16 januari 1967)

Direktiv för utredningen har icke utfärdats.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 16 oktober 1967 avgett betänkandet »Lärarutbildning för folkhögskolan» (SOU 1967: 47).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *1966 års Örebro-kommitté* (1967: 47)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 januari 1966 för att verkställa närmare utredningar och avge förslag angående anordnande av högre utbildning i Örebro:

Åman, O. Valter, landshövding, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Hagbergh, Göran G. E., avdelningsdirektör
Moll, Olof G., byråchef
Segerstedt, Torgny, professor
Sköld, Lars G., rektor
Tolgfors, S. Börje, rektor
Törnquist, Harry E., byggnadsråd

Experter:

Lindquist, B. Rune L., byråchef

Sekreterare:

Linné, Rolf S. G., avdelningsdirektör

Biträdande sekreterare:

Hakelier, Nils G., förste länsnotarie

Direktiven för utredningen, se 1967: E 46.

Kommittén har under tiden november 1966—november 1967 hållit sex sammanträden.

Kommittén har den 31 augusti 1967 avgett delbetänkande II, benämnt »Högre utbildning i Örebro. Biblioteksverksamhet m. m.» (Stencil E 1967: 10). Kommittén har vidare upprättat lokalprogram för de högre utbildningsenheterna i Örebro.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *1966 års Växjö-kommitté* (1967:48)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 januari 1966 för att verkställa närmare utredningar och avge förslag angående anordnande av högre utbildning i Växjö:

Helén, N. Gunnar, landshövding, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Hagbergh, Göran G. E., avdelningsdirektör
Moll, Olof G., byråchef

Sandblom, J. Philip, professor
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Experter:
Duregård, Assar A. J., skoldirektör
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Sekreterare:
Linné, Rolf S. G., avdelningsdirektör
Biträdande sekreterare:
Grundström, Ingegerd E., förste länsnotarie

Direktiven för utredningen, se 1967: E 46.

Kommittén har under tiden november 1966—september 1967 hållit sju sammanträden.

Kommittén har den 22 september 1967 avgett delbetänkande II, benämnt »Kurslitteraturbibliotek vid universitetsfilialen i Växjö» (Stencil E 1967: 12).

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *1966 års Karlstad-kommitté* (1967: 49)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 januari 1966 för att verkställa närmare utredningar och avge förslag angående anordnande av högre utbildning i Karlstad:
Nilsson, Gustaf V., landshövding, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Frisk, J. I. Hjalmar, professor
Hagbergh, Göran G. E., avdelningsdirektör
Moll, Olof G., byråchef
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Experter:
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Ottervik, N. G. Gösta, överbibliotekarie (fr. o. m. den 1 december 1966)
Sekreterare:
Linné, Rolf S. G., avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, 1967: E 46.

Kommittén har under tiden november 1966—september 1967 hållit sex sammanträden.

Kommittén har den 8 september 1967 avgett delbetänkande II, benämnt »Kurslitteraturbibliotek vid universitetsfilialen i Karlstad» (Stencil E 1967: 11).

Uppdraget är därmed slutfört.

11. *Organisationskommittén för utbildningen av vissa yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions områden* (1967: 52)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att verkställa utredning rörande frågor om utbildningen av vissa yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions områden (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juli 1966):
Gårdstedt, H. Birger, skolråd, *ordförande*
Fant, George F. M., rektor
Hilton, Hans, direktör
Læstadius, Lars-Levi, regissör
Lindgren, Olle, redaktör
Schein, Harry, direktör
Experter:
Trankell, Arne, professor (fr. o. m. den 9 december 1966)
Lauritzen, Bertil, studierektor (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Sekreterare:
Johnson, Solveig E., förste byråsekreterare (fr. o. m. den 20 december 1966)
Direktiven för utredningen, se 1967: E 52.

Kommittén har under tiden november 1966—juni 1967 hållit åtta sammanträden.

Kommittén har den 15 juni 1967 avgett betänkandet »Dramatiska Institutet» (Stencil E 1967: 7).

Uppdraget är därmed slutfört.

12. *Sakkunniga för förhandling med innehavaren av Skoklosters fideikommiss* (1967: 54)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1966 för att på statens vägnar förhandla med innehavaren av Skoklosters fideikommiss samt att, under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande, träffa avtal i första hand om förvärv av Skoklosters slott och samlingar jämte lämpligt markområde och i andra hand om statligt bidrag till åtgärder för slottets och samlingarnas iståndsättande och underhåll samt om eventuellt förvärv av Skoklosterarkivet:
Hagander, Johan O., f. d. överståthållare, *ordförande*
Fjellander, Nils E. B., expeditionschef
Löwbeer, Torsten, rättschef.

De sakkunniga har med skrivelse den 23 februari 1967 för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett samma dag dagtecknat avtal med fideikommissinnehavaren.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

13. *Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté* (1965: I 18, 1966: 18, 1967: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 augusti 1944:
Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*
Ahrbom, Nils O., f. d. professor
Alexanderson, K. Erik, häradshövding, led. av I kamm.
Ekdahl, Lennart L. G., t. f. byggnadsråd (t. o. m. den 20 januari 1967)
Näsström, Emil E., f. d. kommunaldirektör, led. av I kamm.
Smith, A. Åke, planeringsdirektör (fr. o. m. den 3 november 1967)
Stockman, Lennart G., professor, rektor
Österberg, David V., professor
Arkitekt:
Henriksson, Gunnar A., professor
Sekreterare och kassaförvaltare:
Swedenborg, Jesper E., avdelningsdirektör

Lokal: Tekniska högskolan i Stockholm, Valhallavägen 79 (postadress: Fack, Stockholm 70), tel. växel 23 65 20

Direktiven för kommittén, se 1945: I E 30 och 1947: I E 21: instruktion den 29 juni 1946.

Under året har byggnads- och installationsarbeten fortgått för nybyggnad för sektionen för bergsvetenskap samt vissa arbeten med försörjningsåtgärder. Rit- och hörsalar i nybyggnaden för bergsvetenskap har tagits i bruk fr. o. m. läsåret 1967/68. Byggnads- och installationsarbeten har blivit färdigställda i en ombyggnad för den gruvvetenskapliga linjen vid sektionen för bergsvetenskap.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har kommittén hållit fyra sammanträden.

14. *1958 års utredning kyrka—stat* (1965: I 22, 1966: 22, 1967: 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 januari 1958 för att utföra en första etapp av en utredning av frågan om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och den svenska kyrkan (se Post- och Inrikes tidn. den 30 januari 1958):
Tammelin, N. Erik, justitieråd, *ordförande*
Bolin, A. Bertil, sekreterare i LO
Engström, K. Olof N., rektor
Josefson, P. L. Ruben, ärkebiskop
Zetterberg, K. Åke H., pastor primarius, led. av II kamm.

Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av II kamm. (tillkallad den 6 februari 1967 att under Zetterbergs sjukdom vara sakkunnig i dennes ställe)

Experter:

Hallgren, Bengt G., församlingssekreterare (fr. o. m. den 9 januari 1967)
Heldtander, Tore, lektor
Ivarsson, E. Henrik, kyrkoherde
Lindqvist, Rolf L. A., landskamrerare
von Otter, Sten F., kammarrättsråd, tillika divisionsordförande
Palmqvist, P. O. Arne, forskardocent
Rodhe, Sten, lektor
Silén, Sven F. P., biskop
Swedberg, Bo G. R., informationschef
Svenungsson, David C., prost
Waller, Sture M., docent
Åberg, Erik V. R., kammarråd

Huvudsekreterare:

Lindelöw, Karl-Gustav, första kammarens sekreterare, hovrättsråd

Övriga sekreterare:

Andersson, Hans B., tingsdomare
Lindh, Iwan E., hovrättsassessor
Nykvist, Gösta N., byrådirektör
Wilhelmson, Lars E., hovrättsråd

Lokal: Svartmangatan 9, 2 tr., Stockholm C, tel. 20 39 26 (ordföranden) och 21 56 24 (kansliet), Riksdagshuset, Stockholm 46, tel. växel 22 95 60 (huvudsekreteraren) och Citadellsvägen 17, Malmö C, tel. 040/749 50 (sekreteraren Lindh)

Direktiven för utredningen, se 1959: I E 44.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 sammanträtt 32 dagar.

Utredningen har under år 1967 avlämnat fyra betänkanden, nämligen »Folkbokföringen» (SOU 1967: 16), »De teologiska fakulteterna» (SOU 1967: 17), »Kyrklig organisation och förvaltning» (SOU 1967: 45) och »Kyrklig egendom. Skattefrågor. Prästerskapets privilegier» (SOU 1967: 46).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

15. *Utredning rörande den försvarsmedicinska forskningen* (1965: I 28, 1966: 24, 1967: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1959 för att utreda den försvarsmedicinska forskningen:

Rexed, Bror A., generaldirektör

Experter:
Clemedson, Carl-Johan, generalläkare
Engström, Arne V., professor
Fehrm, E. Martin, generaldirektör
Hesselblad, Gustav, arméöverläkare
Schmidt, Torsten, överste
Ström, Gunnar O. F., professor
Troell, Lars, marinöverläkare
Uvnäs, Börje, professor
Sekreterare:
Blomquist, Bernt E. L., byråöverläkare
Biträdande sekreterare:
Bergsten, Nils G., departementssekreterare
Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00
Direktiven för utredningen, se 1960: I E 45.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

16. *Utredning rörande Skeppsholms församling i Stockholm m. m.* (1965: I 30, 1966: 26, 1967: 22)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1960 för att verkställa utredning rörande Skeppsholms församling i Stockholm m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1960):
Ericsson, K. Georg V., borgmästare
Expert:
Olsson, Sten G., stiftssekreterare
Sekreterare:
Ericson, Lars G., regeringsrättssekreterare
Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00
Direktiven för utredningen, se 1961: I E 37.
Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden. Härjämte har överläggningar om bl. a. förvaltningen av Galärvarvskyrkogården fortsatt.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

17. *Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund* (1965: I 32, 1966: 27, 1967: 23)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1960 för att verkställa närmare utredningar och avge förslag angående anordnande av högre teknisk utbildning och forskning i Lund (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juni 1960):
Olson, O. Hjalmar, direktör, *ordförande*
Broberg, K. Bertram, professor
von Friesen, Sten, professor
Gralén, Nils G. J., professor, rektor
Gustafson, Torsten V., professor
Johansson, Sven A. E., professor (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Laudon, Axel, disponent
af Malmborg, Ragnar, byggnadsråd
Pettersson, N. Ove, professor
Pleijel, Åke V. C., professor
Sekreterare:
Ingvar, Lars O. A. H., byråchef
Lokal: Tekniska högskolan i Lund, Sölvegatan 18, Lund 7, tel. 046/ 12 46 00

Vid uppdragets fullgörande har kommittén att beakta innehållet i en inom numera utbildningsdepartementet upprättad *promemoria rörande högre teknisk utbildning och forskning i Lund,* se 1961: I E 40.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra plenarsammanträden. Löpande ärenden har handlagts av tekniska fakultetens dekanus jämte kommitténs sekreterare såsom högskolans verkställande organ.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

18. *1960 års ecklesiastika boställsutredning* (1965: I 36, 1966: 28, 1967: 24)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 november 1960 för att verkställa utredning rörande förvaltningen av ecklesiastika löneboställen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 december 1960):
Persson, Ivar, landshövding, *ordförande*
Gynnerstedt, Tage K. V., f. d. stiftssekreterare (t. o. m. den 24 maj 1967)
Lindström, Helge B., hemmansägare, led. av II kamm.
Pettersson, Gunnar, jordbruksinstruktör
Turesson, Bo, distriktslantmätare, led. av II kamm.
Experter:
Anderson, K. Åke, lantbruksdirektör

Ericsson, K. Georg V., borgmästare
Nilsson, Per-Olof V., förbundsdirektör
Wigren, Bo G., stiftsjägmästare
Åberg, Erik V. R., kammarråd
Sekreterare:
Göransson, C. Göran N., stiftssekreterare
Biträdande sekreterare:
Stolt, Lennart, förste stiftsnotarie
Lokal: Domkapitlet, Lund, tel. 046/11 06 20 (sekreteraren)
Direktiven för utredningen, se 1961: I E 47.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem sammanträden. Härjämte har ett antal överläggningar hållits med utredningens experter.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

19. *Utredning rörande sjukgymnastutbildningen* (1965: I 37, 1966: 29, 1967: 25)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 februari 1961 för att verkställa utredning rörande ökad utbildning av sjukgymnaster och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 22 mars 1961):
Sjöstrand, O. Torgny, professor
Lokal: Kliniskt fysiologiska avdelningen, Karolinska sjukhuset, Stockholm, tel. växel lokalsamt. 34 05 00, rikssamt. 34 06 50, ankn. 1947
Direktiven för utredningen, se 1962: I E 41 och 1965: I E 37.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

20. *Konsertbyråutredningen* (1965: I 39, 1966: 30, 1967: 26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 maj 1962 med uppdrag att verkställa utredning angående inrättande av en statlig konsertbyrå och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1962):
Nordmark, Hans A., direktör, *ordförande*
Andersson, Freddy V. E., förbundsordförande
Hahn, Gunnar A., kapellmästare
Malmgren, Allan B., studieombudsman
Poppius, Hans D., byråchef
Tegen, Martin, docent
Experter:
Bauer, Sven Harald, advokat (fr. o. m. den 15 augusti 1967)

Brandel, Åke, redaktör (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Carlsson, Stig, civilingenjör (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Forsström, Gösta E. A., sekreterare
Hambraeus, Bengt, fil. lic. (fr. o. m. den 15 augusti t. o. m. den 1 november 1967)
Hellquist, Per-Anders, redaktör (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Hähnel, Folke, redaktör (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Ljungberg, Lennart, civilingenjör (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Ljungman, Seve K. B., professor
Reimers, Lennart, direktör (fr. o. m. den 15 augusti 1967)
Wallin, Nils L., chef för statens försöksverksamhet med rikskonserter (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Wallner, Bo, lektor
Wirén, Karl-Gunnar, intendent
Sekreterare:
Wallin, Nils L., se ovan (t. o. m. den 30 juni 1967)
Strand, Sigfrid, rektor (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Lokal: Nybrogatan 3, 5 tr., Stockholm Ö, tel. 20 36 86
Direktiven för utredningen, se 1963: I E 45.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har 38 sammanträden hållits. Dessutom har experter och olika arbetsgrupper sammanträtt ett flertal gånger.

Utredningen har den 25 januari 1967 avlämnat betänkandet »Rikskonserter» (SOU 1967: 9).

Utredningen fortsätter sitt arbete med att analysera den svenska produktionen och marknadsföringen av grammofonskivor och utarbetar förslag i syfte att bredda grammofonskivans plats i musiklivet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

21. *Samarbetskommittén för behandling av frågan om utbildning av viss sjukvårdspersonal* (1965: I S 22, 1966: S 18, 1967: 27)

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1961 uppdragit åt medicinalstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och förutvarande överstyrelsen för yrkesutbildning att i samråd med vederbörande kommunförbund snarast möjligt anordna utbildning eller i förekommande fall utöka befintlig utbildning för laboratoriepersonal, röntgenpersonal och annan sjukvårdspersonal, som kan avlasta eller ersätta personal med sjuksköterskeutbildning.

Ämbetsverken har för uppdragets fullgörande tillsatt en samarbetskommitté, till vilken också tillfälliga experter har knutits. Samarbetskommittén består f. n. av företrädare för medicinalstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet,

yrkesutbildningsberedningen och statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor.

Sekreterare:

Hagstedt, Hedvig M., förste byråsekreterare

Lokal: Skolöverstyrelsen, Hantverkargatan 25 (postadress: Fack, Stockholm 22), tel. växel lokalsamt. 22 70 00, rikssamt. 22 41 20.

Samarbetskommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde.

Kommitténs arbete som samarbetsorgan beräknas fortsätta t. v.

22. *1963 års bibelkommitté* (1965: I 43, 1966: 34, 1967: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 1 februari och den 5 april 1963 för att verkställa utredning rörande förutsättningarna för en ny bibelöversättning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 21 mars 1963):

Quensel, Nils J. E., f. d. president, *ordförande*

Düring, H. Ingemar, professor

Edlund, Conny A. E., domprost

Eeg-Olofsson, Ansgar O. C., lektor

Gierow, Karl Ragnar K., författare, Svenska akademiens ständige sekreterare

Riesenfeld, E. Harald, professor

Ståhle, Carl Ivar, professor

Sekreterare:

Olsson, Birger O., teol. lic. och fil. mag.

Biträdande sekreterare:

Lindahl, Jan-Mats, departementssekreterare (vissa sekreterargöromål)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00 (bitr sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1964: I E 49.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden under tillhopa sjutton sammanträdesdagar.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

23. *Yrkesutbildningsberedningen* (1965: I 47, 1966: 36, 1967: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för att verkställa utredning rörande yrkesutbildningens uppgifter, innehåll och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 23 oktober 1963):

Öhman, G. Birger, överdirektör, *ordförande*

Gårdstedt, H. Birger, skolråd

Haldén, J. O. Folke, direktör

Hallbeck, Oscar A., kommunalråd
Isling, B. Åke J., utbildningschef
Karlson, Tore E., ombudsman
Kellgren, Nils E., fil. kand., led. av II kamm.
Nilsson, Jan-Ivan N., lantbrukare, led. av II kamm.
Olsson, Bengt K., förbundsdirektör
Stefanson, R. Stig S., optikermästare, led. av I kamm.
Stålnacke, Erik O., skolinspektör
Wetterström, Karin H., kamrer, led. av II kamm.

Experter:

Ager, Ruth M., undervisningsråd
Alfort, Axel M., direktör
Andersson, Karin, förbundssekreterare
Assarsson, Axel A., utredningsman
Binett, Einar, förbundssekreterare
Björnegård, Gudrun, bitr. rektor
Blix, Erik O., rektor
Blomberg, Erik, personaldirektör
Bohman, Karl Erik, direktör
Brandgård, Evert, sekreterare
Bråland, Ingrid, studierektor (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Bäckström, Sixten, förbundsordförande
Caping, Bengt R., byrådirektör
Carlström, Stig, rektor
Claëson, Gunnel, rektor (t. o. m. den 30 juni 1967)
Dahlander, E. Gunnar, rektor
Darpö, Börje, ombudsman (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Ekholm, Herbert, rektor
Elander, Kurt O., direktör
Eliasson, H. Torsten Y., lektor
Engström, Stina, civilekonom
Ericsson, K. Gösta, byråchef
Ernest, N. K. E. Gunnar, rektor
Falk, Eric G. R., länsjägmästare
Folkmarson, James A., undervisningsråd
Forsberg, Birger, rektor
Forsberg, N. Uno, rektor
Forssell, Einar E., förste skolinspektör
Fredriksson, Bert, sekreterare
Fridén, Gunvor A. B., skolkonsulent
Fäktenmark, Erik, ingenjör
Gerhardsson, Gideon, professor (fr. o. m. den 1 november 1967)

Grabö, Paul E., direktör
Gumælius, Herman, rektor
Gustafson, Birgitta, skolkonsulent (fr. o. m. den 1 juni 1967)
Gustafsson, Birger, rektor
Gustafsson, Evert, konsulent (t. o. m. den 30 september 1967)
Hagander, Sten I., skolkonsulent
Hallberg, Rolf Sage, skolinspektör
Hallgren, E. Susanne, fortbildningskonsulent
Hansson, Karin, barnavårdslärare (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Helling, Olle, rektor
Helte, G. Verner, direktör
Hjortzberg, Agneta, seminarielärare
Holmberg, Sten, ombudsman
Hurtig, Folke, skolinspektör
Husén, Torsten, professor
Högberg, Hans, byråchef
Jacobson, Bengt A., undervisningsråd
Johansson, Erik, ingenjör (fr. o. m. den 1 juni 1967)
Johansson, Gotthard, rektor
Johansson, K. Inge, studierektor
Johansson, John, förste skötare
Jonsson, Kjell I., byrådirektör
Jungqvist, Anna-Brita, konsulent
Jönsson, Börje, ombudsman
Jönsson, E. Gustav, departementssekreterare
Kaby, Nils A., avdelningsdirektör
Karlsson, Einar I., ombudsman
Karlsson, Erik, skolchef
Landahl, K. Lennart, byrådirektör
Larsson, Rune, rektor
Lindberg, Gösta, studierektor
Lindblom, Helena, barnhemskonsulent
Lindgren, Stig, medicinalråd
Lindman, Per O. G., kanslichef
Ljungberg, Leif, civilingenjör
Ljunghill, Karl Gustav, skoldirektör (fr. o. m. den 4 januari 1967)
Lundeberg, Christer N. S., undervisningsråd
Lundgren, Nils P. V. professor (fr. o. m. den 1 november 1967)
Luterkort, Ingrid, regissör (fr. o. m. den 4 januari 1967)
Löfgren, Anne-Marie, byrådirektör
Magnusson, Alice, sekreterare
Malmgren, Helge, fil. kand.

Mjörnberg, Agne, studierektor
Nilson, Allan, rektor
Nilsson, Thora I.-L., byråchef
Nordenskjöld, Gustaf, direktör
Nordin, Anna-Greta, fackl ärare (t. o. m. den 30 september 1967)
Nordström, Gert Z., teckningslärare (fr. o. m. den 4 januari 1967)
Nybom, P. P. Arne, ombudsman
Odebäck, S. Paul, skolkonsulent
Olderin, Gunnar O., avdelningsdirektör
Oldgren, Erik, agronom
Olsson, A. E. Osborn, f. d. undervisningsråd
Persson, Arne, konsulent
Persson, Stig E., rektor
Petri, Ingemar, studiesekreterare
Ringdal, Herry, rektor
Rüdhmer, Gustav, överingenjör
Sandberg, Per, studierektor
Sandblad, Carl-Eric, utbildningssekreterare
Simlund, Ernst-Olof, apotekare (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Sjunnesson, Georg, ämneslärare
Sjöbeck, J. Christian, direktör
Sjöberg, Hilding, ombudsman
Staf, Karl-Rune, ingenjör
Stetler, Emil F., avdelningsdirektör
Ström, B. O. Gunne, skolkonsulent
Strömgren, Holger, yrkeslärare
Tegman, Olle, ingenjör
Tegner, Göran, direktör
Thorvinger, Hjördis, rektor
Wahlström, Lars, ombudsman
Wernlund, Brita K., byrådirektör
Vestin, F. E. Margareta, byrådirektör
Westman, Eric, ingenjör
Wikstrand, Rolf, skolsekreterare
Wikström, Hans F., rektor
Virdebrant, Carl-Erik B., kansliråd
Wohrne, Vulf, överingenjör
Vrethammar, K. Harald, undervisningsråd
Zackrisson, Birgit, skolkonsulent (fr. o. m. den 1 juli 1967)
Åhlén, Knut, rektor
Åmark-Wintzer, Lucia A. S., skolkonsulent
Ängquist, Bror, rektor

Sekreterare:
Dahl, Åke K. G., skolkonsulent
Biträdande sekreterare:
Wernlund, Brita K., se ovan (t. o. m. den 30 november 1967)

Lokal: Sandelsgatan 12, Stockholm No, tel. 67 69 16 (ordföranden), 67 87 32 (sekreteraren), 61 89 44 (kansliet)

Direktiven för utredningen, se 1964: I E 57 och 1967: E 31.

Beredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tolv sammanträden om sammanlagt fjorton sammanträdesdagar. Dessutom har expertgrupperna sammanträtt ett stort antal gånger.

Beredningen har den 12 januari 1967 avgett betänkandet »Betänkande och förslag angående viss fortbildning för lärare i yrkesteknik» (Stencil E 1967: 1) samt den 11 oktober 1967 betänkandet »Yrkesutbildningen. Läroplaner för yrkesutbildningen samt vissa pedagogiska och metodiska frågor» (SOU 1967: 48).

Beredningen avser att under år 1968 framlägga särskilda utredningar och förslag angående receptarieutbildningen, utbildning av lärare för yrkesutbildningen, postgymnasial utbildning och vuxenutbildning samt förslag angående olika former för samverkan mellan skola och näringsliv.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

24. *Utredningen om svenska ortnamnsarkivets och landsmålsarkivens verksamhet* (1965: I 49, 1966: 38, 1967: 32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 december 1963 för att verkställa utredning rörande svenska ortnamnsarkivets, landsmåls- och folkminnesarkivets i Uppsala samt landsmålsarkivets i Lund framtida ställning och organisation:
Meyerson, K. Åke W., fil. lic., *ordförande*
Moberg, Lennart A., professor
Munthe, Richard E. L., avdelningsdirektör, tillika *sekreterare*

Lokal: Livrustkammaren, Stockholm No, tel. 62 01 16 (ordföranden), växel 22 95 60 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1965: I E 49.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

25. *Utredningen rörande lärarnas arbetsförhållanden* (1965: I 51, 1966: 40, 1967: 33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 april 1964 för att verkställa utredning rörande lärarnas arbetsförhållanden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 april 1964):

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör, *ordförande*
Alfredsson, Karl-Erik N., förbundsjurist
Björinder, Henry K. E., sekreterare
Bodell, Karl G., skolinspektör, tillika *sekreterare*
Eriksson, B. Sune, sekreterare
Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
Nord, B. Ingemar, avdelningschef
Sandberg, A. Birger, lönedirektör
Tylén, Halward, rektor

Experter:

Almefelt, Paul V., byråchef
Heimklo, K. Julius M., skolkonsulent (fr. o. m. den 6 juli 1967)
Karlin, Bengt G., organisationsdirektör
Rapaport, Edmund, byråchef
Svensson, Nils-Eric, undervisningsråd

Lokal: Statistiska centralbyrån, Linnégatan 87 (postadress: Fack, Stockholm 27), tel. växel 63 06 80, ankn. 241, 242

Direktiven för utredningen, se 1965: I E 51.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit åtta sammanträden samt därjämte gruppsammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

26. *Lokal- och utrustningsprogramkommittéer för universitet och högskolor (LUP-kommittéerna)* (1965: I 54, 1966: 42, 1967: 34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för universitet och högskolor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1964):

LUP-kommittén för Uppsala

Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd, *ordförande*
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Rydén, Jan, t. f. avdelningschef

Experter:
Dahlbom, J. Rickard, professor
Öbrink, Karl Johan, laborator

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

LUP-kommittén för Lund

Hammar, Stig H., universitetsråd, *ordförande*
Broberg, K. Bertram, professor
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Olrog, O. Christer, byggnadsråd
Rydén, Jan, t. f. avdelningschef

Experter:
Borgström, E. Bengt G., professor
Fronaeus, Sture A., professor
Gralén, Nils G. J., professor, rektor
Kjellén, Lars, docent
Sunner, Stig A., professor

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

LUP-kommittén för Göteborg

Ingelmark, Bo E., professor, rektor, *ordförande*
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Olrog, O. Christer, byggnadsråd
Rydén, Jan, t. f. avdelningschef
Thun, K. Ragnar, byråchef

Experter:
Careborg, Lars-Olof, byrådirektör
Grönfors, Kurt G. W., professor, rektor
Kihlman, K. Herbert, byrådirektör
Lysell, E. G. S. Lennart, professor
Markén, Karl-Erik, docent

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden.

LUP-kommittén för Stockholm

Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*
Bergström, K. Sune D., professor
Henriksson, Gunnar A., professor

Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Norberg, Dag L., professor, rektor
Rydén, Jan, t. f. avdelningschef
Experter:
Brommesson, Per-Axel, direktör
Hagbergh, Göran G. E., avdelningsdirektör
Holmbäck, Bure, förste bibliotekarie (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Ingvar, Lars O. A. H., byråchef
Kierkegaard, C. Peder J. H., docent
Laurin, Kjell, byrådirektör
Lindberger, Örjan, professor (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Odelberg, C. V. Wilhelm, överbibliotekarie (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Sköld, Lars G., rektor
Thornstedt, Hans G., professor (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Tottie, Thomas J. H., förste bibliotekarie (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Törnlund, Sven G., rådman
Weibull, Martin C., docent
Ölander, G. Arne, professor (fr. o. m. den 1 januari 1967)

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit elva sammanträden.

LUP-kommittén för Umeå

Larsson, Lars-Gunnar, professor, rektor, *ordförande*
Fors, Sixten R., byråchef
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Rydén, Jan, t. f. avdelningschef
Experter:
Andersson, N. Elvir, universitetslektor (t. o. m. den 10 maj 1967)
Carlsson, Sune, professor
Friberg, Lars, professor
Lennander, Sven K., universitetslektor (t. o. m. den 10 maj 1967)
Lycke, Erik, professor
Minnhagen, E. Lennart W., professor (t. o. m. den 10 maj 1967)
Ramel, Claes O. M. O., friherre, docent (t. o. m. den 31 december 1966)
Sjörs, Hugo M., professor (t. o. m. den 31 december 1966)
Virgin, Henning I., professor (t. o. m. den 31 december 1966)

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden.

Samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna

Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*
Hammar, Stig H., universitetsråd
Ingelmark, Bo E., professor, rektor
Larsson, Lars-Gunnar, professor, rektor
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd
Experter:
Andersson, A. Owen, tekn. lic.
Dahlin, N. Åke S., avdelningsdirektör
Fors, Sixten R., byråchef
Kull, Karl-Erik, veterinär
Lüning, Karl-Gustav T. G., professor
Wiklund, Oscar E., skolkonsulent
Sekreterare:
Moll, Olof G., byråchef
Biträdande sekreterare åt kommittéerna och samarbetsnämnden:
Hedman, Barbro, förste byråsekreterare
Holmborn, G. Börje, förste byråsekreterare (t. o. m. den 15 mars 1967)
Johnsson, Roland G., byrådirektör
Lundblad, E. A. J. Thomas, fil. kand.
Nygren, Jan B., byrådirektör
Winblad von Walter, C. Torkel, fil. kand. (fr. o. m. den 1 mars 1967)

Lokal: Wenner-Gren Center, Sveavägen 166 (postadress: Box 23 133, Stockholm 23), tel. växel 23 76 80

Direktiven för utredningen, se 1965: I E 54.

Samarbetsnämnden har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden.

Kommittéernas och nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1968.

27. *Utredningen rörande sexual- och samlevnadsfrågor i undervisnings- och upplysningsarbetet* (1965: I 55, 1966: 44, 1967: 36)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 oktober 1964 för att överväga och framlägga förslag rörande *dels* sexualundervisningens och sexualupplysningens omfattning, innehåll och mål, *dels* åtgärder till förbättrande av undervisningen och upplysningsverksamheten på ifrågavarande område:
Lund, Ragnar F., f. d. undervisningsråd, *ordförande*
Bergström-Walan, Maj-Briht, fil. lic., tillika *huvudsekreterare*
Boëthius, Carl Gustaf, redaktör
Granstrand, Rolf, fil. stud.
Heeger, Birgitte, fil. kand., tillika *biträdande sekreterare*

Ottersen, J. Ottar, rektor
Rodhe, Gösta, skolöverläkare
Sjövall, Thorsten, leg. läkare
Wickbom, Torsten A., rektor
Experter:
Bromsjö, Birger, fil. lic.
Meurling, Karl, fil. mag.
Ronnås, John G. B., skolkonsulent
Svensson, Sven, lektor
Biträdande sekreterare:
Johnson, A. Inez M., förste byråsekreterare
Lokal: Svartmangatan 9, Stockholm C, tel. 10 01 88
Direktiven för utredningen har angetts i kungl. brev den 9 oktober 1964.
Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tolv sammanträden.
Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

28. *Filmcensurutredningen* (1965: I 56, 1966: 45, 1967: 37)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1964 för att verkställa utredning rörande den statliga filmcensurens ställning jämte därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 4 november 1964):
Ekblad, S. Gunnar, lagman, *ordförande*
Gustavsson, K. Rune, ombudsman, led. av II kamm.
Gärde Widemar, Ingrid, advokat, led. av II kamm.
Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av I kamm.
Peterson, Thage E. G., direktör
Wennerfors, Alf A:son, utbildningschef, led. av II kamm.
Experter:
Börjesson, Bengt, docent
Furhammar, Leif, fil. lic.
Sveri, Knut O., professor
Sekreterare:
Ekman, Gunnar O. S., kansliråd
Biträdande sekreterare:
Johnson, Olle P., departementssekreterare
Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00
Direktiven för utredningen, se 1965: I E 56.
Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit tretton sammanträden, varav åtta i samband med filmvisningar. Utredningen har

därjämte sammanträtt med filminstitutets filmforskningsgrupp, andra svenska utredningar, danska filmcensurutredningen och företrädare för filmbranschen.

Utredningen har den 7 juli 1967 avgett betänkandet »Filmens inflytande på sin publik» (SOU 1967: 31).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

29. *Sakkunniga för översyn av den till evangelieboken hörande »En liten bönbok»* (1966: 49, 1967: 38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 januari 1965 för att inom numera utbildningsdepartementet biträda med den i kyrkomötets skrivelse av den 4 oktober 1963, nr 42, avsedda översynen av »En liten bönbok»:

Hildebrand, Karl-Gustaf H., professor, *ordförande*
Hallqvist, Britt G., författarinna
Holte, K. Ragnar, professor

Lokal: Norrlandsgatan 28, Uppsala, tel 018/13 67 85 eller Ekonomisk-historiska institutionen, S:t Olofsgatan 10 A, Uppsala, tel. 018/14 42 10 (ordföranden).

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fyra sammanträden, varav ett under en vecka.

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

30. *1965 års musei- och utställningssakkunniga (MUS 65)* (1966: 52, 1967: 39)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 för att verkställa utredning rörande museiväsendet och verksamhet med riksutställningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 april 1965):

Holm, J. Lennart, docent, *ordförande*
Biörnstad, Margareta, antikvarie (fr. o. m. den 17 mars 1967)
Hubendick, Bengt L., museichef
Jerdenius, K. Elof, organisationsdirektör
Lagercrantz, Bo U., stadsantikvarie
Meyerson, K. Åke W., fil. lic., tillika *huvudsekreterare*
Nordenfalk, Carl A. J., professor, överintendent
Noreen, Sven E., landsantikvarie (fr. o. m. den 17 mars 1967)
Ullberger, Kurt, konstnär
Westin, Gunnar A. E., chef för riksutställningar, landsantikvarie

Experter:

Bergengren, Bengt Göran, intendent (fr. o. m. den 1 oktober 1967)

Ekblad, S. Gunnar, lagman (fr. o. m. den 10 april 1967)
Linn, Björn G., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Biträdande sekreterare:
Hedqvist, Eric H., intendent
Hjorth, Jan L. S., byrådirektör
Unnerbäck, Eyvind, antikvarie

Lokal: Livrustkammaren, Stockholm No, tel. 62 01 16 (Meyerson), Gumshornsgatan 6, 1 tr., Stockholm Ö, tel. 61 83 48 (Hedqvist), 61 83 09 (Unnerbäck), Riksutställningar, Sandhamnsgatan 63, Stockholm No, tel. växel 63 51 80 (Westin och Hjorth)

De ursprungliga *direktiven* för utredningen, se 1966: E 52. Tilläggsdirektiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 17 mars 1967):

1965 års musei- och utställningssakkunniga har enligt sina direktiv bl. a. att parallellt med sitt utredningsarbete och till stöd för detta bedriva försöksverksamhet med utställningar på riksplanet. En sådan utställningsverksamhet ställer särskilda krav på museiväsendet i dess helhet. Det har därför uppdragits åt de sakkuniga att undersöka konsekvenserna härav för de nuvarande museernas organisation och verksamhet liksom för landsantikvariernas ställning och verksamhet, i sistnämnda avseende särskilt med hänsyn till frågan huruvida deras uppgifter inom den museala sektorn bör skiljas från de kulturminnesvårdande uppgifterna. Sedan direktiven meddelades har i olika sammanhang aktualiserats spörsmål med nära anknytning till nu berörda delar av de sakkunigas arbete.

Sålunda anmälde jag i prop. 1966: 1 (bil. 10 s. 90) det av 1962 års antikvarieutredning framlagda förslaget om kulturminnesvårdens organisation och uttalade då att den kritik, som riktats mot detta förslag, övertygat mig om att det inte var möjligt att lägga det till grund för en omorganisation av riksantikvarieämbetet och statens historiska museum. Jag anslöt mig till den vid remissbehandlingen framförda uppfattningen att den lokala och den centrala kulturminnesvården borde ses i ett sammanhang. Jag berörde vidare frågan om administrationen av byggnadsminnesvården. Antikvarieutredningen hade föreslagit att huvuddelen av de uppgifter, som åvilar byggnadsstyrelsens kulturhistoriska byrå, skulle överföras till riksantikvarieämbetet. Detta förslag väckte vid remissbehandlingen åtskillig kritik. Bl. a. förordade byggnadsstyrelsen en allsidig utredning av byggnadsminnesvårdens organisation, varvid särskilt möjligheterna till en decentralisering av beslutanderätten i byggnadsminnesvårdsärenden borde undersökas. Behovet av en sådan utredning har byggnadsstyrelsen f. ö. ånyo understrukit i sitt yttrande över den promemoria angående uppdelning av byggnadsstyrelseorganisationen (Stencil K 1966: 33), som avgetts av en särskild arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet. För egen del uttalade jag i nyssnämnda proposition, att jag fann det lämpligt att en dylik utredning kom till stånd. Beträffande det framtida förhållandet mellan Vitterhetsakademien å ena samt riksantikvarieämbetet och statens historiska museum å andra sidan fann jag det svårt att avgöra, hur frågan om sambandet mellan akademien och ämbetsverket borde lösas, innan konsekvenserna av ett skiljande ytter-

ligare belysts både ur juridisk och ekonomisk synvinkel. Senare har en särskild sakkunnig (1967 års riksdagsberättelse s. 288) tillkallats för att utreda detta spörsmål.

I detta sammanhang vill jag även nämna att departementsutredningen föreslagit att flertalet av de ärenden som rör frågor om godkännande av förslag till uppförande av kyrkobyggnad m. m. inte längre skall avgöras av Kungl. Maj:t utan överflyttas till byggnadsstyrelsen. Förslaget remissbehandlas f. n.

Frågan om byggnadsminnesvårdens organisation har vidare tagits upp av chefen för kommunikationsdepartementet i prop. 1967:61 angående delning av byggnadsstyrelseorganisationen m. m. och av mig i prop. 1967:64 angående vissa anslag för budgetåret 1967/68 till riksantikvarieämbetet och statens historiska museum, vilka båda propositioner Kungl. Maj:t tidigare denna dag beslutat avlåta till riksdagen.

I propositionen om delning av byggnadsstyrelseorganisationen föreslås enligt ett förslag från den nyss nämnda arbetsgruppen, att byggnadsstyrelsen delas i två verk, ett för byggande och fastighetsförvaltande verksamhet och ett för plan- och byggnadsväsendet. I samband därmed förutsätts det att styrelsens kulturhistoriska byrå förs över till riksantikvarieämbetet. Som därvid nämnts har remissopinionen i fråga om överförande av kulturhistoriska byrån till riksantikvarieämbetet varit delad. Ett definitivt beslut i fråga om vilken myndighet som skall svara för de uppgifter som nu handhas av byrån bör, som jag uttalat i prop. 1967:64, bygga på en sammanfattande utredning om målsättning och organisation för samhällets kulturminnesvård.

I enlighet med vad jag anfört i prop. 1967:64 föreslår jag att 1965 års musei- och utställningssakkunniga får i uppdrag att göra nyss nämnda utredning om kulturminnesvården.

En huvuduppgift för de sakkunniga blir att bedöma frågor som rör kulturminnesvårdens organisation såväl centralt som lokalt. De bör därvid eftersträva en rationell funktionsfördelning mellan olika organ. Särskilt bör konsekvenserna för riksantikvarieämbetets organisation beaktas. Eftersom det inom ramen för redan givna direktiv bl. a. åvilar de sakkunniga att utreda centralmuseernas organisation, bör även frågan om det organisatoriska sambandet mellan riksantikvarieämbetet och statens historiska museum prövas. De sakkunniga bör härvid nära samarbeta med den särskilde sakkunnige som tillkallats för att utreda frågor om sambandet mellan Vitterhetsakademien å ena samt riksantikvarieämbetet och statens historiska museum å andra sidan.

De sakkunniga bör under sitt arbete särskilt undersöka om gällande föreskrifter rörande det offentliga byggnadsväsendet i fråga om byggnadsminnesmärken och kyrkor m. m. kan moderniseras och förenklas. Riktpunkten för detta arbete bör vara att endast byggnader som har ett betydande kulturhistoriskt eller antikvariskt intresse blir föremål för en särskild administrativ behandling. Det bör dock påpekas att arbetsgruppen för översyn av byggnadsstyrelseorganisationen föreslagit att kulturhistoriska byggnader skall behandlas lika oavsett ägandeförhållandet. I sammanhanget vill jag vidare erinra om att arbetsgruppen föreslagit att ärenden angående sådana kyrkofastigheter som inte är jämförliga med byggnadsminnen skall behandlas som byggnads- och fastighetsfrågor i allmänhet.

De sakkunniga bör avge förslag till erforderliga författningsändringar.

I samband med den nu förordade utvidgningen av de sakkunnigas utredningsuppdrag bör antalet sakkunniga, som nu får vara högst åtta, ökas till högst tio.

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 15 sammanträden. Dessutom har särskilda expertgrupper inom utredningen sammanträtt ett flertal gånger.

Försöksverksamheten med riksutställningar av konst och kultur- och naturhistoriska föremål har fortsatt och utbyggts. Budgetåret 1967/68 disponerar de sakkunniga totalt 2 290 000 kr. för ändamålet ur riksstatsanslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål. I försöksverksamheten har sedan avtal om samverkan slutits mellan berörda parter t. v. inordnats de verksamheter, som tidigare bedrivits av Föreningen Konst i skolan och Riksförbundet för bildande konst.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

31. *1965 års musikutbildningskommitté* (1966: 54, 1967: 40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1965 för att utreda vissa utbildningsfrågor på musikområdet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 oktober 1965):

Lindholm, P. Sigurd, f. d. statsråd, led. av II kamm., *ordförande*
Carlberg, Bertil A., f. d. professor
Engström, Bengt-Olof, skolkonsulent
Härén, Yngve O. H., musikkonsulent
Wallner, Bo, lektor

Experter:

Arnér, Borghild, musikdirektör
Arnér, E. Å. Gotthard, domkyrkoorganist (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Arsenius, Bengt C., kammarmusiker (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Bergström, Anders O., musikdirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Edlund, Lars O., musikdirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Ekwall, Hans, byrådirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Franzén, Bengt K. V., professor, direktör för musikhögskolan
Frendelius, Gunhild, förskollärare
Gabrielsson, Alf G. H., universitetslektor
Goude, Gunnar, universitetslektor
Gustafsson, Rune S., musikförvaltare (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Göransson, Harald O., musikdirektör
Hallhagen, A. Gunnar, professor (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Helldén, Daniel, musikdirektör
Holmström, Lars-Gunnar, universitetslektor

Karpe, Sven I., professor (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Laine, Christian V. V., byrådirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Liljefors, Ingemar K., tonsättare (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Lindgren, Kurt S., tonsättare (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Mellnäs, Arne O. B., musikdirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Otteryd, Nils, professor (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Sandels, Stina Claësdotter, laborator
Skoglund, E. Erland, musikdirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Strömberg-Lind, Karin E., skolkonsulent
Stål, Barbro M., arkitekt SAR (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Sundin, Bertil, fil. lic.
Sällström, Folke P. F., fil. lic. (fr. o. m. den 1 oktober 1967)
Wallin, Bengt-Arne, kapellmästare (fr. o. m. den 1 oktober 1967)

Sekreterare:

Lundh, Carl G., fil. mag.

Biträdande sekreterare:

Ziemelis, Sarmite, kanslisekreterare

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., Stockholm C, tel. 20 87 69 (sekreteraren)

De ursprungliga *direktiven,* se 1966: E 54. Ytterligare direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 9 juni 1967):

1965 års musikutbildningskommitté skall enligt sina direktiv bl. a. utreda frågan om utbildning av musiklärare och musikpedagoger både för det allmänna skolväsendets olika stadier och för den frivilliga musikundervisningen inom och utom skolan. Då emellertid musiklärarutbildningen sammanhängde med frågor som ingick i lärarutbildningssakkunnigas uppdrag att pröva uttalades att kommittén när det gällde denna utbildning borde avvakta ytterligare direktiv.

I prop. 1967: 4 har lagts fram förslag om reformering av utbildningen av klass- och ämneslärare. Riksdagen har fattat beslut i överensstämmelse med vad som föreslagits i propositionen (SU 51, rskr 143).

Med anledning härav får jag nu framhålla följande.

I den av riksdagen godtagna prop. 1967: 4 har jag utgått från att det även i fortsättningen inom det allmänna skolväsendet skall finnas musiklärare, som är ettämneslärare med utbildning enbart i musik. Vidare har jag ställt mig positiv till tanken att i lärartjänst kombinera bl. a. musik och läroämne. Jag anslöt mig i propositionen till skolöverstyrelsens förslag i fråga om behörighetskrav för tjänster som lärare i musik samt överstyrelsens uppfattning att behörighetskraven bör betraktas som provisoriska i avvaktan på den utredning av musiklärarutbildningen som musikutbildningskommittén har att göra.

Jag anser det vara från allmän synpunkt lämpligt att kommittén inriktar sig på att begränsa antalet utbildningslinjer för musiklärare. Kommittén bör utforma lärarutbildningen med hänsyn till de olika krav som ställs på lärarna både av det allmänna skolväsendet i klassundervisning och i olika frivilliga studieformer och av den frivilliga musikundervisningen utanför skolväsendet. Jag anser att kommittén bör arbeta vidare på det redan i de tidi-

gare direktiven nämnda förslaget om en enhetlig utbildningsgång för musiklärare, som kan lämpa sig för olika pedagogiska uppgifter. I detta sammanhang bör kommittén vara oförhindrad att gå in på frågor som rör formerna för pedagogisk och organisatorisk samordning av den frivilliga musikundervisningen inom och utanför skolväsendet, bl. a. för att kunna föreslå åtgärder som underlättar lärarrekryteringen. Kommittén bör ange vilka skäl som finns för en närmare samordning samt hur denna skall kunna åstadkommas utan ändring i den nuvarande fördelningen av kostnaderna för undervisningen mellan stat och kommun eller annan huvudman.

Kommittén bör i sitt fortsatta arbete uppmärksamma de synpunkter som jag framfört i prop. 1967: 4 (s. 120—122) i fråga om lärarutbildningens innehåll och specialisering.

Frågan om förkunskapskrav för musiklärarutbildningen, särskilt avvägningen mellan kraven på kunskaper och färdigheter på det musikaliska området och andra förkunskapskrav, bör prövas efter samråd med kompetensutredningen. Kommittén bör uppmärksamma vad jag anfört i prop. 1967: 4 angående förutbildning och behörighetsvillkor för klass- och ämneslärare. Jag är medveten om att det är tidskrävande att skaffa sig de speciella praktisk-musikaliska färdigheter som måste inhämtas före eller inom musiklärarutbildningen. Om kommittén anser det motiverat bör därför möjligheterna för speciell utbildning i musik i anslutning till skolväsendet prövas. Även om en sådan utbildning givetvis bör kunna lämpa sig som meritering för all högre musikalisk utbildning bör kommittén särskilt överväga dess inriktning mot läraryrket och anknytning till den egentliga lärarutbildningen.

Med dessa allmänna utgångspunkter anser jag att kommittén bör utarbeta förslag till innehåll och uppläggning av utbildningen av i första hand ett-ämneslärare i ämnet musik. Vid sina överväganden bör kommittén beakta de förändringar som kommer att ske i uppläggningen av annan lärarutbildning.

Lärarutbildningssakkunniga liksom de remissinstanser som uttalat sig om de sakkunnigas synpunkter på utbildning av lärare med kombinationen övningsämne—läroämne har pekat på en del av de omständigheter som talar för en sådan ämneskombination i lärartjänst. Det bör ankomma på musikutbildningskommittén att närmare undersöka vilka för- och nackdelar som kan ligga i att kombinera musik med annat ämne i lärarutbildningen. Konsekvenserna härav för innehållet och bredden i den musikaliska delen av lärarutbildningen bör noggrant analyseras. Valet av ämne i kombinationen bör ske med den utgångspunkten att det bör bli fråga endast om ämnen som kan betraktas som nära sammanhörande med musikämnet. Vid kombination med ett läroämne bör utbildningen i detta ämne sannolikt förläggas till universitet. Förslag beträffande utformningen av denna utbildning bör därför avges efter samråd med universitetskanslersämbetet.

Den praktisk-pedagogiska utbildningen av blivande musiklärare har samma mål och allmänna innehåll som motsvarande utbildning av andra lärare. Kommittén bör efter samråd med skolöverstyrelsen överväga hur denna del av musiklärarutbildningen bör organiseras och inplaceras i utbildningsgången samt var den bör förläggas. Kommittén bör bl. a. beakta erfarenheterna av den ändrade ordningen för provårskursen vid musikhögskolan som är genomförd sedan budgetåret 1965/66.

Vid utformningen av musiklärarutbildningen bör kommittén ha som utgångspunkt att söka nå en sammanlagd studietid i icke-obligatorisk utbild-

ning som för utbildningen av ettämneslärare i princip ansluter sig till vad som kommer att gälla för klasslärare. För utbildningen av lärare i musik i kombination med annat ämne bör anpassning ske till vad som i fråga om samma sammanlagda studietid kommer att gälla för ämneslärare på adjunktsnivå.

Möjligheten till tidsbesparingar i förhållande till annan lärarutbildning bör beaktas med hänsyn till den specialisering musiklärarutbildningen innebär.

I fråga om undersökning av utbildningsbehovet, prövningen av utbildningsorganisationen och kostnadsberäkningar m. m. bör gälla vad jag anfört i de ursprungliga direktiven.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 24 sammanträden. Dessutom har sammanträden hållits av arbetsgrupper inom utredningen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

32. *Kompetensutredningen (KU)* (1966: 56, 1967: 42)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1965 för att verkställa utredning rörande gymnasie- och fackskolutbildningens kompetensvärde m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 november 1965):

Orring, Jonas A., överdirektör, *ordförande*
Andersson, Rosa V., f. d. översköterska, led. av II kamm.
Berg, C. G. Håkan, byråchef
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av I kamm.
Mattsson, S. M. Lennart, distriktsstudieledare, led. av II kamm.
Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av II kamm.
Neymark, N. G. Ejnar, byråchef
Sandberg, A. Birger, lönedirektör
Wallmark, Gunnar S., intendent, led. av I kamm.

Experter:

Henrysson, Sten, laborator
Karlström, Hans Åke, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 juni 1967)
Marklund, O. Sixten A., undervisningsråd
Nilson, Allan, rektor (fr. o. m. den 1 december 1967)
Olderin, Gunnar O., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 december 1967)
Olsson, A. E. Osborn, t. f. undervisningsråd (fr. o. m. den 1 december 1967)
Stetler, Emil F., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 16 maj 1967)
Storm, P. David G., byrådirektör
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 december 1967)
Wilken-Ferm, Birgit, amanuens (fr. o. m. den 26 juni 1967)

Sekreterare:

Larsson, Helmer E., utredningschef

Biträdande sekreterare:
Ericsson, Britta M., byrådirektör
Hjorth, K. Gunilla, förste byråsekreterare (fr. o. m. den 20 september 1967)

Lokal: Rålambsvägen 7, 11 tr., Stockholm K, tel. 51 45 84 (sekreteraren), 51 06 09 (kansliet), Svartmangatan 9, n. b., Stockholm C, tel. 11 77 40 (bitr. sekreteraren Ericsson)

Direktiven för utredningen, se 1966: E 56.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden med tillsammans tio sammanträdesdagar.

Kommittén har den 25 september 1967 avgett betänkandet »Urval till högre utbildning. Förslag till provisoriska bestämmelser» (Stencil E 1967: 8).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

33. *Lokal- och utrustningsprogramkommittén för en vårdyrkesskola* (1966: S 42, 1967: 43)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 oktober 1965 med uppgift att — med beaktande av vad som har anförts i en inom socialdepartementet utarbetad promemoria samt efter samråd med skolöverstyrelsen, styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm och yrkesutbildningsberedningen — upprätta lokalprogram och utrustningsförslag för en vårdyrkesskola:
Törnquist, Harry E., byggnadsråd, *ordförande*
Bildt, Hugo G., sekreterare
Fagerberg, Gösta, kommunalråd
Gårdstedt, H. Birger, skolråd
Lewén-Eliasson, Anna-Lisa, fru, led. av II kamm.
Lundblad, Brita, byrådirektör
Persson, Stig E., rektor

Expert:
Löfgren, Anne-Marie, byrådirektör

Sekreterare:
Gunnarsson, N. G. Arne, byråchef

Lokal: Riksdagshuset, Stockholm 46, tel. växel 22 95 60 (sekreteraren).

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde samt ett större antal sammanträden i arbetsgrupp.

Kommittén har i huvudsak slutfört sina beräkningar över behovet av lokaler för teoretisk undervisning.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

34. *Sakkunnig för utredning rörande sammanförandet till vissa begravningsplatser av stoften efter i Sverige jordade tyska soldater m. fl.* (1966: 57, 1967: 44)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 november 1965 för att inom numera utbildningsdepartementet biträda med handläggning av ärende rörande sammanförandet av stoften efter tyska soldater m. fl. som jordats i Sverige i samband med första och andra världskrigen:
Claesson, G. Hilding, f. d. kyrkogårdsföreståndare
Lokal: Krigsgravutredningen, Lunds domkapitel, Lund, bostadstel. 046/ 11 21 73.

Vissa undersökningar rörande norska krigsdöda har blivit nödvändiga i samband med sammanförandet av de tyska krigsdöda. Dessa undersökningar är ännu ej fullbordade. Vidare återstår att utarbeta slutgiltiga bestämmelser m. m. för den framtida vården av de tyska gravarna i Göteborg, Hälsingborg och Trelleborg.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

35. *Utredningen rörande utbildning av bibliotekspersonal m. m. (BU)* (1967: 45)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1965 för att utreda frågan om utbildning av personal vid bibliotek, arkiv och dokumentationsenheter samt av patentingenjörer (se Post- och Inrikes tidn. den 10 januari 1966):
Martinsson, Bo N. O., advokat, led. av II kamm., *ordförande*
Backelin, Måns V., t. f. förste bibliotekarie
Baude, Hans S:son, överbibliotekarie
Broomé, J. R. Bertil, krigsarkivarie
Hellström, Kajsa M., bibliotekarie
Hjelmqvist, Bengt O., avdelningsdirektör
Holmström, Bengt I., länsbibliotekarie
Jacobson, A. T. Thord I. P., länsbibliotekarie
Karlström, Hans Åke, avdelningsdirektör
Paul, Lars A., sektionschef
Experter:
Hornwall, Gert H. D, överbibliotekarie (fr. o. m. den 16 oktober 1967)
Nilsson, Nils H. I., arkivråd
Samuelsson, Kjell A. H. W., med. lic. (fr. o. m. den 23 januari 1967)
Sekreterare:
Åkerstedt, Jonas R. A., bibliotekarie

Biträdande sekreterare:
Forsell, Torbjörn L. O., departementssekreterare (t. o. m. den 30 september 1967)
Larson, Leif E., kanslisekreterare (fr. o. m. den 1 oktober 1967)

Lokal: Svartmangatan 9, 2 tr., Stockholm C, tel. 21 59 27, Bellmansgatan 116, 3 tr., Uppsala, tel. 018/11 72 78 (sekreterarens bostad)

Direktiven för utredningen, se 1967: E 45.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit 13 sammanträden. Vidare har sammanträden hållits med arbetsgrupper inom kommittén.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

36. *Organisationskommittén för anordnande av högre utbildning i Linköping* (1967: 46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 januari 1966 för att verkställa närmare utredning och avge förslag angående anordnande av högre utbildning i Linköping:
Eckerberg, Per A., landshövding, *ordförande*
Lindgren, Stig, medicinalråd
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Norberg, Dag L., professor, rektor
Wennström, K. Gunnar, byråchef
Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, tillika *ordförande* i subkommittén för tekniska högskolan i Linköping
Wänström, Frid B. F., forskningschef
Experter:
Agdur, N. Bertil, professor
Andrén, Nils B. E., preceptor
Bergkvist, K. Tage E., rektor
Borg, L. Göran, professor
Brodin, Gunnar, laborator (fr. o. m. den 28 december 1966)
Bubenko, Janis, civilingenjör (fr. o. m. den 10 april 1967)
Calissendorff, Jacob H., assistent
Ekman, P. H. Torgil, universitetslektor (fr. o. m. den 10 april 1967)
Fornaeus, Lars F., laborator (fr. o. m. den 19 december 1966)
Gröndal, Hans O. F., landstingsdirektör
Hagbergh, Göran G. E., avdelningsdirektör
Hallendorff, C. J. Herman, professor
Jacobson, N. Bertil, laborator
Jung, Ingvar K. E., tekn. dr
Kihlstedt, Curt A., professor

Knudsen, Niels H., professor (fr. o. m. den 28 december 1966)
Langefors, N. Börje, professor (fr. o. m. den 10 april 1967)
Larsson, Karl-Erik A., professor (fr. o. m. den 19 december 1966)
Larsson, Lars-Erik, docent (fr. o. m. den 1 september 1967)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lindström, Gunnar, direktör (fr. o. m. den 10 april 1967)
Lundberg, P. Lennart, professor (fr. o. m. den 19 december 1966)
Lundquist, Nils-Henrik, avdelningschef
Luthman, Gösta F., disponent
Malmström, Sven, direktör
Markesjö, A. Gunnar, universitetslektor (fr. o. m. den 28 december 1966)
Mellbourn, Gert L. A., universitetslektor
Näslund, Bertil, professor
Ottervik, N. G. Gösta, överbibliotekarie (fr. o. m. den 2 februari 1967)
Roempke, Sten O., bitr. länsarkitekt
Sandin, Lennart N., byrådirektör
Ström, Gunnar O. F., professor
Svahn, Olov E., professor
Söderström, K. F. Nils, professor
Willers, Uno E. W., riksbibliotekarie
Zetterberg, Lars-Henning, professor (fr. o. m. den 28 december 1966)

Sekreterare:

Ebenius, Ann-Mari B., byrådirektör
Linné, Rolf S. G., avdelningsdirektör
Rydberg, Lars O., förste länsassessor
Stoye, Peter C. J., civilingenjör och civilekonom

Lokal: Länsstyrelsen, Linköping, tel. växel 013/12 95 60

Direktiven för utredningen, se 1967: E 46.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem sammanträden.

Kommittén har avgett följande betänkanden nämligen, den 16 februari 1967 »Linköpings högskola. Teknisk högre utbildning och forskning i Linköping», del I (Stencil E 1967: 3, SOU 1967: 10), den 20 februari 1967 »Linköpings högskola. Läkarutbildning i Linköping» (Stencil E 1967: 2), den 25 oktober 1967 »Linköpings högskola. Biblioteksverksamhet» (Stencil E 1967: 9) samt likaledes den 25 oktober 1967 »Linköpings högskola. Teknisk högre utbildning och forskning», del II (SOU 1967: 55).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

37. *Läromedelsutredningen (LU)* (1967: 50)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 januari 1966 för att utreda frågan om produktion och granskning av läroböcker och andra pedagogiska hjälpmedel m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 april 1966):
Ericsson, John A., direktör, led. av I kamm., *ordförande*
Beckman, K. Birger, direktör
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av II kamm.
Kärnek, Ruth I. C., landstingsråd
Ringborg, S. Erland, byrådirektör
Storm, C. Olof, undervisningsråd
Expert:
Bengtson, Sture Ch., rektor (fr. o. m. den 1 januari 1967)
Sekreterare:
Hölne, Karl-Vilhelm, redaktör
Biträdande sekreterare:
Furestedt, Karl E., fil. kand.
Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., Stockholm C, tel. 20 97 94 (sekreteraren)
Direktiven för utredningen, se 1967: E 50.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit fem sammanträden. Därjämte har kommitténs arbetsgrupper hållit tio sammanträden.

Efter hemställan från kommittén har Kungl. Maj:t uppdragit åt statens pris- och kartellnämnd att undersöka läromedelsbranschen.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

38. *Utredning beträffande vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt riksantikvarieämbetet* (1967: 51)

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 18 februari 1966 för att utreda i 1966 års statsverksproposition, bilagan 10 (punkt B 34), ecklesiastikdepartementet, angivna spörsmål av betydelse för bedömande av hur frågan om sambandet mellan vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt riksantikvarieämbetet bör lösas:
Häggqvist, Lennart, expeditionschef
Experter:
Jerdenius, K. Elof, organisationsdirektör
Odelberg, C. V. Wilhelm, överbibliotekarie
Sekreterare:
Ambrosiani, Björn F., förste antikvarie
Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Under tiden november 1966—oktober 1967 har två sammanträden hållits med experterna och ett sammanträde med 1965 års musei- och utställningssakkunniga. Dessutom har resor företagits till Visby för överläggningar med representanter för Visby stad och Gotlands fornvänner samt till fornminnesområdet på Björkö i Mälaren.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

39. *Sakkunniga för beredning av frågor rörande upprättande av storaccelerator* (1967: 53)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att bereda frågor rörande upprättande av storaccelerator:

Moberg, Sven T., statsråd, ordförande (t. o. m. den 2 oktober 1967)
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 3 oktober 1967)
Brising, Lars H., flygöverdirektör
Ekspong, A. Gösta, professor
Funke, Gösta W., fil. dr
Lemne, Mats H., landshövding
Resare, Bengt C. M., departementsråd
Rexed, Bror A., generaldirektör (t. o. m. den 7 augusti 1967)
Stiernstedt, K. Jan T., departementsråd

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00.

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

40. *Sakkunniga med uppdrag att följa frågan om högre teknisk utbildning i Norrland* (1967: 55)

Uppdrag enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1966 åt fakultetsberedningen för de tekniska vetenskaperna att jämte nedannämnda ledamöter av riksdagens första resp. andra kammare kontinuerligt följa frågan om högre teknisk utbildning i Norrland och när så befinns möjligt framlägga förslag rörande fortsatt utbyggnad av nämnda utbildning:

Holm, J. Lennart, docent, *ordförande*
Agdur, N. Bertil, professor (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Berglund, Carl-Bertil, direktör (fr. o. m. den 1 september 1967)
Borg, L. Göran, professor
Eidem, Ingmar, direktör (t. o. m. den 31 augusti 1967)

Hedebrant, Olle S., överingenjör (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Hellestam, Sigvard, direktör (fr. o. m. den 1 september 1967)
Jacobaeus, A. Christian, direktör (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Johansson, Sven A. E., professor (fr. o. m. den 1 september 1967)
Jönsson, Elias I., hemmansägare, led. av II kamm.
Lindberg, O. Arne, komminister, led. av II kamm.
Lindström, Olle, tekn. dr
Näsström, Emil E., f. d. kommunaldirektör, led. av I kamm.
Olson, O. Hjalmar, direktör
Olving, Sven, professor
Pettersson, N. Ove, professor (t. o. m. den 31 augusti 1967)
Stenberg, Gunvor, speciallärare, led. av I kamm.
Svanberg, U. Ingvar, skoldirektör, led. av II kamm.
Zetterberg, Lars-Henning, professor (fr. o. m. den 1 september 1967)

Lokal: Universitetskanslersämbetet, Wenner-Gren Center, Sveavägen 166 (postadress: Box 23 037, Stockholm 23), tel. växel 23 76 80 (fakultetsberedningens sekreterare, avdelningsdirektör Sune Björklöf).

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

41. *Studentbostadskommittén* (1967: 56)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1966 såsom studentbostadskommitté (se Post- och Inrikes tidn. den 11 augusti 1966):
Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*
Bergman, Sven-Eric, fil. stud.
Bergström, Hans A. H., departementsråd
Bernhard, Harry B., överingenjör
Hörlén, S. Ingemar, direktör
Larsson, K. Göran, förste byråsekreterare
Moll, Olof G., byråchef
Törnquist, Harry E., byggnadsråd

Experter:
Boalt, Carin M., professor
Holm, J. Lennart, docent

Sekreterare:
Lundblad, E. A. J. Thomas, fil. kand.

Lokal: LUP-nämnden, Sveavägen 166 (postadress: Box 23 133, Stockholm 23), tel. växel 23 76 80

Direktiven för utredningen, se 1967: E 56.

Kommittén har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden.

Kommittén har avgett förslag rörande utvidgning av studentbostadsstödet till ytterligare studerandegrupper.

Arbetet beräknas pågå under hela år 1968.

42. *Sakkunniga för utarbetande av förslag till en ny finskspråkig psalmbok*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 oktober 1966 för att utarbeta förslag till en ny finskspråkig psalmbok:
Haapaniemi, Oskar, prost, *ordförande*
Gripenstad, Georg, kyrkoherde
Huhtasaari, Johannes, kyrkoherde
Snell, William, f. d. skolinspektör

Lokal: Övertorneå, tel. Övertorneå 75 (ordföranden).

De sakkunniga har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit ett sammanträde.

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

43. *Reklamutredningen* (1967: K 43)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 oktober 1966 för att utreda reklamens verkningar med särskild hänsyn till reklamsändningar i televisionen (se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1966):
Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*
Andersson, Karin, förbundssekreterare
Blidfors, T. E. Johannes, seminarielärare, led. av II kamm.
Gerentz, Sven T., direktör
Hasslev, Nils-Olov F., departementsråd
Hellsten, Sven T., direktör
Lindqvist, Sven O., författare, fil. dr
Pagmar, Sten G. D., direktör
Wallberg, Ursula, förste forskningssekreterare
Winqvist, Carl-Henrik, direktör
Wärneryd, Karl-Erik, professor

Experter:
Albinsson, N. Göran, direktör (fr. o. m. den 1 maj 1967)
Elm, Torsten J. W., byråchef (fr. o. m. den 1 december 1967)
Friberg, Karl-Erik B., aktuarie (fr. o. m. den 1 november 1967)
Gustafsson, Karl-Erik, civilekonom (fr. o. m. den 1 november 1967)
Ortmark, Åke H., civilekonom (fr. o. m. den 13 juli 1967)
Åberg, Carl Johan, byråchef (fr. o. m. den 1 december 1967)

Sekreterare:
Sarman, Arthur H., direktör (fr. o. m. den 25 januari 1967)

Lokal: Jungfrugatan 15, Stockholm Ö, tel. 61 85 16, 63 43 78

Direktiven för utredningen, se 1967: K 43.

Under tiden januari—oktober 1967 har utredningen sammanträtt sex och arbetsutskottet fem gånger.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

44. *Sakkunniga för försöksverksamhet med television och radio i utbildningsväsendet (TRU-kommittén)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 februari 1967 för försöksverksamhet med television och radio i utbildningsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1967):

Hermansson, Rune J. K., direktör, *ordförande*
Ag, Lars, direktör
Allebeck, Sten Sture, fil. mag.
Lundgren, Stig G., byrådirektör
Orring, Jonas A., överdirektör
Sohlman, Ragnar W. A. R., kansliråd
Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor

Experter:

Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör
Ahlström, Karl-Georg J., universitetslektor
Almqvist, Gert, tekn. lic.
Andersson, Bengt Joel, professor
Bergström, Willy, universitetslektor
Block, Eskil, tekn. lic.
Borg, L. Göran, professor
Broberg, K. Bertram, professor
Brunzell, Frans-Olof, studierektor
Carlsson, A. Janne, professor
Cedergren, Ebba L. C., professor
Colding, Bertil, professor
Eliasson, H. Torsten Y., lektor
Enander, Bengt N., professor
Furumark, Ann-Mari, rektor
Grant, N. Gunnar, docent
Hagander, Sten I., skolkonsulent
Hallendorff, C. J. Herman, professor
Hammarberg, Peter, rektor
Hellström, Emil, avdelningsdirektör
Hermansson, Hartwig V., rektor
Holmberg, Bengt R., professor

Holmström, Lars-Gunnar, docent
Hägg, Ingemund, studierektor
Ingelstam, Erik P. G., professor
Ingelstam, Lars E., laborator
Johansson, K. Gunnar E., professor
Johansson, K. Inge, studierektor
Krantz, Paul Olof, byrådirektör
Lagerwall, S. Y. Torbjörn, universitetslektor
Markesjö, A. Gunnar, universitetslektor
Molander, Stig, förste byråingenjör
Otteblad, S. I. Arne, universitetslektor
Rådström, Hans V., laborator
Schedvin, Sven-Olof, lektor
Stenbäck, Manne, redaktör
Stoye, Peter C. J., civilingenjör och civilekonom
Ström, Gunnar O. F., professor
Svahn, Olov E., professor
Svensson, Nils-Eric, undervisningsråd
Vestlund, A. Gösta, t. f. undervisningsråd
Wikstrand, Rolf, skolsekreterare
Åkerlind, Lars E. K., universitetslektor
Åström, Karl Johan, professor

Sekreterare:

Lundh, Jan Henrik, studierektor

Lokal: Stockholmsvägen 30, Stocksund, tel. 85 03 20

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 24 februari 1967):

1. Radio och television har i olika sammanhang visat sig lämpliga för undervisning. I vårt land har Sveriges Radios skolprogramavdelning gjort en värdefull insats genom att förse främst grundskolan men även gymnasiet med program som blivit stimulerande komplement till den lärarledda undervisningen. En omfattande experimentverksamhet i utlandet, särskilt i USA, visar att även s. k. lärarersättande undervisning via radio och television i vissa ämnen på framför allt högre stadier inte bara är möjlig utan också likvärdig med konventionella undervisningsmetoder. Av vissa försök med lärarersättande undervisning har man nu över tio års erfarenhet.

På senare tid har också Sveriges Radios skolprogramavdelning inriktat verksamheten mot en mera fullständig service som griper långt in i lärarnas undervisningssituation. Vissa programserier kan betecknas som »undervisningssystem». Jag vill erinra om programmen Teknologi för fackskolan i radio och Kemi för grundskolan i television. Det är här inte fråga om lärarersättande insatser utan om hjälpmedel som i mer eller mindre fullständiga »paket» erbjuds skolorna antingen i eterdistribuerad form eller distribuerade via bandkopior från ett 70-tal AV-centraler.

Till vissa för svenska förhållanden nya användningsområden har riksda-

gen redan tagit ställning. Vid den nya tekniska högskolan i Linköping, som beslutats av 1965 års riksdag (prop. 141, SU 173, 195, rskr 411), skall t. ex. finnas sluten-krets-television. Den nya tekniska högskolan är avsedd att påbörja sin verksamhet under läsåret 1969/70.

Främst för att förverkliga planerna för sluten-krets-television vid den tekniska högskolan i Linköping har lokala tv-kommittéer tillsatts dels vid tekniska högskolan i Stockholm, dels vid Uppsala universitet. I sina anslagsframställningar har universitetskanslersämbetet föreslagit en försöksverksamhet förlagd till dessa läroanstalter. Verksamheten, som redan påbörjats i vad avser utbildning och viss planering, bör enligt ämbetet snarast möjligt utvecklas till produktion av program.

För demonstrationsändamål har sluten-krets-television med goda resultat använts i t. ex. läkarutbildning och lärarutbildning. Jag vill också erinra om att i prop. 1967: 1 (bil. 10 s. 359) föreslås att medel anvisas för inköp av tv-utrustning till gymnastik- och idrottshögskolorna i Stockholm och Örebro.

2. Förslag om att effektivare utnytja radio och television i undervisningens tjänst har vid skilda tillfällen framlagts. I radioutredningens andra betänkande, Bildnings- och undervisningsverksamhet. Forskningsfrågor (SOU 1965: 21) redogjordes för olika möjligheter att ta dessa medier i anspråk för utbildningsändamål. Utredningen tog också initiativ till viss försöksverksamhet bl. a. en universitetskurs i statskunskap. Vidare föreslog den en radiokurs i engelska för gymnasiet för vuxenundervisning samt en tv-kurs i fysik på universitetsnivå. Den på radioutredningens initiativ genomförda radiokursen i statskunskap för ett akademiskt betyg har föranlett universitetskanslersämbetet och Sveriges Radio att föreslå motsvarande kurser i nationalekonomi och företagsekonomi. I dessa ämnen är efterfrågan på undervisning stor och svår att tillgodose på grund av lärarbrist. Samtidigt föreligger intresse för dessa ämnen från bl. a. folkbildningen.

I samråd med utbildningsmyndigheterna har inom ecklesiastikdepartementet under år 1966 gjorts vissa undersökningar av hur radio och television organiskt kan inbyggas i undervisningsväsendet. Utgångspunkten har därvid varit att granska möjligheterna att med dessa medier — i förekommande fall i kombination med andra — dels få en än högre kvalitet på den vanliga lärarledda undervisningen, dels åstadkomma ett ökat antal utbildningstillfällen utan ökad insats av lärare och dels bygga ut och förbättra vuxenundervisningen.

De utländska erfarenheterna av radio och television i undervisningen visar att dessa medier — såväl den eterdistribuerade som den internt via kabel distribuerade informationen — kan användas bl. a. för *att* kvalitativt förbättra den direkt lärarledda undervisningen, *att* rationalisera utbildningen genom att i viss utsträckning ersätta den lärarledda undervisningen, *att* effektivera en lärarfortbildning, *att* praktiskt och ekonomiskt möjliggöra undervisning för yrkesarbetande vuxna. Radions och televisionens möjligheter är naturligtvis av speciellt intresse för vuxenutbildning. De vuxna elevernas starkare intresse för studier gör mediernas begränsning till envägskommunikation mindre besvärande.

3. Sveriges Radios skolprogramverksamhet kan i dag betraktas såsom ett erbjudande till utbildningsväsendet att utnyttja de möjligheter som radioföretaget ställer till förfogande. Det finns med nuvarande ordning ingen

skyldighet för avnämarna att använda sig av företagets tjänster. För att rationaliseringsvinster skall erhållas är det enligt min mening nödvändigt att bättre anpassa radio och television till utbildningen och ge medierna en mer central plats i inlärningsprocessen. Först härmed är det möjligt att uppnå lärarersättande resultat. Även kvalitetsförbättringar kan självfallet uppnås.

Tiden är nu inne för att starta en samlad och mer målmedveten produktion av lärarersättande radio- och televisionsprogram inom skolväsendet. Erfarenheter saknas dock av hur undervisning med dessa medier bör utformas för att totalt sett ett rationaliseringsresultat skall kunna utvinnas. Det torde dock stå klart att ett användande av radio och television i lärarersättande syfte innebär en betydande förändring av skolans hävdvunna arbetsformer. En genomgripande omstrukturering av undervisningssituationen är sannolikt nödvändig vilket talar för att de nya metoderna först bör prövas inom geografiskt begränsade områden. Ett sådant försök torde lämpligen kunna göras för fackskolans och gymnasiets del. Därvid bör strävandena inriktas mot sådana ämnen som kan ge en stor rationaliseringseffekt.

Beträffande den postgymnasiala undervisningen föreligger behov av bandade tv-lektioner för den nya tekniska högskolan i Linköping. Dessa lektioner bör utformas så att de skall kunna komma till användning i utbildningsväsendet i övrigt i största möjliga omfattning. Vidare bör erinras om att på denna utbildningsnivå viss erfarenhet redan vunnits av radio-tv genom bl. a. statskunskapskursen i radio och användningen av denna kurs i form av bandade program vid Stockholms universitet. Det är angeläget att fortsätta försöken med radio- och tv-undervisning inom de samhällsvetenskapliga fakulteterna i den mån rationaliseringsresultat därigenom kan uppnås.

Radio och television bör i ökad omfattning kunna tillgodose efterfrågan på utbildning för vuxna. Detta gäller även den yrkesinriktade undervisningen, bl. a. den omskolningsverksamhet som arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen bedriver och som utgör en av de största av samhället organiserade insatserna på vuxenutbildningens område.

4. Naturligtvis kan ifrågasättas om inte en omfattande verksamhet, där för varje moment den bästa kombinationen av medier och lärarinsatser fastställs utifrån inlärningspsykologiska utgångspunkter, bör föregå ett mera intensivt utnyttjande av radio och television i undervisningsbärande syfte. Ett sådant tillvägagångssätt skulle enligt min mening vara mycket tidskrävande och knappast kunna ge — ens på lång sikt — entydiga resultat av mera preciserat praktiskt värde. Det torde då vara bättre att med den gedigna pedagogiska erfarenhet av olika medier som ändå finns tillgänglig utan tidsödande forskning producera lämpligt material och praktiskt pröva detta i undervisningen. En systemforskning kan då göras mer meningsfull i ett senare skede när de första erfarenheterna vunnits.

Den verksamhet för framställning av undervisningsprogram som skisserats i det föregående kräver inte obetydliga resurser. Inför det kommande utvecklingsskedet inom utbildningsväsendet är det enligt min mening angeläget att produktionen av program leds centralt. Flera skäl talar i dagens läge mot att den splittras på skilda enheter. Erfarenheter från arbetet kan bättre tillvaratas inom en central enhet, vilket är betydelsefullt bl. a. med

hänsyn till att verksamheten skall beröra skilda utbildningsnivåer. Även kravet att tillgängliga resurser utnyttjas så effektivt som möjligt talar för en centralt ledd produktion.

En verksamhet av antytt slag rymmer flera praktiska och principiella problem, vilka kan lösas först efter utredning. Jag har emellertid bedömt det som angeläget att snabbt börja en försöksverksamhet. Särskilda sakkunniga bör därför tillkallas med uppgift att utarbeta och inkomma med förslag till en produktionsplan för sådana program som jag angett i punkt 3. De sakkunniga bör vidare under ett övergångsskede leda planeringen och produktionen av dylika program. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att ställa särskilda medel för denna verksamhet till förfogande.

För att uppnå de tänkta rationaliseringseffekterna är utbildningsmyndigheternas aktiva medverkan nödvändig. Vidare synes det angeläget, att man vid programproduktionen tillgodogör sig den erfarenhet av radio- och tv-undervisning som finns samlad på Sveriges Radios skolprogramavdelning och sektion för vuxenundervisning i radio. Vissa gränsdragningsproblem och frågor rörande undervisningsprogrammens inpassning i sändningsschemat i vad avser eterburen distribution kommer helt naturligt att uppstå och det är nödvändigt att de sakkunniga söker få radioföretagets medverkan i arbetet med sådana frågor. De sakkunniga bör beakta de resultat som uppnåtts i folkrörelsernas studieverksamhet och hos de speciella grupper inom de löntagarorganisationer som ägnar vuxenundervisningen särskilt intresse.

Ett intensivt utnyttjande av radio och television över hela undervisningsfältet fordrar god tillgång till mediautbildade programledare, producenter och författare. Förtrogenhet med produktionstekniken är nödvändig om rationaliseringseffekter skall kunna uppnås i undervisningen. En av de första uppgifterna torde bli att få fram den arbetskraft som behövs för försöksverksamheten.

På grundval av de erfarenheter som framkommer vid produktionen av undervisningsbärande radio- och televisionsprogram och vid deras användning bör de sakkunniga få uppdrag att inkomma med förslag till lösning av de olika principiella och organisatoriska problem som är förknippade med ökad användning av radio och television på utbildnings- och bildningsområdet. De sakkunniga bör därvid bl. a. utreda den organisationsform i vilken den framtida produktionen av utbildningsprogram bör bedrivas för att samhällets resurser på bästa sätt skall tas till vara.

Under arbetet bör samråd ske med läromedelsutredningen och offentlighetskommittén vilka har att behandla frågor som nära sammanhänger med delar av det här föreslagna utredningsuppdraget.

De sakkunniga bör slutligen undersöka vilka kostnadsbesparingar som kan uppnås genom ett nordiskt samarbete i produktionen av utbildningsprogram.

Kommittén har under tiden mars—oktober 1967 hållit tio sammanträden.

Kommittén disponerar för sin försöksverksamhet den av staten förvärvade studioanläggningen i Stocksund. Kommittén har under tiden mars—oktober 1967 vid ovan nämnda produktionsenhet igångsatt utbildning av

producentpersonal samt påbörjat ett antal projekt för försöksverksamhet med tv och radio. Kungl. Maj:t har den 6 oktober 1967 fastställt plan för produktionsverksamheten budgetåret 1967/68.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1968.

45. *Sakkunniga för utarbetande av förslag till en textserie ur gamla testamentet för högmässopredikningar*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för att inom departementet biträda med utarbetande av förslag till en textserie ur gamla testamentet för högmässopredikningar:

Lundström, H. Gösta, biskop, *ordförande*
Gerleman, J. Gillis H., professor
Nyström, Samuel, kontraktsprost

Lokal: Biskopsgården, Strängnäs, tel. 0152/103 03

Direktiv (kungl. brev till statskontoret den 3 mars 1967):

De sakkunniga skall utarbeta förslag till en textserie ur gamla testamentet för högmässopredikningar omfattande kyrkoårets olika tider och söndagar att med vissa inskränkningar tjäna som alternativa predikotexter.

De sakkunniga har t. o. m. oktober 1967 sammanträtt en gång.

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

46. *Kommittén för internationell politik*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 mars 1967 för utredning rörande formerna för forskning och utbildning vid universitet och högskolor i internationell politik med särskild hänsyn till säkerhetspolitiska studier samt freds- och konfliktforskning (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1967):

Eek, Hilding, professor, *ordförande*
Dahlström, Edmund, professor
Gerholm, Tor-Ragnar, laborator
Petersson, Hans F., universitetslektor
Ysander, Bengt Christer, kansliråd

Expert:

Lange, Christian, sekreterare

Sekreterare:

Pålsson, Inger, fil. lic.

Lokal: Utbildningsdepartementets utredningslokaler, Stora Nygatan 14, Stockholm C, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00, ankn. 1914

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 10 mars 1967):

Forskning och utbildning med anknytning till samtida internationella relationer tilldrar sig ett stigande intresse i flera länder. Även i Sverige har på senare tid ökad uppmärksamhet ägnats häråt. Sålunda kan bl. a. erinras om det år 1962 inrättade institutet för internationell ekonomi, den från budgetåret 1965/66 inrättade professuren i internationell rätt vid Uppsala universitet och det år 1966 inrättade internationella institutet för freds- och konfliktforskning. Vidare finns sedan år 1961 möjligheter att vid Stockholms universitet bedriva forskning och högre studier i ämnet internationell politik. Vid övriga universitet kan hithörande problem studeras bl. a. inom ramen för ämnet statskunskap. En på initiativ av Nordiska rådet tillsatt utredning föreslog år 1965 att ett nordiskt samarbete i fråga om forskning i internationell politik, inklusive freds- och konfliktforskning, skulle byggas upp. Med anledning härav har under innevarande budgetår skapats en permanent samarbetskommitté, vilken längre fram avses förmedla forskarutbyte. Utredningen förordade vidare att det nordiska samarbetet i en framtid skulle leda till att ett medelsfördelande nordiskt forskningsråd och slutligen ett permanent nordiskt institut inrättades. Om dessa senare etapper i förslaget förelåg dock inte full enighet.

I slutet av år 1962 startades vid utrikespolitiska institutet — på initiativ av försvarets forskningsanstalt — en försöksverksamhet med studier av säkerhetspolitiska frågor. Verksamheten har finansierats över fjärde huvudtiteln. Försöksperioden omfattade ursprungligen tiden fram t. o. m. budgetåret 1965/66 men har sedermera förlängts. Våren 1965 framlade ledningen för försöksverksamheten vissa planer rörande de fortsatta säkerhetspolitiska studiernas innehåll och organisation.

Tiden synes nu vara inne att närmare fixera en ram för de nyss angivna aktiviteterna och åstadkomma en samordning av de befintliga resurserna. För ändamålet bör särskilda sakkunniga tillkallas.

För uppläggningen av forsknings- och utbildningsverksamheten i fråga om säkerhetspolitik bör följande synpunkter tjäna som riktlinjer. Säkerhetspolitiska studier avser direkta åtgärder, som vidtas inom de utrikespolitiska, försvarspolitiska, inrikespolitiska och ekonomiska områdena som medel att nå nationell säkerhet såväl i fredstid som i konfliktsituationer. En målmedvetet bedriven säkerhetspolitisk forskning och utbildningsverksamhet vid universitet och högskolor i Sverige bör syfta till dels obunden forskning — vilken kan tjäna som ett underlag för och komplement till det mer målinriktade utredningsarbetet i hithörande spörsmål inom utrikes- och försvarsdepartementen — dels utbildning av experter för verksamhet på skilda områden. En samordning av samtidigt pågående aktiviteter vid olika institutioner bör komma till stånd, oavsett inom vilket ämne eller vid vilken läroanstalt dessa bedrivs. Verksamheten, som synes böra bedrivas i relativt fasta former, torde komma att få tvärvetenskaplig karaktär och sålunda spänna över såväl natur- som samhällsvetenskaperna.

De sakkunniga bör särskilt undersöka möjligheterna att anordna för skilda ämnen och läroanstalter gemensam utbildning, exempelvis seminarier och regelbundet återkommande sommarkurser. Det synes sannolikt att vissa administrativa resurser kommer att erfordras. Däremot bör frågan om en mer permanent organisation prövas med stor försiktighet, varvid beaktas att våra nuvarande begränsade personella resurser måste utnyttjas på effektivast möjliga sätt. Slutligen bör de sakkunniga skissera hur svensk

verksamhet på detta område, organiserad i här antydda former, kan anpassas till det arbete som nu påbörjats i nordisk regi samt vid det internationella institutet för freds- och konfliktforskning.

Kommittén har under tiden juni—oktober 1967 hållit fyra sammanträden. Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

47. *Pedagogikutredningen (PU)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1967 för att utreda frågan om samordning och arbetsfördelning mellan pedagogiska institutioner inom lärarhögskolor och universitet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1967):

Sandgren, C. Lennart, statssekreterare, *ordförande*
Berg, C. G. Håkan, byråchef
Härnqvist, Kjell, professor
Stukát, Karl-Gustaf, professor
Svensson, Nils-Eric, undervisningsråd

Experter:

Ardö, Paul A. E., lektor
Ellegård, H. Alvar, professor
Lindell, N. J. Ebbe, e. laborator

Sekreterare:

Gran, J. Bertil, lektor

Lokal: Lärarhögskolan, Munkhättegatan 3, Malmö 23, tel. 040/96 20 40, växel 040/867 00

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 26 april 1967):

Betydelsen av forsknings- och utvecklingsarbete på utbildningsområdet har under senare år framstått allt klarare. I samband med de utredningar som utgjort grundvalen för de stora utbildningsreformerna har den pedagogiska forskningen spelat en viktig roll. Utbildningsväsendet befinner sig i dag i en dynamisk utveckling. Såväl hänsynen till den enskilde eleven som behovet av ett adekvat utnyttjande av tillgängliga resurser aktualiserar nya arbetsformer och en ny metodik, med bl. a. ökat utnyttjande av pedagogiska hjälpmedel och en mer systematiserad undervisning. En sådan förnyelse av arbetsformer och metodik ställer krav på målmedvetet, kontinuerligt forsknings- och utvecklingsarbete. Det är en av förutsättningarna för förbättring och rationalisering av utbildningsväsendet. Resurserna för sådant forsknings- och utvecklingsarbete har också ökats successivt. Nya pedagogiska forskningsinstitutioner har under senare år inrättats och ytterligare några beräknas tillkomma bl. a. inom lärarhögskolorganisationen. I prop. 1967:4 angående reformerad lärarutbildning (SU 51, rskr 143) har jag understrukit att vetenskapliga institutioner för pedagogik vid lärarhögskolor är av central betydelse och en oundgänglig förutsättning för ett fortsatt framgångs-

rikt arbete på skolväsendets utveckling. Såsom jag framhållit i propositionen aktualiserar utbyggnaden av lärarhögskolorganisationen ett flertal frågor rörande verksamheten vid bl. a. universitetens och lärarhögskolornas pedagogiska institutioner. Dessa frågor bör nu prövas mera ingående. Detta utredningsarbete bör uppdras åt särskilda sakkunniga.

De sakkunnigas huvuduppgift kan allmänt anges vara att överväga och framlägga förslag rörande samordning och arbetsfördelning mellan pedagogiska institutioner inom lärarhögskolorganisationen och universitetsväsendet. Samtidigt måste givetvis beaktas de forskningsresurser, som finns vid andra av dessa frågor berörda vetenskapliga institutioner, liksom de resurser som står till förfogande för t. ex. samhällsvetenskapliga forskningsrådet och riksbanksfonden. Uppdraget rymmer flera deluppgifter som jag i det följande något skall beröra.

Inledningsvis vill jag konstatera att utredningsuppdraget avser sådana problem som sammanhänger med undervisning, forskning och utvecklingsarbete inom det pedagogiska området med sikte på behoven främst inom utbildningsväsendet. Häri inbegriper jag då skolan och den högre utbildningen men också vuxenutbildningen. Som jag framhållit i lärarutbildningspropositionen (s. 224) torde inte minst utbildning i vuxenpedagogik samt forsknings- och utvecklingsarbete på detta område komma att kräva vidgade insatser.

De grundläggande problemen vid utformningen av bättre utbildningsmetoder och av en undervisningsteknologi är av principiell karaktär. Det föreligger ett behov av samordning mellan landets olika pedagogiska institutioner vid bearbetningen av dessa problem. I det mer målinriktade forsknings- och utvecklingsarbetet är det å andra sidan motiverat med en viss arbetsfördelning.

Vissa frågor rörande arbetsfördelningen mellan lärarhögskolorna och universiteten kommer säkerligen delvis att lösas genom att lärarhögskolornas pedagogiska institutioner främst inriktar sig på skolväsendets problem. Många av dessa problem kräver emellertid insatser också från övriga pedagogikinstitutioner och inte minst från andra ämnesinstitutioner. Ett effektivt forsknings- och utvecklingsarbete förutsätter sålunda ofta samverkan med specialister inom bl. a. psykologi, sociologi, statistik och ekonomiska ämnen. Som jag framhållit i lärarutbildningspropositionen (s. 223) får därför lärarhögskolorna inte isoleras från universiteten. Universiteten i sin tur är beroende av en nära kontakt med och bistånd från skolväsendet för att kunna framgångsrikt medverka i skolforskning.

De sakkunniga bör söka närmare analysera de olika pedagogiska institutionernas uppgifter för att härigenom erhålla en utgångspunkt för överväganden av de mer konkreta avgränsnings- och samordningsproblemen.

Lärarhögskolornas institutioner för pedagogik skall överta den undervisning i pedagogik för blivande ämneslärare som f. n. ankommer på universitetens pedagogiska institutioner. Hur en sådan omläggning kommer att påverka sistnämnda institutioners verksamhet är en av de frågor de sakkunniga har att pröva. Utbildning i pedagogik för andra syften — både på primärexamensnivå och högre — skall givetvis fortfarande ges åt de universitetsstuderande. Vidare har man att räkna med att ett vidgat forsknings- och utvecklingsarbete inom utbildningsväsendet ställer anspråk bl. a. på att universiteten bidrar till rekryteringen av personal till lärarhögskolinstitutio-

nerna. Nya, differentierade arbetsuppgifter inom universitetspedagogiken torde också komma att aktualiseras.

Överflyttningen till lärarhögskolorna av lärarutbildningen i pedagogik har också konsekvenser för dessa högskolors pedagogiska institutioner. Frågan om behovet av personal för enbart lärarutbildning bör prövas i samband med den överarbetning av lärarutbildningssakkunnigas förslag som nu skall ske. Kungl. Maj:t har den 14 april 1967 uppdragit åt skolöverstyrelsen att vidta förberedande åtgärder och göra i samband därmed påkallade framställningar avseende reformering av lärarutbildningen i enlighet med riksdagens beslut i frågan. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag samma dag tillkallat fem experter för biträde åt skolöverstyrelsen med nämnda förberedelsearbete. Experterna skall lägga fram förslag beträffande de enskilda lärarhögskolornas organisation, bl. a. i fråga om personal- och lokalbehov. De sakkunniga bör hålla sig orienterade om arbetet inom denna grupp i den mån det berör deras uppdrag.

På de sakkunniga ankommer att utreda frågan om behov och rekrytering av sådan personal vid lärarhögskolornas pedagogiska institutioner vars arbetsuppgifter främst hänför sig till institutionernas forsknings- och utvecklingsarbete. Lärarutbildningssakkunniga har i sitt betänkande »Lärarutbildningen» (SOU 1965: 29 s. 554) i denna fråga huvudsakligen anfört principiella synpunkter. Utredningens mer preciserade uttalanden har främst avsett de ämnesmetodiska aspekterna. I lärarutbildningspropositionen har jag inte tagit ställning till vare sig lärarutbildningssakkunnigas principiella synpunkter eller sistnämnda mer preciserade uttalanden. Utredningen är sålunda obunden av lärarutbildningssakkunnigas uttalanden. Jag vill dock som allmän riktlinje framhålla att problemen är så många och skiftande att en organisation som skall svara för forsknings- och utvecklingsarbetet måste vara mycket elastisk både i fråga om omfattning och inriktning. Varje enskilt forsknings- och utvecklingsprojekt kräver sin särskilda personal, ofta sammansatt av specialister från många skilda områden. Alla dessa specialister behöver ej vara fast knutna till en forskningsinstitution.

De senast berörda frågorna är nära förknippade med spörsmålen om hur man skall rekrytera personal till lärarhögskolornas pedagogiska institutioner och vilken forskarutbildning som bör äga rum vid dessa. Vid lärarhögskolorna bedrivs utbildning inom en metodisk-didaktisk linje. Erfarenheterna härav är goda. Utbildningen har varit av stor betydelse inte minst för personalrekryteringen samtidigt som dock tendenser kunnat iakttas som tyder på att utbildningens rekryteringsunderlag blivit alltför snävt. Jag har i det föregående konstaterat att i det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet ofta måste engageras personer med starkt skiftande erfarenheter och utbildning. Exempelvis har projekt, som är inriktade på undervisningsmetodisk systemutveckling, både utomlands och i vårt land aktualiserat behovet av en ny kategori medarbetare till pedagogiska forskare och ämnesexperter, vilka skulle kunna kallas pedagogiska tekniker eller utbildningstekniker. De torde böra ha en beteende- och samhällsvetenskaplig grundutbildning. Det blir en angelägen uppgift för de sakkunniga att finna lösningar på problemet om rekryteringen och den närmare utformningen av utbildningen av bl. a. sådana nya personalkategorier. Möjligen bör lösningarna sökas i anordningar som leder till en högre grad av samordning av resurserna vid lärarhögskolor och universitet än f. n. är fallet.

Det generella problemet om rekrytering och utbildning av personal för det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet rymmer ett flertal delfrågor. En sådan är vilka regler som bör gälla för tilldelning av lärarkrafter för utbildningen vid lärarhögskolornas pedagogiska institutioner. Här tangeras det tidigare berörda spörsmålet om behov av personal för den grundläggande utbildningen. Vidare bör de sakkunniga se över gällande bestämmelser för fakultets- och institutionsanknytningen till universitet av innehavare av högre tjänster vid lärarhögskolornas pedagogiska institutioner. F. n. är professor i pedagogik vid lärarhögskola ledamot av samhällsvetenskaplig fakultet och han fullgör en del av sin undervisningsskyldighet vid universitet. Tillsättningen av professurer och laboraturer vid lärarhögskola är f. n. reglerad endast genom provisoriska bestämmelser.

Spörsmålet om organisationen av de pedagogiska institutionerna har särskild aktualitet i fråga om befintliga och planerade lärarhögskolor i Uppsala, Umeå och Linköping (jfr prop. 1967:4 s. 244). Det bör ankomma på de sakkunniga att utreda och framlägga förslag rörande denna organisation. De sakkunniga bör därvid mera fritt kunna pröva olika alternativ än då det gäller orter med en redan etablerad utbildningsorganisation. I första hand i fråga om organisationen av de pedagogiska institutionerna i Uppsala, Umeå och Linköping bör sålunda följande tre modeller övervägas. På varje utbildningsort upprättas endast en pedagogisk institution — antingen vid lärarhögskolan eller vid universitetet — som har att svara för såväl lärarhögskolans som universitetets behov. På varje ort sammanförs de pedagogiska institutionerna till en institutionsgrupp. På varje ort upprättas fristående pedagogiska institutioner inom lärarhögskola och universitet men dessa bringas att nära samverka bl. a. i fråga om arbetsfördelning. Mot bakgrund av de resultat som de sakkunniga kommer till beträffande Uppsala, Umeå och Linköping bör övervägas huruvida några organisatoriska eller administrativa förändringar bör komma till stånd i fråga om de pedagogiska institutionerna på övriga orter för att åstadkomma största möjliga enhetlighet över hela fältet.

Utredningsuppdraget inrymmer sålunda i fråga om samverkan och arbetsfördelning mellan de olika lärarhögskol- och universitetsinstitutionerna åtskilliga spörsmål av såväl principiell som praktisk natur. Även på det centrala planet aktualiseras vissa frågor. Centrala insatser kan behövas för att uppnå en sådan fördelning av och koncentration på angelägna uppgifter att resurserna för pedagogisk forskning och utvecklingsarbete blir effektivt utnyttjade. En särskild byrå för pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete (L 4) inom skolöverstyrelsen har till uppgift att planera pedagogisk undersöknings- och försöksverksamhet på skolväsendets område, vilket innebär bl. a. att ta initiativ till, stödja och samordna sådan verksamhet. De sakkunniga bör överväga om universitetskanslersämbetets organisation är ändamålsenlig med hänsyn till ämbetets motsvarande uppgifter på den högre utbildningens område. I detta sammanhang bör de sakkunniga också beakta behovet av och formerna för samverkan på det centrala planet, i första hand mellan skolöverstyrelsen och universitetskanslersämbetet.

I en rad länder bedrivs ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete på utbildningsområdet. Det är självfallet angeläget att utländska erfarenheter utnyttjas i arbetet i vårt eget land liksom att våra egna resultat vidarebefordras till andra länder. De sakkunniga bör behandla frågan hur effek-

tiva former för dylika internationella kommunikationer skall åstadkommas. I detta sammanhang bör övervägas möjligheterna till ett närmare samarbete med andra länder när det gäller projekt som ställer stora krav på personella och ekonomiska resurser.

Det synes mig naturligt att de sakkunniga i samband med inventeringen av de pedagogiska institutionernas uppgifter kommer in på den vid flera tillfällen, senast av lärarutbildningssakkunniga, aktualiserade frågan om en vetenskaplig utbildning i ämnesmetodik, som bl. a. skulle ge behörighet till lektorstjänst vid gymnasium. I lärarutbildningspropositionen har frågan om lektorsutbildningen lämnats öppen i avvaktan på ställningstagandet till 1963 års forskarutrednings förslag. Att vetenskaplig utbildning inom universitetsämne, som har anknytning till skolämne, även framgent blir en huvudväg för den som vill meritera sig för lektorstjänst står klart. Åtskilligt talar emellertid för en alternativ väg via ämnesmetodisk utbildning. De sakkunniga bör med utgångspunkt i lärarutbildningssakkunnigas överväganden ytterligare pröva denna fråga.

Eftersom vissa anordningar torde komma att behöva regleras i provisoriska former i avvaktan på utredningens resultat, är det angeläget att utredningsarbetet bedrivs med skyndsamhet och redovisas successivt.

Kommittén har under tiden april—oktober 1967 hållit fyra sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

48. *Sakkunniga för utredning rörande arkivfrågorna för den moderna informationsbehandlingens databärare m. m.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 att utreda arkivfrågorna för den moderna informationsbehandlingens databärare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Kromnow, E. Åke, riksarkivarie, *ordförande*
Berglund, K. Gustaf, produktionschef
Frank, S. Torsten, organisationsdirektör
Holmberg, Erik G., hovrättsassessor

Sekreterare:

Haverling, Sven G. I., förste arkivarie

Biträdande sekreterare:

Brunnberg, R. K. Charlotte, kanslisekreterare

Lokal: Riksarkivet, Arkivgatan 3, Stockholm 2, tel. 20 97 10

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 30 juni 1967):

Den snabba tekniska utvecklingen har medfört att en rad nya metoder för att ta upp och lagra information tillkommit. Exempel på sådana databärare är hålkort, hålremsor, skivor, magnetband, magnetiska kortminnen samt olika mikrofotografiska media. Gemensamt för dessa former av databärare är att den på dem lagrade informationen normalt endast kan göras

tillgänglig med hjälp av speciell teknisk utrustning för omvandling av informationen till text, bild eller ljud. Av särskild betydelse i sammanhanget är tekniken för den automatiska databehandlingen (ADB).

Den tekniska utvecklingen medför att metoderna på informationsbehandlingens område förändras snabbt. I ett system använda databärare kan därför efter en tid visa sig vara föråldrade och informationen kan behöva överföras till en ny databärare för att kunna utnyttjas. Överhuvudtaget medför den nya tekniken en rad problem, när det gäller att bevara och utnyttja den lagrade informationen. Förutsättningarna härför avviker väsentligt från dem som legat till grund för gällande bestämmelser och metoder för hantering av vanligt skrift- och bildmaterial.

Med användningen av magnetband och andra moderna databärare har en ny typ av arkivhandlingar uppkommit utan att närmare föreskrifter finns för deras hantering och bevarande. Allmänna arkivstadgan den 10 november 1961 (nr 590) och övriga arkivbestämmelser är främst inriktade på hantering av pappersdokument.

Läget och utvecklingen på berörda område motiverar enligt min mening att särskilda sakkunniga tillkallas att utreda frågor om arkivering m. m. av fonogram, den automatiska databehandlingens media och övriga lagringsmedia tillhörande informationsbehandlingens område. En samlad bedömning från arkivsynpunkt bör ske med hänsyn till såväl rättsliga, arkivtekniska och ekonomiska förhållanden som till forskningens behov och möjligheter. Förslag till erforderliga författningsändringar bör läggas fram liksom en redovisning av de kostnader som blir följden av de regler som föreslås.

Utredningens arbete bör i första hand avse arkivfrågorna för databärare inom riksarkivets huvudsakliga verksamhetsområde, dvs. den statliga förvaltningen. Med hänsyn till den mycket omfattande bild- och ljudupptagning som sker i annat sammanhang, främst inom Sveriges Radio, och den betydelse detta material har för forskningen, bör utredningen i samråd med Sveriges Radio även redovisa de problem och rekommendera de åtgärder som ur arkivsynpunkt kan föreligga för sådana samlingar av ljud- och bildupptagningar hos Sveriges Radio som är av betydelse i föreliggande sammanhang.

Beträffande de olika frågor som bör beaktas vid utredningen vill jag vidare framhålla bl. a. följande.

Bland de *rättsliga frågor* som bör aktualiseras kan bl. a. nämnas att det redan av riksarkivets cirkulär den 10 november 1961 (nr 591) med anvisningar rörande tillämpningen av allmänna arkivstadgan framgår att gällande arkivstadga skall tolkas så att informationshandlingens nya databärare anses som arkivhandlingar. I realiteten synes emellertid redan det rättsliga fastställandet av en arkivhandlings faktiska uppkomst kunna vålla svårigheter. Vidare torde sådana inom den vanliga arkivvården använda begrepp som gallring och arkivläggning vara svåra att använda i samband med nya databärare utan en ytterligare precisering av deras innebörd.

Frågan om de moderna databärarnas karaktär av allmänna handlingar har behandlats av offentlighetskommittén i betänkandet »Offentlighet och sekretess» (SOU 1966: 60). Under hänvisning till ett utslag av regeringsrätten (Rå 1965 nr 25) framhåller kommittén (s. 130) att sådana databärare är att anse som handlingar redan enligt tryckfrihetsförordningens nuvaran-

de lydelse. Kommittén föreslår på denna punkt ett förtydligande av tryckfrihetsförordningens bestämmelser (2 kap. 2 § andra stycket) som innebär att som handling skall anses ej endast framställning i skrift och bild utan även upptagning som måste återges för att kunna förstås. I anslutning härtill föreslår kommittén vidare vissa ändringar i tryckfrihetsförordningens bestämmelser om tillhandahållande av handling. Därvid pekar kommittén på vissa problem som är förenade med en sådan ordning, bl. a. av arkivteknisk art. Vid utredningsarbetet bör sådana frågor uppmärksammas. Bland frågor med rättslig anknytning kan även nämnas kontroll- och revisionsfrågor.

Bland *arkivtekniska utredningsfrågor* kan nämnas sådana problem som gäller bandens hållbarhet, allmänna principer för bevarande av band (arkivbildning) och avmagnetisering av band (gallring), listning eller överföring till mikrofilm samt vilka olika slag av band som skall arkiveras enbart eller i kombination med andra databärare, t. ex. primärdatablanketter. Dessutom behövs ett närmare klarläggande av frågor rörande förvarings- och hanteringsregler för band, periodvis överföring av data till nya band samt brandskydd och arkivlokaler ävensom problemen rörande central eller lokal långsiktig arkivering av databärare.

Fototekniska metoder i eller utan samband med databehandling finner en allt större användning i statlig verksamhet. I vissa fall arkiveras originalhandlingarna jämte den fotografiska avbildningen. Utvecklingen av tekniken på databärarnas område bör i detta sammanhang aktualisera frågan i vad mån skriftligt material kan på ett betryggande sätt överföras och bevaras i fotografisk form. Avsevärda besparingar i kostnader för lokaler bör vara möjliga för arkivväsendet i den mån övergång kan ske från originalhandlingsarkiv till förvaring av lätthanterliga och utrymmesbesparande fotografiska versioner av handlingarna. För att kunna ersätta original med arkivfilm erfordras emellertid att filmproduktionen försiggår under kontroll, att de fotografiska arkivproblemen beaktas och att hänsyn tas till forskningens intressen.

Bland de förvaringstekniska utredningsobjekten bör vidare ingå frågor rörande »arkivklimat» (luftkonditionering), förvaringsutrustning för arkivbruk och för transporter samt transportkänslighet och härmed sammanhängande problem vid utlåning av databärare.

Möjligheterna till materielstandardisering för databärare bör även studeras. Det är exempelvis troligt att kvalitetsnormer kan uppställas för vissa databärare, t. ex. magnetband. Beträffande de fotografiska databärarna bör sådana väljas att de är läsbara med hjälp av de typer av läsutrustning som vanligen förekommer i marknaden.

Den snabba tekniska utvecklingen skapar problem, när en myndighet anskaffar ny datamaskinell utrustning, som ej är tekniskt eller ekonomiskt lämpad för behandling av det hos myndigheten befintliga arkivet av äldre databärare. Allt efter omständigheterna kan olika lösningar sökas såsom konvertering till ny databärare, överföring till mikrofilm eller den mer tidsbegränsade lösningen att överföra arkivbeståndet till myndighet, som fortfarande har kvar den äldre tekniska utrustningen.

Vid en utredning av hithörande frågor måste *forskningens* behov och önskemål ägnas uppmärksamhet. ADB möjliggör för forskningen att utföra undersökningar, som med nuvarande arkivmaterial är uteslutna. En betydande erfarenhet av sådan forskning har redan vunnits, och det torde därför

vara möjligt att med utgångspunkt härifrån utforma vissa riktlinjer för bedömningen av den lagrade informationens värde ur forskningssynpunkt. Gallringsreglerna måste här som alltid utformas under hänsynstagande till forskningens behov och till forskarnas möjligheter att tillgodogöra sig materialet. Det är vidare angeläget att primärmaterialet från forskningsverksamhet bevaras på sätt som gör det möjligt att senare använda detsamma för nya forskningsuppgifter.

I samband med att databärare tas om hand för arkivering är det väsentligt att olika *registreringsfrågor* beaktas med syfte att ernå enhetliga regler för uppgifter om bandens innehåll, ursprungligt primärmaterial, kodning osv.

Utredningen bör ta ställning till under vilka förhållanden program- och systembeskrivningar och datacentralers ADB-handböcker, allmänna arbetsinstruktioner osv. bör långsiktigt arkiveras.

Då det gäller att bestämma omfattningen och metoderna för databärarnas arkivering är givetvis *kostnadsfrågorna* av väsentlig betydelse. Arkiveringens omfattning och t. ex. åtgärderna för att överföra äldre material till modernare databärare måste avgränsas till en kostnadsnivå som kan anses rimlig. Det blir en för utredningen väsentlig uppgift att finna en lämplig avvägning mellan möjlig kostnadsnivå för arkivväsendet och kraven på tillräcklig arkivering av databärare för framtida behov. En redovisning bör lämnas av olika alternativ för att genom mikrofotografering av originalhandlingar minska utrymmesbehovet för arkiv.

ADB-tekniken själv eller i kombination med traditionella eller nya tekniska arkiveringsmetoder ger möjlighet till olika tekniska lösningar, när ett projekt planeras och val skall ske av den databärare, som skall utgöra »arkivhandling». Detta val får härvid ske efter en bedömning av de olika databärarnas tekniska och arkivmässiga fördelar, jämfört med häremot svarande alternativa kostnader.

Denna styrning av produktionen av arkivhandlingar berör inte bara de tekniskt mer avancerade databärarna utan kan i vissa fall även gälla traditionella arkivmedia. En primärdatablankett, som utformats så att den t. ex. kan inmatas i helautomatisk mikrofilmkamera, kan medge acceptabla behandlings- och arkiveringskostnader, medan en blankett som på grund av olämpligt papper, vikning e. d. endast kan behandlas manuellt, kan medföra onödiga kostnadsökningar.

I syfte att främja de statliga verkens kostnadsmedvetenhet bör utförliga arkivtekniska råd och anvisningar kombineras med en standardiserad kostnadsberäkningsmetodik. Helst bör en sådan metodik utformas så, att den lätt kan anpassas till förändrade priser och prisrelationer.

Erkännandet av magnetband och liknande databärare som allmän handling skapar problem beträffande kostnader för avskrifter, mikrofilmning, läsutrustning, utrustning för avlyssning, speciell utskrivningsutrustning osv., erforderliga för att uppfylla tryckfrihetsförordningens krav på tillhandahållande av allmän handling. Frågor om kostnader och taxor för att tillhandahålla allmänna handlingar bör behandlas i detta sammanhang. Även frågan om utlåning av databärare och villkoren härför bör övervägas.

Därvid bör även studeras kostnadsfrågor, som uppstår då speciell behandling erfordras för att separera av allmänheten begärda offentliga data från andra data, som lagrats tillsammans på databäraren.

För *samordning av olika åtgärder* för arkivering av databärare bör ut-

redningen pröva frågan hur samarbetet mellan de myndigheter, som använder moderna informationsbärande media lämpligen bör organiseras. Onödigt dubbelarbete med att följa utvecklingen, liksom felinvesteringar på grund av bristande information om teknisk utrustning och arbetsmetodik, bör härigenom kunna undvikas.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1968.

49. *Sakkunniga för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1967 med uppgift att förhandla om en avtalsreglering av de upphovsrättsliga frågorna på undervisningsområdet:

Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd, *ordförande*
Bergström, Svante B., professor

Experter:

Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör
Allebeck, Sten-Sture, fil. mag.
Landström, Sten-Sture, direktör
Sandberg, A. Birger, lönedirektör
Storm, C. Olof, undervisningsråd

Lokal: Högsta domstolen, Riddarhustorget 8, Stockholm 2, tel. 23 67 20 (ordföranden)

Direktiv för de sakkunniga har icke utfärdats.

Sakkunniga och experter har t. o. m. oktober 1967 sammanträtt två gånger samt hållit en konferens med företrädare för upphovsmän, artister, förläggare, press och Sveriges Radio.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1968.

50. *Sakkunnig för att utreda frågan om Svenskt visarkivs framtida ställning och organisation*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 augusti 1967 för att som sakkunnig inom numera utbildningsdepartementet utreda frågan om Svenskt visarkivs framtida ställning och organisation:

Reuterswärd, B. Edvard, expeditionschef

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2, tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

51. *Skolledarutredningen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 september 1967 för att verkställa utredning rörande organisationen av skolledningen vid större

gymnasiala skolenheter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 oktober 1967):

Sönnerlind, Arne S., skolråd, *ordförande*
Björinder, Henry K. E., sekreterare
Lindgren, Göte, konsulent
Nordell, Erik H., rektor
Orehag, N. Lennart H., skoldirektör
Sandberg, A. Birger, lönedirektör

Lokal: Skolöverstyrelsen, Hantverkargatan 25 (postadress: Fack, Stockholm 22), tel. växel lokalsamt. 22 70 00, rikssamt. 22 41 20 (ordföranden)

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 1 september 1967):

Gällande bestämmelser om skolledningens organisation vid gymnasiala skolor grundar sig såvitt gäller skolenhet med gymnasium och fackskola på det beslut om reformering av de gymnasiala skolorna m. m. som fattades av 1964 års riksdag (prop. 1964: 171, SäU 1 höstsessionen, rskr 407). Vid sådan skolenhet, dvs. den normalform för en gymnasial skolenhet som i avvaktan på en reformering av den gymnasiala yrkesutbildningen förutsattes i reformbeslutet, består skolledningen av en rektor om Kungl. Maj:t ej bestämmer annat och en studierektor om skolöverstyrelsen medger det varjämte finns huvudlärare för varje ämne.

Skolledningen vid skolenhet med yrkesskola består enligt gällande bestämmelser normalt av en ordinarie tjänst som rektor om skolan är av viss minimistorlek samt därutöver, under vissa förutsättningar i fråga om poängtal, av en eller flera arvodestjänster som studierektor. Vidare finns även vid yrkesskola huvudlärare för varje ämne. Omfattar arbetsområdet för rektor lägst 71 poäng enligt 1 kap. 4 § skolstadgan, kan efter medgivande av Kungl. Maj:t inrättas arvodestjänst som biträdande rektor. Även vid sådan skolenhet som omfattar både gymnasium och yrkesskola finns en för dessa skolformer gemensam rektor om Kungl. Maj:t inte föreskriver annat samt en studierektor om skolöverstyrelsen medger det. Huruvida arvodestjänst som biträdande rektor vid även sådan yrkesskola skall få inrättas prövas av Kungl. Maj:t. Poängtalet för yrkesskoledelen av rektors arbetsområde torde dock i sådant fall inte böra underskrida 71 poäng.

Enligt 1964 års beslut skall som riktpunkt för planeringen av det gymnasiala skolsystemet gälla att yrkesskolan, fackskolan och gymnasiet beaktas samtidigt och i samma grad, vilket innebär samordnad planering och normalt också en lokalmässig samordning av dessa skolformer. I fråga om den framtida storleken av skolenhet med gymnasium gjorde gymnasieutredningen den bedömningen att den skulle komma att omfatta något färre elever än de större av de dittillsvarande läroverken. Skolenheter med 800—1 000 elever bedömdes bli relativt vanliga men vissa skolenheter kunde också bli större under en övergångstid.

Yrkesutbildningsberedningen har i sitt betänkande Yrkesutbildningen (SOU 1966: 3) föreslagit, att vid varje skolenhet med integrerad gymnasieskola skall finnas en rektor och en biträdande rektor. Då skolenheten nått en viss storlek skall enligt förslaget ytterligare biträdande rektorer finnas med uppgift att fungera som sektorschefer. Dessutom föreslås tjänster som

studierektorer knutna till de mer yrkesutbildande linjerna. Vid remissbehandlingen av betänkandet underströks nödvändigheten av en stark pedagogisk skolledning. Flera instanser anförde emellertid, att de administrativa arbetsuppgifternas omfattning motiverade också en administrativ chefstjänst i skolledningen. Skolöverstyrelsen föreslog sålunda, att en tjänst på lägst byrådirektörsnivå skulle inrättas som en del av skolledningen, om poängtalet för den integrerade gymnasieskolan stadigvarande uppgick till minst 50. Enligt överstyrelsens mening borde en administrativ tjänst inrättas också vid skolenheter med enbart gymnasium och/eller fackskola vilka varaktigt hade en storlek av över 1 000 elever och då förhållandena i övrigt motiverade detta. Skolöverstyrelsen menade att, sedan beslutet om skolledarorganisationen i det nya gymnasiet och fackskolan fattades, utvecklingen mot stora gymnasiala enheter gått så snabbt att förutsättningarna för beslutet redan väsentligt förändrats.

I särskild skrivelse den 21 april 1967 har skolöverstyrelsen på nytt framfört förslaget om förstärkning av skolledningen med en administrativ tjänsteman. Överstyrelsen säger sig ha funnit att man på kommunhåll, trots de ekonomiska och andra skäl som talar härför, är obenägen att sammanföra olika gymnasiala skolor till skolenheter, om inte skolledningen anpassas till de nya förhållandena. De möjligheter skolstadgan nu ger anses inte vara tillräckliga, vartill, enligt vad överstyrelsen uttalar, kommer att skolstadgans bestämmelser om skolledningen vid å ena sidan gymnasium och fackskola och å andra sidan yrkesskola endast med svårigheter kan förenas vid ett sammanförande av dessa skolformer till skolenheter.

Inhämtade remissyttranden över denna framställning har gett stöd åt tanken att till en gymnasieskola knyta en administrativ tjänsteman samtidigt som det betonas, att frågan om en mer permanent förstärkning av skolledarorganisationen vid de gymnasiala skolenheterna borde bli föremål för en allsidig utredning.

Jag delar uppfattningen att det finns skäl att allsidigt överväga frågan om hur skolledningen vid större gymnasiala skolenheter bör organiseras. Därvid bör särskilt prövas om en tjänst för administrativa göromål bör finnas vid en sådan skolenhet. Detta kräver enligt min uppfattning en närmare utredning, som bör uppdras åt särskilda sakkunniga. De sakkunniga skall sålunda överväga om och när storlek samt organisatoriska och eventuellt andra förhållanden vid en gymnasial skolenhet motiverar att en administrativ tjänst inrättas. De sakkunniga bör konkret överväga vilka huvudsakliga arbetsuppgifter som åvilar skolledningen och hur dessa arbetsuppgifter bör fördelas på olika tjänstemän. På grundval därav bör bl. a. bedömas vilka kvalifikationer och vilken tjänsteställning en administrativ tjänsteman bör ha. Vidare bör bedömas i vad mån rektors och studierektors arbetssituation förändras genom tillkomsten av en administrativ tjänsteman vid skolenheten. I sammanhanget bör beaktas både att arbetsuppgifter som hänger samman med vuxenutbildning kan komma att åligga rektor vid gymnasial skolenhet, till vilken sådan utbildning kan komma att förläggas, och att i sådant fall studierektorstjänst för ämneskurser för vuxna kan förekomma.

Viktigt är att skolenhetens förhållande till den centrala skolförvaltningen i kommunen observeras. Här bör de sakkunniga bl. a. beakta de synpunkter som framkommit i den av riksdagens revisorer år 1965 avgivna berättelsen,

där dessa i § 30 tagit upp vissa administrativa problem inom skolväsendet. Det är sålunda angeläget att arbetsfördelningen mellan skolenheternas ledning och den kommunala skolförvaltningen är rationellt anordnad. Även om de sakkunniga enligt vad som anförts i det föregående primärt skall behandla ledningsfunktionerna vid de gymnasiala skolenheterna bör förhållandena också inom grundskolan kunna prövas i den mån praktiska skäl talar härför.

Det är angeläget, att de sakkunniga bedriver sitt arbete så skyndsamt och med sådan begränsning till praktiskt väsentliga frågeställningar att förslag i ämnet kan läggas fram senast för 1969 års riksdags vårsession.

Frågan om en provisorisk förstärkning av skolledningen vid större gymnasiala skolenheter avser jag att, i avvaktan på utredningens förslag, ta upp till prövning i annat sammanhang.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

52. *Konstnärsutbildningssakkunniga (KUS)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 september 1967 för utredning av konstnärsutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 september 1967):

Lindblom, Paul, direktör, *ordförande*
Brunnberg, Hans A., professor
Kåks, Olof (Olle) F., konstnär
Linde, Ulf H., redaktör
Meyerson, K. Åke W., fil. lic.
Nemes, Endre, konstnär
Persson, Sigurd F., silversmed
von Schantz, K. Philip G., professor

Sekreterare:
Johansson, Nils J. O., fil. kand.

Biträdande sekreterare:
Erikson, M. Birgitta, kanslist

Lokal: Stora Nygatan 14, 1 tr., Stockholm C (postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, Stockholm 2), tel. växel lokalsamt. 22 45 00, rikssamt. 23 62 00, ankn. 1913 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 1 september 1967):

Omdaningen av vårt utbildningsväsen under 1960-talet har omfattat endast delar av den högre estetiska utbildningen. Utvecklingen har i hög grad följt de fortgående förändringarna inom olika konstnärliga verksamhetsområden.

På filmens och teaterns områden har reformarbetet lett till nya utbildningsvägar för filmregissörer och filmfotografer vid Svenska filminstitutet. Under 1963 inleddes en statlig försöksverksamhet med utbildning av koreografer, som år 1964 utvidgades med en försöksvis organiserad utbildning av

danspedagoger. Utbildningen av skådespelare fick år 1964 en ny organisation med tre statliga scenskolor. På det sceniska området fortgår reformarbetet i fråga om utbildningen såväl av musikdramatiska artister som av olika yrkesgrupper på den konstnärliga dansens område. Ett principförslag om den framtida utbildningen av regissörer och vissa andra konstnärliga yrkesutövare på filmens och teaterns områden godkändes vidare av 1966 års riksdag (prop. 95, SU 111, rskr 253). Den närmare utformningen av denna utbildning har utretts av en särskilt tillsatt organisationskommitté. Kommitténs förslag remissbehandlas f. n. På musikens område utreds utbildningsfrågorna av 1965 års musikutbildningskommitté.

Någon översyn av utbildningen på bildkonstens och den konstnärliga formgivningens område har ännu inte kommit till stånd. Flera initiativ har dock tagits i denna fråga och vissa förslag till delreformer föreligger beträffande såväl konsthögskolan som konstfackskolan.

Konstnärsutbildningen sker f. n. vid konsthögskolan och konstfackskolan, vid vissa privata skolor, av vilka en del är statsunderstödda, såsom Valands konstskola, Konstindustriskolan i Göteborg, Grafiska institutet, Stiftelsen Stockholms fria konstskolor samt vid vissa speciella skolor såsom Nyckelviksskolan och olika reklamskolor. Dessa skolor utbildar konsthantverkare av olika slag, formgivare samt »fria» konstnärer inom måleri, skulptur och grafik. Vid konsthögskolan kan vidare arkitekter få en konstnärlig efterutbildning.

Organisatoriskt omfattar konsthögskolan en målarskola, en skulpturskola, en skola för grafisk konst och en arkitekturskola. Till högskolan hör dessutom ett institut för materialkunskap och en skola för monumentalmålning och dekorativ konst. Sedan läsåret 1965/66 har högskolan även konservatorsutbildning. Inom konsthögskolan prövas från och med höstterminen 1963 en ändrad undervisningsform, som i huvudsak innebär att eleverna under de två första läsåren inte lika strängt som tidigare uppdelas på olika huvudämnen. Den grundläggande undervisningen, som är gemensam för flera av skolans utbildningslinjer, har en gemensam ledning.

Konstfackskolan består av en tvåårig konstindustriell dagskola, en treårig konstindustriell aftonskola, en tvåårig högre konstindustriell skola och ett treårigt teckningslärarinstitut. Vid den konstindustriella dagskolan finns en ettårig förberedande kurs för teckningslärarinstitutet och vid aftonskolan finns en tvåårig sådan kurs. Vid de tre konstindustriella skolorna meddelas undervisning i sju fackavdelningar, nämligen en för textilarbete, en för dekorativ målning, en för skulptur, en för keramik, en för möbler och inredningar, en för metallarbete samt en för reklam och bokhantverk. Undervisningens innehåll och organisation har utretts av konstfackskolans styrelse, som i juni 1967 överlämnat ett förslag om skolans framtida organisation. Förslaget som f. n. remissbehandlas, är en principskiss, som bl. a. innebär en genomgripande förändring av den nuvarande fackindelningen till en indelning med institutioner i avsikt att tillföra skolan nya möjligheter till allsidig utbildning. Enligt styrelsen bör förslaget senare kompletteras genom en fortsatt utredning om ämnesinnehåll och studieplaner.

Bland de många krav som förts fram på reformer av konstnärsutbildningen och på en samlad utredning av denna utbildningssektor kan följande nämnas. Akademien för de fria konsterna samt konsthögskolans elevkår och dess lärarråd begärde år 1964 att utbildningen vid konsthögskolan borde

utredas och att det inom skolan bedrivna utvecklingsarbetet borde samordnas med konstutbildningen i allmänhet inom landet. Konstnärernas riksorganisation (KRO) anförde samtidigt att en utredning behövdes. 1964 års riksdag (motioner I: 472 och II: 589, SU 55, rskr 158) har vidare uttalat, att det föreligger behov av en utredning om hur utbildningsorganisationen vid konsthögskolan kan förnyas och moderniseras, främst från pedagogisk synpunkt.

Föreningen Konsthantverkare och Industriformgivare, Föreningen Svenska tecknare samt Svenska textilkonstnärers Riksförbund har i en gemensam skrivelse framhållit behovet av reformer på flera områden av konstutbildningen. Det av Akademien för de fria konsterna, konstfackskolan, Svenska Arkitekters riksförbund, Konsthantverkarna och Svenska slöjdföreningen bildade konstutbildningsrådet har vidare hemställt om en utredning av konstundervisningen i dess helhet. Utbildningsrådet har förklarat sig villigt att biträda i ett sådant utredningsarbete. KRO:s distrikt för Skåne och Blekinge har tillsammans med företrädare för skåneavdelningar av andra konstnärliga yrkesorganisationer hemställt att Kungl. Maj:t undersöker behovet av en konstskola i södra Sverige. Liknande önskemål om lokala konstskolor föreligger från andra håll i landet.

Statens konstråd har fäst uppmärksamheten på att det behövs utbildning för vissa yrkesmän som arbetar tillsammans med konstnärer på monumentalkonstens områden. KRO har i anslutning till akademiens begäran om anslag till konsthögskolan för budgetåret 1967/68 begärt att möjligheterna till vidareutbildning av konstnärer vid högskolan förbättras.

Principförslag om att förlägga konsthögskolan till Skeppsholmen har avgetts av Skeppsholmsutredningen (SOU 1966: 27). Förslaget har remissbehandlats. Den fortsatta bedömningen av detta förslag kan väntas bli beroende av att det samtidigt görs en ingående prövning av organisatoriska och pedagogiska förhållanden för den framtida konstnärsutbildningen.

Mot bakgrund av de i det föregående redovisade önskemålen om utredning anser jag att särskilda sakkunniga bör tillkallas med uppgift att utreda frågan om den högre konstnärsutbildningens innehåll och organisation.

Av betydelse för all högre estetisk utbildning är frågan hur den skall anknytas till utbildningen inom grundskolans och de gymnasiala skolornas ram. Vidare bör i den estetiska utbildningen hänsyn tas till att utvecklingen går mot en allt större integrering mellan olika konstområden. I fråga om bildkonstnärerna, dvs. de »fria» konstnärerna inom måleri, skulptur etc., och konsthantverkarna eller de konstnärliga formgivarna, som hittills varit åtskilda i utbildningshänseende, är gränsdragningen i den faktiska yrkesutövningen otvivelaktigt mycket oklar. Särskilt på den »fria» konstens, konsthantverkets och formgivningens område föreligger en komplicerad utbildningssituation både i vad gäller allmänna principer, utbildningsmål och undervisningsmetodik. Dessa förhållanden understryker enligt min mening ytterligare behovet av en särskild utredning.

De sakkunniga bör granska det praktiskt-konstnärliga och konstteoretiska innehållet i de olika former av konstnärsutbildning som förekommer, främst vid konsthögskolan. De bör emellertid också undersöka sambandet mellan å ena sidan denna utbildning och å andra sidan utbildningen vid konstfackskolan med teckningslärarinstitutet, Grafiska institutet, Valands

konstskola och Konstindustriskolan i Göteborg samt vid andra jämförliga utbildningsanstalter. De sakkunniga bör vidare undersöka omfattningen av utbildningsbehovet och lägga fram förslag om en organisation, som tillgodoser dessa behov. Riktlinjen bör härvid vara, att det speciella statliga ansvaret inte utvidgas till att omfatta flera enheter än vad som är absolut nödvändigt för en rationell organisation av utbildningen. Det bör observeras att uppdraget inte omfattar någon detaljerad översyn av teckningslärarutbildningen. I fråga om utbildningstiden är det angeläget att de sakkunniga prövar möjligheterna att förkorta denna.

I de sakkunnigas uppgift bör även ingå en prövning av den utbildning av konservatorer som sker vid konsthögskolan, varvid samråd bör ske med 1965 års musei- och utställningssakkunniga.

De sakkunniga bör precisera personalbehovet samt föreslå den personalorganisation som behövs vid olika utbildningslinjer. Vidare bör de behandla lokal- och utrustningsfrågorna.

De sakkunniga bör beräkna kostnaderna för den föreslagna utbildningsorganisationen. De bör vidare utarbeta förslag till de författningar och andra föreskrifter som aktualiseras genom utredningens förslag.

De sakkunniga har under tiden september—oktober 1967 hållit två sammanträden.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1968.

53. *Huvudmannautredningen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1967 för att verkställa utredning rörande huvudmannaskapet för de gymnasiala skolformerna m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Näsström, Emil E., f. d. kommunaldirektör, led. av I kamm., *ordförande*
Dahlman, Sven-Olof, förbundsdirektör
Hulteberg, H. Mauritz B., skolråd
Lewén-Eliasson, Anna-Lisa, fru, led. av II kamm.
Nyman, Sven A., utbildningschef, led. av I kamm.
Olsson, Bengt K., förbundsdirektör
Olsson, Johan A., fabrikör, led. av I kamm.
Wallmark, Gunnar S., intendent, led. av I kamm.

Sekreterare:

Askeberg, Sven H. J., byråchef

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., Stockholm C, tel. 20 97 64

Direktiv (anförande av dåvarande statsrådet Edenman till statsrådsprotokollet den 6 september 1967):

Frågan om huvudmannaskapet för de gymnasiala skolformerna berördes i direktiven såväl för gymnasieutredningen (GU) som för yrkesutbildningsberedningen (YB). I direktiven för förstnämnda utredning, meddelade den 30 juni 1960, framhöll jag, att det enligt min mening mer och mer torde komma att framstå som sakligt motiverat att ifrågasätta, huruvida inte statens

administrativa huvudmannaskap för vissa gymnasier, i vart fall dem som var samordnade med kommunal skolform, borde avvecklas. I direktiven för YB, meddelade den 28 juni 1963, pekade jag på att det beträffande såväl det dåvarande yrkesskolväsendet som de nya utbildningsformer, som successivt tillkom, fanns anledning för utredningen att ompröva, hur huvudmannaskapet inom den kommunala sektorn skulle vara fördelat, dvs. i vilken omfattning landstingskommunerna eller primärkommunerna skulle vara huvudmän för de kommunala yrkesskolorna. Huvudmannaskapsfrågan borde enligt min mening bedömas utifrån bl. a. planeringssynpunkter, varvid borde beaktas behovet av en samordnad planering och utveckling av alla skolformer, som följde ovanpå grundskolan.

GU föreslog i sitt huvudbetänkande »Ett nytt gymnasium» (SOU 1963:42) primärkommunalt huvudmannaskap för gymnasiet och fackskolan. Förslaget, som tillstyrktes eller lämnades utan erinran av flertalet remissinstanser, förordades också i prop. 1964: 171 samt godtogs av riksdagen (SäU 1, rskr 407). I propositionen (s. 115) anförde jag bl. a.

»De skäl GU anfört för att gymnasiet skall vara en primärkommunal skola finner jag övertygande. Som en konsekvens av redan fattade beslut kommer den helt dominerande delen av vårt skolväsende att vara primärkommunal. I andra viktiga avseenden går utvecklingen, som jag tidigare framhållit, mot ett förenhetligande av skolorganisationen. Att under sådana förhållanden bryta ut en skolform, som kvantitativt sett utgör en relativt liten del av hela organisationen, vore från principiella synpunkter otillfredsställande. Betydelsefullare är likväl de praktiska skäl, som GU anfört bl. a. i anslutning till frågor rörande samordning mellan olika skolformer. Den i mycket stor utsträckning nödvändiga samorganisationen mellan gymnasium och andra skolformer till en skolenhet skulle allvarligt försvåras både administrativt och ekonomiskt vid delat huvudmannaskap.»

Vid behandlingen av huvudmannaskapsfrågan berörde jag i propositionen (s. 116) också yrkesskolans ställning och framhöll

»Det har i remissbehandlingen framhållits, att denna skolform i varje fall till stor del i framtiden bör vara primärkommunal. Att de principiella och praktiska motiven för gymnasiets kommunalisering med samma styrka kan åberopas för primärkommunerna som huvudmän för väsentliga delar av yrkesskolan synes ovedersägligt. Skall yrkesskolan kunna fylla sin betydelsefulla uppgift i det gymnasiala skolsystemet och skall skolväsendets samlade resurser kunna utnyttjas rationellt, erfordras, såsom jag i det föregående understrukit, en samordnad planering och normalt också en lokalmässig samordning av yrkesskolan och andra skolformer. I direktiven för yrkesutbildningsberedningen har jag också framhållit att huvudmannaskapsfrågan bör bedömas utifrån sådana synpunkter. Vikten av att så sker framstår i dag ännu klarare än då beredningen tillsattes. Vilka konkreta slutsatser som bör dras härav beträffande huvudmannaskapet för de olika utbildningarna inom yrkesskolan är emellertid inte möjligt att bedöma förrän denna skolas uppgifter, innehåll och organisation närmare klarlagts. Även om sålunda mycket talar för att yrkesskolan i varje fall till stor del skall vara primärkommunal, måste enligt min mening med avgörandet anstå tills yrkesutbildningsberedningens förslag i nyss nämnda huvudfrågor föreligger.»

YB, som i sitt huvudbetänkande »Yrkesutbildningen» (SOU 1966: 3) redo-

visar sina överväganden rörande det framtida huvudmannaskapet för yrkesskolan, utgår härvid från sina förslag om en integrerad gymnasieskola och hävdar i princip, att en sådan skola bör stå under ett gemensamt, enhetligt huvudmannaskap. I fråga om var detta huvudmannaskap bör ligga erinrar YB om att det genom riksdagens beslut år 1964 fastslagits, att gymnasiet och fackskolan skall vara primärkommunala skolor. YB finner med hänsyn härtill och till samordningen med grundskolan övervägande skäl tala för att primärkommun i princip skall vara huvudman för den integrerade gymnasiala skolan. YB understryker dock, dels att en omprövning av detta ställningstagande kan visa sig påkallad framdeles, dels att ställningstagandet inte får tolkas så att varje annan form av huvudmannaskap för yrkesutbildning bedöms som olämplig. Kurser, som är av specialkaraktär eller som av andra skäl inte lämpligen kan ingå i gymnasieskolan, bör även i fortsättningen kunna organiseras av annan huvudman än primärkommun. Såsom exempel nämner YB utbildningen på lantbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens områden. En ändring av huvudmannaskapet för dessa slag av utbildning bör enligt YB ske endast om särskilda skäl föreligger att frångå gällande ordning. En annan sektor, som YB i detta sammanhang tar upp, är sjukvårdsutbildningen med dess f. n. heterogena organisationstyper. Sjukvårdsutbildningen bör enligt YB:s mening också i framtiden kunna bedrivas av landstingskommunerna. YB har också föreslagit att landstingskommun, som träffat överenskommelse därom med vederbörande kommuner skulle erhålla medgivande av Kungl. Maj:t att överta huvudmannaskapet för gymnasieskolan i dess helhet inom dessa kommuner.

Enligt min mening är det angeläget att före ett slutligt ställningstagande till frågan om huvudmannaskapet för gymnasial utbildning, inbegripet yrkesutbildningen, klarlägga de konkreta problem som är förbundna med denna fråga. Som utgångspunkt bör därvid gälla att den gymnasiala skolan, omfattande gymnasium, fackskola och yrkesskola, till övervägande del bör stå under *en* huvudman. Enligt hittills gjorda ställningstaganden bör detta huvudmannaskap ligga hos primärkommun och jag har hittills inte funnit skäl frångå mina tidigare bedömningar i denna del. I likhet med YB räknar jag dock med vissa undantag, till exempel beträffande utbildning inom sjukvårdsområdet. Landstingskommunerna står emellertid i dag som huvudmän för yrkesutbildning av betydande omfattning även utanför sjukvårdsområdet. Innan statsmakterna kan ta ställning till frågan om ett överförande av sådan yrkesutbildning till primärkommunerna måste de med ett överförande förbundna organisatoriska och ekonomiska frågorna närmare klarläggas. Detta bör enligt min mening ske genom en särskild utredning, som alltså främst bör syfta till att inventera och föreslå lösningar av de praktiska problem av ekonomisk och organisatorisk art som kan uppkomma i samband med att huvudmannaskapet för väsentliga delar av landstingskommunernas yrkesutbildning överförs till primärkommunerna. I detta sammanhang bör beaktas att samtliga landsting f. n. ger betydande bidrag till yrkesutbildning som drivs under primärkommunalt huvudmannaskap.

Eftersom delade meningar alltjämt råder i den grundläggande frågan om valet mellan primärkommunalt och landstingskommunalt huvudmannaskap för de gymnasiala skolformerna anser jag det lämpligt, att utredningen överväger även denna fråga. Därvid bör på samma sätt som nyss förordats i frå-

ga om överföring av utbildning från landstingskommunalt till primärkommunalt huvudmannaskap klarläggas de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna av en överföring av primärkommunal gymnasial utbildning till landstingskommunalt huvudmannaskap.

Om såväl primärkommuner som landstingskommuner får ansvar för utbildning på det gymnasiala stadiet är det angeläget att ett fortlöpande samarbete mellan dessa huvudmän äger rum. Behovet av sådant samarbete samt formerna härför bör belysas av utredningen.

Som jag tidigare anfört har YB ansett, att en ändring av huvudmannaskapet för lantbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens yrkesskolor bör komma till stånd endast om särskilda skäl föreligger att frångå gällande ordning. Frågan om huvudmannaskapet för skogsbrukets skolor har behandlats även av skogsbrukets yrkesutbildningskommitté (SOU 1965: 67, 1967: 38), som föreslagit att skogsbruksskolorna ställs under landstingens huvudmannaskap men att skogsskolorna och skogsmästarskolan kvarstår under statligt huvudmannaskap. Huvudman för skolorna på nämnda områden är f. n. staten i fråga om två trädgårdsskolor, statens skogsskolor, statens skogsmästarskola och Alnarpsinstitutet samt landstingskommun i fråga om flertalet av landets lanthushållsskolor och lantbruksskolor. Som huvudmän för skogsbruksskolorna fungerar skogsvårdsstyrelserna. I den föreslagna utredningens uppdrag bör också ingå att överväga om en förändring av huvudmannaskapet för dessa skolor bör ske och vilka organisatoriska och ekonomiska konsekvenser en sådan förändring skulle få. Utredningen bör därvid särskilt beakta vad skogsbrukets yrkesutbildningskommitté anfört i fråga om huvudmannaskapet för skogsskolorna och skogsmästarskolan. Även i fråga om Alnarpsinstitutet kan skäl för likartade bedömningar föreligga. Jag vill f. ö. erinra om den särställning nyssnämnda skolor intar därigenom att de ej står under skolöverstyrelsens tillsyn. Enligt riksdagsbeslut år 1963 (prop. 1963: 144, SU 146, rskr 334) skall emellertid all egentlig yrkesutbildning inordnas under överstyrelsen. För skolorna på jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens områden räknar jag med att detta efter viss utredning skall kunna genomföras den 1 juli 1970. Genom beslut tidigare denna dag har Kungl. Maj:t bemyndigat mig att tillkalla en särskild organisationsutredning med uppdrag att överväga de organisatoriska m. fl. frågor, som sammanhänger med ett införande av dessa skolor under skolöverstyrelsens och länsskolnämndernas tillsyn, samt att fungera som samordnande organ i avvaktan på beslut i tillsynsfrågan. Givetvis bör utredningen rörande huvudmannaskapsfrågorna i vad gäller dessa skolor bedrivas i nära kontakt med nämnda särskilda organisationsutredning.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

54. *Organisationskommittén för behandling av vissa frågor rörande jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1967 med uppdrag dels att överväga de organisatoriska m. fl. frågor, som sammanhänger med ett införande av jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens yrkesskolor under skolöverstyrelsens och länsskolnämndernas insyn, dels

att i avvaktan på beslut i tillsynsfrågan fungera som samordnande organ vad gäller skolöverstyrelsens, lantbruksstyrelsens och skogsstyrelsens planering främst i frågor som gäller läroplansarbetet och skolbyggandet:
Gårdstedt, H. Birger, skolråd, *ordförande*
Arnell, Anders, avdelningsdirektör
Ericsson, K. Gösta, byråchef

Lokal: Skolöverstyrelsen, Hantverkargatan 25 (postadress: Fack, Stockholm 22), tel. växel lokalsamt. 22 70 00, rikssamt. 22 41 20

Direktiv för utredningen har icke meddelats.

Utredningsarbetet beräknas pågå under hela år 1968.

Jordbruksdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1967

1. *Skogsbrukets yrkesutbildningskommitté* (1966: 17, 1967: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 juni 1962 för att verkställa utredning och avge förslag rörande yrkesutbildningen på skogsbrukets område samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 2 november 1962):
Nilsson, E. Hjalmar, landshövding, f. d. riksdagsman, *ordförande*
Hansson, Nils B., f. d. länsjägmästare, led. av I kamm.
Hermansson, Herbert E., lantbrukare, led. av I kamm.
Mossberger, Eric G. V., ombudsman, led. av I kamm.
Persson, K. Olof, skogsarbetare, led. av II kamm.
Stiernstedt, Lennart J. V., landstingsråd, f. d. riksdagsman
Experter:
Eliasson, Per-Erik, byråchef
Enander, Gunnar M., överjägmästare
Falk, Eric G. R., länsjägmästare
Johansson, E. Allan, departementsråd
Sekreterare:
Lindegren, Karl N. A., fil. lic.
Biträdande sekreterare:
Jonsson, Kjell I., byrådirektör
Direktiven för utredningen, se 1963: I Jo 29 och 1965: I Jo 23.
Kommittén har under tiden november 1966—juni 1967 hållit nio sammanträden. Kommittén har avlämnat ett den 30 juni 1967 dagtecknat betänkande benämnt »Skoglig yrkesutbildning II» (SOU 1967: 38).
Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Fritidsfiskeutredningen* (1966: 19, 1967: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 oktober 1963 för att verkställa översyn av de statliga insatserna i fråga om fritidsfisket och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 november 1963):
Hult, Jöran, överdirektör, *ordförande*

Arweson, Bengt E. M., fiskare, led. av II kamm.
Grebäck, Erik H., agronom, led. av II kamm.
af Klintberg, Lennart, vattenrättsdomare
Wallin, Per-Arne, fritidsfiskeintendent
Expert:
Wikland, Lars E:son, byråchef
Sekreterare:
Karlsson, Bror A. S., hovrättsfiskal

Direktiven för utredningen, se 1964: I Jo 29.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit nio sammanträden.

Utredningen, som har slutfört sitt uppdrag, redovisar detta i ett i december 1967 dagtecknat betänkande »Fritidsfisket».

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Förhandlingar om inrättandet av ett livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut* (1966: 24, 1967: 21)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 med uppdrag att uppta förhandlingar om inrättandet av ett livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juli 1964):
Wetterhall, Hans C. B., överdirektör
Experter:
Thomé, Karl Erik G., professor
Eliasson, Per-Erik, byråchef
Sekreterare:
Boalt, Sven A., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1965: I Jo 33.

Utredningen har den 2 december 1966 avlämnat en promemoria i fråga om livsmedelstekniskt forskningsorgan (Stencil Jo 1966: 17).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *1965 års veterinärmedicinska utredning* (1966: 26, 1967: 22)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för att verkställa utredning angående möjligheterna att samordna veterinärmedicinsk forskning och utbildning med annan närbesläktad forskning och utbildning jämte därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 11 mars 1965):
Näslund, H. Manfred E., f. d. landshövding
Experter:
Bergström, K. Sune D., professor

Hansen, Hans-Jörgen, professor
Hjelm, K. G. Lennart, professor
Korkman, Nils F., byråchef
Schmiterlöw, Carl G., professor
Smith, A. Åke, planeringsdirektör
Sperber, H. Ivar W., professor
Ågren, K. Gunnar, professor
Sekreterare:
Birgersson, Torsten B. A., byråchef
Biträdande sekreterare:
Henriksson, Rune I., t. f. kansliråd
Litorell, Ove M., förste byråsekreterare

Direktiven för utredningen, se 1966: Jo 26.

Utredningen har under tiden november 1966—juni 1967 hållit tolv plenarsammanträden.

Utredningen har den 13 juni 1967 avgett betänkandet »Samordning av veterinärhögskolans verksamhet med annan forskning och utbildning» (Stencil Jo 1967: 7).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *1965 års lantbruksorganisationsutredning* (1966: 29, 1967: 24)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1965 för att verkställa utredning rörande den närmare utformningen av de nya lantbruksnämndernas organisation och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juni 1965):
Wetterhall, Hans C. B., överdirektör
Experter:
Friberg, Torsten, kansliråd
Holdar, Allan, byrådirektör
Sjöborg, N. Elvir, direktör
Sjölund, Bengt, agronom, civilekonom
Wieslander, Magnus, lantbruksdirektör
Sekreterare:
Norrbom, N. Claes-Eric, avdelningsdirektör
Biträdande sekreterare:
Adler, Hans, byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1966: Jo 29.

Utredningen har under året hållit tolv sammanträden.

Utredningen har den 1 september 1966 avlämnat betänkandet »Lantbruksnämndernas nya organisation» (SOU 1966: 49).

Utredningen har den 5 maj 1967 inkommit med slutredovisning av sitt uppdrag.

6. *1966 års sockerutredning* (1967: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 mars 1966 för att utreda frågan om omfattningen av stödet till sockerbetsodlingen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 april 1966):

Anderson, Carl Albert, f. d. direktör, led. av I kamm.
Eckersten, Ivan E., statssekreterare
Rehnberg, K. Bertil, överdirektör

Experter:

Renborg, Ulf B:son, t. f. professor
Reuterskiöld, Clas G., civilekonom

Sekreterare:

Hulting, K. R. Georg, byråchef

Biträdande sekreterare:

Forsberg, S. Lennart, byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1967: Jo 30.

Kungl. Maj:t har den 25 november 1966 uppdragit åt utredningen att avge förslag om det fortsatta stödet åt sockernäringen och därmed sammanhängande frågor. Den 1 februari 1967 har utredningen avgett berörda förslag (Stencil Jo 1967: 2).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Utredning rörande verksamheten med växtförädling av potatis vid Sveriges utsädesförening (Potatisförädlingsutredningen 1966)* (1967: 32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att utreda verksamheten med växtförädling av potatis vid Sveriges utsädesförening (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juni 1966):

Magnusson, Robert A. H., f. d. generaldirektör

Expert:

Gustafsson, N. Henry, byråchef

Sekreterare:

Ericsson, Staffan K. J., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1967: Jo 32.

Utredningen har hållit sju sammanträden.

Utredningen har avgett promemoria den 23 januari 1967, benämnd »Omfattningen och finansieringen av potatisförädlingen vid Sveriges utsädesförening efter år 1966» (Stencil Jo 1967: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Utredningen rörande viss hydrografisk mätningsverksamhet* (1967: 33)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1966 för att verkställa utredning rörande viss hydrografisk mätningsverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 21 september 1966):
Ericsson, Yngve A. R., kanslichef

Direktiven för utredningen, se 1967: Jo 33.

Utredningsmannen har avlämnat betänkande den 12 oktober 1967, benämnt »Havsfiskelaboratoriets hydrografiska mätningar» (Stencil Jo 1967: 9).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Jordbrukspriskommittén* (1967: 34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1966 för att avge förslag rörande prisregleringen på vissa jordbruksprodukter (se Post- och Inrikes tidn. den 3 december 1966):
Paulsson, G. Valfrid V., överdirektör, *ordförande*
Odhner, Clas-Erik T., agr. lic.
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Sekreterare:
Ekström, Per E., avdelningsdirektör

Direktiven för kommittén, se 1967: Jo 34.

Kommittén har hållit 35 sammanträden.

Den 17 mars 1967 har kommittén avgett betänkandet »Förslag till jordbruksprisreglering för perioden 1 september 1967—30 juni 1969» (Stencil Jo 1967: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *Organisationskommittén för statens naturvårdsverk*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 mars 1967 för beredning av vissa frågor med anledning av inrättandet av statens naturvårdsverk (se Post- och Inrikes tidn. den 28 april 1967):
Netzén, Gösta, landshövding, *ordförande*
Johansson, E. Allan, departementsråd
Lane, Sören, överdirektör, *vice ordförande* (t. o. m. 30 juni 1967)
Paulsson, G. Valfrid V., överdirektör (fr. o. m. 1 juli 1967)
Petri, Carl Axel, försäkringsdomare
Sylwan, Åke, landssekreterare

Sekreterare:
Hedström, Bo S., departementssekreterare
Direktiv (kungl. brev den 31 mars 1967):

— —

med uppgift att vidta de förberedelser som fordras för att statens naturvårdsverk skall kunna påbörja sin verksamhet den 1 juli 1967, och att utreda frågan om förläggningen av statens naturvårdsverk — — — — — —

Kommittén har avgett en den 27 november 1967 dagtecknad promemoria rörande förläggningen av statens naturvårdsverk (Stencil Jo 1967: 12).

Uppdraget är därmed slutfört.

11. *Virkesbalansutredningen* (1966: 23, 1967: 20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att upprätta virkesbalanser (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1964):
Hagberg, A. Erik, professor, rektor, *ordförande*
Bäckström, J. Sixten, förbundsordförande
Danell, Claës A., civilingenjör
Elfström, Bo A., civilingenjör
Eriksson, Ragnar E., forstmästare
Rudholm, Bengt H., försäljningschef
Sjunnesson, Lars H. O., direktör
Experter:
Carbonnier, Charles H., professor
Holmen, Hilmar, docent
Rönöberg, Olof F., byrådirektör
Sekreterare:
von Segebaden, Gustaf O. U., försöksledare
Direktiven för utredningen, se 1965: I Jo 32.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sju sammanträden.

Utredningen, som har slutfört sitt uppdrag, redovisar detta i ett den 21 december 1967 dagtecknat betänkande, benämnt »Virkesbalansen 1967».

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1968

12. *Trädgårdsnäringsutredningen* (1966: 8, 1967: 10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1958 för att verkställa en allsidig utredning rörande trädgårdsnäringens problem (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1958):

Widell, C. Gösta, generaldirektör, *ordförande*
Hansson, Nils G., lantbrukare, led. av II kamm.
Löfqvist, Thyra C., fru, led. av II kamm.
Nilsson, Jöns O., fruktodlare, led. av II kamm.
Olsson, K. Helmer, generaldirektör
Rimås, K. Sigvard E., lantbrukare, led. av II kamm.
Svedberg, A. Lage, småbrukare, led. av I kamm.

Experter:

Langdal, Henry, avdelningschef
Malmqvist, Lars, agronom
Moberg, C. E. Ragnar, förbundssekreterare
Norrgren, Ulf, produktionschef
Nyström, Holger R. B., direktör

Sekreterare:

Säkk, Karl, fil. lic.

Lokal: Jordbruksdepartementet, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1959: I Jo 29.

Tilläggsdirektiv (kungl brev den 15 april 1966):

— —

att på trädgårdsnäringsutredningen tills vidare skall ankomma att utreda sådana frågor på trädgårdsnäringens område som av Kungl. Maj:t eller av chefen för jordbruksdepartementet överlämnas till utredningen — — — —

— —

Utredningen har under tiden december 1966—november 1967 hållit två plenarsammanträden. Utredningen har i oktober 1967 avlämnat ett betänkande om statliga kreditgarantier och bidrag på trädgårdsområdet (Stencil Jo 1967: 10).

13. *1958 års jordlagsutredning* (1966: 11, 1967: 11)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 maj 1958 för att verkställa utredning och avge förslag rörande jordförvärvs-, bolagsförbuds- och uppsiktslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 maj 1958):

Nilsson, Gustav V., landshövding, *ordförande*
Jonzon, Sven-Gösta B., generaldirektör
Nilsson, E. Hjalmar, landshövding
Johansson, Anders E., f. d. riksdagsman
Sundin, Sven E., lantbrukare, led. av I kamm.
Haeggblom, Einar E., agronom, f. d. riksdagsman

Persson, E. Yngve, förbundsordförande, led. av I kamm.
Oscarsson, Sigge, lantbrukare, förbundsordförande
Experter:
Johansson, Folke L. H., f. d. generaldirektör
Wetterhall, Hans C.-B., överdirektör (t. o. m. 26 april 1967)
Öjborn, Lars E., generaldirektör
Wallner, Helmer, byråchef (att jämlikt beslut den 30 juni 1960 på kallelse av utredningen inträda vid förfall för Öjborn)
Sekreterare:
Sköld, E. Tage, lantbruksdirektör

Lokal: Lantbruksnämnden i Stockholms län, Malmtorgsgatan 5, Stockholm 16, tel. 23 39 20

Direktiven för utredningen, se 1959: I Jo 30.

Utredningen har under tiden december 1966—november 1967 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.

14. *Arrendelagsutredningen* (1966: 13, 1967: 12)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 december 1959 för att verkställa översyn av och avge förslag rörande arrendelagstiftningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 14 december 1959):
Widegren, Björn G., borgmästare, ***ordförande***
Hamilton, H. J. Fredrik-Adolf, friherre, f. d. riksdagsman
Jönsson, Gustav V., f. d. förbundssekreterare
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av I kamm.
Mossberger, Eric G. V., ombudsman, led. av I kamm.
Pettersson, Gunnar, jordbruksinstruktör, f. d. riksdagsman
Öhrström, Arne, direktör
Sekreterare:
Bäärnhielm, G. Mauritz, hovrättsråd
Biträdande sekreterare:
Axelsson, Stig A., avdelningsdirektör

Lokal: Ekorrvägen 18, Bromma, tel. 26 89 00 (Bäärnhielm), 22 78 50 (Axelsson)

Direktiven för utredningen, se 1961: I Jo 23.

Utredningen har under tiden november 1966—oktober 1967 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1968.